

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
ของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายและการบริหารสาธารณะ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2561

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
ของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานโยบายและการบริหารสาธารณะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
ของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน

ฉัตรชญา ศรีบุรี

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายและการบริหารสาธารณะ

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ของผู้ต้องขัง คดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน
ชื่อผู้เขียน	นางฉัตรชญา ศรีบุรี
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการบริหาร สาธารณะ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.ธรรมพร ดันตรา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการกับองค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูน 3) เพื่อศึกษาหาข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้บริหารเรือนจำ ผู้แทนองค์กร ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขัง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าในเรือนจำจังหวัดลำพูนมีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดเพิ่มมากขึ้นและสาเหตุที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำประกอบด้วย การยอมรับของครอบครัว การยอมรับของคนในชุมชน การยอมรับของหน่วยงานและองค์กร การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ การปรับตัวของผู้ต้องขัง ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยมบริโภคนิยม การคบค้าสมาคมกับเพื่อน และพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง

ในด้านการบริหารจัดการเชิงบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูนพบว่า มีการบูรณาการการบริหารจัดการดำเนินงานและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานองค์กรทั้งทางภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ในส่วนของเรือนจำมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ รวมถึงมีการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ควรมีการบูรณาการเชิงนโยบายและการวางแผนยุทธศาสตร์กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจังในการกำจัดแหล่งผลิตยาเสพติดทั้งทางบก และทางทะเล มีการบูรณาการในระดับกระทรวง หน่วยงาน องค์กรและชุมชนในพื้นที่

อย่างชัดเจน และต่อเนื่องภายใต้งบประมาณที่เพียงพอ

คำสำคัญ : การบูรณาการ, การกระทำผิดซ้ำ, ข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการ, เรือนจำ

Title	INTEGRATED MANAGERIAL ADMINISTRATION FOR THE PREVENTION OF RE-GUILTY OF DRUG ADDICT PRISONER: A CASE STUDY OF LAMPHUN PRISON
Author	Mrs. CHATCHAYA SRIBUREE
Degree	Master of Public Administration in Public Policy and Public Management
Advisory Committee Chairperson	Dr. Thammaporn Tantar

ABSTRACT

The objectives of this qualitative study were to explore: 1) re-guilty situations and its important causes of drug addict prisoners in Lamphun prison ;2) integrated managerial administration and network party organizations in Lamphun province; and 3) proposition on managerial administration to prevent re-guilty of drug addict prisoners. Key informants comprised prison administrators, organization representatives, local leaders, prisoners, and those who used to be a prisoner. Semi-structured interview schedule was used for data collection.

Results of the study revealed that Lamphun prison had increased re-guilty drug addict prisoners. This was due to the following causes: family acceptance, community acceptance, agency/organization acceptance, lack of an opportunity in occupation, self-adaptation of drug addict prisoners, materialism and consumerism, friends, and personal habit. It was found that Lamphun prison had the managerial administration under the policy of Department of corrections, Ministry of Justice. There was a guideline for personnel management to have potentials in many aspects based on rules/regulations, code of conduct, and good organization culture.

Regarding the proposition, it was found as follows: 1) It should have integration with neighboring countries in terms of policy and strategic (sea and land). 2) The government should establish a special agency to be directly responsible for

this matter. 3) It should have integration at the ministry level in terms of policy setting, strategic planning, concrete project implementation. Besides, it should have a clear guideline for practical integration for agencies in the area with adequate budgets.

Keyword : integration, re-guilty, administrative proposition, prison

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นผลงานที่ผู้วิจัยได้ทุ่มเทความตั้งใจ สติปัญญา กำลังกายและกำลังใจ จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ คำแนะนำและความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รวมถึง อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์ ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่า ให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษา ตลอดจนให้ความดูแลเอาใจใส่ จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รวมถึงอาจารย์ บุคลากรในบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่อำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูน เจ้าหน้าที่ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ตลอดจนผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดลำพูน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างดียิ่ง

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม ส่งเสริมการศึกษา เป็นกำลังใจที่ดี ให้การสนับสนุนทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต ให้คำปรึกษา จนทำให้ผู้จัดทำโครงการประสบความสำเร็จในการเรียน

ฉัตรชญา ศรีบุรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญภาพผนวก	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	9
แนวคิดการบูรณาการและการมีส่วนร่วม	14
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา	22
แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้กระทำความผิดเข้ากับชุมชน.....	30
ทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์และบุคลิกภาพ	32
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ.....	38

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
ข้อสรุปเชิงทฤษฎี	56
กรอบแนวคิดการวิจัย	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	61
รูปแบบการวิจัย	61
พื้นที่ดำเนินการวิจัย	62
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล	65
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	67
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเรือนจำจังหวัดลำพูน	67
ตอนที่ 2 สภาพการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ของผู้ต้องขัง คดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน	71
ตอนที่ 3 การบริหารจัดการและการบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายใน จังหวัดลำพูนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด	95
ตอนที่ 4 ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย ปัญหาเชิงบริหารจัดการ ปัญหาการบูรณา การ ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง	117
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน การ กระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำ	124
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	142
สรุปผล	143
อภิปรายผล	157
ข้อเสนอแนะ	164

บรรณานุกรม.....	171
ภาคผนวก.....	174
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	175
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรมการวิจัย	213
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย.....	227
บรรณานุกรม.....	228
ประวัติผู้วิจัย.....	229

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

- 1 ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ	40
2 แสดงกระบวนการนโยบายสาธารณะ	43
3 แสดงแนวทางการศึกษานโยบายเชิงระบบ	43
4 กรอบแนวคิดการวิจัย	60
5 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงอาณาเขตของเรือนจำจังหวัดลำพูน	68
6 เรือนจำจังหวัดลำพูนในอดีต	69
7 เรือนนอนผู้ต้องขังแห่งเก่า	69
8 การขนย้ายผู้ต้องขังไปเรือนจำแห่งใหม่	69
9 เรือนจำจังหวัดลำพูนปัจจุบัน	70
10 สถานการณ์การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด	72
11 การสนธิกำลังระหว่างทหาร ตำรวจ พลเรือน และหน่วยงานราชการในการจับกุม ตรวจค้นสิ่งของต้องห้าม โทรศัพท์มือถือ และยาเสพติดในเรือนจำ	97
12 การสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการรักษาวินัยของข้าราชการ	100
13 การศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้	100
14 อาคารเรือนนอนผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง และผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ชาย	103
15 การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่และการติดตั้งกล้องวงจรปิดรอบเรือนจำ	104
16 การจัดสวัสดิการสำหรับเจ้าหน้าที่	106
17 กิจกรรมส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพและการพัฒนาจิตใจ	110
18 โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย	114
19 การอบรมแก้ไขฟื้นฟูโปรแกรมผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด	115
20 การบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อสร้างอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง	117

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวกที่		หน้า
1	การสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูนและผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน	214
2	การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนควบคุมและรักษาการณ์เรือนจำจังหวัดลำพูน	215
3	การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดลำพูน	216
4	การสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายบริหารเรือนจำจังหวัดลำพูน	217
5	การสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์เรือนจำจังหวัดลำพูน	217
6	การสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น/ท้องถิ่น	218
7	การสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอุโมงค์	218
8	การสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายบริหารเทศบาลเมืองลำพูน	219
9	การสัมภาษณ์ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน	220
10	การสัมภาษณ์ผู้แทนองค์กรทางศาสนา	221
11	การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดลำพูน	222
12	การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการจัดหางานจังหวัดลำพูน	222
13	การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำพูน	223
14	การสัมภาษณ์ต้องขัง	224

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบัน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นกระแสที่เชี่ยวและรุนแรงที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของทุกประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ ประการสำคัญ คือ ระบบโลกาภิวัตน์ ทำให้ระบบวิถีคิดและจิตใจของคนในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภายใต้ระบบโลกาภิวัตน์ยังมีระบบทุนนิยมเสรีเป็นตัวหนุนเสริมให้วิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันโน้มเอียงไปทางด้านความทันสมัย ตามแนวทางการพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีกระแสหลักซึ่งมีแนวคิดวัตถุนิยม บริโภคนิยม เป็นปัจจัยหนุนเสริมให้คนในยุคปัจจุบันเห็นความสำคัญของวัตถุมากกว่าระบบจิตใจซึ่งนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนบางคน บางกลุ่มที่มีความต้องการสิ่งต่างๆ ที่เป็นวัตถุนิยม อำนาจความสะดวกสบายในการดำรงวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน จนทำให้บุคคลบางคน บางกลุ่ม ที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบทุนนิยม ที่ใช้เงินและวัตถุต่างๆ เป็นตัวตั้งต้นในการดำรงชีวิต เพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนองความต้องการของตนเองที่มีอย่างไม่สิ้นสุด จึงหาวิธีการที่ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม โดยการกระทำในสิ่งที่ผิดทั้งศีลธรรมและกฎหมาย ทั้งในลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชัน การเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน และมีบางคนบางกลุ่มหันไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการเสพและการค้า เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง เพื่อตอบสนองความต้องการความอยากได้อะไรมีของตนเอง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นผลมาจากการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบโลกาภิวัตน์และระบบทุนนิยมในยุคปัจจุบันที่หลายคนมองว่าระบบทุนนิยมเป็นระบบที่อยู่ไม่ไกลเกินเอื้อมเป็นลักษณะทุนนิยมที่มีหัวใจที่จะเชื่อมโยงโลกให้แคบลงภายใต้ระบบโลกาภิวัตน์ที่มีเทคโนโลยี เครื่องมือที่ทันสมัย และสถาบันใหม่ๆ เป็นตัวผลักดันให้สังคมต่างๆ เกิดการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไป (สฤณี อาชวานันทกุล, 2551: 11)

ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดนับว่าเป็นปัญหาที่สร้างผลกระทบในด้านต่างๆ ของเกือบทุกประเทศทั่วโลกและนับวันจะมีสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น สำหรับในประเทศไทยเมื่อศึกษาจากโครงสร้างปัญหายาเสพติดพบว่าแนวโน้มของการค้ายาเสพติดมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อศึกษาสถานการณ์การค้ายาเสพติดภายใน 3 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ถึง 2559 พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีการจับกุมผู้ต้องหาคดีค้ายาเสพติด จำนวน 31,468 คน ในปี พ.ศ. 2558 (ตุลาคม 2557-กรกฎาคม 2558) จับกุมได้ 47,966 คน และในปี พ.ศ. 2559 (ปัจจุบัน) มีการจับกุมผู้ต้องหาคดีค้ายาเสพติดได้เพิ่มขึ้นเป็น 82,295 คน (แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2559: 2) เมื่อพิจารณา

จากข้อมูลที่เป็นตัวเลขในการจับกุมผู้ต้องหาคดีค้ายาเสพติด ดังกล่าวข้างต้นทำให้ทราบว่าสถานการณ์การค้ายาเสพติดในประเทศไทยมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงการหามาตรการในการหยุดยั้งไม่ให้สถานการณ์การค้ายาเสพติดลุกลามและมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เพราะพิษภัยของยาเสพติดนั้นได้สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กร ชุมชน และประเทศชาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนภายในสังคม เพราะปัจจุบันจะสังเกตได้ว่าผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งเรื่องของการเสพและการค้าจะครอบคลุมไปทุกกลุ่มสาขาอาชีพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งถูกจับกุมในคดียาเสพติด เช่น ทหาร ตำรวจ และปกครองท้องถิ่น และที่น่าห่วงใยมากที่สุดต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งการเสพและการค้าขายคือ กลุ่มเยาวชน และผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งชายและหญิง จากรายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ ของกรมราชทัณฑ์ สำนวน วันที่ 1 เมษายน 2559 ปรากฏว่ามีผู้กระทำความผิดเป็นชาย จำนวน 188,298 คน และเป็นหญิง จำนวน 36,245 คน รวมทั้งสิ้น 224,543 คน เมื่อเทียบกับผู้ต้องขังทั่วประเทศคิดเป็น ร้อยละ 70.05 (รายงานสถิติกรมราชทัณฑ์, 2559) จากข้อมูลที่ได้จากแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2559 และรายงานสถิติกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด เป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับรัฐบาล หน่วยงาน องค์กร และชุมชน ต้องหันมาให้ความสนใจที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการ และดำเนินกิจกรรมโครงการเพื่อหยุดยั้งความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดที่เกิดขึ้น ในประเทศไทยในปัจจุบันทั้งระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาบูรณาการการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง และรวดเร็วให้เห็นผลเป็นรูปธรรมร่วมกัน

นโยบายของทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมาอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับยาเสพติดมา โดยตลอดโดยผ่านหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ของรัฐและมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในสมัยรัฐบาลของ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร ที่เป็นผู้นำรัฐบาลในปี พ.ศ. 2544 ได้มีการประกาศนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด โดยมีเป้าหมายในการลดจำนวนผู้ติดยาเสพติด และป้องกันไม่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแบบซ้ำซาก รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนนโยบายโดยเน้นการบังคับใช้กฎหมาย และมีการปราบปรามอย่างเคร่งครัด โดยมีมอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด รวมถึงหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยสนับสนุนการทำงาน (อารมภ์ จันทนา, 2548: 34) ต่อมาในสมัยรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในปี พ.ศ. 2553 เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยได้ประกาศนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกัน

แก้ไขปัญหายาเสพติดประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกันที่ประกอบด้วย รั้วชายแดนป้องกันสกัดกั้น การนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน รั้วชุมชนเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาสังคมป้องกันยาเสพติด รั้วสังคมเน้นการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ รั้วโรงเรียนมุ่งเน้นให้เยาวชนรุ่นใหม่มีภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และรั้วครอบครัวส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดมากขึ้น โดยมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบและกระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานสนับสนุน (เรื่องเดช คันธรส, 2559: 2) ต่อมาในรัฐบาลของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีได้กำหนดให้การแก้ไขป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติโดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปราม ลงโทษกับผู้ผลิตและผู้ค้า โดยมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ แสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกันควบคุมและสกัดยาเสพติด สำหรับนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันโดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยมีจุดเน้นในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อลดปริมาณผู้เข้าสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและนำคนออกจากวงจรการทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างชัดเจน ภายใต้แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี ๒๕๕๙ ประกอบด้วย ๔ แผนหลัก คือ แผนป้องกันยาเสพติดแผนบำบัดรักษายาเสพติด แผนปราบปรามยาเสพติด และแผนบริหารจัดการอย่างบูรณาการ (แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์, 2559: 2-4)

เรือนจำจังหวัดลำพูน เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค สังกัดกรมราชทัณฑ์ ตั้งขึ้นตามเขตอำนาจศาล จังหวัดลำพูน มีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ให้เป็นไปตามคำพิพากษา หรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยกรมราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม หลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง การปฏิบัติอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจ และให้บริการประชาชนที่มาติดต่อราชการด้วยความประทับใจ รวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ปัจจุบันในเรือนจำจังหวัดลำพูนมีผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึง 2559 โดยแบ่งเป็นชาย 412 คน และเป็นหญิง จำนวน 29 คน รวมทั้งสิ้น 441 คน (ทะเบียนประวัติผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดลำพูน, 2559: 1-5) ซึ่งในปัจจุบัน เรือนจำจังหวัดลำพูน มีแนวทางการบริหารจัดการและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามแนวนโยบายของกรมราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัด โดยปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตั้งแต่กระบวนการรับตัว การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การควบคุม การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวออกสู่สังคม เพื่อให้ผู้ต้องขังมีการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคมหลังจากพ้นโทษออกจากเรือนจำอย่าง

มีความสุข ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเรือนจำจังหวัดลำพูน พบว่ายังมีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดที่เป็นบุคคลเดิมกลับเข้ามาในเรือนจำจังหวัดลำพูนค่อนข้างมาก ซึ่งทำให้เรือนจำต้องปรับเปลี่ยนทรัพยากรทางการบริหาร เช่น งบประมาณเพิ่มขึ้น ต้องใช้บุคลากรในการควบคุมดูแลและอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อช่วยในการควบคุมและป้องกันการหลบหนี และการจัดกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขโดยที่สังคมให้การยอมรับและให้โอกาสในการดำรงชีวิต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับสถานการณ์และสาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ การยอมรับของครอบครัว การยอมรับของสังคม การยอมรับของหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่มีต่อผู้ต้องขัง และการขาดโอกาสในประกอบอาชีพรวมถึงการปรับตัวของผู้ต้องขังในการอยู่ร่วมกับสังคม รวมถึงการบริหารจัดการในรูปแบบการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงาน รวมถึงการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการทำวิจัยต่อยอดในมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำถามการวิจัย

เพื่อให้การศึกษามีกรอบและแนวทางที่ชัดเจน เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งโจทย์หรือคำถามการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจุบันสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร และสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำคืออะไร
2. เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการบริหารจัดการอย่างไรเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด และมีองค์กรใดเข้ามาร่วมบูรณาการหรือไม่อย่างไร
3. ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูนควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีกรอบการศึกษาเพื่อนำไปสู่ผลของการศึกษาที่ถูกต้อง แม่นยำและน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับคำถามการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด
3. เพื่อศึกษาหาข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงาน ของเรือนจำจังหวัดลำพูนและเรือนจำทั่วประเทศ รวมถึงหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับไว้ดังนี้

1. ได้งานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีข้อค้นพบเกี่ยวกับสถานการณ์ของยาเสพติดและสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำ การบริหารจัดการเชิงบูรณาการ ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข รวมถึงได้ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ของเรือนจำจังหวัดลำพูน
2. ผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาการป้องกันปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติด และการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดตลอดจนเรือนจำจังหวัดลำพูน เรือนจำทั่วประเทศ หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงสถานศึกษาต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การบูรณาการการทำงานร่วมกัน การวางแผนยุทธศาสตร์ การดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ได้ตามสภาพการณ์ของแต่ละองค์กรต่อไป
3. องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปต่อยอดในเชิงวิชาการทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการทำวิจัยต่อยอดในมิติที่สอดคล้องที่ครอบคลุม กว้างขวาง และเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาที่ชัดเจน นำไปสู่การได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุม สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดและเพื่อนำไปสู่ผลของการศึกษาวิจัยที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นพื้นที่ในการดำเนินการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในฐานะบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูน ในตำแหน่งเจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพ ซึ่งมีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังคดีอาญาเสพติดมาตลอดเป็นระยะเวลา 10 ปี นอกจากบทบาทอำนาจหน้าที่ที่ต้องดำเนินงานในเรือนจำจังหวัดลำพูน ยังมีบทบาทหน้าที่ในการประสานการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคสังคมในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูนทั้งในส่วนของกลุ่มองค์กรชุมชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำพูน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลจังหวัดลำพูน สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนาและสถานีดารวจ

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารเรือนจำ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา ระดับสูงและเจ้าหน้าที่เรือนจำ รวมจำนวน 5 คน กลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดีอาญาเสพติดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ที่อยู่ระหว่างการควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำจังหวัดลำพูน จำนวน 13 คน อดีตผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดีอาญาเสพติด จำนวน 2 คน และกลุ่มตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน จำนวน 5 คน ผู้นำท้องถิ่นและท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ตัวแทนองค์กรทางศาสนา จำนวน 2 คน ตัวแทนสถาบันทางการศึกษา จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 35 คน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้บุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กรต่างๆ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit Of Analysis) โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาเสพติด โดยทำการศึกษาสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาเสพติด รวมถึงการบริหารจัดการของเรือนจำจังหวัดลำพูน หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในลักษณะการบูรณาการ ตลอดจนการหาข้อเสนอเชิงบริหารจัดการ

แบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดการบูรณาการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสู่การปฏิบัติ ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีวศึกษาและทัณฑวิทยา ทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์และบุคลิกภาพ ทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการรอบในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเวลาดังนี้ คือ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2561

5. ข้อยกเว้นของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อยกเว้นในการศึกษาวิจัยอยู่ 3 ประการ คือ 1) ข้อยกเว้นด้านพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เพราะใช้พื้นที่เรือนจำจังหวัดลำพูนเท่านั้นซึ่งไม่ครอบคลุมพื้นที่ของเรือนจำในจังหวัดอื่นๆ หรือเรือนจำทั้งหมดในประเทศไทย 2) ข้อยกเว้นด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานการณ์ มูลเหตุปัญหการบริหารจัดการเชิงบูรณาการและการหาข้อเสนอเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดลำพูนเท่านั้น อาจไม่ครอบคลุมตัวแปรในมิติอื่นๆ และ 3) ข้อยกเว้นทางด้านสภาพที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีสภาพจิตใจ ที่ค่อนข้างอ่อนไหวและหวาดกลัวต่อการสนทนาซักถาม ตลอดจนการเข้าไปสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลในเรือนจำเป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะเกี่ยวข้องกับกฎ ระเบียบของกรมราชทัณฑ์ คือ เป็นองค์กรลักษณะปิด

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีข้อยกเว้นข้างต้น แต่ผู้วิจัยก็พยายามศึกษาค้นคว้าให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคคล หน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรือนจำจังหวัดลำพูน และเรือนจำทั่วประเทศทางด้านการบูรณาการ การบริหารจัดการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของศัพท์บางคำในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ที่เข้าใจสอดคล้องและตรงกัน ผู้วิจัยได้ให้ความหมายในศัพท์บางคำดังนี้

การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการของเรือนจำจังหวัดลำพูนที่ครอบคลุมทางด้านงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ ดำเนินงาน ปฏิบัติงาน บุคลากรของเรือนจำที่เกี่ยวข้องกับ

การสรรหา รักษา พัฒนา และศักยภาพการทำงาน รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และการดำเนินโครงการกิจกรรมพัฒนาพหุัตินิสัย

การบูรณาการ หมายถึง การบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงานและการปฏิบัติงาน ร่วมกันระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ ในจังหวัดลำพูนเพื่อป้องกันการกระทำ ผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มองค์กรชุมชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำพูน สำนักงานสาธารณสุข อำเภอลำปาง โรงพยาบาลจังหวัดลำพูน สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา และสถานีดำรง

การกระทำผิดซ้ำ หมายถึง การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ที่มีการกระทำผิดซ้ำในคดี ที่เกี่ยวกับยาเสพติด ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป และอยู่ในการควบคุมของเรือนจำจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน

พัฒนาพหุัตินิสัย หมายถึง การจัดการศึกษา พัฒนาจิตใจ พัฒนาสมรรถภาพ ส่งเสริมการใช้ ศักยภาพผู้ต้องขัง พร้อมทั้งการจัดสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ โดยผ่านการทำกิจกรรมโครงการต่างๆ เช่น โครงการจัดการเรียนการสอน โครงการฝึกวิชาชีพ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาจิตใจ ผู้ต้องขังด้วยกิจกรรมทางศาสนา และโครงการจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้กับสังคม

ค่านิยม หมายถึง ค่านิยมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำจังหวัดลำพูน เกี่ยวกับความ ต้องการ ความอยากได้อะไรในวัตถุต่างๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ โทรศัพท์มือถือ รถจักรยานยนต์ รถยนต์ บ้าน เงินทอง และการยอมรับนับถือจากสังคม ซึ่งเป็นค่านิยมที่ผู้ต้องขังมีความต้องการและ แสวงหาเช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ โดยทั่วไป และเป็นสาเหตุของการทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล หมายถึง พื้นฐานนิสัยส่วนตัวของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่ติดตัวมาตั้งแต่ เกิด เป็นลักษณะนิสัยที่ค่อนข้างเปลี่ยนแปลงได้ยาก ไม่สามารถแยกแยะถึงความผิดชอบชั่วดี เป็นนิสัยที่ แสดงออกในเชิงพฤติกรรมซ้ำๆ ในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม โดยขาดจิตสำนึกในการมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสุดท้ายจะส่งผลให้บุคคลเกิดการกระทำผิดซ้ำ

ข้อเสนอ หมายถึง ข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับ องค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เข้ามาร่วมบริหารจัดการ ดำเนินงาน กิจกรรม โครงการ และการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติดและลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในจังหวัดลำพูน ใน ลักษณะของการทำข้อตกลงความร่วมมืออย่างเป็นทางการ (MOU) และความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานและแนวทางการศึกษาโดยมีแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่ประกอบด้วย

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. แนวคิดทฤษฎีการบูรณาการและการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีววิทยาและทัณฑวิทยา
4. ทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์และบุคลิกภาพ
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ข้อเสนอเชิงทฤษฎี
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

องค์การในยุคปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นองค์การในรูปแบบใด การจะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จและเจริญก้าวหน้า รวมถึงการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องปัจจัยสำคัญในการหนุนเสริมความสำเร็จขององค์การดังกล่าวนี้ย่อมหนีไม่พ้นการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรทางการบริหาร เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี รวมถึงเทคนิควิธีการการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน การบริหารจัดการองค์การนั้นโดยคณะผู้บริหารระดับสูง จำเป็นต้องมีองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในเชิงบริหาร การบริหารจัดการนั้น มีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้อย่างกว้างขวางตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารจัดการ

ประพันธ์ สุธิหาร (2541: 29) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ดังนี้ การบริหารเป็นกิจกรรมของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม ในขณะที่ บุญช่วย ศิริเกษ (2540:3) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การทำงานให้

สำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้อำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะทางการบริหารและความรู้ทางการบริหารด้วย ส่วน นิพนธ์ กิณาวงค์ (2543: 16) ให้ความหมายของการบริหารว่า การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน ในการร่วมมือทำงานนั้น จะต้องมิบุคคลที่เป็นหัวหน้าหรือเรียกว่าผู้บริหารและจะต้องจัดในรูปขององค์การและ บรรจบ เนียมมณี (2523: 261) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างร่วมกัน โดยประกอบด้วยส่วนต่างๆ คือ มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด ซึ่งวัตถุประสงค์นั้นๆ ต้องตรงกันในกลุ่มบุคคลผู้ร่วมกระทำการ ส่วน สมยศ นาวิการ (2546: 14-15) ให้ความหมายของคำว่า “การบริหาร” คือ กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จโดยใช้บุคคลอื่น และนักวิชาการบางคนอาจให้ความหมายของการบริหารแตกต่างกันไป เช่น การบริหารหมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมทรัพยากร ขณะที่ เด่น ชะเนติยง (2533: 52) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ กล่าวคือ การบริหารจัดการเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปเพราะมีองค์ประกอบของความรู้ (Knowledge) มีหลักเกณฑ์ (principle) และทฤษฎี (theory) ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นศาสตร์ทางสังคมซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ ส่วนในทางปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะนำความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับหรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะ ดังนั้น นักบริหารที่เก่งต้องมีศาสตร์และศิลปะ ส่วน ประถม แสงสว่าง (2525: 15) กล่าวว่า การบริหารเป็นศาสตร์เพราะมีทฤษฎีและหลักการมากมายในการบริหารที่นำมาทดลองได้ พิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง การนำไปใช้ให้ได้ผลหรือไม่เป็นศิลป์ คือ ผู้นำไปใช้ต้องมีศิลปะ การบริหารยังอาจหมายถึง การวางแผน (Planning) การดำเนินงานตามแผน (Execution) ซึ่งประกอบด้วยการแบ่งงาน (Sharing) การร่วมมือ (Participating) การประสานงานกัน (Coordination) และการประเมินผล (Evaluation) อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการไว้ว่าเป็นลักษณะของการให้ความหมายที่แยกออกจากกัน พะยอม วงศ์สารศรี (2534: 33) ได้อธิบายความแตกต่างระหว่าง Management และ Administration ว่าโดยทั่วไปคำ management จะใช้ในภาษาไทยว่า การจัดการ ส่วน Administration จะใช้คำว่า การบริหาร แต่ระยะหลังๆ จะพบว่าใช้คำทั้งสองนี้แทนกันได้ คำทั้งสองนี้ได้มีผู้ให้ความหมายในสามแนวทางด้วยกันคือ แนวทางที่หนึ่ง การบริหาร (Administration) เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการจัดการ (Management) เป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวทางที่สอง การจัดการเป็นความหมายทั่วไปโดยจะรวมการบริหารเข้าไปด้วย แนวทางนี้มองว่าการจัดการเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการขององค์การธุรกิจ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่

เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เป้าหมายที่กำหนดในขั้นการจัดการบรรลุผล ส่วนแนวทางที่สาม การบริหารและการจัดการมีความหมายไม่แตกต่างกัน เป็นความหมายที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันนี้ แต่การนิยามใช้จะแตกต่างกัน โดยคำว่า การจัดการ จะใช้ในหน้าที่การบริหารระดับสูงในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งงาน และการควบคุมในองค์การธุรกิจ ส่วนคำว่าการบริหารจะใช้ในหน้าที่เช่นเดียวกับการจัดการ แต่ใช้ในองค์การรัฐบาล อย่างไรก็ตามคำสองคำนี้มักจะใช้แทนที่กันและกัน และในส่วนของ จันทราณี สงวนนาม (2545: 13) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางการบริหาร ซึ่งรู้จักกันในนามของ 4M ประกอบด้วย 1) คน (Man) ได้แก่บุคคลในองค์การที่ร่วมกันทำงาน 2) เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกๆ ส่วนขององค์การ 3) วัสดุสิ่งของ (Materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยีต่างๆ และ 4) การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์การที่ทำโดยผู้บริหาร ซึ่งในปัจจุบันนักวิชาการหลายท่านมีความเห็นว่า การจูงใจ (Motivation) เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการบริหารองค์การ องค์การจะอยู่รอดเติบโตขึ้นได้ก็ด้วยแรงจูงใจที่องค์การมีให้ต่อพนักงาน แรงจูงใจเหล่านี้ ได้แก่ รายได้ รางวัล ค่าตอบแทน สวัสดิการต่างๆ รวมทั้งรางวัลที่มีได้เป็นตัวตนหรือจับต้องได้ ได้แก่ การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น ส่วนศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545: 18) ได้กล่าวว่าทรัพยากรทางการบริหารจัดการ 6 M's (Management resources) ประกอบด้วย 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัตถุดิบ (Materials) 4) เครื่องจักร (Machine) 5) วิธีการบริหารจัดการ (Method or management) 6) ตลาด (Market) นอกจากนี้ยังมีหลักการบริหารตามแนวคิดของลูเธอร์ กุลิค และ ลินดอลล์ เออร์วิก (Luther Gulick and Lyndall Urwick) ที่ได้เสนอหลักการบริหารไว้ซึ่งเรียกว่าหลัก POSDCORB ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล และการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงได้เสนอรูปแบบหลักการการจัดองค์การไว้ 4 รูปแบบ คือ หลักการจัดองค์การตามวัตถุประสงค์ การจัดองค์การตามกระบวนการ การจัดองค์การตามผู้รับบริการ และการจัดองค์การตามสถานที่ตั้ง สำหรับทฤษฎีการบริหารของเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol, 1841: 236-237) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ โดยมีสาระของหลักการจัดการมี 14 ข้อ ดังนี้ 1) การจัดแบ่งกลุ่มแรงงานตามความชำนาญ (Specialization of labor) การที่มีการแบ่งงานกันทำในแบบที่แต่ละคนมีเวลาที่จะพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของตนได้ ทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 2) อำนาจหน้าที่ (Authority) การทำให้คนบริหารงานระดับต่างๆ มีสิทธิที่จะสั่งการ และมีอำนาจที่ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องเชื่อฟัง 3) กฎระเบียบและวินัย (Discipline) การต้องมีกฎระเบียบที่คนจะต้องปฏิบัติตาม ไม่หย่อนยานและไม่มีคนบิดพลิ้ว 4) ความเป็นเอกภาพทางคำสั่ง (Unity of command) คนทำงานแต่ละคนจะมีคนสั่งการเพียงคนเดียว คนที่อยู่เหนือขึ้นไป ก็ให้มีการออกคำสั่งและมีคนบริหารระดับรองลงไปไปบริหารจัดการอีกที่หนึ่ง (Each employee has one and only one boss.) 5) ความเป็นเอกภาพในทิศทาง (Unity of direction) องค์การต้องมีทิศทางที่ชัดเจน และมีเอกภาพรวมเป็นหนึ่ง มีแผนงานที่จะต้องร่วมกัน และแต่

ละฝ่ายนำแผนไปปฏิบัติตามนั้น 6) ผลประโยชน์ขององค์กรเหนือผลประโยชน์บุคคล (Subordination of Individual Interests) ในช่วงการทำงานนั้น งานย่อมต้องมาเหนือสิ่งอื่นใด ซึ่งแนวคิดนี้เป็นความแตกต่างไปจากองค์กรแบบครอบครัวซึ่งมีในสมัยก่อนและแม้ในปัจจุบัน ที่ผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนงานและองค์กรแยกกันไม่ออก 7) การมีระบบรางวัลค่าตอบแทน (Remuneration) ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับค่าตอบแทนจากบริการอย่างยุติธรรม และทางบริษัทหรือองค์กรก็ต้องปฏิบัติตามที่ได้ตกลงไว้แล้ว 8) การบริหารงานแบบรวมศูนย์ (Centralization) ในการบริหารงานนั้นจะมีศูนย์รวมของอำนาจอยู่ ณ จุดเดียว การตัดสินใจต่างๆ จะเริ่มมาจากเบื้องบนลงมาเป็นลำดับ 9) การมีระบบสายบังคับบัญชา (Scalar Chain) หรือในภาษาอังกฤษอาจเรียกว่า line of authority เป็นสายการบังคับบัญชาที่แต่ละฝ่ายจะรู้กันจากระดับบนลงสู่ระดับล่าง คล้ายกับการสั่งการของกองทัพ 10) การมีคำสั่งที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Order) ในการทำงานในองค์กรขนาดใหญ่ ต้องมีคนจำนวนมาก และการสื่อสารต่างๆ ต้องมีสิ่งที่เขียนไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และจัดให้มีการจัดเก็บ ณ ที่ๆ คนจะใช้เป็นที่อ้างอิงได้ 11) ความยุติธรรมและเสมอภาค (Equity) การได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าได้รับการปฏิบัติเหมือนกัน ทั้งนี้เป็นความแตกต่างจากระบบในสมัยก่อนหน้านั้นที่มีระบบพรรคพวก และญาติพี่น้อง ซึ่งทำให้เกิดการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันและไม่เสมอภาค 12) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน (Personnel Tenure) เพื่อให้การทำงานมีความต่อเนื่องมีการลาออกจากงานต่ำ จึงให้มีระบบการจ้างงานตลอดชีพ หรือจนเกษียณอายุสำหรับคนทำงานที่ดี 13) การต้องมีความริเริ่ม (Initiative) ในการดำเนินการขององค์กรต้องมีการวางแผน คิดแผนที่จะต้องริเริ่ม และทำไปให้ได้ตามแผน ซึ่งเรื่องนี้เป็นความแตกต่างจากการทำงานแบบกิจวัตร ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการปรับเปลี่ยนและการเติบโตขององค์กรได้ 14) การต้องมีขวัญและกำลังใจในการทำงานร่วมกัน (Esprit de corps) ทั้งนี้เพื่อความราบรื่นในการทำงาน ความเป็นกลุ่มก้อน ความผูกพันของคนทำงาน

2. แนวคิดการบริหารจัดการ 4 มิติ

การบริหารจัดการประกอบด้วย การออกแบบองค์กร การวางแผนและการควบคุม ขบวนการทางด้านพฤติกรรมและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารต้องเข้าใจในมิติต่างๆ ของการบริหารจัดการดังกล่าว เพราะผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีมิติในการบริหารจัดการสามารถขยายขอบเขตและเพิ่มเติมรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้ 1) มิติที่ 1 การออกแบบองค์กร หมายถึง การที่องค์กรถูกออกแบบขึ้นโดยจะต้องพิจารณาในเรื่องสายงานความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ และการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรนั้นๆ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมามีส่วนสำคัญในการทำให้การจัดองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัญหาหนึ่งของการออกแบบองค์กรคือ การกำหนดขอบข่ายการควบคุมที่เหมาะสม จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้บริหารแต่ละตำแหน่ง ผู้บริหารควรศึกษาสภาพแวดล้อม

ภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์การ เพื่อให้เกิดการเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น สภาพแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่ ข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย หรือความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรทำการวางแผนโดยรวมก่อนการออกแบบโครงสร้างองค์การขึ้น และการออกแบบโครงสร้างองค์การที่เหมาะสม จึงเป็นเรื่องแรกที่ผู้บริหารต้องดำเนินการก่อนเรื่องอื่นๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบองค์การมีหลายประการ เช่น การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งต่างๆ การสร้างระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานย่อย และการพัฒนากระบวนการในการรับเรื่องราร้องทุกข์ กิจกรรมของการบริหารเหล่านี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการออกแบบองค์การทั้งสิ้น 2) มิติที่ 2 เกี่ยวกับการวางแผนและการควบคุม การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ ประการแรก การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ และประการที่สอง การหาวิธีการต่างๆ มาใช้เพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีการที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์อาจเป็นแผนกลยุทธ์ (Strategic plan) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ทั่วไปในระยะยาว และแผนยุทธวิธี (tactical plan) ซึ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายเฉพาะด้านซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระยะยาว สำหรับแผนยุทธวิธีเป็นแผนเฉพาะเจาะจงและมีระยะสั้นถูกออกแบบขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การอาจมีแผนยุทธวิธีหลายแผนประกอบกัน ในส่วนของการควบคุม (Control) องค์การควรพัฒนาระบบการควบคุมเพื่อตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอว่าแผนที่วางไว้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ การควบคุมจึงเป็นการตรวจสอบแผนและดูว่าการปฏิบัติงานมีความคลาดเคลื่อนจากแผนที่กำหนดไว้อย่างไร การควบคุมประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการ คือ ประการแรกการควบคุมทั่วทั้งองค์การและระบบสำคัญๆ เช่น การใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือหนึ่งในการควบคุมความคลาดเคลื่อนจากแผนที่กำหนด ประการที่สองเน้นการควบคุมสมาชิกขององค์การเพื่อติดตามเฝ้าดูผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มาตรการในการควบคุมการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การ อาจเริ่มตั้งแต่การสรรหา การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม และการวัดผลการปฏิบัติงาน เมื่อพนักงานทำงานได้ดีควรได้รับผลตอบแทนในการเลื่อนตำแหน่งหรือเพิ่มเงินเดือน และในทางกลับกันหากผลการปฏิบัติงานไม่ดีก็ควรได้รับการลงโทษ 3) มิติที่ 3 เกี่ยวกับกระบวนการด้านพฤติกรรม (behavioral processes) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ภายในกลุ่มคนงาน ระหว่างฝ่ายคนงานและฝ่ายบริหารและระหว่างฝ่ายบริหารด้วยตนเอง พฤติกรรมความสัมพันธ์ต่างๆ ดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานภายในองค์การทั้งสิ้น กิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในมิตินี้ คือ ลักษณะผู้นำภายในองค์การ เนื่องจากผู้บริหารจะต้องเป็นผู้คอยกำกับและประสานงานระหว่างงานฝ่ายต่างๆ ภายในองค์การที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล ดังนั้นการจูงใจให้คนทำงานให้กับองค์การจึงเป็นเรื่องสำคัญ พฤติกรรมของกลุ่มก็มีความสำคัญเช่นกัน การติดต่อสื่อสารภายในและระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น กระบวนการด้านพฤติกรรมในองค์การ จึงต้องมีความสมดุลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การที่ได้กำหนดไว้ 4) มิติที่ 4 การตัดสินใจ (decision making) ได้แก่ ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจซึ่งอาจเป็นผู้บริหารระดับใดก็ตาม ได้รับรู้ถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและสามารถ

ระบุถึงเหตุที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ผู้ตัดสินใจควรได้มีการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาหลายๆ ทาง และหาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาและปฏิบัติตามทางเลือกนั้น หากผู้บริหารตัดสินใจผิดพลาดย่อมมีผลทำให้ไม่สามารถรักษาคุณภาพภายในองค์กร ดังนั้น การตัดสินใจจึงเป็นมิติที่สำคัญ และถือเป็นหัวใจของกิจกรรมทางการบริหารจัดการ (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549: 165-170)

สรุป การบริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรทุกรูปแบบ เพราะการบริหารเปรียบเสมือนเครื่องมือที่สำคัญ ที่จะทำให้เห็นหนทางแห่งความสำเร็จรวมถึงความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพขององค์กรนั้นๆ การบริหารส่วนใหญ่มักจะใช้ในหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นส่วนของภาครัฐ และสำหรับการจัดการเป็นส่วนของการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ โดยการทำให้ผู้อื่นทำงานแทนแล้ว ประสพผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์กรวางไว้ และส่วนใหญ่การจัดการมักจะนำไปใช้กับองค์กรภาคเอกชน มักจะเป็นองค์กรที่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งการบริหารและการจัดการก็มักจะนำมาใช้ควบคู่กันไป ซึ่งมีความหมายที่ใกล้เคียงกันและมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการใช้เหมือนกัน นั่นคือการมุ่งให้องค์กรประสพผลสำเร็จและเจริญก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดการบูรณาการและการมีส่วนร่วม

การทำงานของหน่วยงาน องค์กร และองค์กรชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีเป้าหมายในการทำงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนา มักจะใช้การบริหารจัดการ การดำเนินงาน การทำโครงการกิจกรรม รวมถึงการปฏิบัติงาน โดยจะใช้รูปแบบของการบูรณาการทุกส่วนงานที่มีความเกี่ยวข้องในการทำงานในลักษณะเดียวกันและมีเป้าหมายร่วมกันให้เข้ามาทำงานในลักษณะของการวางแผน และดำเนินงานร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมแรงร่วมใจ และร่วมปฏิบัติงาน เพื่อให้งานประสพผลสำเร็จและบรรลุตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันและในยุคปัจจุบันการทำงานในรูปแบบการบูรณาการถือว่ามี ความสำคัญเป็นอย่างมากซึ่งหน่วยงาน องค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาต่างๆ ได้นำมาใช้อย่างกว้างขวาง

1. ความหมายของการบูรณาการ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 2) ได้ให้ความหมายว่า การบูรณาการก็คือการผนวก การ ประสาน การเติมเต็มการเชื่อมโยง การรวมกัน ร่วมกัน เป็นต้น ทฤษฎีการบูรณาการในทางการเมือง มุ่งที่จะทำให้องค์การระหว่างประเทศเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่ง โดยมีประเทศสมาชิก เปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แนวความคิดของทฤษฎีการบูรณาการนี้อาจจะเทียบได้กับ แนวความคิดเกอไมน์ชาฟ ของสังคมวิทยา หมายถึง ลักษณะสังคมที่เน้นความสำคัญของการที่สมาชิกใน สังคมมีความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเอง เน้นความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมของ ชุมชนแนวคิดของการบูรณาการไม่พ้นความสัมพันธ์กับระบบการเมืองการปกครองและระบบเศรษฐกิจ

ซึ่งเป็นฐานคิดที่สำคัญ ในมิติของสวัสดิการสังคมนั้นมีนักวิชาการหลายท่านที่พยายามศึกษาและจัดหมวดหมู่ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ที่ Wedderburn ได้จัดกลุ่มที่เรียกว่า Integrationism ซึ่งบางคนเช่น Titmuss ได้ให้ความหมายที่ใกล้เคียงกันกล่าวคือ Institutional Model ซึ่งในความหมายก็คือเป็นการมองการจัดสวัสดิการในเชิงสถาบัน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นต้องรวมกลุ่มสวัสดิการเป็นสถาบันเพื่อความต่อเนื่องและมั่นคง แต่การบูรณาการระยะหลังที่แนวโน้มเปลี่ยนไปตามการเมืองวิธีคิดก็ปรับตาม มาเป็นช่วงๆ เช่น Classical Liberalism มาสู่ Neo-Liberalism มาสู่ The newright หรือตามแต่กลุ่มนักวิชาการกลุ่มใดจะให้ความสำคัญและรูปแบบของการจัดกลุ่มปัจจุบันแนวคิดบูรณาการเกิดมาพร้อมๆ กับการพยายามที่จะหาคำตอบแบบ Intuition หรือการหยั่งรู้ เพราะว่าความเชื่อตลอดทศวรรษที่ผ่านมาในหลักของ Exact science มีข้อจำกัด ทำให้แนวคิดของระบบการเรียนรู้ปรับเป็นแบบ Multidisciplinary มองเหตุและปัจจัยแบบองค์รวม (Holistic) และคิดเชิงระบบ (System thinking) มากขึ้น แนวคิดนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในกลุ่มธุรกิจซึ่งมีเป้าหมายของการบูรณาการเพื่อคู่แข่งและผลตอบแทนทางธุรกิจ ต่อมาขยายมาสู่ระบบรัฐมากขึ้นซึ่งการบูรณาการดูจะเหมาะสมกับช่วงเวลาของวิธีคิดของการผลักดันในการพึ่งตนเองด้านสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ที่มองว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สำคัญ รัฐไม่ควรเข้ามาจัดการหรือทำให้รัฐสวัสดิการมีบทบาทน้อยที่สุด เพราะแนวคิดนี้มองว่า สวัสดิการสังคมทำให้รัฐต้องรับภาระมากขึ้นและเป็นตัวถ่วงเศรษฐกิจ เพื่อให้กลไกตลาดเป็นตัวกำหนดองค์กรชุมชนเพื่อการรวมและจัดการกับสวัสดิการสมาชิกของตนเอง และรูปแบบได้ก่อร่างขยายครอบคลุมทุกหมู่บ้าน และการบูรณาการเพื่อให้กลุ่มองค์กรชุมชนมีศักยภาพในการจัดการสวัสดิการของชุมชนได้ครอบคลุมและกว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่ง Gusztav Names (2005: 122) ได้ใช้แนวคิดของการบูรณาการเพื่อเสนอทางออกของระบบการบริหารจัดการของรัฐที่เป็น Top-Down มาเป็น Bottom-up ดังที่ปรากฏในงานของเขาคือ Integrated rural development the concept and its operation เขากล่าวว่าการบูรณาการสามารถกระทำได้ทั้งการบูรณาการโดยนำสิ่งที่มีอยู่จริงมาบูรณาการ (Factual integration) หรือการบูรณาการความคิด (Conception integration) ส่วน เรืองเดช คันธรส (2559: 17) ได้สรุปความหมายของการบูรณาการไว้ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเชิงบูรณาการ ไว้ดังนี้ การบูรณาการ คือ การทำให้หน่วยย่อยๆ ทั้งหลาย ที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกัน เข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว การบูรณาการนั้น เราจะเอาหน่วยย่อยหน่วยหนึ่งมารวมเข้าในองค์รวมที่มีหน่วยย่อยอื่นอยู่แล้วก็ได้ หรือจะเอาหน่วยย่อยทั้งหลายที่ต่างแยกๆ กันอยู่มารวมเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมก็ได้ ซึ่งเรียกว่าบูรณาการทั้งสิ้น ส่วนความหมายของคำว่าบูรณาการตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของการบูรณาการว่าการนำหน่วยที่แยกจากกันมารวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเช่นเดียวกับคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบูรณาการคือ การผสมผสานการพัฒนาในพื้นที่โดยผ่านขบวนการประสานความร่วมมือของภาคีการ

พัฒนาในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในด้านแผนงาน แผนเงิน บุคลากร การปฏิบัติตามแผนร่วมกันในพื้นที่เป้าหมาย หรือกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดตามภารกิจ หน้าที่ ความรับผิดชอบของทุกภาคีเครือข่ายการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้ ซึ่งการให้ความหมายดังกล่าวไปสอดคล้องกับสำนักงาน ก.พ.ร. (วินัย ภู่วรรณ, 2549: 112) ที่ได้ให้ทัศนะของการบริหารแบบบูรณาการว่า คือการให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีภารกิจและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนรวมทั้งทักษะการบริหารจัดการ ความรับผิดชอบและความน่าเชื่อถือ เพื่อให้นโยบายที่ได้กำหนดไว้บรรลุความสำเร็จ ส่วน วราภรณ์ มาร์ตัน (2557: 22) ได้สรุปความหมายของการบูรณาการในงานค้นคว้าอิสระไว้ว่า การบริหารแบบบูรณาการ หมายถึง การประสาน ขบวนการทุกระบบในองค์การอย่างประสมประสานกลมกลืนเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมและนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้

2. ขั้นตอนและหลักการบูรณาการ

ขั้นตอนการบูรณาการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การถอดกรอบ เพื่อที่จะให้หลุดจากกับดักทางความคิด ทางวัฒนธรรม ทางความรู้ ทางประสบการณ์ เป็นต้น 2) ขยายกรอบ โดยอาศัยฐานแนวคิดในเรื่ององค์รวมสหวิทยาการ คิดโดยวิธีอุปนัยการมองประสานชั่วคราวข้าม และมองแบบทุกฝ่ายชนะ และ 3) ขั้นตอนการคุมกรอบ ซึ่งเป็นขั้นกลับมาบูรณาการอีกครั้ง และหลักการบูรณาการต้องมีตัวยืนที่เป็นหลักอยู่ 3 อย่างในเรื่องบูรณาการ คือ 1) ต้องมีหน่วยย่อยองค์ประกอบ ชิ้นส่วน อวัยวะ หรือชิ้น ระดับ แ่ง ด้านที่จะเอามาประมวลเข้าด้วยกัน อันนี้เป็นสิ่งที่เอามาประมวลเข้าด้วยกันคือสิ่งย่อย ส่วนย่อย 2) หน่วยย่อยนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกันรวมไปถึงลักษณะที่ว่ายืดหยุ่นปรับตัวได้ และมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาด้วย 3) เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วก็จะเกิดความครบถ้วนเต็มบริบูรณ์ โดยมีการประสาน กลมกลืน เกิดภาวะได้ที่ พอดี หรือสมดุล พอได้ที่หรือพอดีสมดุลแล้วองค์รวมนั้นก็มีชีวิตชีวา ดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดีอันเป็นภาวะของบูรณาการ

การคิดเชิงบูรณาการ เป็นการพัฒนาความตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ ของบุคคลซึ่งโดยปกติแล้วบุคคลส่วนใหญ่ต่างมีวิธีการคิดแบบแยกส่วน ยกตัวอย่างในกรณีการคิดในระบบการศึกษาของประเทศไทยซึ่งมีการแยกสาขาวิชารวมถึงสาขาอาชีพซึ่งเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดเห็น ความเชื่อและทางเลือกที่แตกต่าง สำหรับการคิดเชิงบูรณาการจะช่วยขยายกรอบความคิดของบุคคล และพยายามเชื่อมโยงเพื่อหาความเป็นไปได้ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นการคิดเชิงบูรณาการจะช่วยให้บุคคลมองเห็นความสัมพันธ์ภาพที่เชื่อมโยงระหว่างกันของสิ่งนั้นๆ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และค้นหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ตรงเป้าหมายและการคิดเชิงระบบสามารถสร้างสิ่งใหม่ๆ และข้อค้นพบต่างๆ ที่อาจดีกว่าเดิมนอกจากนั้นการคิดเชิงบูรณาการเป็นการคิดบนความเข้าใจในสัจธรรมของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้และทำให้

เราทราบว่าไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดเลยเพราะแท้ที่จริงสิ่งต่างๆ ล้วนเป็นเหตุปัจจัยอิงแอบอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นการคิดเชิงบูรณาการจึงเกี่ยวข้องกับการดำรงวิถีชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งมีผลกระทบต่ตัวเราทั้งทางตรงและทางอ้อม ภาพการคิดเชิงบูรณาการเปรียบได้กับล้อเกวียนล้อหนึ่งที่ต้องมีองค์ประกอบย่อยต่างๆ เช่น ดุมล้อ ที่เปรียบได้กับเรื่องหรือแนวคิดที่เป็นแกนหลักที่ต้องการพิจารณาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ดุมล้ออาจเป็นโจทย์ที่ตั้งขึ้นเพื่อค้นหาความเป็นไปได้ของการรวมความขัดแย้งเข้าด้วยกันและความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงแนวคิดที่ดูเหมือนว่าจะขัดแย้งเข้าเป็นส่วนของกันและกัน ดุมล้ออาจหมายถึง ผลลัพธ์ของการแก้ไขปัญหาที่น่าพึงพอใจมากที่สุด ซี่ล้อ เปรียบได้กับเรื่องหรือแนวคิดที่เป็นส่วนประกอบย่อยซึ่งเมื่อนำบางส่วนหรือทั้งหมดมาเชื่อมโยงเข้ากับแกนหลักจะช่วยทำให้แกนหลักที่มีอยู่นั้นมีความสมบูรณ์มากขึ้น กงล้อ คือ สิ่งที่เชื่อมซี่ล้อกับดุมล้อเข้าด้วยกัน ซึ่งเปรียบได้กับภาวะบูรณาการหรือการนำส่วนประกอบย่อยหรือแนวคิดต่างๆ มาเชื่อมโยงเข้ากับแกนหลักอย่างเหมาะสมและการเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ เข้าหาแกนหลักเปรียบเสมือนการเชื่อมประสานซี่ล้อที่มีอยู่จำนวนมากเข้าต่อดึงกับดุมล้อในขณะที่ซี่ล้อแต่ละซี่ถูกเชื่อมประสานกันด้วยกงล้อเปรียบเสมือนความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่นำมาพิจารณาให้เกิดเป็นล้อที่มีความสมบูรณ์และแข็งแรงที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546: 26-27)

3. แนวทางการบริหารแบบบูรณาการ

หลักการบริหารแบบบูรณาการ ประกอบด้วย หน่วยย่อยที่เป็นองค์ประกอบ ที่เป็นชิ้นส่วนหรือระดับชั้นที่จะนำมาประมวลเข้าด้วยกัน ความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน และการประสานกลมกลืนในสถานะที่สมดุลรวมถึงการดำรงอยู่และสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง สำหรับแนวทางการบริหารแบบบูรณาการของกรมพัฒนาชุมชน ได้กล่าวถึงการนำเทคนิคการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อใช้ในการบริหารราชการสู่ความเป็นเลิศ โดยมีการกำหนดแนวทางที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงไว้ดังนี้ 1) ระดมข้อมูลหรือข้อเท็จจริงโดยการแสวงหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงในองค์กรหรือในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับด้านต่างๆ ให้มากที่สุด ครบทุกมิติ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างทันเหตุการณ์ ซึ่งการระดมข้อมูลสามารถทำได้หลายวิธีเช่น การประชุมประชาคมเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ อย่างทั่วถึง มีการตรวจสอบข้อมูลจากสถิติ เอกสารทางราชการหน่วยงานภาครัฐ มีการวางระบบฐานข้อมูล เพื่อการบริหารทุกหน่วยงาน องค์กร ใช้เป็นฐานข้อมูลในการทำงานร่วมกัน 2) การรวบรวมปัญหาหรือความต้องการขององค์กรหรือของประชาชน เพื่อไปสู่ระบบการวิเคราะห์และการจำแนกปัญหาและบางปัญหาที่มีความเชื่อมโยงกัน 3) การวางแผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของแผนทำตามแผนที่วางไว้เพื่อให้เกิดผลงานตามเป้าหมาย ซึ่งการวางแผนนี้เป็น การระดมและบูรณาการทรัพยากรทางการบริหารจัดการเข้าด้วยกัน 4) มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

เป้าหมายความสำเร็จที่ต้องการให้เป็นที่ยอมรับและการยอมรับของสมาชิกทุกคน 5) การมีเจ้าภาพหรือการมีผู้นำที่เป็นศูนย์รวมของการบริหารรวมพลังทุกฝ่ายรับรู้ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ 6) การทำงานเป็นทีม ร่วมกันกำหนดทิศทาง เป้าหมายการบริหารที่ชัดเจนโดยร่วมกันมองปัญหา หาข้อมูลสนับสนุน วิเคราะห์กำหนดยุทธศาสตร์ ลงมือปฏิบัติ และตรวจสอบประเมินผลร่วมกัน 7) การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยร่วมกันแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ กำหนดเป้าหมายและแนวทางการทำงาน การประชาสัมพันธ์เป้าหมายและวิธีการทำงานให้ทุกฝ่ายรับทราบ ร่วมกันดำเนินการตามแนวทางและเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลการทำงาน 8) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและทันเหตุการณ์ 9) การวางแผนเพื่อประชาสัมพันธ์การบริหารงาน และ 10) การสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในสังคมแห่งการเรียนรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยร่วมมือกันให้งานสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด สำหรับผู้นำองค์กรจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และมีความเป็นประชาธิปไตยและมีความสามารถสื่อสารให้บุคลากรมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน (วินัย ภูประชาตระกูล, 2549: 112)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการบูรณาการเป็นแนวคิดในเชิงความคิดแบบองค์รวม โดยมีฐานคิดสำคัญคือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นล้วนมีองค์ประกอบของเหตุปัจจัยหลายๆ อย่าง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เหมือนๆ กัน ที่จะขาดส่วนประกอบใดประกอบหนึ่งไม่ได้ เพราะจะทำให้เกิดความไม่ครบสมบูรณ์ในสิ่งนั้นๆ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นปัจจัยที่สอดประสานสัมพันธ์ระหว่างกัน การนำแนวคิดในเชิงบูรณาการในการทำงานจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเพราะลักษณะความรับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ของงานแต่ละอย่างย่อมมีบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน และองค์การมากมายเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น การจะทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย จำเป็นจะต้องให้บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน และองค์การเข้ามามีบูรณาการการทำงานร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วม

นอกจากการทำงานต่างๆ ที่ประสบผลสำเร็จจะต้องมีลักษณะของการบูรณาการร่วมกันแล้ว ภายใต้การบูรณาการการทำงานนั้นย่อมหมายถึงการที่บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน และกลุ่มองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานในลักษณะของการร่วมคิดพิจารณา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในผลของการทำงานร่วมกัน จึงจะทำให้งานประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรทุกฝ่ายจึงถือเป็นความสำคัญและจำเป็นของการบริหารจัดการการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ในส่วนของการให้ความหมายของนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ค่อนข้างหลากหลายดังต่อไปนี้

วิลเลียม ดับบิว รีเดอร์ (Reeder, 1997 อ้างใน เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล, 2545: 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วม หมายถึง การประทะสังสรรค์ทางสังคมรวมทั้ง การมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ในขณะที่ วิลเลียม เออร์วิน (Erwin, 1976 อ้างใน เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล, 2545: 10) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา ในส่วนของอแลสแตร์ ที ไวท์ (White, 1982 อ้างใน เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล, 2545: 10) ที่ได้ให้ทรรศนะของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำและไม่ควรทำอย่างไร การมีส่วนร่วมในการเสียสละ ในการพัฒนาและลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการไทย เช่น ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527: 81) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยทางการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของ ไพรัช เตชะรินทร์ (2527: 7) ได้ให้ความหมายและหลักการสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้กับประชาชนในชุมชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สำหรับ ขวันลักษณ์ กาวีละ (2557: 46) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเชิงนโยบายบริการสาธารณะไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การเสนอความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องมีความต่อเนื่อง ประชาชนสามารถคิดค้นสาเหตุของปัญหาและร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหา ตลอดจนการลงมือปฏิบัติ การร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อที่ประชาชนจะเกิดกระบวนการเรียนรู้และสามารถพัฒนาสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเองโดยมีความเสมอภาคและอิสรภาพ สำหรับการมีส่วนร่วมตามความหมายขององค์การสหประชาชาติที่ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีความครอบคลุมถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ และการที่ประชาชนมีส่วนช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการรวมถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดกระบวนการพัฒนา

5. ระดับของการมีส่วนร่วม

ตามทฤษฎีของนักทฤษฎีองค์การสมัยดั้งเดิมที่มักจะใช้ระบบการควบคุมในระดับสูงสุดขององค์การเป็นหลักแต่สำนักมนุษยสัมพันธ์ต้องการให้เกิดประชาธิปไตยในองค์การ โดยผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative management) นั่นเอง ซึ่งเป็นลักษณะการบริหารที่เป็นประโยชน์ทั้งฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายปฏิบัติขององค์การและจากทฤษฎีของนักมนุษยสัมพันธ์ หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมถูกนำไปใช้ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ นักทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์จึงสนับสนุนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติงานซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางของการบริหารงานในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การ ระดับของการมีส่วนร่วมของนักทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ เช่น After Keith Davis และ John Newstrom ได้เสนอระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาดังต่อไปนี้ 1) ผู้บริหารใช้วิธีบอกให้รู้โดยที่ผู้บริหารทำการตัดสินใจและแจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ในระดับต่ำ ลักษณะการบริหารแบบดังกล่าว เรียกว่าการบริหารงานแบบเผด็จการ 2) ผู้บริหารใช้วิธีการชักชวนให้เห็นด้วยโดยที่ผู้บริหารแสดงให้เห็นประเด็นของการตัดสินใจและอธิบายชักชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นด้วยกับการตัดสินใจนั้นๆ การบริหารแบบนี้เรียกว่า เผด็จการแบบเมตตากรุณา 3) ผู้บริหารแสวงหาความคิดก่อนการตัดสินใจโดยผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นได้บ้างบางโอกาส การบริหารแบบนี้เรียกว่า การบริหารงานแบบปรึกษาหารือ 4) ผู้บริหารปรึกษาหารือกลุ่มเพื่อขอคำแนะนำก่อนตัดสินใจ ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้นเพราะให้คำแนะนำ แก่ผู้บริหารก่อนตัดสินใจ การบริหารแบบนี้เรียกว่า การบริหารแบบคณะกรรมการ และ 5) ผู้บริหารตัดสินใจร่วมกับกลุ่ม คือกลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยผู้บริหารใช้อำนาจหน้าที่ร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาหลายๆ คน (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเพื่อคุณธรรม, 2550: 80)

นอกจากนั้นสำนักมนุษยสัมพันธ์ยังสนับสนุนเรื่องของการมีส่วนร่วมเพราะ การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่คนในสังคมเรียกร้องกันมากผู้บริหารที่บริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีความเชื่อเกี่ยวกับผู้ใต้บังคับบัญชาว่าเป็นผู้ที่ต้องการทำงานแบบสนุกสนานในการทำงานและเป็นคนที่มีความประพฤติที่ดีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารมีบทบาทที่จะส่งสารเสนอให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อใช้ในการตัดสินใจ และผู้บริหารยอมรับในความคิดเห็น ประสบการณ์ และความต้องการที่จะทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวเรียกว่า ความพึงพอใจในเชิงปรัชญา การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักมนุษยสัมพันธ์เห็นว่า สองหัวดีกว่าหัวเดียว เพราะการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการอภิปรายกลุ่มโดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีการอภิปรายโต้แย้งเพื่อหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะของการเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดโดยใช้วิธีการระดมสมอง (brainstorming) การมีส่วนร่วมทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจปัญหาเหตุผลที่ต้องค้นหาทางแก้ปัญหาและการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อ

ผู้ได้บังคับบัญชาผู้บริหารแบบประชาธิปไตยจะใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาวิเคราะห์ประเด็น ค้นหาปัญหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้อธิบายให้ผู้ได้บังคับบัญชาทราบว่าการตัดสินใจมีผลต่อพวกเขาอย่างไร รวมทั้งความสำเร็จของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การด้วย การมีส่วนร่วมทำให้ช่องทางของการติดต่อสื่อสารชัดเจน เพราะบางครั้งผู้ได้บังคับบัญชายอมรับและเห็นความจำเป็นของการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง แต่ผู้ได้บังคับบัญชาก็ยังต่อต้านเพราะยังไม่เข้าใจระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ได้บังคับบัญชาแสดงให้เห็นว่ามีปัญหาในเรื่องของการติดต่อสื่อสารและการมีส่วนร่วมที่ดีจะทำให้การติดต่อสื่อสารติดตามไปด้วย การมีส่วนร่วมจะช่วยลดความกังวลของผู้ได้บังคับบัญชาสิ่งที่ผู้ได้บังคับบัญชากลัวมากที่สุดคือสิ่งที่ไม่รู้ การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดการอภิปรายโต้แย้งเกี่ยวกับเหตุผลของการตัดสินใจ ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมจะเข้าใจถึงการตัดสินใจในเหตุและผล ประการสุดท้ายการมีส่วนร่วมและการจงใจมีความสัมพันธ์ต่อกัน บทบาทภาระหน้าที่ของบุคลากรภายในองค์การเป็นเรื่องสำคัญเมื่อเกิดการมีส่วนร่วมภายในองค์การก็จะเป็นการจงใจให้สมาชิกในองค์การได้รับรู้และยอมรับเรื่องต่างๆ ขององค์การได้รวมถึงการปฏิบัติงานต่างๆ ขององค์การได้ดี (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเพื่อคุณธรรม, 2550: 12)

6. หลักการสร้างการมีส่วนร่วม

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารจัดการโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การ โดยมีหลักการดังต่อไปนี้ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ประชาชน ถือได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมในระดับต่ำที่สุดแต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นก้าวแรกของการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ และวิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ 2) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) การเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ 3) การเกี่ยวข้อง (Involve) การเปิดให้ประชาชนมาร่วมเกี่ยวข้องและร่วมดำเนินการเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารจัดการ 4) ความร่วมมือ (Collaboration) การให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนของภาครัฐทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องและ 5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) การให้

ประชาชนตัดสินใจเองเป็นขั้นตอนที่ให้ความสำคัญในบทบาทของประชาชนในระดับที่สูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, 2549: 22-35)

7. กระบวนการ เจื่อนใจ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การริเริ่มตัดสินใจดำเนินการ และตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรการบริหารและการประสานความร่วมมือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประกอบด้วย การรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงานใดๆ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลโดยใช้ตัวชี้วัดที่ได้กำหนดขึ้นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ส่วนเงื่อนไขการมีส่วนร่วมมีอยู่ 3 ประการคือ 1) ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม 2) ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วม และ 3) ประชาชนต้องเต็มใจต่อการมีส่วนร่วม สำหรับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมนั้นมีดังนี้ คือ 1) ช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการ ที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน 2) ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากยิ่งขึ้น 3) การดำเนินโครงการ จะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น 4) โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นและมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเพิ่มขึ้นและ 5) จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น (ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, 2540: 17)

สรุป การมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคล กลุ่มบุคคล เข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในผลอันพึงเกิดขึ้นกับการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งการมีส่วนร่วมที่แท้จริง จะแตกต่างจากการเข้าร่วม เพราะการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการโดยมีหลักการและขั้นตอนรวมถึงเงื่อนไขปัจจัยการสนับสนุนจนนำมาสู่การเป็นผลที่เป็นประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้นๆ การมีส่วนร่วมที่แท้จริงจึงเป็นสิ่งที่บุคคล กลุ่มองค์กร และองค์กรพึงปรารถนา เพราะเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการ และการดำเนินการต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา

อาชญาวิทยาเป็นวิชาที่ว่าด้วยเรื่องของอาชญากรรมโดยเน้นการศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรมตลอดจนการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมซึ่งรวมถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอันเป็นทัณฑวิทยาหรืออีกนัยหนึ่งอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาเป็นสาขาวิชาที่ถูกรวมอยู่ในอาชญาวิทยาซึ่งเป็นวิชาที่เก่าแก่ที่สุดในทางสังคมศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น แนวคิดทางจิตวิทยา อาชญาวิทยาตามหลักสังคมวิทยา แนวคิดการป้องกัน

อาชญากรรม แนวคิดทฤษฎีการลงโทษและแบบของการลงโทษ แนวคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เรือนจำและชุมชน และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีการลงโทษ

คำว่า โทษ หมายถึง ทัณฑ์กรรม หรือผลแห่งความผิดที่ต้องรับ ที่รัฐลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษา ส่วนคำว่า การลงโทษ หมายถึง การกระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่ในสังคมโดยผู้มีอำนาจในสังคมนั้น และการลงโทษจะต้องก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมารแก่ผู้ถูกลงโทษตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้ สำหรับนักทฤษฎีทางกฎหมายได้ให้คำจำกัดความของการลงโทษที่ค่อนข้างสอดคล้องกัน ดังนี้ การลงโทษ คือ การก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานหรือผลประการอื่นที่ไม่น่าพึงพอใจสำหรับผู้ถูกลงโทษ เป็นการลงโทษในลักษณะการกระทำต่อบุคคลที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญาเป็นการจงใจลงโทษบุคคลอื่นอันมิใช่ตัวผู้ฝ่าฝืนกฎหมายเองและเป็นการลงโทษโดยรัฐตามระบบกฎหมายที่ฝ่าฝืนโดยผู้กระทำความผิด อาจกล่าวได้ว่า การลงโทษเป็นการก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่บุคคลผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาและการกระทำดังกล่าวนี้กระทำโดยรัฐ ทฤษฎีการลงโทษมีอยู่หลายทฤษฎีตามความคิดเห็นของ แพคเกอร์ส ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนต่อผู้กระทำความผิด ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันแบบอรรถประโยชน์ ส่วนทฤษฎีการลงโทษของครอส ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษไว้อยู่ 2 ประการ คือ ทฤษฎีแก้แค้นทดแทน และทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ ดังนั้น จึงสามารถขยายประเด็นของทฤษฎีการลงโทษได้อยู่ 4 แนวคิดทฤษฎี ดังนี้

- 1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน สาระของแนวคิดทฤษฎีนี้สามารถสรุปได้ว่าเมื่อเริ่มมีมนุษย์ขึ้นในโลกและอยู่รวมกันเป็นสังคมจากสังคมครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ หรืออาจมาจากครอบครัวเป็นกลุ่มเป็นเผ่าพันธุ์ และโดยธรรมชาติมนุษย์ย่อมจะมีวิธีการดำเนินวิถีชีวิตในลักษณะค่อยๆ พัฒนาไปตามลำดับขั้น เช่น จากวิถีประชามาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีจากขนบธรรมเนียมประเพณีกลายเป็นกฎหมายศีลธรรม และถูกพัฒนาการมาเป็นกฎหมายในที่สุด เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะตามลำดับขั้นของสังคมก่อให้เกิดคนหมู่มากที่มีพื้นฐานทางจิตใจที่แตกต่างกันความสับสนวุ่นวายและความไม่เป็นระเบียบย่อมเกิดขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมหรือการจัดระเบียบสังคมนั้นๆ เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนวิถีประชาหรือขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรม หรือกฎหมาย ย่อมก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากสมาชิกในสังคมหรือจากสังคมต่อพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น เพียงการติฉินนินทาหรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักของสังคมในหมู่คณะก็ถือว่าเป็นปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของคนหรือกลุ่มคนนั้นๆ ที่กระทำขัดต่อกฎหมายก็ถือว่าเป็นลักษณะของการแก้แค้นทดแทน ซึ่งมักเกิดขึ้นในสภาวะการณ์ตามธรรมชาติของ

มนุษย์ ที่มีความสัมพันธ์กับโลกภายนอกและมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ 2) ทฤษฎีการลงโทษแบบ
 อรรถประโยชน์ นักอาชญาวิทยาได้เสนอทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์โดยมีหลักการเบื้องต้น
 ว่ามนุษย์เราจะกระทำความผิดโดยเจตนาและก่อนจะลงมือกระทำได้พิจารณาใคร่ครวญแล้วจึงลงมือ
 กระทำเพราะฉะนั้นรัฐจึงควรบัญญัติความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นอย่างชัดเจนเมื่อมีกฎหมาย
 บัญญัติชัดเจนแล้วผู้ที่ฝ่าฝืนย่อมจะถูกลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ทั้งนี้การลงโทษจะต้องทำอย่าง
 รวดเร็วแน่นอนอย่างเสมอภาคและรุนแรงตามโทษที่กำหนดไว้ การลงโทษดังกล่าวย่อมจะมีประโยชน์
 ต่อสังคมในการลดอาชญากรรมและส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพกฎหมาย ดังนั้น ทฤษฎีอรรถประโยชน์
 จึงมี 2 ลักษณะ คือ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม และทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้ง
 อาชญากรรม 3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด นักอาชญาวิทยาเห็นว่า อาชญากรรม
 เป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคม เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น พายุพัด ไฟป่า ไฟ
 ร้อง เป็นต้น โดยผู้ประกอบอาชญากรรมหาได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิดกฎหมายแต่อย่างไร
 เพราะฉะนั้นเมื่อผู้ประกอบอาชญากรรมไม่ได้มีเจตนาประกอบอาชญากรรม การลงโทษผู้ประกอบ
 อาชญากรรมตามโทษที่กฎหมายกำหนดไว้จึงน่าจะเป็นการไม่ถูกต้อง นักอาชญาวิทยาได้ศึกษาตัว
 ผู้กระทำความผิดเพื่อจะค้นหาสาเหตุโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อจะพยายามค้นหาเหตุผลว่า
 เพราะเหตุใดบุคคลจึงกระทำความผิดและพบว่าสาเหตุสำคัญอยู่ที่ร่างกายของผู้กระทำความผิด คือ
 เป็นผลมาจากอิทธิพลทางพันธุกรรม นักอาชญาวิทยาสำนักนี้เน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเป็น
 รายบุคคล เพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้เป็นคนดี หลักการใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือ การลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล
 วิธีการที่ใช้เน้นการวิเคราะห์สาเหตุของการกระทำความผิด เมื่อพบสาเหตุแล้วให้แก้ไขที่สาเหตุนั้น
 และเมื่อแก้ไขได้ผู้กระทำความผิดก็จะไม่กระทำความผิดต่อไป การแก้ไขผู้กระทำความผิดทั้งบุคคล
 และกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขภายในสถานที่ควบคุมหรือในชุมชน ผู้ที่แก้ไขจะต้องมีความรู้ความ
 ชำนาญตามแขนงที่ตนศึกษามา เช่น จิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ อาชญาวิทยา
 สำหรับผู้ที่แก้ไขไม่ได้ก็ต้องกำจัดให้พ้นไปจากสังคม ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดมี
 ฐานคิดที่สำคัญ คือ มองว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยหรือสังคมที่ผู้กระทำความผิดอยู่อาศัยเป็น
 สังคมที่ป่วยเพราะฉะนั้นการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับเป็นคนดีได้ต้องมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้
 ตรวจสอบสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และแก้ไขที่สาเหตุนั้น วิธีการแก้ไขเน้นการแก้ไขเป็น
 รายบุคคลหรือแก้ไขในลักษณะกลุ่ม ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ ผู้รับการแก้ไข ผู้แก้ไข สถานที่แก้ไขและ
 วิธีการแก้ไข 4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม นักอาชญาวิทยาสำนักป้องกันสังคมให้ทัศนะ
 เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการแก้ไขปรับปรุงและอบรมป้อนนิสัยผู้กระทำความผิดมากกว่า
 การลงโทษ ในปัจจุบันนักอาชญาวิทยาให้ความสนใจบุคลิกภาพของผู้กระทำผิด กฎหมายอาญา และ
 ควบคุมสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สังคมดีขึ้นและเพื่อป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วยแนวคิด ดังนี้ 1) ควร
 จะมีการมองวิธีการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งคุ้มครองสังคมจาก

อาชญากรรมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล 2) นำวิธีการคุ้มครองสังคมไปปฏิบัติ โดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายอาญา เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อไป ซึ่งอาจกระทำได้ โดยการเคลื่อนย้ายและแยกผู้กระทำความผิดไปเสียจากสังคมหรือมิฉะนั้นก็โดยให้การศึกษาเสียใหม่ 3) นโยบายทางอาญาของสำนักป้องกันสังคม ส่งเสริมให้ใช้ระบบการขังเกลางทางสังคมเป็นรายบุคคล มากกว่าเป็นรายกลุ่มในการป้องกันอาชญากรรมและในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด 4) หากแก้ไขกฎหมายอาญามีบทบัญญัติที่มีมนุษยธรรมยิ่งขึ้น ระบบการขังเกลางทางสังคมก็อาจเกิดขึ้นได้ และกฎหมายอาญานั้นจะมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นคน ไม่ว่าเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือ ถูกลงโทษทางอาญา 5) การทำให้กฎหมายอาญามีมนุษยธรรมไม่ใช่เป็นการตื่นตัวทางมนุษยธรรม เท่านั้น แต่จะทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ของอาชญากรรมและบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิด โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเน้นการแก้ไขฟื้นฟูและการอบรมบ่มนิสัยเป็นรายบุคคลมากกว่าการลงโทษและการแก้แค้น การจะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ต้องอาศัยการศึกษา ผู้กระทำความผิด โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ แล้วช่วยผู้กระทำผิดให้ปรับตัวเข้ากับสังคม

2. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังที่เข้ามารับการจำคุกในเรือนจำต้องดำเนินชีวิตภายใต้สถาบันแบบเบ็ดเสร็จ ถูกควบคุม และกำหนดโดยผู้อื่น ขาดอิสรภาพในการปกครองตนเอง ถูกแยกออกจากสังคมภายนอก ไม่สามารถติดต่อกับครอบครัวหรือสังคมภายนอกได้อย่างปกติ จึงก่อให้เกิดความกดดันและความเครียด ผู้ต้องขังจึงหาทางลดความกดดันและความเครียดด้วยการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมผู้ต้องขัง โดยมีกระบวนการเรียนรู้ ทักษะคติ พฤติกรรม ธรรมเนียม และค่านิยมต่างๆ ที่ผู้ต้องขังต่างยึดปฏิบัติในขณะที่จำคุก แสดงให้เห็นชัดเจนในรูปของกฎ บทบาท และภาษาแสดงของผู้ต้องขัง ซึ่งผู้ต้องขังจะถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ระหว่างผู้ต้องขังด้วยกันเอง โดยสาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และลักษณะสำคัญที่ก่อให้เกิดสังคมผู้ต้องขัง คือ ความกดดันและความเจ็บปวดที่ได้รับขณะจำคุก คือ การที่ผู้ต้องขังต้องเผชิญกับการสูญเสียในด้านต่างๆ ในขณะที่ถูกจำคุก และไม่สามารถหลบหนีจากการสูญเสียเหล่านี้ได้ เกรแฮมไซค์ (Gresham Sykes) ได้สรุปการสูญเสียด้านต่างๆ ที่ทำให้เกิดความกดดันและความเจ็บปวดในขณะที่จำคุกไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) การสูญเสียด้านอิสรภาพ เป็นการสูญเสียอิสรภาพที่จะออกนอกเรือนจำและอิสรภาพที่จะเคลื่อนไหวไปมาภายในเรือนจำ และไม่สามารถติดต่อกับครอบครัว ญาติ พี่น้องและเพื่อนได้ตามที่ต้องการ เกิดความรู้สึกถูกทอดทิ้งจากครอบครัว และที่สำคัญที่สุด ผู้ต้องขังรู้สึกว่สังคมทอดทิ้งและไม่ต้องการ พวกเขาไม่สามารถกลับเป็นสมาชิกของสังคมได้เหมือนเดิม 2) การสูญเสียด้านเครื่องอุปโภคบริโภคและบริการ เช่น อาหารสำหรับประทังชีวิต เครื่องนุ่งห่มสำหรับปกปิดร่างกาย พืชผักเพื่อใช้หลบนอน ผู้ต้องขังไม่สามารถเลือกที่จะมีสิ่งเหล่านี้ได้เกินกว่าที่ทางเรือนจำกำหนด และไม่สามารถเลือกประเภทหรือชนิดของสิ่งต่างๆ ได้ตามต้องการไม่มีแม้กระทั่งเวลาที่เป็น

ของตัวเอง โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่ใช้วัตถุเป็นเครื่องบ่งบอกฐานะของคน ซึ่งการสูญเสียดังกล่าวได้บั่นทอนความรู้สึกต่อภาพพจน์ของตนเอง และทำให้ตนรู้สึกว่าคุณเสียฐานะทางสังคม 3) การสูญเสียความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ทำให้ผู้ต้องขังได้รับความกดดันและอาจหันเหไปสู่ความสัมพันธ์แบบรักร่วมเพศได้ หรือมีความต้องการทางเพศแต่ไม่สามารถมีสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามได้ ผู้ต้องขังจะเกิดความรู้สึกว่าความเป็นชายถูกคุกคามจนเกิดความละอายใจและขาดความนับถือในตนเอง 4) การสูญเสียด้านการปกครองตนเอง ผู้ต้องขังต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของเรือนจำ ไม่สามารถเลือกทำตามความต้องการของตนเองได้ ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่าเขาส่งเสียการปกครองตนเองไป และรู้สึกว่าตนเองอ่อนแอไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 5) การสูญเสียด้านความมั่นคงปลอดภัย เนื่องจากภายในเรือนจำเต็มไปด้วยอันตรายและขาดความมั่นคงปลอดภัย เพราะผู้ต้องขังแต่ละคนถือว่าเป็นบุคคลอันตรายจนสังคมไม่ต้องการให้อยู่ร่วมด้วย เมื่อบุคคลอันตรายมาอยู่ร่วมกันย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดการทำร้าย ทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรง การต้องคอยระวังการถูกทำร้ายก่อให้เกิดความวิตกกังวล และมีผลให้ผู้ต้องขังต้องหาทางลดความวิตกกังวลนี้ คือ การสร้างสังคมผู้ต้องขังขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือกัน แบ่งปันและปกป้องซึ่งกันและกัน และสร้างความสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนกัน

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ

การกระทำผิดซ้ำตามแนวคิดของก๊อตเฟรดสัน (Gottfredson) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำว่าผู้กระทำผิดที่ติดเป็นนิสัยโดยทั่วไปคือ ผู้มีการกระทำผิดซ้ำซากหรือบุคคลที่ชอบกระทำผิดซ้ำบ่อยครั้งจนติดเป็นนิสัย ซึ่งตามความหมายเดิม คือ บุคคลที่กระทำผิดซ้ำโดยสันดาน โดยที่ผู้กระทำผิดซ้ำจนติดเป็นนิสัยนั้นสามารถพิจารณาได้จากการที่บุคคลนั้นกระทำผิดซ้ำหลายๆ ครั้ง ซึ่งลักษณะของการกระทำผิดซ้ำหากกระทำผิดเพียงครั้งเดียวหรือกระทำผิดเพียงสองครั้งยังไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดซ้ำจนติดเป็นนิสัย เพราะบุคคลอาจกระทำผิดด้วยความพลาดพลั้ง ก็เป็นได้แต่ถ้าบุคคลนั้นกระทำผิดซ้ำตั้งแต่สามครั้งขึ้นไปจะถือว่าเป็นการกระทำผิดซ้ำซาก การกระทำผิดซ้ำของบุคคลนั้นแนวคิดทฤษฎีนั้นสามารถแบ่งออกเป็นประเภทได้ดังนี้ 1) การกระทำผิดซ้ำที่เป็นผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพเป็นผู้กระทำความผิดที่มีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรมหรือประกอบอาชญากรรมโดยอาศัยทักษะที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ และยังเป็นบุคคลที่มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชญากรรมโดยมีลักษณะพิเศษสามประการ คือ มีทักษะความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม มีรายได้หลักจากการประกอบอาชญากรรม มีการประกอบอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง ลักษณะของอาชญากรอาชีพ เป็นผู้กระทำความผิดที่มีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม เมื่อลงมือกระทำความผิดแล้วมีโอกาสพลาดค่อนข้างน้อย อาชญากรอาชีพนั่นนอกจากจะมีทักษะและความชำนาญแล้วยังมีมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพ โดยมีการกระทำอย่างต่อเนื่องติดต่อกันตามโอกาสเพื่อมุ่งหารายได้ไม่ได้กระทำไปเพราะความจำเป็นบีบบังคับ หรือกระทำ

เพราะความกดดันจากสภาพแวดล้อมรวมถึงการกระทำอย่างต่อเนื่อง หรืออาจมองว่าการประกอบอาชีพการงานเป็นการเสี่ยงโชคอีกรูปแบบหนึ่งก็ได้คือ โชคดีก็ได้โชคร้ายก็ถูกจับและเมื่อถูกจับและถูกจำคุกแล้วอาชญากรก็จะทำใจได้เพราะมีการเตรียมตัวเตรียมใจไว้ล่วงหน้าแล้ว นอกจากนี้อาชญากรส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่เคยผ่านการจองจำในเรือนจำมาก่อน การใช้ชีวิตในเรือนจำของผู้ต้องขังเหล่านี้จะมีชีวิตอยู่ไปวันๆ ไม่ค่อยคิดอะไรมากมายรอแต่วันพ้นโทษอย่างเดียว 2) ผู้ต้องขังที่มีจิตบกพร่อง จะเป็นผู้กระทำผิดซ้ำจนถือได้ว่าเป็นผู้ต้องขังที่กระทำความผิดจนติดเป็นนิสัยเป็นผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษถือเป็นพวกที่มีความบกพร่องทางจิตจนเป็นสาเหตุในการก่ออาชญากรรมซ้ำซาก การกระทำความผิดของผู้ต้องขังประเภทจิตบกพร่องกระทำผิดซ้ำไม่ได้เกิดจากความชั่วร้ายภายในจิตหรือความคิดเกี่ยวกับความผิดหวังใดๆ หรือการทำผิดโดยหวังสิ่งตอบแทนทางด้านรายได้เหมือนกับอาชญากรอาชีพ ผลของผิดปกติทางจิตดังกล่าวอาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ซ้ำซากหรืออาจมีพฤติกรรมร้ายๆ ที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฆ่าคนตายด้วยวิธีการที่ผิดปกติตามที่เคยปรากฏเป็นข่าวที่เราพบเจอ 3) การกระทำผิดซ้ำในกรณีผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำในคดีเล็กน้อย ผู้กระทำความผิดที่ติดเป็นนิสัย ในลักษณะของการกระทำผิดซ้ำในคดีเล็กน้อยนั้น สามารถแยกได้เป็นสองประเภท คือ พวกที่กระทำความผิดในคดีลักทรัพย์เล็กน้อย และพวกที่กระทำความผิดในคดียาเสพติด พวกผู้ต้องขังที่ทำผิดในคดีเล็กน้อย ส่วนใหญ่จะกระทำผิดในคดีลักทรัพย์ซึ่งจะได้รับโทษในระยะสั้นทำให้ผู้ต้องขังเหล่านี้จะมีโอกาสหมุนเวียนเข้ามาในเรือนจำอยู่เป็นประจำและผู้ต้องขังเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มาจากครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวที่มีปัญหา และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาตั้งแต่เด็ก ก้าวร้าว และมีพฤติกรรมชอนเร้น โดยมีพัฒนาการมาจากเด็กเกเรหนีโรงเรียน ไม่ชอบเรียนหนังสือ และไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษาและไม่มีความรู้ความชำนาญ ทักษะ ฝีมือในการประกอบอาชีพที่พิเศษใดๆ อีกประการหนึ่ง เป็นบุคคลที่ไม่ชอบทำงานสุจริต ไม่ชอบทำงานหนัก ชอบทำแต่งานเบาๆ ไม่มีความอดทนในการทำงาน ชอบหาเงินโดยการลักขโมย พวกผู้ต้องขังที่กระทำผิดติดเป็นนิสัย สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดติดเป็นนิสัยในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะของการกระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่ติดยาเสพติด และจะมีพื้นฐานทางครอบครัวที่มีปัญหา เช่นเดียวกับผู้ต้องขังที่กระทำผิดติดเป็นนิสัยเกี่ยวกับคดีลักทรัพย์ ที่มีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัวและการคบเพื่อนที่ไม่ดีเป็นบุคคลที่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ต้องขังเหล่านี้ส่วนใหญ่จะไม่สามารถหลุดพ้นจากวัฏจักรของยาเสพติดได้โดยง่ายเพราะเกี่ยวข้องปัจจัยทางสังคมหลายประการ เช่น ในสังคมที่อาศัยอยู่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง การไม่มีงานทำ การขาดการยอมรับจากคนรอบข้างและคนทั่วไปประกอบกับความไม่เข้มแข็งของจิตใจจึงเป็นเหตุปัจจัยทำให้ต้องกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นมาอีก (Gottfredson, อ้างใน สุวรรณ ใจคลองแคล้ว, 2546: 29 และ มนตร์ รัชศรี, 2553: 38)

จากการเปรียบเทียบอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อยออกมาจากเรือนจำในสามลักษณะ คือ การปลดปล่อยโดยพักการลงโทษ การปล่อยอย่างมีเงื่อนไข ซึ่งเป็นการ

ปล่อยโดยมีการกำหนดเงื่อนไขห้ามให้ไปกระทำผิดหรือกระทำบางอย่าง และการปล่อยเมื่อครบกำหนดโทษ ปรากฏว่าอัตราการทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษมีเพียง 11 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ในขณะที่อัตราการทำผิดของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไขและผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยเมื่อครบกำหนดโทษมีถึง 26 เปอร์เซ็นต์ และ 32 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าวน่าจะสรุปได้ว่า ผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยโดยการพักการลงโทษมีอัตราการทำผิดซ้ำน้อยกว่าผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยแบบอื่นๆ และในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษโดยตรงโดยไม่ได้นำไปเปรียบเทียบกับมาตรการแบบอื่นๆ โดยคณะกรรมการพักการลงโทษของกรุงนิวยอร์กที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษติดต่อกันเป็นเวลา 5 ปี พบว่า 80 เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษจะกลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำอีก และในจำนวนผู้ที่กลับเข้ามา มีอยู่ 60 เปอร์เซ็นต์ ที่กลับเข้ามาเพราะสาเหตุไปกระทำผิดเกี่ยวกับคดีอาญาขึ้นมาใหม่และอีก 40 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลือกลับเข้ามาเพราะไปละเมิดกฎเกณฑ์เงื่อนไขในการคุมการประพฤติ จากผลของการทำวิจัยประเมินผลที่ผ่านมา การพักการลงโทษไม่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ ดังนั้น การจัดระบบผลของความสำเร็จในการอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดจึงสามารถแบ่งได้อยู่ 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 คือ พวกที่แก้ไขได้เป็นพวกที่ได้รับการพักการลงโทษและได้รับการปลดปล่อยไปแล้วภายใน 1 ปี ไม่ปรากฏว่ามีการกระทำผิดซ้ำอีก และยังมีการประกอบอาชีพ มีความขยันอดทนและไม่หันไปคบหาสมาคมกับผู้กระทำผิดอีกต่อไป ระดับที่ 2 คือ พวกแก้ไขได้บ้าง ได้แก่ พวกที่ไม่กลับเข้ามาในเรือนจำอีกแต่ไม่มีงานทำ และยังคงคบหาสมาคมกับพวกชอบกระทำผิดอยู่ ระดับที่ 3 คือ พวกที่สามารถแก้ไขได้บางส่วนซึ่งได้แก่พวกที่กลับเข้ามาในเรือนจำเนื่องจากไปละเมิดกฎเกณฑ์ของการควบคุมความประพฤติหรือกระทำผิดอาญาในคดีเล็กน้อยขึ้นมา และระดับที่ 4 คือ พวกกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ พวกที่กระทำผิดอาญาขึ้นมาอีกและกลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำเหมือนเดิม

ปัจจัยทางสังคมมีอยู่หลายปัจจัยที่พนักงานคุมประพฤติไม่อาจเข้าไปควบคุมได้ที่มีผลต่อการที่ผู้ได้รับการพักการลงโทษจะสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการควบคุมความประพฤติและไม่กลับไปกระทำผิดทางอาญาขึ้นมาใหม่ ปัจจัยทางสังคมดังกล่าว เช่น สภาพแวดล้อมทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานภาพการสมรส สุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต โอกาสในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางบ้านและการคบหาสมาคมกับเพื่อน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำทั้งสิ้น เพราะว่าการกระทำผิดซ้ำอาจเกิดจากปัจจัยทางสังคมดังที่ได้กล่าวมา เช่น การยอมรับของสังคม ถ้าสังคมไม่ยอมรับก็จะเกิดความบีบคั้น ผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติก็จะกลับไปคบหาสมาคมกับพวกเดียวกัน และมีโอกาสในการกระทำผิดซ้ำเป็นอย่างมาก สำหรับพฤติกรรมในการติดคุกซ้ำซากสำหรับบุคคลบางคนเป็นเพราะว่าเป็นลักษณะนิสัยของพวกอาชญากร และอาชญากรประเภทนี้มักจะได้แก่บุคคลที่ไม่สามารถจะประพฤติปฏิบัติตนให้เข้ากับมาตรฐานของสังคมได้ ไม่มีความซื่อตรงเมื่อต้องโทษและยังมีการประกอบอาชญากรรมซ้ำๆ เมื่อมีโอกาสโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น จะมีการดำรงชีวิต

อยู่ด้วยการโจรกรรม ไม่มีจิตสำนึกใดๆ แม้เวลาต้องโทษก็ไม่มีความคิดที่จะเลิกการกระทำชั่ว ในขณะที่ต้องโทษจะแสวงหาตนเป็นคนดีประพฤติตัวดี แต่พอพ้นโทษไปแล้วก็กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก เป็นบุคคลที่พึงพอใจกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความชั่วร้ายที่ติดตัวมาอย่างยาวนานจึงเรียกว่าเป็นอาชญากรโดยสันดานที่ติดเป็นนิสัย หรืออาจเรียกว่าอาชญากรที่กระทำผิดซ้ำ โดยไม่มีความเข็ดหลาบ อาชญากรประเภทนี้จะมีลักษณะร่างกายและจิตใจเป็นปกติตั้งแต่แรกไม่ปรากฏความผิดปกติใดๆ ทั้งร่างกายและจิตใจ เมื่อศึกษาถึงภูมิหลังความเป็นมาและโดยประวัติต่างๆ ก็ไม่ปรากฏว่าจะมีแนวโน้มไปในทางชั่วร้ายใดๆ แม้จะพิจารณาย้อนหลังไปถึงบุคคลอื่นๆ ในวงตระกูลรวมทั้งการศึกษาเล่าเรียนของบิดามารดาก็ไม่ปรากฏว่าเป็นบุคคลที่มีนิสัยใจคอโหดร้ายใดๆ แต่ผลของการศึกษากลับพบว่า ปัจจัยผลักดันให้เขากลายเป็นอาชญากร คือ ความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจของบุคคลนั้น ภายหลัง และเกิดจากความจำเป็นที่เกิดจากเหตุการณ์บางอย่างบีบบังคับให้บุคคลค่อยๆ ประพฤติผิดไปทีละน้อย ส่วนมากมักจะเกิดขึ้นกับวัยเด็กและเมื่อมีการกระทำความผิดหลายๆ ครั้งก็กลายเป็นความเคยชิน และชีวิตในช่วงนี้เองที่บุคคลจะมีบุคลิกภาพที่ค่อยๆ เปลี่ยนไปเป็นชีวิตของอาชญากรอย่างสมบูรณ์ตั้งแต่วัยเยาว์ โดยทั่วไปแล้วการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเป็นเรื่องที่มีปัจจัยหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะปัจจัยสังคม เศรษฐกิจและการเมือง (Gottfredson, 2000; อ้างใน สุวรรณ ใจแก้วคล่อง, 2546: 28 และ มนตร์ รัชศรี, 2553: 40)

สรุปแนวคิดทฤษฎีอาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา เป็นแนวคิดทฤษฎีที่มุ่งศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมรวมถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีการลงโทษ โดยมีสาระของแนวคิดทฤษฎี การลงโทษ คือ การกระทำใดๆ ต่อผู้กระทำความผิดให้เกิดการทุกข์ทรมานหรือผลประการอื่นที่ไม่น่าพึงพอใจ ส่วนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสังคมผู้ต้องขังมีสาระที่เกี่ยวกับผู้ต้องขังที่เข้ามารับการจำคุกในเรือนจำและต้องดำเนินชีวิตภายใต้สถาบันแบบเบ็ดเสร็จ ถูกควบคุมและกำหนดโดยผู้อื่น ทำให้ขาดอิสรภาพในการปกครองครอบครองตนเอง สำหรับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำมีเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำตั้งแต่สามครั้งขึ้นไป ในขณะที่แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้กระทำความผิดเข้ากับชุมชน การแก้ไขจึงต้องเกิดขึ้นในชุมชนเดิมของผู้กระทำความผิดและแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของชุมชนนั้นและต้องเน้นวิธีที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดของแต่ละบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้กระทำความผิดเข้ากับชุมชน

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำมีผลกระทบทางลบต่อสังคมและผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณจำนวนมากที่ใช้ในการบริหารเรือนจำและดูแลผู้ต้องขัง และการขาดประสิทธิภาพในการแก้ไขผู้กระทำผิด ผลกระทบต่อสุขภาพกายและใจ และการปรับตัวของผู้กระทำผิดภายหลังพ้นโทษ ทำให้การราชทัณฑ์สมัยใหม่หันมาให้ความสนใจกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน เป็นการสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดกลับเข้าสู่ชุมชนและรับการแก้ไขภายในชุมชนของตนเอง ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และบริการในการแก้ไขผู้กระทำผิดมากกว่าเรือนจำและยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับตัวเข้ากับชุมชน และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไข ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้กระทำความผิดเข้ากับชุมชน ให้ความสำคัญต่อผู้กระทำผิดต้องได้รับการแก้ไขโดยชุมชน และปัจจัยในสังคมที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม เช่น การว่างงาน สภาพชุมชนแออัด ปัญหายาเสพติด ก็ต้องถูกแก้ไขด้วยเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างผู้กระทำความผิดกับสังคม การแก้ไขควรเริ่มที่ผู้กระทำความผิดและสภาพสังคมที่เป็นปัญหาไปพร้อมกัน บทบาทของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ควรเป็นสื่อกลางระหว่างผู้กระทำความผิดและสังคม โดยมีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้ 1) ผู้กระทำความผิดก่ออาชญากรรม เพราะไม่สามารถปรับตัวร่วมกับชุมชนได้ จึงต้องมีการจัดหางานและบริการอื่นๆ ในชุมชน เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้กลับเป็นพลเมืองที่ดี 2) การลงโทษโดยแยกผู้กระทำผิดออกจากชุมชน เป็นการขัดขวางผู้กระทำความผิดในการแก้ไขด้วยตนเอง 3) ชุมชนโดยลำพังไม่อาจจัดบริการให้แก่ผู้กระทำความผิดเพื่อพัฒนาและแก้ไขตนเองได้ 4) เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ควรเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดรับบริการต่างๆ ในชุมชน ซึ่งโดยปกติผู้กระทำความผิดอาจไม่รู้หรือเห็นประโยชน์จากบริการนั้น 5) เมื่อผู้กระทำความผิดรับบริการจากชุมชนแล้วโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำจะน้อยลง

ปรัชญาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของผู้กระทำความผิดเข้ากับชุมชน จึงเน้นที่แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและเสรีภาพ ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นสมาชิกเดิมในชุมชนท้องถิ่น การแก้ไขจึงควรมีขึ้นในชุมชนเดิมเพื่อผู้กระทำความผิดจะได้รับการแก้ไขได้ตรงตามความต้องการของชุมชนนั้น และเป็นการแก้ไขโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน นอกจากนั้นผู้กระทำความผิดยังสามารถติดต่อกับครอบครัวและญาติพี่น้องได้ ซึ่งจะเกิดความผูกพันและเป็นปัจจัยที่จะช่วยในการแก้ไขให้ประสบความสำเร็จ ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพ อธิบายได้ว่า การจำกัดเสรีภาพเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลอย่างร้ายแรงและไม่ควรเกิดขึ้น นอกจากในกรณีที่ไม่มีการอื่นที่เหมาะสมกว่า และการจำกัดเสรีภาพเป็นการลงโทษมากกว่าแก้ไข และยังมีผลกระทบในทางลบอื่นๆ อีก แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้กระทำความผิดให้เข้ากับชุมชน จึงเป็นแนวความคิดพื้นฐานของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้ชุมชน การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้ชุมชนไม่เน้นที่การจำกัดเสรีภาพเหมือนอย่างการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำแต่มุ่งเน้นที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิดภายในชุมชน

ท้องถิ่นโดยเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น สำหรับวิธีการที่ใช้มีอยู่หลายวิธีโดยสรุปได้ดังนี้ 1) การทำงานบริการชุมชนและการชดเชยค่าเสียหาย (Community Service and Restitution) เป็นวิธีการทำให้ผู้กระทำความผิดทำงานสาธารณะโดยไม่ได้อำนาจ เช่น การทำความสะอาดถนน การซ่อมแซมสถานที่ การทำงานอาสาสมัครในโรงพยาบาล จะมีระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ส่วนการชดเชยค่าเสียหายนั้นผู้กระทำความผิดต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้เสียหายหรือจ่ายให้แก่รัฐในกรณีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย วิธีการทั้ง 2 กรณีนี้มักใช้กับผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ชดเชยความผิดโดยตรงต่อผู้เสียหายและสังคมและยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ทำประโยชน์ทดแทนความผิดที่กระทำไป 2) การกักขังในบ้าน (Home Detention) เป็นการกักขังผู้กระทำความผิดโดยไม่จำเป็นต้องใช้เรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะถูกพิพากษาให้อยู่ในบ้านของตนเองเป็นระยะเวลาหนึ่งแต่อาจจะออกบ้านได้ในเวลาที่กำหนดไว้เพื่อทำงานหรือติดต่อธุระที่จำเป็น การกักขังในบ้านจำเป็นต้องใช้เครื่องมือพิเศษเพื่อตรวจจับการเข้า-ออกของผู้กระทำความผิด เครื่องมือนี้จะใช้สวมที่แขนหรือข้อมือของผู้กระทำความผิดและจะมีเครื่องตรวจสัญญาณติดตั้งไว้ที่ประตูหรือหน้าต่าง ถ้าผู้กระทำความผิดเดินผ่านเครื่องมือตรวจนี้ สัญญาณจะถูกส่งไปที่ศูนย์ควบคุมทันที 3) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด วิธีการนี้ใช้ในกรณีที่การคุมประพฤติอย่างเดียวยังไม่เป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ซึ่งการจำคุกในเรือนจำจะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึกเข็ดหลาบมากกว่า และผู้กระทำความผิดจะพยายามประพฤติตัวดีเพื่อจะได้ไม่ต้องเข้าไปในเรือนจำอีก 4) ปลอ่ยตัวหรือทำงานชั่วคราว ผู้ต้องขังจะถูกปลอ่ยตัวไปทำงานนอกเรือนจำในตอนกลางวันและเข้ามาในเรือนจำตอนกลางคืน 5) ศูนย์เตรียมการปลดปล่อย ผู้ต้องขังจะเข้ามาในศูนย์นี้ก่อนการพ้นโทษและต้องวางแผนร่วมกับเจ้าหน้าที่เพื่อเตรียมกลับไปในสังคม เช่น เตรียมหางาน ที่พักและจัดหาเครื่องบริโภคต่างๆ 6) การกลับบ้านชั่วคราว ผู้ต้องขังจะได้กลับไปอาศัยร่วมกับครอบครัวและเพื่อนเป็นการชั่วคราวเพื่อเตรียมผู้ต้องขังและครอบครัวให้พร้อมและคุ้นเคยกับการกลับมาของผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษแล้ว 7) บ้านกึ่งวิถี เป็นที่พำนักชั่วคราวสำหรับผู้ต้องขังที่พึงรับการปลดปล่อยตัว และเพื่อให้ผู้ต้องขังปรับตัวก่อนจะใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้ชุมชน เน้นการแก้ไขผู้กระทำความผิดโดยให้อยู่ร่วมในชุมชน เพื่อจะได้รับบริการต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้กระทำความผิดและชุมชน และควรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำให้มากที่สุด เพื่อลดผลกระทบในทางลบของการจำคุกที่มีต่อผู้กระทำความผิด การลงโทษผู้กระทำความผิดจึงควรใช้วิธีการที่มีการควบคุมน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อความปลอดภัยของสังคมโดยรวม การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยใช้ชุมชนเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่สามารถแก้ไขตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการควบคุมภายในเรือนจำ ไม่ว่าจะเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงหรือกระทำความผิดครั้งแรกหรือมีอายุน้อย และควรใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาทางด้านอื่นร่วมด้วย เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางจิตใจ

ทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์และบุคลิกภาพ

จากคำกล่าวที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐที่มีระดับจิตวิญญาณสูงกว่าสัตว์นั้นเพราะมนุษย์มีสามัญสำนึก ความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี สิ่งไหนพึงกระทำและไม่พึงกระทำเพื่อความอยู่รอดของตนเอง และมนุษย์ในสังคมโดยทั่วไปมักมีความรู้สึกนึกคิด แนวคิด มุมมอง อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก ภายในที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ จึงทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่มีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ดังนั้นการจะศึกษาให้เข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์จำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ที่ลึกซึ้งรอบด้าน ซึ่งองค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ปรากฏว่ามีกลุ่มนักคิดทั้งทางด้านจิตวิทยาและทางด้านปรัชญาหลายกลุ่มที่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของมนุษย์ซึ่งประกอบด้วย 1. องค์ประกอบของความเป็นมนุษย์ตามแนวคิดทวินิยม (Dualism) กลุ่มนี้มีความเชื่อเป็นพื้นฐานว่ามนุษย์ประกอบด้วย กายและจิต ซึ่งแยกออกจากกันโดยมีแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ของกายและจิตอยู่สามประการ ซึ่งประกอบด้วยสามลัทธิ คือ (1) ลัทธิปฏิสัมพันธ์ (Interactionism) มีความเชื่อพื้นฐานว่า กายและจิตมีความสัมพันธ์ต่อกันและกายมีอิทธิพลต่อจิต จิตมีอิทธิพลต่อกาย สภาพทางกายจะสังเกตได้อย่างเด่นชัด เช่น การว่ายน้ำ การวิ่ง การนอน การเดิน ส่วนสภาพทางจิตไม่สามารถที่จะสังเกตได้อย่างชัดเจนนอกจากตัวของบุคคลเท่านั้นที่รู้ เช่น รู้สึกว่าร้อน หนาว ชอบ หรือไม่ชอบ ไฟเราะ หรือไม่ไฟเราะ ความคิด ความจำ เป็นต้น (2) ลัทธิคู่ขนาน (Psycho-physical Parallelism) มีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า กายและจิตเป็นสิ่งที่ไม่มีอิทธิพลต่อกัน ปรากฏการณ์ทางกายและจิตจะเกิดขึ้นเป็นคู่ขนานกันไป เช่น เวลาเราหกล้มเป็นแผลที่หัวเข้าเลือดไหลก็จะเกิดกระแสปะทะประสาทส่งไปยังสมองจิตก็จะรู้สึกเจ็บปวดและคู่กันไปด้วย (3) ลัทธิผลพลอยได้ (Epiphenomenalism) มีความเชื่อพื้นฐานที่ว่ากายมีอิทธิพลต่อจิตแต่จิตไม่มีอิทธิพลต่อกายเพราะว่าจิตเป็นผลกระทบจากการทำงานของกายโดยเฉพาะสมอง จิตไม่ใช่ตัวบังคับการกายแต่เป็นผลพลอยได้จากกาย เมื่อกายดับจิตก็ดับ 2) ส่วนองค์ประกอบของมนุษย์เอกนิยม (Monism) กลุ่มนี้มีฐานคิดที่ว่ากายกับจิตเป็นสิ่งเดียวกัน กายและความรู้สึกนึกคิดต่างๆ เป็นขบวนการทางสมองระบบประสาทต่างๆ เป็นกระบวนการทางกายจึงมีความพยายามที่จะศึกษาความรู้สึกต่างๆ ของมนุษย์ออกมาในรูปแบบการทำงานของเซลล์สมอง กลุ่มนักคิดเอกนิยมยังเชื่อว่ากิจกรรมทางจิตทั้งหลาย เช่น ความรู้สึก การรับรู้ การคิด อารมณ์ เป็นกิจกรรมทางสมองทั้งสิ้น โดยสามารถอธิบายได้ว่าเป็นการทำงานของระบบกลไก อวัยวะของมนุษย์ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางชีวเคมีกับปัจจุบันแนวคิดนี้ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้น

สำหรับองค์ประกอบของมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนา มีความเชื่อเป็นพื้นฐานที่ว่ามนุษย์ประกอบด้วย กาย จิต เช่นเดียวกับแนวคิดทวินิยม โดยแบ่งองค์ประกอบของมนุษย์ออกเป็น 5 ส่วน หรือ 5 กองที่เรียกว่า ขันธ์ 5 ซึ่งได้แก่ รูป คือ ร่างกายหรือส่วนที่จับต้องเห็นได้ เวทนา คือ ความรู้สึก เป็นทุกเป็นสุขรวมกันเรียกว่าอารมณ์ สัญญา คือ ความจำของมนุษย์ สังขาร คือ ความคิดของมนุษย์

วิญญาณ คือ ความรู้ตัวของมนุษย์ ในส่วนของจิต (Mind) สามารถนำมาขยายกระบวนการทำงานของจิตได้ดังนี้ จิต คือการทำหน้าที่ของสมองส่วนต่างๆ ร่วมกันในการดำรงชีวิตของบุคคลตามสภาพแวดล้อมนั้นๆ จึงถือว่าจิตเป็นกระบวนการทำงานของสมองในลักษณะของการบูรณาการ กระบวนการทำงานของจิตเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่ได้รับสิ่งเร้าจนถึงการเกิดการรับรู้ ความเข้าใจ การคิดหาเหตุผล การจำ การจินตนาการโดยกระบวนการทำงานของจิตจะประกอบด้วยสิ่งเร้า ซึ่งหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ และสามารถสัมผัสได้ด้วยอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ ของมนุษย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง และอวัยวะภายในประสาทสัมผัส เป็นตัวการที่จะเปลี่ยนการรับสัมผัสของอวัยวะรับสัมผัสแต่ละอย่างให้เป็นกระแสประสาท เช่น กระแสประสาทการมองเห็น กระแสประสาทการได้ยิน กระแสประสาทการได้กลิ่น รวมถึงกระแสประสาทอื่นๆ แล้วส่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ระบบประสาทส่วนกลางเป็นการทำงานของสมองและไขสันหลังซึ่งมองเห็นส่วนทำหน้าที่แตกต่างกันออกไป และทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ทำให้เกิดการรับรู้ไปสู่การจำ การคิด อารมณ์ ความรู้สึก การเกิดการรับรู้ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์เดิมมาช่วยแปลความหมายและตีความ การแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ เป็นผลที่สมองคิดและสั่งการโดยแปลเป็นกระแสประสาทไปยังอวัยวะต่างๆ และปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการทำงานของจิตได้แก่ อวัยวะสัมผัสสิ่งภายนอก ระบบประสาทต่างๆ ประสบการณ์เดิม ค่านิยม เจตคติ ความตั้งใจ ความสนใจ ความสามารถในการเรียนรู้และประสิทธิภาพในการคิดของมนุษย์

1. พฤติกรรมของมนุษย์ (Behavior)

พฤติกรรม คือ การกระทำของมนุษย์ที่สามารถสังเกตหรือวัดได้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) พฤติกรรมภายนอก ที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตได้โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เช่น การเขียนหนังสือ การเดิน การนั่ง การหัวเราะ การร้องไห้ ส่วนพฤติกรรมที่ต้องอาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ช่วย เช่น ความดันโลหิต คลื่นสมอง การเปลี่ยนแปลงน้ำตาลในโลหิต 2) พฤติกรรมภายใน เป็นความในใจที่คนอื่นไม่อาจรู้ได้ แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ พฤติกรรมที่เป็นการรู้สึกสัมผัส หรือมีสิ่งเร้ามากระทบกับประสาทสัมผัส เช่น การได้ยิน การได้เห็น การได้กลิ่น พฤติกรรมที่เป็นการตีความหรือการรับรู้ เช่น การได้ยินคนพูดภาษาอังกฤษหากเราเข้าใจแสดงว่าเราสามารถตีความได้ ส่วนพฤติกรรมที่เป็นการจำ ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมมาช่วย และพฤติกรรมที่เป็นการคิด เช่น การจินตนาการ การคิดและการตัดสินใจ ซึ่งต้องอาศัยการจำและการรับรู้ด้วยแนวคิดของนักจิตวิทยาซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรม สามารถแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มโครงสร้างของจิต แนวคิดที่สำคัญของกลุ่มนี้ คือ จิตเป็นโครงสร้างจากองค์ประกอบเล็กๆ ที่เรียกว่า จิตธาตุ ประกอบด้วย การสัมผัส ความรู้สึก และมโนภาพ 2) กลุ่มหน้าที่ของจิต เชื่อว่าจิต มีหน้าที่ควบคุมการทากิจกรรมของร่างกาย เพื่อปรับตัวให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมการแสดงออกขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล 3) กลุ่มพฤติกรรมนิยม เชื่อว่าจิตเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น ส่วนพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของจิต พฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างไรจิตก็จะเป็นอย่างนั้น 4) กลุ่มจิต

วิเคราะห์ เป็นแนวคิดของฟรอยด์ เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสัญชาตญาณที่มีมากำเนิด แบ่งการทำงานของจิตเป็น 3 ระดับ คือ จิตสำนึก จิตก่อนสำนึกหรือเป็นส่วนของความทรงจำ และจิตไร้สำนึก คือ ความปรารถนาของมนุษย์ ความคิด ความกลัว เป็นต้น 5) กลุ่มจิตวิทยาเกสตัลท์ กลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้เป็นเพียงหน่วยรับสิ่งเร้าที่อยู่เฉยๆ เท่านั้น แต่จิตจะมีการสร้างประมวลข้อมูลที่ได้รับเข้ามาและส่งออกเป็นข้อมูลใหม่เกิดการรับรู้ ซึ่งเป็นรากฐานของการเรียนรู้ และแต่ละคนจะมีการรับรู้ต่างกัน 6) กลุ่มมนุษยนิยม มีแนวคิดที่สำคัญคือ เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ไม่เชื่อว่ามนุษย์จะถูกควบคุมด้วยสิ่งเร้าภายนอกหรือสัญชาตญาณไร้สำนึก มนุษย์มีอิสระในการเลือกกระทำ กำหนดความต้องการของตนเอง มนุษย์มีลักษณะที่แตกต่างจากสัตว์ มีพลังใจที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ระดับที่สมบูรณ์ขึ้น แต่ที่หลายๆ คน ไม่สามารถบรรลุถึงจุดสูงสุดได้ เพราะเกิดจากอุปสรรค สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่

องค์ประกอบของพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบในตัวบุคคล ได้แก่ 1) การรับรู้ต้องอาศัยกระบวนการสัมผัส โดยมีสิ่งเร้าภายนอกกระทบกับอวัยวะเพื่อส่งกระแสประสาทไปยังสมองและแปลความจนแสดงออกเป็นพฤติกรรมออกมา 2) ระดับสติปัญญา สังเกตได้จากการแสดงออกที่มีความคล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้อง ความสามารถในการแก้ปัญหา การคิด และการปรับตัว โดยผู้ที่มีสติปัญญาสูงจะสามารถปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สิ่งที่มีอิทธิพลที่ทำให้มนุษย์มีสติปัญญาที่ต่างกัน คือ พันธุกรรม เพศ วัย และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู เศรษฐกิจของครอบครัว ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ทำให้คนเกิดความคิดอยู่เสมอและได้ฝึกฝนสติปัญญา 3) ความคิด เป็นกระบวนการทำงานของสมองปรุงแต่งต่อจากการรับรู้ และความคิดของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัย สติปัญญา ความจำ ประสบการณ์ การเรียนรู้ การระลึกได้ 4) เจตคติ คือ ความรู้สึก ปฏิกริยาที่จะกระทำในเชิงบวกหรือลบที่มีต่อเป้าหมาย โดยมีลักษณะ ดังนี้ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรม มีองค์ประกอบของ ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรม ชุมชนหรือสังคม มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ 5) ค่านิยม คือหลักหรือแนวทางที่บุคคลยึดถือ เป็นวิถีของการจัดรูปแบบความประพฤติและปฏิบัติตนในสังคมและชีวิต ค่านิยมของสังคมจึงฝังอยู่ในบุคลิกภาพของมนุษย์ ค่านิยมเป็นแกนกลางของบุคลิกภาพมากกว่าเจตคติ ค่านิยมจึงกำหนดเจตคติและพฤติกรรม เป็นแนวคิดที่เป็นพลวัตและมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจ ส่วน 6) อารมณ์ คือ ความรู้สึกชนิดต่างๆ ที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้ามี 2 ลักษณะคือ อารมณ์ดี เช่น ดีใจ พอใจ และอารมณ์ไม่ดี เช่น โกรธ เกลียด เป็นต้น ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตนอกจากจะมีความฉลาดทางด้านสติปัญญา (Intelligent Quotient) ยังต้องมีความฉลาดทางด้านอารมณ์ (Emotional Quotient) คือ สามารถควบคุมอารมณ์ไม่ว่าเหตุการณ์รอบข้างจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร มีความสามารถในการเข้าใจตนเองและผู้อื่นมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหาย่างมีหลักเกณฑ์ ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากหน้าตาท่าทางและการกระทำ (ประพันธ์ สุทธาวาส, 2550: 1-21)

ในส่วนของบุคลิกภาพมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของประสาทสมองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพันธุกรรม ประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของบุคคลนั้น โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพซึ่งสามารถขยายความได้ดังนี้

ฮิลการ์ด (Hilgard) ให้คำจำกัดความของบุคลิกภาพว่า เป็นลักษณะส่วนรวมของบุคคลแต่ละคน จะมีรูปแบบไม่เหมือนกัน จึงทำให้การแสดงพฤติกรรมของแต่ละคนแตกต่างกัน ส่วนเบอร์นาร์ด (Bernard) ให้ความหมายของบุคลิกภาพ คือผลรวมทั้งหมดของบุคคลรวมทั้ง รูปร่าง ลักษณะท่าทาง รวมทั้งการแสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตความสามารถและสิ่งที่ซ่อนเร้นภายในตัวบุคคล ในขณะที่ ฮาร์ตแมน (Hartman) กล่าวว่าบุคลิกภาพหมายถึงส่วนรวมทั้งหมดของบุคคลที่แสดงออกมาทางกิริยา ท่าทาง นิสัย ความสนใจ อารมณ์ การแต่งตัว รูปร่างหน้าตา ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคล ส่วนกิลด์ฟอร์ด (Guildford) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ประกอบขึ้นของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกันไม่ว่าเรื่องเกี่ยวกับนิสัย ความสนใจ ทักษะ พฤติกรรมต่างๆ จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าบุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะเฉพาะตัว เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันและไม่เหมือนกับคนอื่นเพราะมนุษย์มีลักษณะเฉพาะตัวของตนเอง

สำหรับองค์ประกอบของบุคลิกภาพของมนุษย์ มีองค์ประกอบดังนี้ 1) องค์ประกอบทางด้านกายภาพเป็นลักษณะที่บุคคลอื่นสามารถมองเห็นได้ เช่น ด้านร่างกาย หน้าตา ท่าทาง การเดิน การนั่ง ลักษณะของรูปร่าง สูง ต่ำ ดำ ขาว เป็นต้น 2) องค์ประกอบทางด้านวาจาซึ่งบุคคลอื่นจะรับรู้ได้โดยการฟัง หรือได้ยิน การพูดจา การใช้ถ้อยคำ สำเนียง เสียงพูด ซึ่งจะสะท้อนถึงบุคลิกภาพของตัวบุคคล 3) องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา คือความสามารถในการคิดการตัดสินใจแก้ปัญหา ไหวพริบต่างๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบุคลิกภาพ 4) องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ที่มั่นคง ไม่หุนหันเหินเอาแต่ใจ โมโห อุนเฉียว โกรธง่าย ซึ่งบุคคลที่มีอารมณ์ดีสามารถควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในสภาพปกติก็จะเป็นผลดีต่อตัวเอง 5) องค์ประกอบด้านความสนใจและทัศนคติ เช่น บางคนสนใจการทำธุรกิจ บางคนสนใจการเล่นกีฬา บางคนสนใจอ่านหนังสือ องค์ประกอบด้านความสนใจและทัศนคติจะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาและมีผลต่อบุคลิกภาพ 6) องค์ประกอบด้านการปรับตัว ซึ่งมนุษย์เรามีความสามารถในการปรับตัวที่แตกต่างกัน บางคนมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีมาก แต่บางคนต้องใช้เวลา ถ้าหากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อาจทำให้เกิดปัญหาขึ้นกับตัวเอง เพราะคนเราต้องวางตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม ส่วนปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 1) พันธุกรรม (Heredity) ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ เช่น รูปร่างหน้าตา สีผิว สูง เตี้ย กรุ๊ปเลือด สติปัญญา นักวิชาการและนักจิตวิทยาให้การยอมรับว่าพันธุกรรมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ 2) สิ่งแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมทั้งมีชีวิตและไม่มี

ชีวิต ทั้งวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี การอบรมเลี้ยงดู สังคม เพื่อน เป็นตัวกำหนด บุคลิกภาพของบุคคล 3) ชั้นทางสังคม (Social Class) มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะชั้นทางสังคมมีการกำหนดความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ให้สมาชิกของกลุ่มปฏิบัติตาม 4) สถานการณ์ (Situation) มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มนุษย์จะมีการปรับตัวและมีการแสดงออกทางด้าน พฤติกรรมและบุคลิกภาพให้สอดคล้องตามสถานการณ์ต่างๆ ที่ได้พบ

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 2000: 1856-1939) ได้อธิบายถึงทฤษฎีบุคลิกภาพ เกี่ยวกับลักษณะของจิต 3 ลักษณะ คือ 1) จิตสำนึก (Conscious) เป็นจิตส่วนที่ควบคุมให้เป็นไปตามหลักเหตุผลและสิ่งผลักดันจากภายนอก รู้ตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหนต้องการอะไร เป็นต้น 2) จิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นสภาพที่บุคคลไม่รู้ตัว ไม่ตระหนัก เกิดการลืม เก็บกด เช่น ไม่รู้ตัวเองว่ากระทำความผิด อิจฉาเพื่อน ไม่รู้ว่าสิ่งที่กระทำไม่เหมาะสม 3) จิตใต้สำนึก (Subconscious) ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากกว่าจิตส่วนอื่นๆ พฤติกรรมที่แสดงออกมาขึ้นอยู่กับสภาพของจิต ได้แก่ อิด (Id) เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองเพียงอย่างเดียว เป็นความต้องการพื้นฐานดั้งเดิมของมนุษย์ ส่วน อีโก้ (Ego) เป็นบุคลิกภาพที่พัฒนามาจากเด็กได้มีการปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก สามารถปรับตัวให้สมดุลกับความต้องการเพื่อให้เป็นไปตามขอบเขตของสังคม และซูเปอร์อีโก้ (Super ego) เป็นพลังที่คอยควบคุมอีโก้ ให้หาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น อยู่ในกรอบของสังคม คำนึงถึงความถูกต้อง รู้ผิดชอบชั่วดี และฟรอยด์ (Freud) ยังเชื่อว่า ความคับข้องใจเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ ถ้าหากความคับข้องใจมีมากเกินไปจะเกิดพฤติกรรมการป้องกันตัวเอง (Defence Mechanism) ได้แก่ 1) การเก็บกด เกิดจากความคับข้องใจในบางสิ่งบางอย่าง เช่น ความรู้สึกผิดหวัง ความรู้สึกเสียใจ 2) การป้ายความผิดให้ผู้อื่น เป็นการลดความวิตกกังวล 3) หาเหตุผลเข้าข้างตัวเอง เพื่อต้องการให้ผู้อื่นเกิดการยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น 4) การถอยกลับ เป็นการหนีกลับไปในสภาพเดิมที่ตนเคยมีความสุข เพื่อเรียกร้องความสนใจ 5) การแสดงพฤติกรรมตรงกันข้ามกับความรู้สึกของตนเอง 6) การสร้างวิมานในอากาศจินตนาการในสิ่งที่ตนต้องการแต่เป็นไปไม่ได้ 7) การแยกตัว ให้พ้นจากสถานการณ์ที่ตนเกิดความคับข้องใจ อยู่คนเดียวตามลำพัง 8) การหาสิ่งอื่นมาแทนที่ เป็นการระบายอารมณ์ความคับข้องใจหรืออารมณ์โกรธ เช่น การทุบข้าวของเสียหาย มีพฤติกรรมก้าวร้าว 9) การเลียนแบบ พฤติกรรมของบุคคลที่นิยมยกย่องและชื่นชอบ 10) การชดเชย เป็นการสร้างพฤติกรรมที่โดดเด่นเพื่อเป็นการชดเชยปมด้อยที่ตัวเองมีอยู่

ในขณะที่แอดเลอร์ (Adler, 1939: 111) ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพไว้ ดังนี้ 1) ความรู้สึกด้อยมีความต้องการชดเชย ความรู้สึกด้อยของบุคคลจะเป็นแรงกระตุ้นให้แสวงหาความ

สมบูรณ์ เพื่อแข่งขันหรือพัฒนาตัวเองไปสู่ระดับสูงขึ้น 2) การแสวงหาความยิ่งใหญ่ มนุษย์แสวงหาความมั่นคงเป็นเอกภาพมีความต้องการอำนาจ ถือตัวเองเป็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัว 3) แบบแผนชีวิต เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล เช่น ความสนใจในสังคม การแสดงออกโดยให้ความร่วมมือ การสร้างสรรค์ตนเอง การยึดถือสิ่งที่เป็นจินตนาการไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย และลำดับการเกิดขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดู ประสบการณ์ของแต่ละคน (นิติพล ภูตะโชติ, 2557: 112-114)

สรุปทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์และบุคลิกภาพ คือ มนุษย์ในสังคมโดยทั่วไปมักมีความรู้สึกนึกคิด แนวคิด มุมมอง อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก ภายในที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ จึงทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่มีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 1) พันธุกรรม (Heredity) ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ เช่น รูปร่าง หน้าตา สีผิว สูง เตี้ย กรุ๊ปเลือด สติปัญญา นักวิชาการและนักจิตวิทยาให้การยอมรับว่าพันธุกรรมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ 2) สิ่งแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี การอบรมเลี้ยงดู สังคม เพื่อน เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล 3) ชั้นทางสังคม (Social Class) มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะชนชั้นทางสังคมมีการกำหนดความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ให้สมาชิกของกลุ่มปฏิบัติตาม 4) สถานการณ์ (Situation) มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มนุษย์จะมีการปรับตัวและมีการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้สอดคล้องตามสถานการณ์ต่างๆ ที่ได้พบ โดยแอดเลอร์ (Adler, 1939) ได้เสนอแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพไว้ว่า 1) ความรู้สึกด้อยมีความต้องการชดเชย ความรู้สึกด้อยของบุคคลจะเป็นแรงกระตุ้นให้แสวงหาความสมบูรณ์ เพื่อแข่งขันหรือพัฒนาตัวเองไปสู่ระดับสูงขึ้น 2) การแสวงหาความยิ่งใหญ่ มนุษย์แสวงหาความมั่นคงเป็นเอกภาพมีความต้องการอำนาจ ถือตัวเองเป็นใหญ่ มีความเห็นแก่ตัว 3) แบบแผนชีวิต เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล การสร้างสรรค์ตนเอง การยึดถือสิ่งที่เป็นจินตนาการไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย และลำดับการเกิดขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดู ประสบการณ์ของแต่ละคน พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากสัญชาตญาณที่มีมากำเนิด แบ่งการทำงานของจิตเป็น 3 ระดับ คือ จิตสำนึก จิตก่อนสำนึกหรือเป็นส่วนของความทรงจำ และจิตไร้สำนึก คือ ความปรารถนาของมนุษย์ ความคิด ความกลัว เป็นต้น 5) กลุ่มจิตวิทยาเกสตัลท์ กลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้เป็นเพียงหน่วยรับสิ่งเร้าที่อยู่เฉยๆ เท่านั้น แต่จิตจะมีการสร้างประมวลข้อมูลที่รับเข้ามาและส่งออกไปเป็นข้อมูลใหม่เกิดการรับรู้ ซึ่งเป็นรากฐานของการเรียนรู้ และแต่ละคนจะมีการรับรู้ต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

การดำรงชีวิตของบุคคล กลุ่มบุคคลในทุกสังคมต้องอยู่ภายใต้นโยบายทั้งสิ้น ทั้งนโยบายของรัฐซึ่งเป็นนโยบายที่ครอบคลุมหน่วยงาน องค์กร และชุมชนภายในประเทศ รวมถึงบุคคล กลุ่มบุคคลยังต้องอยู่ภายใต้นโยบายของหน่วยงาน องค์กรที่บุคคลสังกัด ดังนั้นนโยบายจึงมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคล ซึ่งเป็นประชากรของประเทศอย่างยิ่ง เช่น นโยบายทางด้านเศรษฐกิจ นโยบายทางด้านสังคม นโยบายด้านสาธารณสุข นโยบายทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายทางการเกษตร และนโยบายทางด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน นโยบายทางการเงินการคลัง นโยบายต่างประเทศและนโยบายทางการศึกษา ซึ่งจะเห็นว่านโยบายต่างๆ ที่กล่าวมาเบื้องต้นเป็นนโยบายที่มีความสำคัญที่มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ เรือนจำจังหวัดลำพูน สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ ที่มีการบริหารจัดการ ดำเนินงาน กิจกรรมโครงการและปฏิบัติงานภายใต้นโยบายของรัฐ และในขณะเดียวกันเรือนจำจังหวัดลำพูนได้มีการจัดทำนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่รัฐกำหนดไว้เป็นกรอบของการดำเนินการ เพื่อให้เรือนจำจังหวัดลำพูนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลในลักษณะของการเป็นนโยบายสาธารณะ

1. ความหมายของนโยบายสาธารณะ

การให้นิยามความหมายของคำว่านโยบายสาธารณะ (Public policy) ของนักวิชาการที่มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญทางด้านนโยบายได้ให้ความหมายของนโยบายสาธารณะในหลายมิติ ซึ่งสามารถจำแนกความหมายออกเป็นสามมิติ คือ มิติที่เป็นกิจกรรมหรือเป็นการกระทำของรัฐบาล มิติที่เป็นแนวทางเลือกสำหรับการตัดสินใจของรัฐบาลและมิติที่เป็นแนวทางในการกระทำของรัฐบาล และเมื่อนำความหมายของนโยบายสาธารณะทั้งสามมิติมาหลอมรวมกัน จะให้ความหมายของนโยบายสาธารณะในความหมายในเชิงแคบ นโยบายสาธารณะคือ กิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาลและมิติทางเลือกตัดสินใจของรัฐบาล ส่วนนโยบายสาธารณะในความหมายที่กว้างคือ แนวทางในการกระทำของรัฐบาล โดยอาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางกว้างๆ ที่รัฐบาลได้ทำการตัดสินใจเลือกและกำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อชี้้นำให้เกิดกิจกรรมหรือการกระทำต่างๆ เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยมีการวางแผน การจัดทำโครงการ วิธีการบริหารงาน หรือกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการในแต่ละเรื่อง (มยุรี อนุমানราชชน, 2551: 4-6)

2. องค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ

จากความหมายของนโยบายสาธารณะในมิติต่างๆ สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของการเป็นนโยบายสาธารณะได้ดังต่อไปนี้ 1) เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ 2) เป็นการใช้อำนาจของรัฐในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองค่านิยมของสังคม 3) ผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะคือผู้นำทางการเมืองฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ พรรคการเมือง สถาบันราชการ ข้าราชการและประมุขของประเทศ 4) กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องเป็นชุดของการกระทำที่มีแบบแผนระบบและกระบวนการอย่างชัดเจน เป็นการกระทำที่มีการสานต่ออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 5) กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก 6) เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริง มิใช่เป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์หรือความตั้งใจที่จะกระทำด้วยคำพูดเท่านั้น 7) กิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคมทั้งปัญหาความขัดแย้งหรือความร่วมมือของประชาชน 8) เป็นการตัดสินใจที่จะกระทำเพื่อเป็นชุดของการตัดสินใจที่เป็นระบบมิใช่การตัดสินใจแบบเอกเทศ 9) เป็นการเลือกทางเลือกที่จะกระทำโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม 10) เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการตอรองหรือประนีประนอมระหว่างบุคคลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง 11) เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งกิจกรรมในประเทศและระหว่างประเทศ 12) เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ อาจก่อให้เกิดผลทั้งทางบวกและทางลบต่อสังคม และ 13) เป็นกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ

3. ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

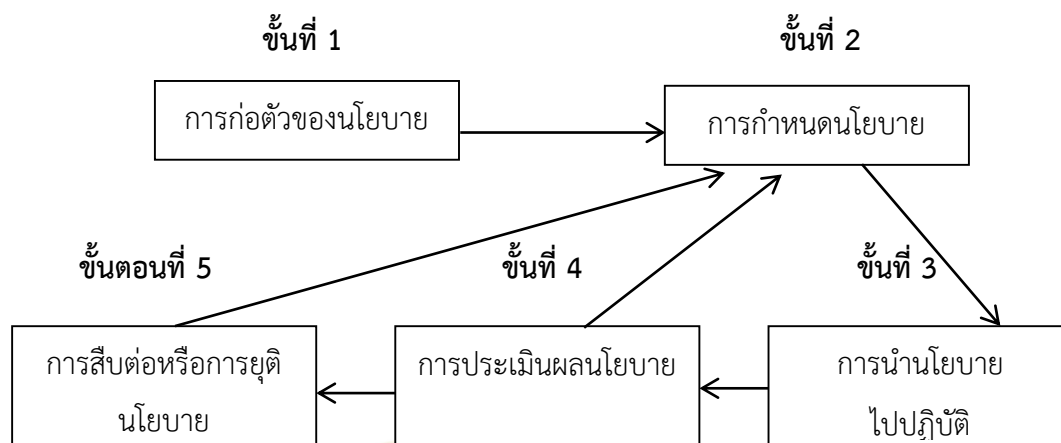
เมื่อพิจารณาจากความหมายและองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะทำให้เห็นถึงความสำคัญของนโยบายสาธารณะทางด้านต่างๆ มากมายดังนี้ 1) ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย ส่วนใหญ่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายในระดับประเทศ คือ รัฐบาล และหากรัฐบาลใดๆ สามารถกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทั้งทางด้านค่านิยมของสังคมและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชาชนก็จะนำไปสู่การได้รับการยอมรับนับถือศรัทธาจากประชาชน โดยเฉพาะหากรัฐบาลสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่วนกรณีของหน่วยงานองค์การผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย คือ ผู้บริหารระดับสูง โดยมีเป้าหมายของการกำหนดนโยบายคือการบรรลุผลสำเร็จและการพัฒนาหน่วยงานและองค์การ 2) ความสำคัญต่อประชาชน นโยบายของรัฐบาลส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตทางด้านการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น ประชาชน

ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจึงสามารถแสดงความคิดเห็นรวมถึงการแสดงออกซึ่งความต้องการของตนเองผ่านกลไกต่างๆ ทางการเมือง เช่น แสดงผ่านพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ ผ่านนักการเมืองโดยตรง และผ่านฝ่ายบริหารฝ่ายสภานิติบัญญัติ 3) เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศ เพราะว่าแนวทางการพัฒนาประเทศจะมีทิศทางอย่างไรและเน้นหนักทางด้านไหนอย่างไรล้วนขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ 4) นโยบายเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการตอบสนองความต้องการของประชาชนเพราะโดยทั่วไปแล้วประชาชนในฐานะสมาชิกของประเทศย่อมมีหน้าที่และพันธะผูกพันกับประเทศ และจำเป็นต้องอุทิศตนและเสียสละเพื่อประเทศชาติด้วยส่วนหนึ่ง การเสียภาษีให้แก่รัฐ และชายไทยเมื่อครบกำหนดอายุจะต้องเป็นทหารรับใช้ชาติ เมื่อประชาชนมีส่วนสำคัญต่อการรับผิดชอบประเทศตามบทบาทหน้าที่จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องมีการกำหนดนโยบาย เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน 5) เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประชาชน ในแต่ละประเทศย่อมมีปัญหาที่แตกต่างกัน แต่ทุกประเทศรัฐบาลจะต้องให้ความสนใจต่อการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนโดยเฉพาะปัญหาที่มีความสำคัญต่อการดำรงวิถีชีวิตของประชาชน โดยการกำหนดนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นๆ 6) นโยบายทำให้เกิดอำนาจของรัฐบาลเพื่อใช้ในการจัดสรรค่านิยมทางสังคมเพราะโดยทั่วไปการกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐบาลจะมีส่วนสำคัญในการจัดสรรค่านิยมทางสังคม เช่น บางสังคมที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และจะกำหนดนโยบายใดๆ ที่มีลักษณะละเมิดสิทธิมนุษยชนมิได้ หรือนโยบายเกี่ยวกับความเสมอภาคระหว่างมนุษย์และสตรี 7) นโยบายเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพราะว่าความเป็นธรรมในสังคมถือได้ว่าเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญของระบบการเมืองในยุคสมัยใหม่ เพราะนโยบายของทุกรัฐบาลจะต้องมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม 8) นโยบายเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเสมอภาคและให้โอกาสแก่ประชาชน เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์มีความไม่เท่าเทียมกันอยู่หลายด้านและความแตกต่างทางด้านความสามารถเป็นผลมาจากพันธุกรรม ดังนั้น จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความถนัด 9) นโยบายเป็นเครื่องมือของการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนภารกิจสำคัญของรัฐบาลในการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศอีกประการหนึ่ง คือ การกระจายรายได้ในหมู่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเพราะเป้าประสงค์ของการพัฒนาประเทศ คือ การทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรมและกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อขจัดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนให้หมดไปหรือลดช่องว่างให้เหลือน้อยที่สุด ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องมีการกำหนดนโยบายเพื่อก่อให้เกิดผลเกี่ยวกับการกระจายรายได้ 10) นโยบายเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกระจายความเจริญไปสู่ชนบทในสังคมยุคปัจจุบันที่มีความแตกต่างกันระหว่างชุมชน

เมืองและชุมชนชนบท รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายในการกระจายความเจริญไปสู่ชนบท เพื่อลดความแตกต่างระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบทให้น้อยลง และลดจำนวนประชาชนที่เคลื่อนย้ายจากชนบทสู่เมือง ดังนั้นนโยบายทางด้านการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครอง และนโยบายทางด้านการเงินการคลังจึงเป็นนโยบายที่สำคัญที่รัฐจะต้องริบดำเนินการเพื่อให้ประชาชนในชนบทสามารถกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนา และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม 11) นโยบายเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบันจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องอาศัยและพึ่งพาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มสมรรถนะในการปกป้องตนเองจากการเอารัดเอาเปรียบของต่างประเทศ ดังนั้นรัฐบาลทุกรัฐบาลต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะส่งผลต่อการพัฒนาด้านผลผลิตทั้งสินค้าและบริการเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและบริการภายในประเทศให้สูงขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในภาพรวมจากผลผลิตและการบริการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และ 12) นโยบายเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่าในปัจจุบันสิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นปัญหาที่สังคมโลกประสบอยู่ร่วมกันและจะต้องมีการแก้ปัญหาร่วมกันดังนั้นรัฐบาล จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญและมีการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า มนุษย์ และนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ทั้งนี้เนื่องจากว่าปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ต่างก็ให้ความสำคัญและมีความตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัวมากขึ้น เพราะเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของตนเอง จึงเป็นปัจจัยผลักดันให้รัฐบาลต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังในยุคปัจจุบัน (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2556: 26-31)

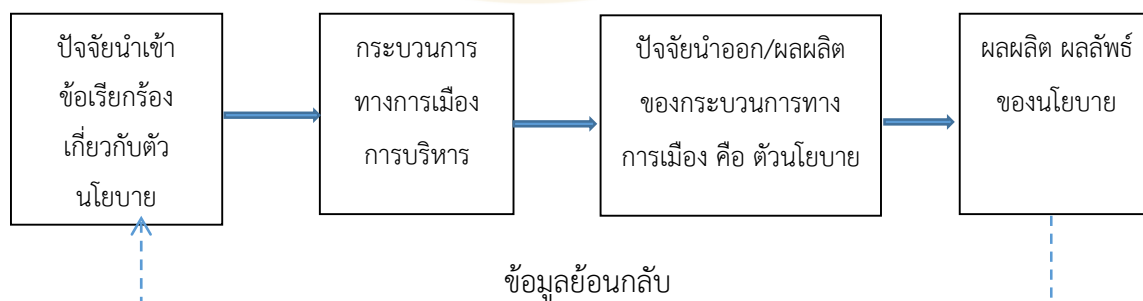
4. แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ

4.1 แนวทางเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยใช้การพรรณาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลปฏิสัมพันธ์ของบุคคลฝ่ายต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทำให้ทราบว่ากระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยทั่วไปจะประกอบด้วยขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลนโยบาย และการสืบทอดนโยบายหรือยุตินโยบาย โดยขั้นตอนดังกล่าวมาข้างต้นไม่จำเป็นต้องมีการเรียงลำดับ เพราะเมื่อมีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติแล้วหรือเมื่อมีการประเมินผลของนโยบาย อาจกลับมาพิจารณากำหนดนโยบายใหม่หรืออาจนำข้อสรุปจากการประเมินมากำหนดนโยบายอีกครั้งหนึ่งซึ่งการศึกษานโยบายเชิงพรรณนาสามารถแสดงได้ด้วยรูปภาพดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงกระบวนการนโยบายสาธารณะ

4.2 แนวทางการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของนโยบายสาธารณะ แนวทางนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเชิงระบบ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการศึกษาที่มีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบายและผลผลิตของนโยบายและผลลัพธ์หรือผลกระทบของตัวนโยบาย ซึ่งมีข้อสมมุติฐานเบื้องต้นว่านโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตที่เกิดจากปฏิกิริยาตอบโต้ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ภายในระบบนโยบายสาธารณะซึ่งได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับตัวนโยบายและปัจจัยนำเข้าจะถูกแปรสภาพในกระบวนการทางการเมืองการบริหารจัดการ โดยการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายให้เป็นปัจจัยนำเข้าหรือผลผลิต (Output) คือ ตัวนโยบายต่างๆ และเมื่อนโยบายถูกนำไปสู่การปฏิบัติจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ (Outcome) ของนโยบายซึ่งผลลัพธ์ก็คือ ผลการดำเนินงานของนโยบายหรือข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และจะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าของนโยบายสาธารณะในรอบต่อไป ซึ่งการศึกษานโยบายสาธารณะเชิงระบบสามารถนำเสนอในรูปแบบของรูปภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 3 แสดงแนวทางการศึกษานโยบายเชิงระบบ

4.3 แนวทางการศึกษาเชิงเสนอแนะหรือแนวการวิเคราะห์นโยบาย (Policy analysis) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคนิควิชาการ เทคนิควิชาการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้อยู่ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเทคนิควิธีสถิติประยุกต์เป็นการวิจัยประเมิณผล กลุ่มเทคนิควิธีการหาจุดที่ดีที่สุด เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนหรือผลได้โปรแกรมเส้นตรงและแบบไม่ใช้เส้นตรง และกลุ่มเทคนิคการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนรวมถึงกลุ่มเทคนิควิธีการจำลอง และการสร้างรูปแบบต่างๆ แนวทางการศึกษาเชิงเสนอแนะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจแก่ผู้กำหนดนโยบายว่าทางเลือกที่ศึกษาเหล่านี้ควรจะกำหนดนโยบายอย่างไรและการสนับสนุนนโยบายโดยใช้เทคนิควิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ เทคนิคสถิติประยุกต์ การวิเคราะห์เชิงระบบ การใช้เทคนิคการวิเคราะห์นโยบายจะช่วยให้ข้อโต้แย้งของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายในการแสวงหาการสนับสนุนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5. ขั้นตอนของการกำหนดนโยบายสาธารณะ

จากแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะในเชิงพรรณานโยบายและแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะในเชิงเสนอแนะสามารถขยายความและเพิ่มเติมรายละเอียดได้ว่า แนวทางการศึกษานโยบายในเชิงพรรณานั้นจะมีจุดเริ่มที่การวิเคราะห์กระบวนการของนโยบาย ตั้งแต่ขั้นตอนการก่อตัวของประเด็นปัญหา การกลั่นกรองประเด็นปัญหา การนิยามประเด็นปัญหาการพยากรณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ทางเลือก การนํานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ การประเมิณผลนโยบายสาธารณะ จนถึงการสืบทอดและการยุตินโยบายสาธารณะ จากขั้นตอนต่างๆ ทำให้เข้าใจว่าในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนโยบายมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะและมีปัจจัยใดเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับขั้นตอนต่างๆ ในขณะที่แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะตามแนวทางการเสนอแนะนั้น จะช่วยให้เข้าใจเทคนิคการวิเคราะห์นโยบายในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบาย แต่นักวิเคราะห์นโยบายจะต้องทำการวิเคราะห์ขั้นตอนหนึ่งๆ ให้เสร็จสิ้นก่อนล่วงหน้าที่จะมีการดำเนินในขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบายนั้นๆ และในการวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการนํานโยบายไปปฏิบัติขณะกำลังกำหนดนโยบายนั้นๆ หรือกรณีที่ให้ความสำคัญกับการสืบทอดหรือยุตินโยบายขณะยังอยู่ในขั้นตอนของการก่อตัวของประเด็นปัญหานโยบาย ทั้งนี้ถ้ารอให้กระบวนการกำหนดนโยบายมาถึงขั้นตอนที่ทำการวิเคราะห์จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ เพราะข้อเสนอนแนะสำหรับการกำหนดนโยบายไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจที่ได้กระทำในขั้นตอนก่อนหน้านี้แล้วและในกรณีที่ยุติโครงการหรือนำโครงการอื่นมาแทนจำเป็นต้องวิเคราะห์ขั้นตอนไว้ล่วงหน้า (มยุรี อนุমানราชธน, 2551: 45)

6. การนำนโยบายไปปฏิบัติ

การศึกษาถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์ และนโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่นำเอามาตรการหรือแนวทางการดำเนินงานของนโยบายที่ได้ระบุไว้ในขั้นตอนของการกำหนดนโยบายไปแปลงให้เป็นกิจกรรมต่างๆ ภายหลังที่นโยบายได้ผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้ในลักษณะต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติ ธรรมนูญรัฐมนตรี คำพิพากษาของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา ประกาศกฎกระทรวงต่างๆ และคำสั่งของฝ่ายบริหาร การนำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลลัพธ์และผลกระทบต่อประชาชนที่เกี่ยวข้องและสังคมโดยรวม ถ้านโยบายไม่มีความเหมาะสมจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนตามที่คาดหวังได้ไม่ว่านโยบายนั้นจะถูกนำไปปฏิบัติได้ดี อย่างไรก็ตามนโยบายส่วนมากมักจะไม่สามารถก่อผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้ได้ เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคนานัปการ จึงมีความพยายามศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยตัวแบบต่างๆ มากมาย เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงนโยบายให้เกิดผลที่คาดหวังไว้อย่างสูงสุด ขั้นตอนของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติถือเป็นขั้นตอนสำคัญตอนหนึ่งในกระบวนการนโยบาย ซึ่งในอดีตมักถูกมองข้ามไปหรือไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร การตัดสินใจเลือกนโยบายที่ไม่เหมาะสมเมื่อนำไปปฏิบัติย่อมทำให้นโยบายไม่บรรลุผลตามความต้องการและอาจทำให้ปัญหาที่มีอยู่เดิมยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ในอดีตการศึกษานโยบายสาธารณะแบ่งเป็นสามขั้นตอน คือ การก่อรูปและการออกแบบนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลนโยบาย และปรากฏว่าขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่เป็นปัญหามาโดยตลอด เนื่องจากการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในกระบวนการนโยบายสาธารณะ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2556: 305-308) ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนโยบาย ปัจจัยกำหนดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ กระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติต้องการและผู้เกี่ยวข้องในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติและแนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

7. ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การศึกษาถึงความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีนักวิชาการที่หลากหลายได้ให้ความหมายที่มีทั้งสอดคล้องและแตกต่างกันตามแนวทางการศึกษาของแต่ละคน ซึ่งความหมายจากแนวความคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะต่างมีคุณค่าต่อแนวทางการศึกษานำนโยบายไปปฏิบัติอย่างยิ่ง ทั้งหลักการและขอบเขตและกระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ซึ่งความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติของนักวิชาการต่างๆ สามารถนำมาขยายความได้ดังนี้

Walter Williams (1971: 144) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า คือ ความพยายามที่จะตัดสินใจความสามารถขององค์การในการรวบรวมคนและทรัพยากรในหน่วยงานหนึ่ง และกระตุ้นบุคคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในขณะที่ Carl E. Van Horn และ Donald S. Van Meter (1976: 103) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดที่กระทำโดยรัฐบาลและเอกชน ทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จากการตัดสินใจ นโยบายส่วนความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติของ Daniel A. Mazmanian & Paul A. Sabatier (1982: 20-21) คือ การนำการตัดสินใจนโยบายที่ได้กระทำไว้ไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ โดยปกติเป็นการร่วมกันทำงานภายใต้กฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือคำสั่งของฝ่ายบริหารหรือคำพิพากษาของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา สำหรับ Thomas B. Smith (1973: 197-198) ได้ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการนำนโยบายหรือแผนงานไปปฏิบัติในประเทศกำลังพัฒนาว่าเมื่อนโยบายหรือแผนงานถูกกำหนดขึ้นแล้ว นโยบายหรือแผนงานนั้นจะถูกนำไปปฏิบัติโดยอัตโนมัติโดยระบบราชการและการบรรลุเป้าหมายจะเป็นไปตามที่ผู้ถูกกำหนดนโยบายคาดหวังไว้ เช่นเดียวกับ G. Shabbir Cheema & Dennis A. Rondinelli (1983: 16) ได้ให้ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำนโยบายหรือแผนงานไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน ส่วนนักวิชาการของไทย เช่น มยุรี อนุมานราชชน (2551: 238) ได้ให้ทัศนะต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความเกี่ยวพันกัน และต้องพิจารณาทั้งสองกิจกรรมในฐานะเป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกันตลอดเวลา เช่นเดียวกับ สมบัติ อารังธัญวงศ์, (2556:481) ที่ได้ให้ทัศนะต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการนโยบายสาธารณะเพราะถึงแม้ว่านโยบายจะดีเลิศเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว ประสบความสำเร็จหรือไม่ก็จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการนโยบายทั้งหมด

8. ปัจจัยกำหนดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายที่ได้กำหนดขึ้นนั้นไปสู่การปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นก่อนที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ 1) ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานที่เอื้อต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในบางครั้งการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นมักจะมีอุปสรรคที่เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกตัวนโยบายที่เป็นปัจจัยทางด้านกายภาพ เช่น ภาวะภัยแล้ง การระบาดของโรค การเมืองการปกครอง ปรากฏการณ์ทางสังคมบางประการ เศรษฐกิจ และระเบียบกฎหมายบางมาตรา ซึ่งปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยอยู่เหนือการควบคุม

ที่ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของนโยบาย 2) เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินการตามแนวทางแผนงานโครงการเงื่อนไขทางด้านเวลาและทรัพยากรที่ไม่มากเพียงพอและครบสมบูรณ์ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่อยู่นอกกรอบของตัวนโยบายมักจะเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติเพราะโดยทั่วไปการกำหนดนโยบายหนึ่งๆ ขึ้นมาผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงกับจะมีความคาดหวังต่อนโยบายเป็นอย่างมาก ในระยะเวลาที่สั้นที่จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาและการตอบสนองความต้องการ ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคืองบประมาณที่จะนำไปใช้ในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยเฉพาะงบประมาณที่มีไม่เพียงพออาจทำให้แนวทาง แผนงาน โครงการ มีปัญหาอุปสรรคต่อขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะการเร่งรีบใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้ทันสิ้นปีงบประมาณ และเป็นสาเหตุของการนำเงินงบประมาณไปในกิจกรรมโครงการที่ไม่เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า 3) การวางแผนจัดสรรทรัพยากร ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการผสมผสานทรัพยากร เช่น ในกรณีการไม่มีเงินงบประมาณในช่วงเวลาใดเวลาใดเวลาหนึ่งย่อมก่อให้เกิดความเสียหายน้อยกว่าการไม่มีทรัพยากรที่ต้องการใช้ เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ หรือแรงงาน ในขณะที่ดำเนินงานตามแผนงานโครงการ ดังนั้นผู้บริหารโครงการและผู้ยกร่างโครงการจึงต้องใช้เทคนิคโครงข่ายในการวางแผนและควบคุมกำลังคนและสินค้าการคลัง เทคนิคเหล่านี้ช่วยแก้ไขปัญหาการมีทรัพยากรมากเกินไปและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมในขณะที่มีการดำเนินโครงการ 4) นโยบายที่มีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎีหลักการและผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้ การที่นโยบายต่างๆ ที่กำหนดนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีและผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้ย่อมเป็นปัจจัยหนุนเสริมให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวไปสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการทางนโยบาย คือ สมมุติฐานเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ต้องเกิดขึ้นก่อนผลลัพธ์ที่คาดหวัง แนวความคิดเกี่ยวกับหลักเหตุผลของผู้กำหนดนโยบายทุกนโยบายควรจะเป็นไปตามหลักทฤษฎี หลักสาเหตุและผลลัพธ์ ตามความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายและนักทฤษฎีเชิงนโยบายได้กล่าวไว้ว่าขณะนำนโยบายไปปฏิบัติ ถ้านโยบายล้มเหลว อาจเป็นเพราะทฤษฎีหลักการและเหตุผลที่เป็นพื้นฐานของนโยบายไม่ถูกต้องมากกว่าที่จะเป็นเพราะการดำเนินงานตามนโยบาย 5) ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลลัพธ์เป็นความสัมพันธ์ทางตรงโดยไม่มีความสัมพันธ์อื่นใดมาแทรกซ้อน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายมีความสลับซับซ้อน นโยบายต่างๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลตามลำดับของเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน ยิ่งหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงเหตุผลมากเท่าใด ความสัมพันธ์จะยิ่งสลับซับซ้อนเป็นไปได้ที่ฝ่ายต่างๆ ไม่เข้าใจนโยบายทำให้นโยบายไปปฏิบัติได้ไม่ดีเท่าที่ควรหรือบางทีอาจทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติล้มเหลว 6) ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างหน่วยงานอยู่ในระดับต่ำ โดยทั่วไปการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและในกรณีที่มีการพึ่งพาหน่วยงานอื่นๆ ลักษณะของ

ความสัมพันธ์และการพึ่งพาต้องอยู่ในระดับต่ำ เพราะการนำนโยบายสู่การปฏิบัติหากมีหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ก็จะทำให้ความเห็นพ้องหรือการยอมรับในตัวขนโยบายค่อนข้างยาก

7) ความเข้าใจและความเห็นพ้องในวัตถุประสงค์ ความจำเป็นในการที่จะต้องเข้าใจและเห็นพ้องในวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์จึงจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ได้ร่วมกันวางไว้และวัตถุประสงค์ของนโยบายควรจะมีการกำหนดไว้ในลักษณะเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพรวมถึงวัตถุประสงค์ควรเป็นที่เข้าใจและเห็นพ้องกันของสมาชิกภายในองค์การสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันจึงจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ

8) การจัดกิจกรรมตามลำดับอย่างเหมาะสม เพื่อให้วัตถุประสงค์ของนโยบายบรรลุสัมฤทธิ์ผลจำเป็นต้องมีการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติต้องดำเนินงาน กำหนดรายละเอียดและลำดับของกิจกรรมทั้งหมด ในการนำนโยบายไปปฏิบัติมักมีปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ แต่หากมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมต่างๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมอย่างเป็นเหตุเป็นผลถูกต้องตามตารางเวลา ก็จะเป็นปัจจัยส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบผลสำเร็จ

9) การติดต่อสื่อสารและการประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะการประสานงานโดยมีการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดการรับรู้และมีความเข้าใจที่ตรงกันจะช่วยให้ปัญหาความไม่เข้าใจที่จะก่อให้เกิดความไม่ลงรอยและความขัดแย้งได้ และจะทำให้การนำนโยบายต่างๆ ไปสู่ความสำเร็จได้

10) ผู้มีอำนาจหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติต้องได้รับการยอมรับ การที่จะทำให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานย่อมเกิดผลดีทางด้านการยินยอมพร้อมใจ การยอมรับปฏิบัติตามและการมีส่วนร่วมและทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างประสบผลสำเร็จ ดังนั้นต้องมีผู้ที่จะต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบต้องเป็นบุคคลที่มีบารมีในการทำให้คนอื่นทั้งภายในภายนอกยอมรับจึงจะเป็นปัจจัยหนุนเสริมในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ (มยุรี อนุมานราชชน, 2551: 221-227)

9. กระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ

การนำนโยบายต่างๆ ที่ถูกกำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้มีขั้นตอนสำคัญหลายประการ แต่ที่มีความสำคัญมีอยู่สองขั้นตอน คือ ขั้นตอนในระดับมหภาคและขั้นตอนในระดับจุลภาคซึ่งสามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

9.1 ขั้นตอนในระดับมหภาค รัฐบาลส่วนใหญ่มักเน้นรูปแบบรัฐบาลที่มีการใช้อำนาจอธิปไตยแบบรวมอำนาจ การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นการรวมอำนาจรัฐไว้ที่หน่วยงานระดับชาติหรือระดับมหภาคซึ่งจะมีบทบาทเป็นผู้ควบคุมการเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เป็นแนวทาง แผนงาน

โครงการ และขั้นตอนในระดับมหภาคจะประกอบด้วยขั้นตอนทางด้านขั้นการเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เป็นแนวทางแผนงานและโครงการ ขั้นตอนการยอมรับแนวทางแผนงานโครงการ

9.2 ขั้นตอนระดับจุลภาค เมื่อหน่วยงานระดับภูมิภาคและท้องถิ่นยอมรับแนวทางแผนงานและโครงการแล้วนำไปปฏิบัติโดยดำเนินการปรับเปลี่ยนแนวทางที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของท้องถิ่นและวิธีปฏิบัติงานตามรูปแบบของหน่วยงาน หรืออาจมีการเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกับนโยบายกำหนดและหลังจากปรับเปลี่ยนอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว และทั้งหน่วยงานในระดับภูมิภาคและท้องถิ่นยอมรับและใช้เป็นแนวทางอาจเป็นไปได้ทั้งการนำสู่การปฏิบัติหรือยกเลิก ขั้นตอนในระดับจุลภาคประกอบด้วยสามขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนของการระดมพลัง ขั้นการปฏิบัติงาน และการสร้างความเป็นปึกแผ่นและความต่อเนื่อง (วรเดช จันทรศร, 2542: 35-47) นโยบายที่สำคัญของกรมราชทัณฑ์ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมากรมราชทัณฑ์โดยคณะผู้บริหารระดับสูงได้มีความพยายามในการกำหนดนโยบายของกรมราชทัณฑ์เพื่อให้เรือนจำต่างๆ ในประเทศไทยได้มีแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการป้องกันปราบปรามและควบคุมไม่ให้อาชญากรยาเสพติดได้ลุกลามและแพร่ขยายไปทั่วทุกสังคมไทยจนสร้างปัญหาในมิติอื่นๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะนโยบายที่มุ่งเน้นป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่เกิดขึ้นปรากฏการณ์ที่วิกฤตคือนักโทษเกี่ยวกับคดียาเสพติดล้นเรือนจำเพราะจากสถานการณ์ในปัจจุบัน เรือนจำในประเทศไทยมีผู้ต้องขังคดียาเสพติดประมาณ 80% ของผู้ต้องขังทั้งหมด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทุกรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับนโยบายที่เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามและควบคุมดูแลผู้ต้องขังคดียาเสพติดดังกล่าว ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์มุ่งเน้นนโยบายและทิศทางการบริหารงานของกรมราชทัณฑ์ เช่นงานด้านการบริหารที่มุ่งเน้นไม่ให้ข้าราชการกรมราชทัณฑ์ย่อท้อในการปฏิบัติภารกิจ คืบคนดีสู่สังคม และให้ข้าราชการเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถแม้ค่าตอบแทนจะน้อยแต่ผลการปฏิบัติงานต้องไม่บกพร่องและให้ยึดมั่นในคุณงามความดี ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนงานควบคุมผู้ต้องขังมีนโยบายให้กรมราชทัณฑ์ต้องปรับมาตรฐานการคัดกรองและจำแนกผู้ต้องขังที่ได้สิทธิพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษเพื่อไม่ให้ผู้ที่รับการปล่อยตัวออกไปก่อคดีหรือค้ายาเสพติดจนทำให้สังคมมองผู้พ้นโทษเป็นคนไม่ดี ในขณะเดียวกันเรือนจำต้องปลอดยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือต้องไม่มีโดยเด็ดขาด ต้องเข้มงวดกวดขันไม่ให้สิ่งของต้องห้ามเข้าไปได้ มีการกำชับเจ้าหน้าที่ให้ช่วยกันตรวจสอบ จับกุมอย่างจริงจัง ในขณะเดียวกันมีนโยบายในการทบทวนและแก้ไขพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้ทันสมัยโดยให้ทำการศึกษาเทียบเคียงกับกฎหมายราชทัณฑ์ของต่างประเทศ รวมทั้งนำมาตราว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับงานของกรมราชทัณฑ์ของประเทศไทย เช่น นโยบายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง การดูแลความเป็นอยู่ของผู้ต้องขัง ต้องใช้ดุลยพินิจตามหลักการ

บริหารให้มีความเหมาะสม เร่งรัด สานต่อ มาตรการกลี้ยจั่นจำนวนผู้ต้องขังเพื่อบริหารความจุ โดยคัดแยกผู้ต้องขังหญิง ที่อยู่เรือนจำชายไปอยู่ในเรือนจำของผู้ต้องขังหญิงโดยเฉพาะ สร้างและพัฒนาหลักสูตรในการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มุ่งเน้นการเป็นเรือนจำเฉพาะทาง เน้นการส่งเสริมความเป็นเลิศด้านทัณฑกรรมและจักสาน เน้นความเป็นเลิศด้านดนตรีไทย สร้างจุดเน้นให้แต่ละเรือนจำ ทัณฑสถาน เพิ่มผลิตภาพงานราชทัณฑ์ โดยพัฒนาในรูปแบบขององค์การมหาชนเข้ามาจัดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผู้ต้องขังให้ได้รับความนิยม สามารถขายได้ในท้องตลาด เป็นการสร้างรายได้แก่ผู้ต้องขัง สำหรับการดูแลผู้ต้องขังต้องกระทำให้เป็นเสมือนญาติปกครองด้วยความเป็นธรรมและให้บริการเยี่ยมญาติด้วยความสะดวกรวดเร็ว ดูแลเรื่องสุขภาพ สุขอนามัยของผู้ต้องขังอยู่เสมอสร้างระบบช่วยเหลือเพื่อจะช่วยให้ช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนไม่เพียงพอแต่การคัดเลือกผู้ช่วยเหลือนั้นจะต้องดำเนินการอย่างเข้มงวด การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลอย่างเคร่งครัด ส่วนนโยบายด้านบุคลากรให้ทุกเรือนจำเน้นจัดสรรสวัสดิการให้กับบุคลากรให้มีค่าตอบแทนและเงินเดือนที่เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ส่งเสริมให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายเร่งด่วน 5 ก้าวอย่างนโยบายดังกล่าวมีแนวทางการขับเคลื่อนภายใต้แนวคิดราชทัณฑ์ที่มั่นคงและยั่งยืนเพื่อให้สังคมรับรู้และเห็นผลในเชิงประจักษ์ที่ประกอบด้วย ก้าวที่ 1 การควบคุมปราบปรามยาเสพติด โทรศัพท์มือถือและสิ่งของต้องห้ามในเรือนจำ ส่งเสริมการปราบปรามการค้ายาเสพติดในเรือนจำอย่างต่อเนื่อง ก้าวที่ 2 การจัดระเบียบภายในเรือนจำโดยให้ดำเนินการจัดระเบียบภายในเรือนจำและทัณฑสถานภายใต้แนวทางวินัยเข้ม สะอาด เป็นระเบียบสวยงามทุกตารางนิ้วให้ครบทุกแห่ง ตลอดจนเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขัง ก้าวที่ 3 การฝึกวินัยผู้ต้องขังให้จัดโครงการประกวดสวนสนามผู้ต้องขังเป็นประจำต่อเนื่องทุกปีและเสริมสร้างลักษณะนิสัยแห่งความรับผิดชอบให้กับผู้ต้องขังด้วยการมอบหมายให้ดูแลพื้นที่ที่กำหนดให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อนิสัยแห่งความรับผิดชอบติดตัวไปเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกจากเรือนจำสู่สังคม ก้าวที่ 4 การพัฒนาจิตใจด้วยหลักสูตรสัคคาสมาธิโดยผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์จากการฝึกปฏิบัติสมาธิตามแนวทางของหลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากจิตใจภายในและส่งผลต่อพฤติกรรมภายนอกให้มีความอ่อนโยน รู้จักมีเมตตา มีความอดทนอดกลั้น สามารถควบคุมอารมณ์และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถกลับตนเป็นคนดีของสังคมได้และ ก้าวที่ 5 การสร้างการยอมรับจากสังคม โดยการให้ประชาชนรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจซ้ำๆ ที่ถูกต้องและเกิดการยอมรับผู้พ้นโทษรวมทั้งปลูกฝังความเชื่อ ความศรัทธา ทำให้เกิดทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในลักษณะของการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของกรมราชทัณฑ์ นอกจากนั้นกรมราชทัณฑ์ยังมีนโยบายเกี่ยวกับกรมราชทัณฑ์ที่ยั่งยืนโดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนเป็นการพัฒนาเพื่อรักษาคุณภาพที่ดีของการดำเนินการข้างต้น และพัฒนางานเพื่อรองรับ

การเปลี่ยนแปลงอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็ว นอกจากนั้นยังมีนโยบาย 7ก. 3ส. ของพ.ต.อ.ดร. ณรัชต์ เศวตนันทน์ ที่มีสาระสำคัญ คือ ก กักขัง การควบคุมผู้ต้องขังเป็นภารกิจหลัก เจ้าพนักงานเรือนจำต้องพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา ก แก่ไข ต้องคืนคนดีสู่สังคมได้อย่างแท้จริง ก กฎหมาย ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังภายใต้กฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชน ก กรอบ วางกรอบในการปฏิบัติงานให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ ก กลั่นกรอง รอบคอบในการจำแนก เลื่อนขั้น พักโทษ และลดวันต้องโทษผู้ต้องขังต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใสและคืนคนดีสู่สังคมอย่างแท้จริง ก กำลังใจ ให้กำลังใจและวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขังแต่ละกลุ่ม ก กลับตัว มุ่งมั่น ทุกวิธีการเพื่อการคืนคนดีสู่สังคม สำหรับ ส สะอาด คือ เรือนจำสะอาด เจ้าพนักงานใจใสสะอาด ส สุจริต ไม่ทรยศต่อหน้าที่ให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องขังโดยการปฏิบัติงานกับผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม และ ส เสมอภาค คือ การสร้างความเชื่อมั่นให้ความมั่นใจกับผู้ต้องขังในการปฏิบัติกับผู้ต้องขังทุกคน ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม นอกจากนั้นกรมราชทัณฑ์ยังมีนโยบายเฉพาะการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างความปลอดภัย และความสงบสุขในสังคม การอำนวยความสะดวกเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ การพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้านความมั่นคงและเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ (นโยบายกรมราชทัณฑ์, 2560: 7-12)

สรุปนโยบายสาธารณะสามารถให้ความหมายทั้งเชิงแคบและกว้าง ในความหมายที่แคบ คือ กิจกรรมหรือการกระทำของรัฐบาล และมติการเลือกตัดสินใจของรัฐบาล ความหมายที่กว้าง คือ แนวทางในการกระทำของรัฐบาลที่รัฐบาลได้ทำการตัดสินใจและกำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อชี้้นำให้กิจกรรมหรือการกระทำต่างๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ และนโยบายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อทางรัฐบาล ข้าราชการ ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ ส่วนการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น หมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบาย ซึ่งอาจเป็นกฎหมายหรือคำสั่งของรัฐบาล หรือคำสั่งของคณะรัฐมนตรีให้เป็นแผนงาน โครงการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด สำหรับปัจจัยกำหนดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เวลาและทรัพยากรที่มีมากเพียงพอ การวางแผนในการจัดสรรทรัพยากร นโยบายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีและผลลัพธ์ที่ชัดเจน ความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลลัพธ์ ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา ความเข้าใจและความเห็นพ้อง การจัดเรียงกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน อำนาจและบารมีของผู้มีบทบาทในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการจัดทำนโยบายสาธารณะ ส่วนนโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่เรือนจำต้องนำมาปฏิบัติประกอบด้วย นโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน นโยบาย 7ก. 3ส. รวมถึงนโยบายเร่งด่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัศคร ไชยพงษ์ (2557) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังชายในเรือนจำ เขต 8 พบว่าสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังชายในเรือนจำเขต 8 มาจากขาดการขัดเกลา และขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ความคึกคะนอง กลุ่มเพื่อน ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากสังคม อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม และยาเสพติด รายได้ของครอบครัวต่ำพื้นที่ในเรือนจำคับแคบและการศึกษาต่ำ สำหรับมาตรการและการแก้ไขปัญหาคครอบครัวต้องแก้ไข โดยให้อภัย ดูแลให้คำปรึกษา เป็นแบบอย่างที่ดี องค์กรทางสังคมต้องร่วมมือกันแก้ไขให้การยอมรับ และร่วมมือกันกำจัดการอบายมุข จัดหาอาชีพและจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ไม่ตำหนิ ยกย่องการทำความดี มีกฎหมาย ล้างมลทิน เรือนจำต้องปรับปรุงด้านพื้นที่ สวัสดิการและการให้การศึกษา สำหรับข้อเสนอแนะในเชิงกลยุทธ์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ดำเนินการด้วยกลยุทธ์ดังนี้ กลยุทธ์ด้านครอบครัว ครอบครัวต้องมีความใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ต้องขังทั้งในระหว่างที่ต้องขัง และเมื่อพ้นโทษกลับสู่ครอบครัวแล้ว ครอบครัวต้องให้อภัยและให้โอกาสผู้กระทำผิดในการกลับตัว ส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษทำความดีและประกอบอาชีพโดยสุจริตยอมรับผู้พ้นโทษที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี กลยุทธ์ด้านสังคม หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต้องให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือดูแลผู้ต้องขังหลังพ้นโทษให้กลับตัว ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสังคม กลยุทธ์ด้านสภาพแวดล้อม ชุมชนต้องช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ หน่วยงานในชุมชนต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในชุมชน โดยกำจัดการที่เป็นอบายมุขและยาเสพติดในชุมชน นำระบบยุติธรรมชุมชนมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคผู้กระทำความผิดซ้ำ ชุมชนต้องยอมรับ ให้อภัย และให้กำลังใจในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ กลยุทธ์ด้านเศรษฐกิจ จัดตั้งกองทุนให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้กู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพหรือการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ให้ความรู้และสนับสนุนเครื่องมือ สถานที่ในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ กลยุทธ์ด้านแรงจูงใจ ควรมีกฎหมายล้างประวัติผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ซึ่งไม่ได้กระทำความผิดซ้ำอีก ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้บริสุทธิ์ สร้างแรงจูงใจผนวกกับโปรแกรมต่างๆ ด้วยการให้รางวัลเมื่อ กระทำความดี การลดโทษ การเลื่อนชั้นผู้ต้องขัง การให้อภัยโทษ และการให้ เยี่ยมญาติโดยใช้สิทธิพิเศษ กลยุทธ์ด้านการแก้ไขฟื้นฟูในเรือนจำ ปรับปรุงสภาพพื้นที่และสวัสดิการในเรือนจำให้ได้มาตรฐานสากลโดยให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม และเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษ สำหรับวิรัชย์ เหล่าลงอินทร์ และคณะ (2552) ศึกษาเรื่องการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ในเรือนจำจังหวัดมหาสารคามพบว่า 1) สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำของผู้ต้องขังติดคุกซ้ำ พบว่าสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตนอกเรือนจำที่ผู้ต้องขังทำความผิดติดคุกซ้ำ 3 อันดับแรก คือเศรษฐกิจของครัวเรือน มีรายได้ต่ำ รายได้ไม่แน่นอนจากการ

รับจ้างทั่วไป สภาพทางกายภาพของครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นโสดอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และสิ่งแวดล้อมชุมชนที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มการพึ่งพาอาศัยตามรูปแบบดั้งเดิมของชาวชนบทในชุมชนปัจจุบันน้อยลง ทั้งชุมชนในชนบทและในเมืองตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษา และจำนวนครั้งที่กระทำผิดแตกต่างกัน มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ต้องขังที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรสระยะเวลาก่อนต้องโทษอาชญากรรมก่อนต้องโทษฐานะทางครอบครัว บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ สภาพแวดล้อมในชุมชนแตกต่างกันมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำโดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ การจัดโครงการ/กิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาความจิตใจของผู้ต้องขัง จัดให้มีการฝึกอาชีพภายในเรือนจำที่ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขัง และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้จริงหลังพ้นโทษ มีโรงงาน พับถุงกระดาษ ถักแหผักหวาน เนื่องจากสังคมภายนอกไม่มีโรงงานพวกนี้หรือมีน้อยมาก ผู้ต้องขังจึงไม่สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับการอบรมไปใช้ได้ ต้องการให้มีโอกาสพบญาติพี่น้องเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เปิดโอกาสให้มีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เท้าเทียมกันของผู้ต้องขังกระทำผิดครั้งแรก เช่น ชุมชนบำบัด การออกไปทำงานสาธารณะได้เหมือนผู้ต้องขังคดีธรรมดาและผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก มีการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงนิสัยและความรู้และเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังคิดจะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก มีระบบติดตามดูแลและศึกษาปัญหาของนักโทษแต่ละคนและแก้ไขให้ตรงกับปัญหา สำหรับมนัญญา ไวยัฒนา (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดและการจำคุกผู้ต้องขังเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พบว่าคนที่มีลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้จะมีการกระทำผิดซ้ำหรือค้ายาเสพติดซ้ำ มากกว่าคนที่ไม่มีลักษณะตรงกันข้าม คือ การควบคุมตัวเองต่ำมาก (Self Control) มีอารมณ์วู่วาม มีเครือข่ายในการซื้อขายยาเสพติดมาก มีบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคมสูง (Anti Social Behavior) มองเห็นแต่ผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินสูงหรือมองเห็นช่องทางที่จะกระทำผิดสูง ปฏิเสธความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นสูง (Denial of Injury) มีความผูกพันกับพ่อแม่ ครอบครัวต่ำ ปฏิเสธความรับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดขึ้นสูง (Denial of Responsibility) มีความเชื่อในเรื่องศาสนาต่ำ ไม่เชื่อในเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ไม่เกรงกลัวต่อบาป ฯลฯ ในส่วนของกิตติคุณ บัวรุ่ง (2547) ศึกษาเรื่อง การยอมรับผู้กระทำผิดคดียาเสพติดกลับคืนสู่สังคม: ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐมพบว่า ผู้กระทำผิดคดียาเสพติดเพศหญิงได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำผิดคดียาเสพติดเพศชายผู้กระทำผิดคดียาเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำผิดคดียาเสพติดที่เป็นผู้ใหญ่ผู้กระทำผิดคดียาเสพติดฐานความผิดเสพติดได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำผิดคดียาเสพติดฐานความผิดอื่นผู้กระทำผิดคดียาเสพติดครั้งแรกได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดผู้กระทำผิดคดียาเสพติดที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูได้รับการยอมรับมากกว่าผู้กระทำผิดคดียาเสพติดที่ไม่เคยเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูนโยบาย

ของรัฐ/กฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลต่อการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดของคนในสังคมและคนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดมากกว่าคนที่ไม่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดพฤติกรรมที่แสดงออก คนในสังคมยังคงให้การยอมรับต่อผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติดไม่ว่าจะเป็นการให้เกียรติให้ความช่วยเหลือ พุดคุยได้ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ เป็นต้น และระดับของการยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาญาเสพติด สามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ทุกระดับ เช่น อยู่ร่วมในสังคมทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทำงานเกษตรกรรม เป็นเพื่อนเรียน เป็นเพื่อนบ้าน มีเพียงระดับของการเป็นเพื่อนสนิทและการเป็นคนรัก คนในสังคมยังใช้ความระมัดระวังมากในการให้การยอมรับ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดค่อนข้างมาก สำหรับ เจริญ เฉลิมศักดิ์ (2557) สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของเกาหลีใต้ เป็นโปรแกรมที่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่มีทั้งลักษณะเหมือนและลักษณะต่าง กับโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังของไทย กล่าวคือลักษณะเหมือน ได้แก่ โปรแกรมสำหรับผู้ต้องขังคดีเสพยาเสพติด โปรแกรมสำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ โปรแกรมการศึกษาและการพัฒนาบุคลิกภาพ โปรแกรมศาสนา โปรแกรมทางวัฒนธรรม โปรแกรมวิดีโอคอลเฟอเรนซ์ และโทรศัพท์ออนไลน์ โปรแกรมอุตสาหกรรมเรือนจำ ที่มีลักษณะเหมือนกับอุตสาหกรรม ในเรือนจำของไทย โปรแกรมค่ายรักครอบครัว ที่มีกิจกรรมการออกกำลังกาย ครอบครัว มีลักษณะเหมือนกับโปรแกรมการเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดของไทย ในขณะเดียวกันก็มีลักษณะต่างที่กิจกรรมการออกกำลังกายครอบครัวของเกาหลีใต้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสอยู่ร่วมกับครอบครัวในบ้านเดี่ยวของเรือนจำเป็นเวลาหนึ่งคืนสองวัน เพื่อช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวและโปรแกรมการให้นักโทษเดินทางไปทำงานที่บริษัทภายนอกเรือนจำ มีลักษณะเหมือน (อาจถือเป็นลักษณะต่างก็ได้) กับโปรแกรมการให้นักโทษออกไปทำงานของหน่วยงานของรัฐ เช่น การขุดลอกท่อของ กทม. ลักษณะต่าง ได้แก่ โปรแกรมบ้านกึ่งวิถี ได้มีการจัดสถานที่ให้ผู้ต้องขังอยู่ก่อนปล่อยมีกิจกรรมการให้ผู้ต้องขังทำงานตอบแทนสังคม ทำงานบ้าน ในโรงงานนอกสถานที่ และอาศัยอยู่กับสมาชิกในครอบครัวอาสาสมัคร โปรแกรมผู้ต้องขังแรงงานอิสระ ได้กำหนดให้ผู้ต้องขังจะต้องทำงานวันละแปดชั่วโมงและจะได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษ เมื่อทำงานมากกว่าแปดชั่วโมงต่อวัน โปรแกรมการประชุมสภาครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว โปรแกรมเรือนจำอุตสาหกรรม โปรแกรมสนับสนุนการจ้างงานสำหรับผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัว โปรแกรมการให้นักโทษเดินทางไปทำงานที่บริษัทภายนอกเรือนจำ และโปรแกรมข้อข้อปึงสินค้า/ผลิตภัณฑ์เรือนจำ โดยที่เรือนจำประเทศไทยยังไม่มีโปรแกรมฯ ที่มีลักษณะต่างดังกล่าว และสุรีย์ บุญญานุพงศ์ และคณะ (2552) ศึกษาเรื่องรูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1) บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมี

ขนาดและความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบและการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นบางพื้นที่หรือบางชุมชนที่คนในชุมชนรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง ขณะที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองน้อยหรือชุมชนชนบท เช่น เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แม้ว่าบางพื้นที่สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงแต่ความซับซ้อนของปัญหจะน้อยกว่าที่เกิดขึ้นในเขตชุมชนเมือง นอกจากนี้การติดตาม ตรวจสอบและเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายสามารถทำได้ง่ายกว่าในพื้นที่เขตเมืองการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงมีความสำเร็จหรือเกิดประสิทธิผลครอบคลุมได้ทั้งชุมชนและมีความยั่งยืนในการดำเนินงานมากกว่าชุมชนเขตเมือง ทั้งนี้เพราะลักษณะสังคมชนบทไม่ค่อยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม คนในชุมชนชนบทมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิด มีความเป็นเครือญาติสูง มีความรู้สึกผูกพันร่วมเป็นเจ้าของชุมชนและร่วมเป็นเจ้าของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าในชุมชนเขตเมือง 2) รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ องค์กรอิสระและเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมกันค้นหาและทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และยุทธศาสตร์หรือวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกันโดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงานและการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน 3) กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประสาน สนับสนุน และร่วมการดำเนินงานกับทุกหน่วยงานและเครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่ายทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหาในชุมชนและติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน 4) ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเกิดขึ้นได้ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้

การขับเคลื่อน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

การบริหารคือ การร่วมมือการทำงานของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกันและในการทำงานจะต้องมีบุคคลที่เป็นหัวหน้าหรือที่เรียกว่าผู้บริหาร และจะต้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดรูปแบบขององค์การและบริหารมีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยการเป็นศาสตร์นั้นมีลักษณะของการเป็นทฤษฎีและหลักการมากมายสามารถนำมาทดลอง และพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริงและการนำไปใช้ให้เกิดผลได้หรือไม่ นั่น ถือว่าเป็นศิลป์ คือ ผู้นำไปใช้ต้องมีศิลป์ ส่วนคำว่าจัดการนั้นคือการนำเอานโยบายของผู้บริหารมาปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในลักษณะของการทำให้ผู้อื่นสามารถทำงานแทนแล้วประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ สารสำคัญคือการบริหารมักจะใช้กับหน่วยงานองค์การของรัฐที่ทำงานเกี่ยวกับสาธารณะและไม่มุ่งผลกำไรที่เป็นส่วนตัวเงินสูงสุด แต่การจัดการนั้น ส่วนใหญ่จะใช้กับองค์การที่เป็นภาคเอกชนมากกว่า และเป็นองค์การที่มุ่งผลกำไรที่เป็นส่วนตัวเงินสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามทั้งการบริหารจัดการและการบริหารก็มักจะถูกนำมาใช้ควบคู่กันและเมื่อพิจารณาแล้วต่างก็มีความหมายที่ใกล้เคียงกันและมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายเหมือนกัน คือการมุ่งให้้องค์การประสบความสำเร็จและเจริญก้าวหน้าและพัฒนา

การบูรณาการคือการผนวกประสาน การเติมเต็ม การเชื่อมโยง การร่วมกันและการรวมกันหรือการบูรณาการคือการทำให้น่วยย่อยๆทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมเดียวกันให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์สำหรับขั้นตอนและหลักการบูรณาการประกอบด้วย การถอดกรอบ เพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักทางความคิดทางวัฒนธรรมความรู้และประสบการณ์ การขยายกรอบโดยอาศัยความคิดในเรื่ององค์รวมในลักษณะสหวิทยาการ การควบคุมกรอบซึ่งเป็นขั้นกลับมาบูรณาการกันอีกครั้ง และหลักการสำคัญของการบูรณาการคือต้องมีหน่วยย่อยที่เป็นองค์ประกอบ หน่วยย่อยต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกัน และเมื่อรวมเข้ากันแล้วก็จะทำให้เกิดการครบถ้วนสมบูรณ์ โดยมีการประสานกลมกลืนจนเกิดความพอดีหรือสมดุล แนวคิดเชิงบูรณาการจึงเป็นแนวคิดที่คิดแบบองค์รวม โดยมีฐานสำคัญอยู่ที่ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นล้วนมีองค์ประกอบของเหตุปัจจัยหลายอย่างมาประกอบกันและแนวคิดในเชิงบูรณาการปัจจุบันนับว่ามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การดำเนินโครงการกิจกรรมและการปฏิบัติกรอย่างยิ่งเพราะการบูรณาการคือการรวมความคิด รวมการดำเนินงานรวมการปฏิบัติงานของบุคคลกลุ่มบุคคลและหน่วยงานเพื่อเป้าหมายความสำเร็จของการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

การมีส่วนร่วมคือการที่บุคคลกลุ่มบุคคล หน่วยงานหรือองค์การเข้ามาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมเข้ารับผิชอบในการทำงานหรือทำโครงการกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการ โดยมีหลักและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมปฏิบัติ เสนอแนวทางที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ความร่วมมือโดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมตัดสินใจและการเสริมอำนาจให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการตัดสินใจสำหรับกระบวนการและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร การมีส่วนร่วมในการรับผิชอบต่อผลประโยชน์อันพึงเกิดขึ้น การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ส่วนเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมมีอยู่ 3 ประการคือ ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วม และประชาชนต้องมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม สำหรับประโยชน์ของการมีส่วนร่วม โดยให้ประชาชนร่วมรับโครงการมากขึ้น ประชาชนมีความรู้สึกผูกพัน การดำเนินโครงการราบรื่น และโครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น

อาชญาวิทยาและพัฒนาวิทยา เป็นวิชาที่ศึกษาที่เกี่ยวกับอาชญากรรม โดยเน้นศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม การป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมรวมถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอันเป็นพัฒนาวิทยาหรืออาชญาวิทยา เป็นวิชาหนึ่งทางสังคมศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุด โดยมีวิชาที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น จิตวิทยา อาชญาวิทยาตามหลักสังคมวิทยา การป้องกันอาชญากรรม การลงโทษแบบของการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดซ้ำ ซึ่งองค์ความรู้ต่างๆ ดังกล่าว อยู่ในรูปแบบของแนวคิดทฤษฎี ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละแนวคิดทฤษฎี คือ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลงโทษคือผลแห่งความผิดที่ต้องรับที่รัฐลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด การลงโทษคือการก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานหรือผลประการอื่นที่ไม่น่าพึงพอใจสำหรับผู้รับโทษ สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับสังคมผู้ต้องขัง คือผู้ต้องขังที่เข้ามารับการจำคุกในเรือนจำต้องดำเนินชีวิตภายใต้การควบคุมทำให้ขาดอิสรภาพในการปกครองตนเองถูกแยกออกจากสังคมภายนอก จึงก่อให้เกิดความกดดันและความเครียด ผู้ต้องขัง จึงหาทางออกลดความกดดันและความเครียดด้วยเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทัศนคติ พฤติกรรม ธรรมเนียมและค่านิยมต่างๆที่ผู้ต้องขังต่างยึดปฏิบัติในขณะที่ถูกจำคุก ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำนั้น สามารถแบ่งประเภทของการกระทำผิดซ้ำตามประเภทต่างๆดังนี้

การกระทำผิดซ้ำที่เป็นผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำที่มีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม ผู้ต้องขังที่มีจิตบกพร่องเป็นผู้กระทำผิดซ้ำจนถือได้ว่าเป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจนเกิดเป็นนิสัย

การกระทำผิดซ้ำในกรณีผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำในคดีเล็กน้อยผู้กระทำผิดจนติดเป็นนิสัย สำหรับปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของบุคคลที่เป็นผู้ต้องขังประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สมรรถภาพการสมรส สุขภาพทางร่างกายและจิตใจ โอกาสในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางบ้านและการคมนาคมกับเพื่อน และปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับการยอมรับของสังคมที่มีต่อผู้ที่เคยรับโทษ เพราะถ้าสังคมไม่ยอมรับก็จะเกิดความบีบคั้นผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติก็จะกลับไปตามทางสมาคมเดียวกัน โอกาสในการกระทำผิดซ้ำก็จะมีเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้กระทำผิดเข้ากับชุมชนโดยมีสาระสำคัญคือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้เงื่อนไขมีผลกระทบทางลบต่อผู้กระทำผิดทั้งทางด้านสุขภาพจิตและสุขภาพกาย การกระทำต่อผู้กระทำผิดโดยสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดกลับเข้าสู่ชุมชนแล้วรับการแก้ไขจากชุมชนในลักษณะของการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้กระทำผิด โดยยึดหลักปรัชญาที่ว่าผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของชุมชนท้องถิ่นดังนั้นการแก้ไขปัญหาคควรมีขึ้นในชุมชนและวิธีการต้องตรงกับความต้องการของชุมชนนั้นๆ

พฤติกรรมมนุษย์และบุคลิกภาพ มนุษย์ในสังคมโดยทั่วไปมักมีความรู้สึกนึกคิด แนวคิด มุมมอง อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก ภายในที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ จึงทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่มีทั้งคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน พันธุกรรมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบุคลิกภาพของมนุษย์ 2) สิ่งแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี การอบรมเลี้ยงดู สังคม เพื่อน เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล 3) ชนชั้นทางสังคม (Social Class) มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลเป็นอย่างมากเพราะชนชั้นทางสังคมมีการกำหนดความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ให้สมาชิกของกลุ่มปฏิบัติตาม 4) สถานการณ์ (Situation) มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ มนุษย์จะมีการปรับตัวและมีการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้สอดคล้องตามสถานการณ์ต่างๆ ที่ได้พบ

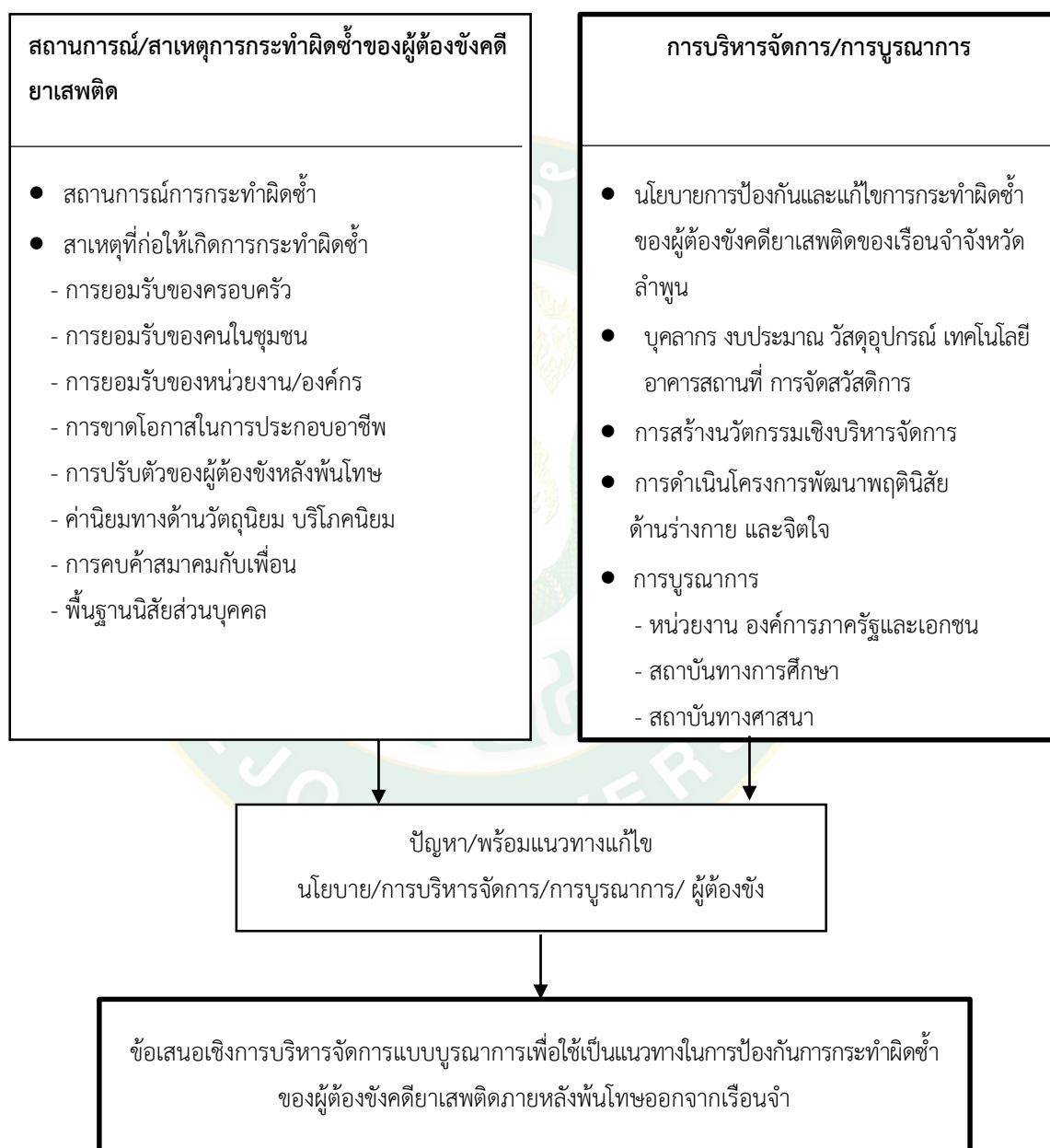
นโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายสาธารณะมีความหมายที่แตกต่างตามการใช้ภาษาในการอธิบายความแต่โดยเนื้อหาสาระแล้วส่วนใหญ่มักจะมีความสอดคล้องกับที่ว่านโยบายสาธารณะคือ แนวทางที่องค์การภาครัฐที่ทำงานเพื่อสังคมได้ทำการตัดสินใจเลือกและได้กำหนดแนวทางสำหรับการกระทำโดยรวมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ความสำคัญของนโยบายสาธารณะคือสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล ข้าราชการ ประชาชนและผู้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ การศึกษานโยบายสาธารณะมีแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบาย และแนวทางเกี่ยวกับสาเหตุและผลกระทบของนโยบายสาธารณะ และแนวทางการศึกษาทางเชิงข้อเสนอแนะ สำหรับการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นหมายถึงการแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบายให้เป็นแนวทางดำเนินงานโครงการและกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรต่างๆ เพื่อดำเนินการให้บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์และ

เป้าหมายสำหรับปัจจัยกำหนดความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานที่เอื้ออำนวย เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอ การวางแผนจัดสรรทรัพยากร นโยบายพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎี ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลลัพธ์ ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา ความเข้าใจและความเห็นพร้อมในวัตถุประสงค์ การจัดวางกิจกรรมตามลำดับความสามารถเหมาะสมและการติดต่อสื่อสารและการประสานงาน ส่วนกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติจะประกอบด้วย ขั้นตอนในระดับสมรรถภาพที่มีขั้นตอนในการแปลงนโยบายให้เป็นแนวทางแผนงานและโครงการ ขั้นตอนของการยอมรับและแนวทางแผนงานโครงการ องค์ประกอบที่ 2 ของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ ขั้นตอนในระดับจุลภาค ซึ่งจะประกอบขึ้นด้วยการระดมพลัง ขึ้นกับปฏิบัติและรับการสร้างความเป็นปึกแผ่นและสร้างความต่อเนื่อง สำหรับองค์การที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ฝ่ายการเมือง ฝ่ายราชการ หน่วยงานหรือองค์การและผู้ได้รับผลจากนโยบาย

จากฐานคิดของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ แนวคิดทฤษฎีการบูรณาการและการมีส่วนร่วม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญาวิทยาและวิทยา ทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์และบุคลิกภาพ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเพื่อใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษาวิจัย และได้นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นตัวแปร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรทาง ด้วยสาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การบูรณาการ การมีส่วนร่วม ตัวแปรที่เกี่ยวกับนโยบาย และการนำนโยบายสู่การปฏิบัติรวมถึง การนำเอาสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ได้ทำการศึกษาวิจัยมาก่อนมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อหาข้อเสนอในการบริหารจัดการในรูปแบบของการบูรณาการ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเกี่ยวกับยาเสพติดในเรือนจำจังหวัดลำพูน ซึ่งสามารถนำเสนอได้ด้วยรูปภาพในลักษณะของการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดกรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงเอกสารและการใช้แบบสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรือนจำจังหวัดลำพูน และผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำ เพื่อให้ได้ข้อสรุปอันสมบูรณ์บนพื้นฐานของความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน การบริหารและการจัดการของเรือนจำจังหวัดลำพูนและหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในลักษณะการบูรณาการ และเพื่อหาข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาใน 3 รูปแบบ คือ

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ (Documentary research) ซึ่งเป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี บทความทางวิชาการ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และหนังสือของราชการที่เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ และแผนยุทธศาสตร์ของเรือนจำ

2. การศึกษารวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารเรือนจำ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูง และเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดตั้งแต่ 3 ครั้ง ขึ้นไป ที่อยู่ระหว่างการควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำจังหวัดลำพูน จำนวน 13 คน อดีตผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด จำนวน 2 คน และกลุ่มตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน จำนวน 5 คน ผู้นำท้องถิ่นและท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ตัวแทนองค์การทางศาสนา จำนวน 2 คน ตัวแทนสถาบันทางการศึกษา จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 35 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นของสถานการณ์เกี่ยวกับวงจรของยาเสพติดที่เกิดขึ้นใน

จังหวัดลำพูน และในระดับประเทศ สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในจังหวัดลำพูน และในประเทศ แนวทางการบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงานและการปฏิบัติงานขององค์กร ภาคเครือข่ายความร่วมมือรวมถึงการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงการ บูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำจังหวัดลำพูน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มย่อย ประกอบด้วยผู้แทน คณะผู้บริหารเรือนจำจังหวัดลำพูน ผู้แทนหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐเอกชน ผู้แทนสถาบันทางศาสนา ผู้แทนสถาบันทางการศึกษา ผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชน ผู้นำท้องถิ่น/ท้องที่ และตัวแทนผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดลำพูน จำนวนทั้งหมด 39 คน โดยมีการสนทนากลุ่มย่อย 2 ครั้ง คือ การสนทนากลุ่มย่อยของผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ผู้นำท้องถิ่น/ท้องที่ จำนวน 19 คน และการสนทนากลุ่มย่อยในส่วนของผู้ต้องขังทั้งชายและหญิง ภายในเรือนจำจังหวัดลำพูน จำนวน 20 คน ทั้งนี้มีเหตุผลในการแยกสนทนากลุ่มย่อยระหว่างผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชนกับผู้ต้องขัง คือ เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายของทางเรือนจำและกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เกี่ยวกับการเข้าพบผู้ต้องขัง ซึ่งต้องมีการขออนุญาตจากกรมราชทัณฑ์อย่างเป็นทางการ

พื้นที่ดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เรือนจำจังหวัดลำพูน เป็นพื้นที่ในการดำเนินการศึกษาวิจัย ภายใต้การบูรณาการ การบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงาน ร่วมกับหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันทางการศึกษา สถาบันทางศาสนา กลุ่มองค์กรชุมชน และผู้นำท้องถิ่น/ท้องที่ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit Of Analysis) ในการศึกษาวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารเรือนจำซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่จำนวน 5 คน กลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ที่อยู่ระหว่างการควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำจังหวัดลำพูน จำนวน 13 คน อดีตผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด จำนวน 2 คน กลุ่มตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน จำนวน 5 คน ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ตัวแทนองค์กรทางศาสนา จำนวน 2 คน ตัวแทนสถาบันทางการศึกษา จำนวน 3 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 35 คน ซึ่งเสนอในรูปแบบของตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับ	ประชากร	จำนวน (คน)
1	ผู้บริหารระดับสูงและเจ้าหน้าที่เรือนจำ	5
2	กลุ่มตัวแทนองค์การภาครัฐและเอกชน	5
3	ผู้นำท้องถิ่น/ท้องที่	5
4	ตัวแทนองค์การทางศาสนา	2
5	ตัวแทนสถาบันทางการศึกษา	3
6	กลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป	13
7	อดีตผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด	2
รวม		35

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และตัวแปรในกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน 2 ชุด แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารเรือนจำและตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชน และตัวแทนกลุ่มองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ประกอบด้วย 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการของเรือนจำจังหวัดลำพูน และหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในลักษณะการบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ 4) ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข 5) ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขัง 2) สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ 3) ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข 4) ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบ บูรณาการ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

สำหรับการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การสนทนากลุ่มย่อยระหว่างผู้แทนคณะผู้บริหาร ผู้แทนกลุ่มองค์กรชุมชน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และผู้แทนผู้นำท้องถิ่น/ท้องที่ เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ให้มีความครอบคลุมลึกซึ้ง กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยมีคุณภาพน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับบรรยากาศในการสนทนากลุ่มย่อยเป็นไปในลักษณะการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มย่อยทุกคนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ในขณะเดียวกันผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการซักถามและแลกเปลี่ยนข้อมูลในลักษณะการสนทนากลุ่มแบบสองทางในประเด็นที่ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมมาก่อนซึ่งเป็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย บรรยากาศในการสนทนากลุ่มย่อยเป็นไปด้วยดี มีความเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการระหว่างกัน

สำหรับการสนทนากลุ่มย่อยในส่วนของผู้ต้องขังทั้งชายหญิงในเรือนจำจังหวัดลำพูนภายใต้การได้รับการอนุญาตจากกรมราชทัณฑ์ และเรือนจำจังหวัดลำพูน ซึ่งในขั้นต้นบรรยากาศในการสนทนากลุ่มย่อยของผู้ต้องขังค่อนข้างเป็นไปอย่างล่าช้าทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับการสนทนากับกลุ่มบุคคลภายนอก รวมถึงการไม่มีความมั่นใจในการเปิดเผยข้อมูลของตนเอง จนผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการละลายพฤติกรรมของผู้ต้องขังโดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและอดีตนายตำรวจที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเข้าร่วมสร้างบรรยากาศในความเป็นกันเองให้กับผู้ต้องขังจนทำให้ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ถ่ายทอดความรู้สึกที่เป็นข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ก่อนมีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด
2. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำไปสู่การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
3. นำเครื่องมือที่ได้ไปปรึกษาประธานกรรมการ และกรรมการที่ปรึกษาอีก 2 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาในการทำเครื่องมือศึกษาวิจัยครั้งนี้

4. นำเครื่องมือที่ได้ไปทำการทดสอบ (Try out) กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยนำไปสัมภาษณ์กับผู้ที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน
5. นำเครื่องมือไปทำการทดสอบแบบสามเส้าในเชิงเวลา สถานที่ และบุคคล โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่หลากหลายในสถานที่ที่เป็นหน่วยงานองค์กรต่างกัน และใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นไม่มีความแตกต่างกันทางด้านเนื้อหาสาระของข้อมูล
6. นำเครื่องมือที่ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเขียนบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์และมีการบันทึกเสียงจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อประสานงานผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเรือนจำจังหวัดลำพูนและผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดลำพูนเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาวิจัย
2. ขออนุญาตรับรองจากวิทยาลัยบริหารศาสตร์ไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและไว้วางใจต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
3. ติดต่อโดยตรงโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเป็นการส่วนตัวโดยการติดต่อนัดหมายทางโทรศัพท์ล่วงหน้า และมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์
4. นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบแล้วลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามที่ได้มีการนัดหมายไว้ล่วงหน้า โดยการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจในประเด็นคำถามที่ได้จัดเรียงความสำคัญไว้ตามวัตถุประสงค์และตัวแปรในกรอบแนวคิดในลักษณะของการสนทนาแบบถามตอบและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญกับผู้วิจัย
5. นำข้อมูลที่ได้รับจากเอกสารและการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และความถูกต้อง เพื่อป้องกันการสูญเสียของข้อมูลที่ได้รับมาหรือข้อมูลที่ได้รวบรวมมาอาจไม่สอดคล้องกับคำถาม และวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการรวบรวมจัดหมวดหมู่

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพโดยมีเป้าหมายเพื่อให้การศึกษายึดตามวัตถุประสงค์ โดยข้อมูลทั้งหมดได้มาจากการรวบรวมจากเอกสาร (Documentary Study) การสัมภาษณ์ (Interview) และการจัดอภิปรายกลุ่มย่อย (Focus Group

Discussion) นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูลตามวัตถุประสงค์ แล้วสรุปเป็นข้อเสนอของการศึกษาวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้สามประเด็น คือ เพื่อศึกษาสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในเรือนจำจังหวัดลำพูน ศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงานและองค์การภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด รวมการศึกษาหาข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามหลักการและกระบวนการวิจัยอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและรายงานผลการวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องมาประกอบทางเดินในการศึกษาวิจัย จนนำมาสู่การเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ได้ในการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปเป็นผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเรือนจำจังหวัดลำพูน

1. ประวัติความเป็นมาการก่อเกิดและสภาพปัจจุบันของเรือนจำจังหวัดลำพูน

จากการศึกษาในเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์พบว่า เรือนจำจังหวัดลำพูนมีประวัติความเป็นมา ดังนี้ เรือนจำจังหวัดลำพูน ในอดีตตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกของวัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร ต่อมาทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าเรือนจำจังหวัดลำพูนตั้งอยู่บริเวณกลางเมืองซึ่งเป็นแหล่งชุมชนหนาแน่นและมีประชาชนพลุกพล่านประกอบกับมีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้น จึงได้พิจารณาย้ายเรือนจำจังหวัดลำพูนมาอยู่ที่แห่งใหม่ที่ห่างจากเรือนจำเดิมประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งก็คือเรือนจำจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน และทางจังหวัดได้ใช้เรือนจำแห่งเดิมเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญชัย ซึ่งยังคงเป็นสถานที่ให้คนรุ่นลูก รุ่นหลานได้ใช้เป็นสถานที่เรียนรู้ในปัจจุบัน สำหรับเรือนจำจังหวัดลำพูนแห่งใหม่ ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2512 เรือนจำจังหวัดลำพูน เป็นหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 212 หมู่ 10 ถนนจามเทวี ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีพื้นที่ทั้งหมด 61 ไร่ 40.9 ตารางวา แบ่งเป็นพื้นที่ภายใน จำนวน 17 ไร่ 3 งาน 49 ตารางวา แบ่งเป็นพื้นที่ภายนอก 43 ไร่ 81.9 ตารางวา แบ่งเป็นพื้นที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังหญิงภายในแดนหญิง 3 ไร่ 3 งาน ส่วนที่เหลือพื้นที่ภายในเป็นพื้นที่สำหรับควบคุมผู้ต้องขังชายทั้งหมด นอกจากนี้ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนยังมี

ที่ดินที่อยู่ในการควบคุมดูแลรับผิดชอบอีก 1 แห่ง โดยซื้อด้วยเงินทุนฝึกวิชาชีพ จำนวน 11 ไร่ 16 ตารางวา ตั้งอยู่บ้านศรีเมืองอยู่ ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งห่างจากเรือนจำจังหวัดลำพูน 4 กิโลเมตร เพื่อใช้ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังด้านเกษตรกรรมตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเรียกว่าเรือนจำชั่วคราวบ้านยู

ภาพที่ 5 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงอาณาเขตของเรือนจำจังหวัดลำพูน

สำหรับวิสัยทัศน์ของเรือนจำจังหวัดลำพูน คือ เรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพในด้านการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม ให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยมีพันธกิจ คือ ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีวภาพ แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นคนดี ให้บริการประชาชนด้วยความประทับใจ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจการควบคุมดังนี้ ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมาย ราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ตามหลักอาชญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะใน

เรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง การปฏิบัติอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจ แต่เรือนจำจังหวัดลำพูนตั้งขึ้นตามเขตอำนาจศาลจังหวัดลำพูน และมีอำนาจในการควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี เท่านั้น

ภาพที่ 6 เรือนจำจังหวัดลำพูนในอดีต

ภาพที่ 7 เรือนนอนผู้ต้องขังแห่งเก่า

ภาพที่ 8 การขนย้ายผู้ต้องขังไปเรือนจำแห่งใหม่

ภาพที่ 9 เรือนจำจังหวัดลำพูนปัจจุบัน

เรือนจำจังหวัดลำพูน เป็นองค์การที่อยู่ภายใต้สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งกรมราชทัณฑ์นั้นจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2458 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมราชทัณฑ์โดยมีพระยาชัยวิชิต วิเศษภูธรธรรมาดา (ข้า ณ บ่อมเพชร) เป็นอธิบดีกรมราชทัณฑ์คนแรกและต่อมาเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2469 กรมราชทัณฑ์ถูกยุบให้เป็นแผนกหนึ่งของกระทรวงยุติธรรม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2476 จึงได้รับการยกระดับขึ้นเป็นกรมราชทัณฑ์อีกครั้งมาอยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ คือ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษา คือ การกักขัง จำคุก และประหารชีวิต กำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายและหลักสากล ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและสังคม สงเคราะห์ผู้ต้องขัง เพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะพิเศษของกรมราชทัณฑ์เป็นงานที่ต้องปฏิบัติตลอด 24 ชั่วโมง ต้องปฏิบัติหน้าที่ไม่อาเจปฏิสหร หรือผ่อนผันได้เป็นงานที่ต้องใช้ความระมัดระวังไม่เกิดความผิดพลาดได้ เป็นลักษณะของงานที่มีความยากลำบากและเห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะในเรื่องการแก้ไขผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขังและเป็นงานที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมที่ต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ สำหรับการแบ่งส่วนราชการของกรมราชทัณฑ์นั้น มีการแบ่งเป็น 3 สำนัก 8 กอง ซึ่งเป็นการบริหารของส่วนกลาง ปัจจุบันมีเรือนจำกลางอยู่ 26 แห่ง เรือนจำพิเศษ 3 แห่ง ทัณฑสถาน 24 แห่ง สถานกักขังและสถานกักกัน 1 แห่ง มีเรือนจำจังหวัดอยู่ 55 แห่ง และเรือนจำอำเภอ 23 แห่ง ซึ่งเป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

สรุป เรือนจำจังหวัดลำพูน ในอดีตตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของวัดพระธาติหริภุญชัยวรวิหาร ต่อมาย้ายมาอยู่หมู่ที่ 10 ถนนจามเทวี ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และยังมีพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลรับผิดชอบอีก 1 แห่ง คือ เรือนจำชั่วคราวบ้านยู ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เรือนจำจังหวัดลำพูน เป็นหน่วยงานบริหารราชการแผ่นดินส่วนภูมิภาค สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย วิสัยทัศน์ของเรือนจำจังหวัดลำพูน คือ เรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นหน่วยงานที่มี

ประสิทธิภาพในการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม ให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

ตอนที่ 2 สภาพการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน

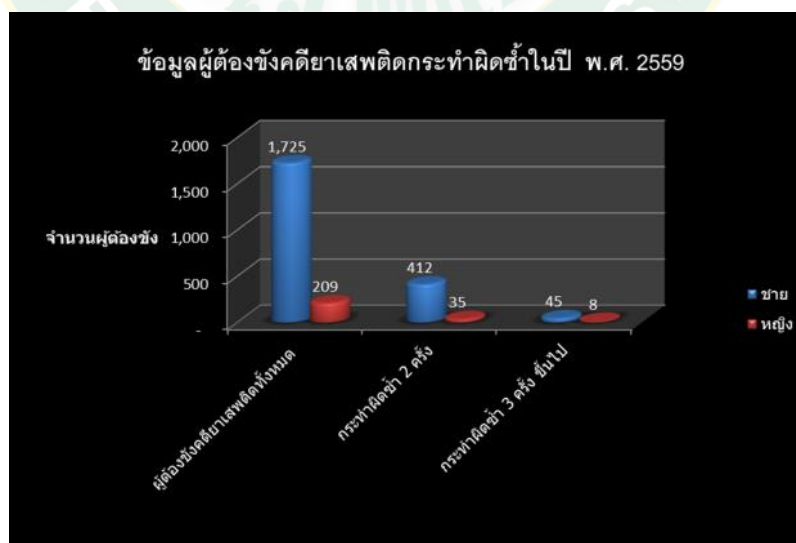
1. สถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

จากการศึกษาพบว่า ในเรือนจำจังหวัดลำพูน มีผู้กระทำผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาจากในปี พ.ศ. 2557 มีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป มีจำนวน 22 คน แบ่งเป็นชาย 21 คน หญิง 1 คน ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 มีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำนวน 38 คน แบ่งเป็นชาย 35 คน หญิง 3 คน และต่อมาในปี พ.ศ. 2559 มีผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 48 คน แบ่งเป็น ชาย 40 คน หญิง 8 คน จากการศึกษาจะสังเกตได้ว่าจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่เป็นเพศชาย และการศึกษาครั้งนี้เจาะจงเฉพาะผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป แต่ถ้านับจำนวนการกระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปจะพบว่ามีจำนวนผู้ต้องขังมากขึ้นทั้งชายและหญิงและการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้หมายรวมถึงการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ไปกระทำผิดซ้ำในคดีลักษณะอื่นๆ

จากการศึกษายังพบว่า การที่จำนวนของผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะว่าในปัจจุบันขบวนการยาเสพติดได้แผ่ขยายและแทรกซึมไปทั่วทุกหมู่บ้าน ชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ และเป็นขบวนการที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จะสังเกตได้ว่ามีบุคคลและกลุ่มบุคคลทุกสาขาอาชีพในสังคมไทยในยุคปัจจุบันเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการหรือวงจรของยาเสพติดทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นเยาวชน วัยรุ่น วัยแรงงาน ข้าราชการ นักการเมือง ครูบาอาจารย์ ไม่เว้นแม้แต่ในวงการพระสงฆ์ ดารา นักร้อง นั่นหมายถึงว่ายาเสพติดในสังคมไทยในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่เลวร้ายและเป็นพิษเป็นภัยต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันปราบปรามอย่างเด็ดขาด เปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีนโยบายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดจนได้ผลทำให้ยาเสพติดในประเทศลดน้อยถอยลงไปซึ่งประเทศไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันกลับมาทบทวนนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังเด็ดขาดและต่อเนื่อง เพราะตราบไต่ที่ยังมีผู้ผลิตอยู่ย่อมจะมีผู้ที่ต้องการแสวงหาเสพยาเสพติดและค้ายาเสพติด โดยเฉพาะมีบุคคล กลุ่มบุคคล บางส่วนมองว่ารายได้จากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับขบวนการยาเสพติดค่อนข้างดี คู่กับการสุ่มเสี่ยงต่อการจับกุมคุมขัง (ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดลำพูนที่ได้กล่าวว่าตราบไต่ที่ยังมีการ

ผลิตยาเสพติดและการป้องกันและปราบปรามไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรยาเสพติดย่อมแพร่ระบาดไปทั่วทุกหนทุกแห่งที่มีคนต้องการ)

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อใดก็ตามที่ประเทศมีสภาวะการณ์ด้านเศรษฐกิจถดถอยหรือตกต่ำ คนในประเทศไม่มีงานทำ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ การค้าขายหรือการทำธุรกิจต่างๆ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเกิดสภาวะการขาดทุนอย่างต่อเนื่อง ย่อมเป็นช่องว่างให้ขบวนการยาเสพติดสามารถรุกคืบเข้ามาแผ่ขยายในวงจรของสังคมไทยได้ง่ายยิ่งขึ้น เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์ต้องกินต้องใช้ ต้องมีรายได้เลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว รวมถึงการต้องมีเงินเพื่อใช้จ่ายในการตอบสนองความต้องการของตนเองซึ่งได้รับอิทธิพลจากระบบโลกาภิวัตน์ที่มีระบบทุนนิยมสามาน เข้ามามีอิทธิพลในการจัดการวิถีชีวิตของคนในสังคมทุกสาขาอาชีพ โดยมีค่านิยมด้านวัตถุนิยม บริโภคนิยมเป็นตัวหนุนเสริมให้เกิดความอยากได้อยากมีเมื่อไม่มีรายได้หรือมีเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการเลี้ยงปากเลี้ยงท้องสิ่งไหนที่ฟังจะกระทำได้ คนบางคน บางกลุ่มที่มีความคิดไม่ลึกซึ้งต่อความรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ จึงทำให้จิตใจอ่อนไหว เอนเอียงเข้าสู่ขบวนการหรือวงจรของยาเสพติดโดยเริ่มจากการเสพ สูบยา และค้ายาเสพติดในที่สุด จนนำมาสู่การกระทำผิดซ้ำในหลายๆ ครั้ง ถึงแม้จะจำคุกคุมขังก็ยังคงหนีไม่พ้นวงจรของยาเสพติดเช่นเดิม การกระทำผิดซ้ำผู้ต้องขังบางคนโทษสังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว โดยไม่คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของตนเอง ประเด็นดังกล่าวจึงน่าสนใจอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกันหามูลเหตุของปัญหาที่แท้จริงแล้วนำมาบูรณาการการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดและคดีอื่นๆ อย่างจริงจัง

ภาพที่ 10 สถานการณ์การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

2. สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

ซึ่งประกอบด้วย การยอมรับของครอบครัว การยอมรับของคนในชุมชน การยอมรับของหน่วยงานและองค์กร การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพการปรับตัวของผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษ ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยมและบริโภคนิยม การคบค้าสมาคมกับเพื่อน พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง

2.1 การยอมรับของครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูนที่ประกอบด้วยสามี ภรรยา ลูก พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย รวมถึงญาติพี่น้องใกล้ชิดของผู้ต้องขังส่วนใหญ่ให้การต้อนรับผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำ จะมีเพียงผู้ต้องขังบางคนเท่านั้นที่ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวมากเท่าที่ควร และมีผู้ต้องขังบางคนไม่มีแม้แต่ครอบครัวที่จะมาให้การยอมรับเพราะไม่มีครอบครัวไม่มีญาติพี่น้อง ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ซึ่งก็มีจำนวนน้อย

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวสามารถพิจารณาได้จากในขณะที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำ คือ ในขณะที่อยู่ในเรือนจำจะมีสมาชิกในครอบครัวหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันมาเยี่ยมให้ความสนใจต่อสภาพความเป็นอยู่และสุขภาพรวมถึงการดูแลช่วยเหลือทางการเงิน วัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น อาหารเครื่องดื่ม ยารักษาโรค ที่ถูกต้องตามกฎหมายของเรือนจำอนุญาต และภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำไปแล้ว ผู้ต้องขังเหล่านี้ก็จะได้รับการต้อนรับจากครอบครัวเป็นอย่างดีในลักษณะการแสดงออกซึ่งขมขื่นดีที่สมาชิกของครอบครัวได้กลับบ้านมาอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา บางครอบครัวจัดทำพิธีตามความเชื่อโดยนำผู้ต้องขังไปทำพิธีสะเดาะเคราะห์ที่วัดหรือจากผู้เฒ่าผู้แก่ที่เคารพนับถือภายในหมู่บ้านและชุมชนนำผู้ต้องขังไปขอขมาลาโทษจากผีปู่ย่าตายายและบางครอบครัวนำผู้ต้องขังไปรายงานตัวกับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล เพื่อให้ผู้หลักผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ตำบล ได้รับรู้รับทราบที่ผู้ต้องขังได้พ้นโทษกลับมาแล้ว และเพื่อแสดงให้ผู้หลักผู้ใหญ่ได้รับรู้ว่าผู้ต้องขังพร้อมที่จะกลับตัวเป็นคนดีของครอบครัว สังคม ชุมชน และเป็นการแสดงความเคารพนับถือของผู้ต้องขังที่มีต่อผู้หลักผู้ใหญ่

การยอมรับของครอบครัวที่มีต่อผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษออกจากเรือนจำยังแสดงออกมาในลักษณะของการให้โอกาสในการปรับตัวไม่ถือโทษโกรธเคืองที่เข้าไปเกี่ยวข้องและกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกลับมามองว่าเป็นเรื่องของกรรมและเป็นเรื่องธรรมดาที่มันผ่านแล้วก็ขอให้ผ่านไปมันเป็นเรื่องของอดีตขอให้ปัจจุบันและอนาคตผู้ต้องขังซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวกลับตัวกลับใจเป็นคนดีก็พึงพอใจแล้วไม่กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดก็ถือว่าเป็นบุญของครอบครัว และบางครอบครัวของผู้ต้องขังที่มีฐานะทางครอบครัวดี มีความมั่นคง มีอาชีพทางด้านค้าขาย หรือเป็นเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินเพียงพอที่จะสนับสนุนและให้โอกาสผู้ต้องขังในฐานะสมาชิกของครอบครัวได้ทำงานของครอบครัวสืบต่อไป สำหรับครอบครัวที่เป็นข้าราชการหรือทำงานเอกชนก็พยายามจะให้โอกาสดูแลผู้ต้องขังใน

ฐานะสมาชิกของครอบครัวจะพยายามติดต่อสอบถามฝากฝังกับผู้ที่ป็นญาติพี่น้อง พรรคพวกเพื่อนฝูงที่มีความรู้จักมักคุ้นเพื่อหาโอกาสและหาช่องทางให้ผู้ต้องขังมีงานทำ และพยายามให้กำลังใจให้ผู้ต้องขังมีความเข้มแข็ง และบางครอบครัวก็สนับสนุนให้ผู้ต้องขังบวชเรียนเป็นสามเณรหรือพระภายในวัดของชุมชน

สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากทางครอบครัวซึ่งเป็นบางครอบครัวทั้งนี้เป็นเพราะว่าหลายครอบครัวเอือมระอากับพฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำซากของผู้ต้องขังที่สมาชิกภายในครอบครัวมีความรู้สึกที่ผู้ต้องขังไม่มีการปรับตัวไม่แก้ไขพฤติกรรมของตนเอง เป็นบุคคลที่สร้างปัญหาให้กับครอบครัวทั้งทางด้านการเงินทองที่ต้องนำมาใช้จ่ายในทางคดีและการดูแลเอาใจใส่ในขณะที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ และยังทำให้ครอบครัวกังวลว่านเครือถูกดูถูกดูแคลนจากสังคมชุมชนอีก บางครอบครัวฐานะทางบ้านไม่สู้ดีนักเสียเวลาในการทำมาหากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเลี้ยงครอบครัวอีก แทนที่จะช่วยครอบครัวทำมาหากินกลับมาพัวพันและข้องเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นลักษณะของการเห็นแก่ตัวไม่สงสารครอบครัว เป็นความรู้สึกของครอบครัวบางครอบครัวของผู้ต้องขังที่มีความรู้สึกว่าการกระทำความผิดครั้งแรกก็พอรับได้แต่ถ้ากระทำความผิดซ้ำเป็นครั้งที่ 2 และที่ 3 ครอบครัวจึงรับไม่ค่อยได้จึงไม่ให้การยอมรับและให้โอกาสมากเท่าที่ควร

ในส่วนของผู้ต้องขังบางคนซึ่งมีจำนวนน้อยที่ไม่มีโอกาสแม้กระทั่งจะได้รับทราบว่าครอบครัวจะยอมรับและไม่ยอมรับเพราะคนเหล่านี้ก่อนที่จะเข้ามาอยู่ในเรือนจำในฐานะผู้ต้องขังคดียาเสพติดนั้นไม่มีครอบครัวไม่มีญาติพี่น้อง ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งพัวพันโทษออกจากเรือนจำมาแล้วก็ไม่มีรู้จะไปอยู่ที่ไหนกับใครและชีวิตหลังพ้นโทษจะต้องดำเนินไปอย่างไร ซึ่งผู้ต้องขังเหล่านี้ส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป เพราะไม่มีครอบครัวเป็นตัวดึงไม่ให้กระทำความผิดซ้ำและโอกาสที่จะมีพฤติกรรมในการกระทำความผิดซ้ำมากกว่าผู้ต้องขังที่มีครอบครัวซึ่งประเด็นดังกล่าวจำเป็นที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดต้องตระหนักและเห็นความสำคัญในการนำไปหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในประเด็นของการยอมรับของครอบครัวภายหลังที่ผู้ต้องขังพ้นโทษออกจากเรือนจำมาแล้วมีผลต่อการก่อให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดหรือไม่อย่างไร ผลของการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าถ้าครอบครัวใดให้การยอมรับ ให้กำลังใจ ให้ความอบอุ่น ให้โอกาสในการปรับปรุงตนเอง ให้โอกาสในการทำงาน และช่องทางให้ผู้ต้องขังมีงานทำ ครอบครัวไม่รังเกียจเพียงฉาบ อดทนอดกลั้น เยาะเย้ย ถากถาง ประชดประชัน ดูถูกว่าเป็นคนชั่วคนชั่วดารา จะส่งผลทำให้ผู้ต้องขังมีจิตใจที่เข้มแข็งมากขึ้น การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองก็จะเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้ต้องขังมีกำลังใจที่จะปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนไม่หวั่นกลับไปข้องเกี่ยวกับวงจรของยาเสพติดอีก และก็จะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำในสิ่งที่เกี่ยวกับยาเสพติดและคดีอื่นอีกต่อไป

แต่ในกรณีของผู้ต้องขังที่ครอบครัวไม่ยอมรับหรือผู้ต้องขังที่ไม่มีครอบครัวจะมีผลต่อสภาพจิตใจของผู้ต้องขังเป็นอย่างมากในมิติของความโดดเดี่ยว อ้างว้าง ขาดที่พึ่ง เป็นบุคคลที่ไร้ความหมายไร้ตัวตน ไม่มีที่อยู่ที่ยืนในวงสังคม สภาพจิตใจของผู้ต้องขังเหล่านี้จะอ่อนแอ อ่อนไหว สุดท้ายเมื่อครอบครัวไม่ยอมรับไม่ให้ความอบอุ่น ไม่ให้โอกาสขาดที่พึ่งทั้งทางกายและทางใจ ผู้ต้องขังก็กลับเข้าสู่สังคมนวงจรของยาเสพติดเช่นเดิม การกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดหรือคดีอื่นที่เกี่ยวข้องกันก็เกิดอีกเป็นวงจรอุบาทว์ต่อไป

ตัวผู้ตกเป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจในประเด็นของการยอมรับหรือไม่ยอมรับของครอบครัวที่มีผลต่อการก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด คือ ครอบครัวเป็นสังคมนฐานรากที่เป็นเป้าหมายที่หล่อหลอมระบบความรู้สึนึกคิด จิตสำนึก และระดับของความรับผิดชอบชั่วดี รวมถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคน ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในระดับต้นของการจะไม่สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้นแสดงออกไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมสร้างความเสียหายให้กับตัวเอง สังคม ชุมชน และประเทศชาติ เช่นเดียวกับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด การยอมรับและไม่ยอมรับของครอบครัวหรือพฤติกรรมของครอบครัวโดยภาพรวมบางประการย่อมส่งผลก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่เป็นสมาชิกของครอบครัวได้เช่นครอบครัวของผู้ต้องขังบางราย สมาชิกของครอบครัวเกือบทั้งหมดเข้าไปพัวพันและเกี่ยวข้องกับวงจรของยาเสพติด พ่อแม่ติดยาและค้ายาเสพติด แม่ติดยาเสพติด ในขณะที่ตั้งครรถ์นั้นหมายความว่าลูกติดยาเสพติดตั้งแต่อายุในครรภ์ของคนเป็นแม่ เมื่อสังคมบางมุมในยุคปัจจุบันเป็นอย่างนี้จำเป็นที่ทุกคน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักและมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมไทยร่วมกันไม่ใช่ปล่อยให้เป็นที่หน้าของคนใดคนหนึ่ง หน่วยงานหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง (จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน)

2.2 การยอมรับของคนในชุมชน

จากการศึกษาพบว่าคนในชุมชนแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มที่ให้การยอมรับผู้ต้องขังหลังการพ้นโทษ กลุ่มที่ไม่ให้การยอมรับ และกลุ่มที่เฉยๆ ไม่แสดงออกว่ายอมรับหรือไม่ยอมรับกลุ่มที่ยอมรับส่วนใหญ่จะแสดงออกในลักษณะของการชื่นชมยินดีในการพ้นโทษและขอให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ชุมชนและขอรับรองบอกว่าไม่ควรถวนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกต่อไป จะคิดจะทำอะไรก็ขอให้คิดถึงพ่อแม่ ลูก ภรรยา คนในครอบครัวและสังคม คนในชุมชนบางคนบางกลุ่มให้ออกาสผู้ต้องขังโดยการบอกกล่าวถึงช่องทางในการทำงานและการอยู่ร่วมกับสังคม รวมทั้งการพูดจาให้กำลังใจในการต่อสู้ชีวิตหลังพ้นโทษออกมา คนกลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่และบุคคลที่มีการรับรู้และเข้าใจถึงสภาพจิตใจของผู้ต้องขัง รวมถึงกลุ่มบุคคลที่เป็น

เครือญาติและเป็นบุคคลที่รู้จักมักคุ้นกับผู้ต้องขังมาก่อน ปฏิกริยาและการแสดงออกเชิงการยอมรับของคนในชุมชนมีผลต่อสภาพจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของผู้ต้องขังในทางบวก เป็นปัจจัยที่จุดติดไม่ให้ผู้ต้องขังหันไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้

ส่วนบุคคล กลุ่มบุคคลที่ไม่ยอมรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาจากเรือนจำนั้นส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ค่อนข้างมีฐานะและมีหน้ามีตาในวงสังคมภายในหมู่บ้านและชุมชน หรือเป็นผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ บางคนบางกลุ่มที่มีการรับรู้เกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังในทางลบหรือบางคนเป็นผู้ที่เคยรู้จักมักคุ้นกับผู้ต้องขังมาก่อน และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีทัศนคติไม่ดีต่อความเป็นผู้ต้องขังเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่ให้การยอมรับผู้ต้องขัง มักจะแสดงออกโดยการมีปฏิกริยาที่บ่งบอกว่าไม่ยอมรับ รังเกียจดูหมิ่นเหยียดหยาม มีความหวาดระแวงและมีความกลัวอยู่ตลอดเวลา ผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาส่วนใหญ่เป็นคนไม่ดีเป็นผู้ร้ายที่พร้อมที่จะทำความเสียหายให้กับคนในชุมชนอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านการลักเล็กขโมยน้อย และบางคนบางกลุ่มยังมีความหวาดระแวงและกลัวว่าผู้ต้องขังเหล่านี้พร้อมที่จะกลายเป็นอาชญากรที่จะทำร้ายร่างกายคนในชุมชนได้ตลอดเวลา มองผู้ต้องขังเป็นคนชั่วร้ายจึงไม่ยอมให้ออกาสและให้กำลังใจใดๆ เลยไม่ยอมให้คนในครอบครัวคบค้าสมาคมด้วยเป็นอันขาด พฤติกรรมและการแสดงออกในลักษณะต่างๆ ของคนหรือกลุ่มคนในชุมชนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและจิตใจของผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ต้องขังหันไปยุ่งเกี่ยวกับวงจรยาเสพติดในลักษณะของการเป็นปัจจัยผลักดันที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

สำหรับกลุ่มที่วางเฉยต่อผู้ต้องขังหลังการพ้นโทษ ซึ่งในหมู่บ้านและชุมชนก็ยังมีคนหรือกลุ่มคนประเภทนี้อยู่จำนวนหนึ่ง ที่ไม่มีปฏิกริยาใดๆ ต่อผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ไม่แสดงความชื่นชมยินดีหรือให้กำลังใจใดๆ และในขณะเดียวกันก็ไม่มีพฤติกรรมในการดูถูกเหยียดหยามหรือซ้ำเติมใดๆ บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีฐานะร่ำรวยมีระดับการศึกษาค่อนข้างดีเป็นผู้ที่มีหน้ามีตาในวงสังคมเป็นข้าราชการ บุคคลเหล่านี้พร้อมที่จะให้ออกาสและให้การยอมรับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษถ้าหากผู้ต้องขังมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ไปในทางที่ดีทำตัวทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม จะให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันบุคคลเหล่านี้จะไม่ยอมรับไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆ และไม่ให้ออกาสต่อตัวผู้ต้องขังเลย ถ้าบุคคลเหล่านี้รับรู้ว่าผู้ต้องขังไม่กลับตัวกลับใจยังประพฤติดัวหันไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติอยู่บุคคลเหล่านี้ก็จะวางเฉยไม่สนใจผู้ต้องขังที่พ้นโทษในลักษณะของการปล่อยไปตามเวรตามกรรม

จากการศึกษาวิจัยในประเด็นของการยอมรับของคนในชุมชนที่มีต่อตัวผู้ต้องขังคดียาเสพติด ภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำแล้วจะส่งผลต่อการก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

หรือไม่อย่างนั้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า การยอมรับของคนในชุมชนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิด สภาพจิตใจ และความเป็นตัวตนของผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อพ้นโทษออกไปแล้วกลับเข้าสู่สังคม ชุมชน คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการรับรู้ เข้าใจ ให้กำลังใจ ให้โอกาสและไม่แสดงท่าทีรังเกียจ หรือชิงชัง ยอมรับความเป็นตัวตนของเขา ผู้ต้องขังก็จะมีความรู้สึกว่าตัวเองยังมีความหวัง ยังมีโอกาส ยังมีที่ยืนอยู่ในวงสังคมชุมชน จากร่างกายและหัวใจที่อ่อนล้าในขณะที่อยู่ในเรือนจำ เมื่อพ้นโทษออกมาแล้วปรากฏว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังให้การต้อนรับ ให้อภัย ให้โอกาส จะทำให้ผู้ต้องขังมีความรู้สึกนึกคิดไปในทางบวกและมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น ผู้ต้องขังบางคนเกิดจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของความเป็นคนมีกำลังใจในการสร้างคุณงามความดี และกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติบ้านเมือง โอกาสที่จะหันไปข้องเกี่ยวกับวงจรของยาเสพติดก็จะน้อยลง และโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดหรือคดีอื่นๆ ก็จะน้อยลงหรืออาจไม่มีเลยสำหรับผู้ต้องขังบางคน การยอมรับของคนในชุมชนจึงเป็นปัจจัยจุดรั้งประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้ต้องขังหันกลับไปกระทำผิดซ้ำ (จากการสัมภาษณ์อดีตผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดลำพูน)

ตรงกันข้ามหากชุมชนใดที่คนส่วนใหญ่มีการรับรู้ มีความเข้าใจและมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ต้องขัง และมองว่าผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาเป็นผู้ร้ายเป็นบุคคลอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนไม่ให้การยอมรับดูแลหาคูหาเลี้ยง รังเกียจเหยียดหยาม ไม่ให้อภัยไม่ให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจก็จะส่งผลทางด้านจิตใจของผู้ต้องขังได้เช่นกัน ความรู้สึกนึกคิดของผู้ต้องขังจะเป็นไปในทางลบต่อสังคม เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ มีความรู้สึกที่ตัวเองไม่มีตัวตนไม่มีที่ยืนที่อยู่สังคมชุมชน ขาดโอกาสทั้งการกลับตัวกลับใจที่จะเป็นคนดีและการทำงานให้กับตัวเอง ครอบครัวและสังคมชุมชน เป็นคนที่ไม่มีความค่าใดๆ เลย ผู้ต้องขังบางรายเกิดการประชดตัวเอง ประชดครอบครัว และประชดสังคมชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเมื่อเป็นคนดีไม่ได้ก็หันกลับไปอยู่ในสังคมที่มีคนยอมรับ คือสังคมเก่าที่เป็นสังคมของยาเสพติดตามเดิมจึงกลับเข้าไปสู่วงจรของยาเสพติดเหมือนเดิม การกระทำผิดซ้ำจึงเกิดขึ้นเหมือนเดิม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการไม่ยอมรับของคนในชุมชนที่มีต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดหลังพ้นโทษเป็นปัจจัยผลักดันที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง (จากการสัมภาษณ์อดีตผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดลำพูน)

สิ่งที่ผู้ตกเป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจในประเด็นของการยอมรับหรือไม่ยอมรับของคนในชุมชนที่มีต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดหลังพ้นโทษ คือ คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังมีการรับรู้และมีทัศนคติต่อผู้ต้องขังว่าเป็นผู้ร้ายไม่ใช่ผู้ป่วย เป็นบุคคลอันตรายที่ไม่สมควรให้อาสาต้องให้ไปอยู่ในคุกในตาราง ไม่ใช่ผู้ป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ต้องได้รับการดูแลและรักษา และจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่า การที่สังคมชุมชนจะให้การยอมรับหรือไม่ยอมรับผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษนั้นขึ้นอยู่กับผู้นำในหมู่บ้านและตำบลทั้งในส่วนของผู้นำท้องถิ่นและท้องที่ ที่เกี่ยวกับการมีภาวะผู้นำของแต่ละชุมชน ขึ้นอยู่กับการรับรู้และการตระหนักในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำเองทั้งการเป็นผู้นำทางด้านจิต

วิญญานเพื่อสังคมและผู้นำตามที่เป็นทางการที่ต้องทำตามระเบียบ กฎหมาย เพราะจากการสัมภาษณ์และสังเกตจะพบว่าบางชุมชนที่ผู้นำมีความรู้ความเข้าใจมีความตระหนักและมีความสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบกับการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาจะมีการรับรู้เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับวงจรของยาเสพติดและเข้าใจชีวิตของผู้ต้องขังหลังการพ้นโทษในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนเข้าใจสภาพของสังคมในยุคปัจจุบัน ผู้นำเหล่านี้ก็จะแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการดูแลผู้ต้องขังภายในการพ้นโทษออกจากเรือนจำ โดยการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน ร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วนำเอาความรู้ที่ได้รับหรือนโยบายต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกับแนวทางของชุมชนที่ได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อรองรับการกลับมาของผู้ต้องขังที่พ้นโทษกลับมาอยู่ในชุมชน บางชุมชนผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ร่วมกับสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สอบท, สท.) และนายกมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและตำบล ตลอดจนประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ส่วนราชการให้นโยบายและแนวทางการปฏิบัติมาและทำความเข้าใจให้สมาชิกในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจในการให้โอกาสและการให้ผู้ต้องขังกลับเข้าสู่สังคมชุมชนได้ในฐานะของสมาชิกของชุมชนอย่างสมภาคภูมิไม่มีแรงกดดันใดๆ คนในชุมชนให้การยอมรับ บางชุมชนผู้นำชุมชนได้นำผู้ต้องขังเข้าไปร่วมทำงานรับใช้ประชาชน เช่น เป็นสมาชิกของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) สมาชิกของกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) สมาชิกกลุ่มชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน และเป็นผู้ช่วยงานด้านต่างๆ เกี่ยวกับงานจิตอาสาให้กับผู้ใหญ่บ้าน กำนันและนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้ต้องขังบางคนก็สามารถทำได้ดีเมื่อได้รับโอกาสเป็นการพิสูจน์ความสามารถและจิตใจที่เข้มแข็งของตัวเองและเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสังคมชุมชน และเป็นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนในชุมชนกับผู้ต้องขังหลังจากการพ้นโทษ เพราะเป็นเหตุผลที่สำคัญต้องให้โอกาสกับคนกลุ่มนี้เพราะเขาก็คือมนุษย์คนหนึ่ง (จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศรีวิชัย)

แต่อย่างไรก็ตามก็ยังพบว่า มีบางชุมชนที่ผู้นำขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ซึ่งมองว่าผู้ต้องขังเป็นผู้ร้ายที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน เป็นผู้นำที่คิดแบบแยกส่วนที่มักจะคิดว่าหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่ใช่หน้าที่ของผู้นำท้องถิ่นและท้องที่ การที่ต้องดูแลและให้การช่วยเหลือและทำความเข้าใจกับชาวบ้านให้ยอมรับและให้โอกาสกับผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นภาระและทำแล้วก็ได้คำตอบแบบใดๆ ได้แค่ความเหนื่อยและความเสี่ยงต้องให้เจ้าหน้าที่เรือนจำ คุมประพฤติ และตำรวจมาจัดการดูแล บางชุมชนใช้กฎกติกาของชุมชนจัดการกับบุคคลที่เป็นผู้ต้องขัง เช่น ถ้าสมาชิกของครอบครัวใดในชุมชนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและมีการกระทำผิดซ้ำ

จะมีการตัดออกจากการเป็นสมาชิกมาปนกิจของหมู่บ้าน หรือในกรณีที่ครอบครัวของผู้ที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและมีการกระทำความผิดซ้ำมีกิจกรรมหรือมีงานบุญงานกุศลหรือมีคนในครอบครัวเสียชีวิต มีความต้องการที่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ของส่วนกลางของหมู่บ้าน เช่น ถ้วย ชาม โต๊ะ เก้าอี้ และเต็นท์ ก็จะไม่สามารถหยิบยืมได้ จากกรณีดังกล่าวก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ผลดี คือ เป็นการใช้กฎกติกาของสังคม ชุมชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสมาชิกในชุมชนไปยุ่งเกี่ยวกับวงจรยาเสพติดและเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังไปกระทำความผิดซ้ำ ผลเสีย คือ อาจเป็นการผลักให้คนกลุ่มหนึ่งที่อาจหลงผิดหรือดำเนินชีวิตที่ผ่านมามีผิดพลาดไปออกจากสังคมชุมชน โดยไม่มีโอกาสแก้ไขแก้ตัว เป็นการซ้ำเติมคนกลุ่มนี้หนักไปกว่าเดิม ซึ่งสังคมไทยไม่ควรจะเกิดขึ้น ซึ่งมีผู้นำทั้งท้องถิ่นท้องที่หลายรายก็ไม่สนับสนุนให้ใช้แนวทางดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขังคดียาเสพติด เพราะคุณค่าของความเป็นมนุษย์ย่อมมีเท่าเทียมกันควรใช้แนวทางที่เป็นสันติวิธี (จากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 และกำนันตำบลศรีวิชัย)

2.3 การยอมรับของหน่วยงานและองค์กร

จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานหรือองค์กรยังให้การยอมรับผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษให้เข้าทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรค่อนข้างน้อยโดยเฉพาะหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีขนาดใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าภาพลักษณ์ของความเป็นนักโทษที่เคยถูกจำคุก เป็นผู้ร้ายเป็นคนไม่ดียังอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของคนที่อยู่ในหน่วยงานและองค์กรอยู่ตลอด การรับรู้ของคนส่วนใหญ่มักจะมองว่าบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลอันตราย อยู่ที่ไหนก็มักจะสร้างและนำความเดือดร้อนมาให้หน่วยงานหรือองค์กร หรือไม่ก็อาจจะทำให้องค์กรเสียหายและเสียชื่อเสียงไปด้วย โดยเฉพาะการเป็นผู้ต้องขังเกี่ยวกับยาเสพติดและมีการกระทำความผิดซ้ำหลายครั้งยังอันตรายและเป็นพิษเป็นภัยต่อองค์กรเป็นอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันสถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดมีความรุนแรง ยาเสพติดมีการแพร่ขยายไปในทุกกลุ่มคนและชนชั้น กระบวนการค้ายาเสพติดได้ระบาดและแทรกซึมไปเกือบทั่วทุกชุมชนและองค์กร ซึ่งเกือบทุกรัฐบาลประกาศให้เรื่องของยาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มข้นมีมาตรการและมีการออกกฎหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดแบบครบวงจรแต่ก็ดูเหมือนว่ายังไม่ทันกระบวนการหรือวงจรของผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติดจนทำให้ประเทศต้องเสียงบประมาณเพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันผลกระทบของผู้ที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักจะมีผลกระทบทางด้านความเสียหาย ทั้งทางด้านสังคมในภาพรวมและกฎหมายเพราะในสังคมไทยส่วนใหญ่มองว่าผู้ที่มีส่วนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับวงจรของยาเสพติดมักจะเป็นคนไม่ค่อยดี เป็นนักเลงหรือเป็นผู้มีอิทธิพล ในส่วนของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่ไม่ยอมรับหรือปฏิเสธผู้ต้องขังให้เข้าไปทำงานก็เป็นเพราะหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ กลัวเสียชื่อเสียงกลัวเสียภาพลักษณ์ และประการสำคัญ คือ หน่วยงานหรือองค์กรกลัว

ผู้ต้องขังที่รับเข้าไปทำงานไปสร้างปัญหา ทั้งในด้านการนำยาเสพติดมาแพร่ขยายในหน่วยงานหรือองค์การหรือเข้ามาลักขโมยและทำร้ายร่างกายเพื่อนร่วมงานเจ้านายหรือนายจ้างได้ เพราะคนในหน่วยงานหรือองค์การยังคงมีทัศนคติต่อผู้ต้องขังในด้านลบมากกว่าด้านบวกยังมองว่าผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์ ระบบวิถีคิด และสภาพจิตใจที่แข็งแกร่งต่างบุคคลกลุ่มนี้สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลายเป็นผู้ร้ายได้ตลอดเวลาเมื่อมีความต้องการมีความกดดัน หรือมีสิ่งกระตุ้น ในเมื่อทัศนคติมุมมองของคนส่วนใหญ่ในหน่วยงานหรือองค์การยังเป็นภาพลบมากกว่าภาพบวก หน่วยงานหรือองค์การต่างๆ เหล่านี้จึงไม่ยอมรับให้ผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเข้าทำงานในหน่วยงานและองค์การของตน

การไม่ยอมรับของหน่วยงานและองค์การต่อผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษมีอยู่สองกรณี คือ การไม่ยอมรับให้เข้าร่วมกับการทำกิจกรรมโครงการที่หน่วยงานและองค์การดำเนินการซึ่งเป็นกิจกรรมโครงการเพื่อสังคม การแสดงออกในการไม่ยอมรับ คือ ปฏิเสธการเข้าร่วมร่วมปฏิบัติงานในการทำกิจกรรมโครงการนั้นๆ และการไม่ถูกเชิญให้เข้าร่วมกับกิจกรรมโครงการเพื่อสังคม การไม่ยอมรับอีกประการหนึ่ง คือ การไม่ยอมรับหรือปฏิเสธผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษให้เข้าทำงานโดยเด็ดขาดบางหน่วยงานองค์การมีระเบียบไว้ชัดเจนว่าไม่รับผู้ที่เคยถูกจำคุกในคดียาเสพติดหรือคดีอื่นๆ บางหน่วยงานองค์การไม่ยอมรับและปฏิเสธผู้ต้องขังหลังการพ้นโทษด้วยการอ้างระเบียบ กฎหมายของทางราชการ การปฏิเสธหรือการไม่ยอมรับไม่ให้โอกาสกับผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษของหน่วยงานองค์การต่างๆ จะแสดงออกด้วยคำพูดที่ซ้ำๆ จากหลายๆ หน่วยงานและองค์การที่ทำให้ผู้ต้องขังเจ็บปวดมากที่สุด คือ “แล้วจะติดต่อกลับไปนะครับนะคะ” (จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน)

จากการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการยอมรับหรือไม่ยอมรับของหน่วยงานหรือองค์การมีผลต่อการก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดหรือไม่อย่างไรนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ทั้งในส่วนของผู้บริหารเรือนจำ ผู้แทนหน่วยงานองค์การ ผู้นำท้องถิ่นท้องที่และผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูนได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการยอมรับของหน่วยงานและองค์การมีผลต่อการก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ด้วยเหตุผลที่ว่าถ้าหน่วยงานหรือองค์การยอมรับให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาเข้าทำงานก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีงานทำเป็นหลักแหล่ง มีโอกาสในการปรับตัวเข้าสู่สังคมในที่ทำงานและสังคมโดยรวมทำให้ผู้ต้องขังมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว รวมถึงทำให้ผู้ต้องขังมีความภาคภูมิใจ มีเกียรติมีศักดิ์ศรี รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าในตัวเองมากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อสภาพจิตใจที่มีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันมากยิ่งขึ้น ประการสำคัญการที่หน่วยงานหรือองค์การให้การยอมรับโดยรับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเข้าทำงานจะทำให้ผู้ต้องขังสามารถใช้เวลาส่วนใหญ่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการทำงานไม่มีเวลาว่างเพียงพอเพื่อจะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับวงจรของยาเสพติดอีกต่อไป ตรงกันข้ามถ้าหน่วยงานหรือองค์การไม่ให้การยอมรับ

ผู้ต้องขังปฏิเสธการรับเข้าทำงาน เมื่อไม่มีงานทำก็ไม่มีรายได้เลี้ยงปากเลี้ยงท้องเลี้ยงครอบครัว ใช้จ่ายเพื่อการสนองตอบความต้องการและเพิ่มคุณค่าความมีหน้ามีตาในสังคม เวลาว่างมีมากโอกาสที่ผู้ต้องขังจะกลับเข้าไปสู่วงจรของยาเสพติดเหมือนเดิมโอกาสที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำก็มีมากขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการไม่ยอมรับผู้ต้องขังในลักษณะการไม่ให้โอกาสในการทำงานจะกลายเป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำผิดซ้ำทั้งคดียาเสพติดและคดีอื่นๆ ในเหตุผลที่ว่าไม่มีงานทำก็ไม่มีกินก็ต้องกลับไปขายยาเพราะ “ท้องไม่ได้นั้นเหมือนขา” (จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังชายกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน)

สิ่งผิดกำเนิดในประเด็นของการยอมรับหรือไม่ยอมรับของหน่วยงานองค์การที่มีต่อผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดที่เป็นประเด็นขององค์ความรู้ที่น่าสนใจ คือ ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังมีความรู้สึกรู้ว่าการที่หน่วยงานหรือองค์การไม่ยอมรับผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำหรืออดีตผู้ต้องขังเข้าทำงานเป็นการผลักดันให้ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังออกจากวงสังคมและทำให้กลุ่มคนกลุ่มนี้แปลกแยกออกไปจากสังคม เมื่อหน่วยงานองค์การและสังคมไม่ยอมรับดูเหมือนว่าผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังไม่มีที่อยู่ที่ยืนและที่กิน หลายคนกลับไปเสพและค้ายาเสพติดเหมือนเดิมและถูกจับกุมกลับไปอยู่ในเรือนจำเหมือนเดิม ความน่าสนใจอีกประการหนึ่งของประเด็นการยอมรับของหน่วยงานหรือองค์การในการไม่รับผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษโดยอาศัย ระเบียบ กฎหมายมาอ้างอิง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเพื่อเป็นการเปิดโอกาสและให้โอกาสในการทำงานให้กับผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษควรมีการปรับปรุงและแก้ไขสาระของระเบียบ กฎหมาย บางประการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องตามยุคสมัยปัจจุบันและเพื่อเอื้อต่อการช่วยเหลือและเปิดโอกาสให้กับอดีตผู้ต้องขังทั้งคดียาเสพติดและคดีอื่นๆ ได้มีงานทำเหมือนกับบุคคลอื่นๆ ในฐานะที่เป็นประชาชนคนไทยเหมือนกันโดยเนื้อหาสาระของระเบียบ กฎหมาย บางประการควรมีการคัดแยกประเภทของผู้ต้องขังด้วย ผ่านการคัดกรองจากเรือนจำอย่างเป็นระบบที่ถูกต้องเหมาะสมว่าผู้ต้องขังประเภทไหนที่สามารถเข้าไปอยู่ร่วมกับสังคมและสามารถรับเข้าทำงานได้หรือไม่ ควรผ่านกระบวนการคัดกรองอย่างจริงจังก่อนปล่อยสู่สังคม อย่างไรก็ตามจากการศึกษายังพบว่ามีหน่วยงานภาคเอกชนบางแห่งที่เจ้าของหรือผู้บริหารรับรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อมนุษยต่อโลกและมองปัญหาของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษในลักษณะของการที่ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันคิด ช่วยกันหาแนวทางแก้ไขเพราะเป็นเรื่องของสังคมโดยรวมไม่มองว่าเป็นเรื่องของบุคคล หรือหน่วยงานองค์การใดองค์การหนึ่ง ซึ่งมีหน่วยงานภาคเอกชนบางแห่งเปิดโอกาสรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเข้าทำงาน ปรากฏว่ามีผู้ต้องขังที่พ้นโทษหลายรายสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน กับเจ้าของกับผู้บริหารได้เป็นอย่างดีไม่สร้างปัญหาใดๆ ให้กับหน่วยงาน ในมุมมองเกี่ยวกับการยอมรับของหน่วยงานหรือองค์การที่มีต่อผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษในส่วนของผู้ต้องขังต้องการให้โอกาสในการจัดเข้าทำงานเกี่ยวกับหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ แต่ใน

ส่วนของหน่วยงานองค์การคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัย และภาพลักษณ์ของหน่วยงานองค์การซึ่งเป็นสองความคิดที่ยังคงต้องสร้างความเข้าใจและหาจุดรวมที่ลงตัวและเหมาะสมต่อไป

2.4 การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ

จากการศึกษาในประเด็นการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษพบว่าผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังส่วนใหญ่ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าพวกเขาเป็นกลุ่มคนที่ขาดโอกาสในการทำมาหากินหรือขาดโอกาสในการประกอบอาชีพนั้นเกิดจากสาเหตุที่ไม่มีเงินทุนมากเพียงพอที่จะลงทุนในการประกอบอาชีพใดๆ ได้ ในขณะที่ต้องการจะประกอบอาชีพด้วยการเข้าไปสมัครงานในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ก็ดูมีดমনหมดหนทางเพราะหน่วยงานหรือองค์กรส่วนใหญ่ไม่ให้การยอมรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษหรืออดีตผู้ต้องขังเข้าทำงาน โดยอ้างระเบียบของหน่วยงานหรือองค์กรและกฎหมายต่างๆ ซึ่งผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าเป็นความเจ็บช้ำน้ำใจเป็นอย่างมากที่ต้องเจอกับสภาพแบบนี้ ผู้ต้องขังบางคนบอกว่า “แล้วจะให้พวกกระผมและดิฉันทำอะไร” เมื่อไม่มีอาชีพใดๆ ไม่มีการมีงานทำและจะเอาอะไรกินสุดท้ายพวกเราก็ต้องกลับไปขายยาหรือค้ายา ส่งยาเสพติดอีก “เพราะมันเป็นอาชีพเดียวที่พวกเราถนัด” (จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติด และอดีตผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน)

สำหรับความคิดเห็นของผู้บริหารเรือนจำ ผู้แทนหน่วยงานองค์การ และผู้นำท้องถิ่นและท้องที่ส่วนใหญ่ กลับคิดว่าจริงๆ แล้วผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังไม่ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพเพราะในขณะที่อยู่ในเรือนจำก็มีโอกาสในการฝึกวิชาชีพต่างๆ ได้ตามความถนัด และยังมีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในระดับต่างๆ ตามความรู้ความสามารถและความต้องการ ซึ่งความรู้ในเชิงวิชาการและทักษะวิชาชีพก็สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ในระดับหนึ่งเพียงแต่ผู้ต้องขังหรืออดีตผู้ต้องขังบางคนไม่สู้งาน หนักไม่เอาเบาไม่สู้ ชอบทำงานสบายๆ และได้เงินค่าตอบแทนมากๆ ผู้ต้องขังบางคนเคยชินในการส่งยาและขายยาเสพติดที่ไม่ต้องออกแรงและใช้ความคิดอะไรมากมายแต่ได้เงินมาก จึงมีความรู้สึกว่าการทำงานเป็นสิ่งที่ทุกข์ยากลำบากและได้เงินค่าตอบแทนน้อยไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เลี้ยงครอบครัวและรายได้จากการทำงานไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นวัตถุนิยมต่างๆ เพราะผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังบางคนมีโอกาสดำเนินการทำงานหรือประกอบอาชีพของครอบครัวของตนเองเพราะครอบครัวมีอาชีพทางการเกษตรทำไร่ ทำนา มีที่ดินทำกินมากพอที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ และผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังบางคนครอบครัวประกอบอาชีพค้าขายก็สามารถที่จะช่วยครอบครัวทำงานค้าขายหรือทำธุรกิจของครอบครัวได้ หรือมีบริษัทห้างร้านเอกชนหลายแห่งที่ยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังหรืออดีตผู้ต้องขังเข้าทำงานโดยไม่รังเกียจแต่คิดแต่ประการใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังแต่ละคนว่าจะเปิดโอกาสให้กับตัวเองมากน้อยอย่างไร ดังนั้นประเด็นในการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังนั้นยังมี

ความแตกต่างในเชิงความคิดเห็นระหว่างตัวผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังกับผู้แทนหน่วยงานองค์กร และผู้นำท้องถิ่นท้องที่ในบางประเด็นที่ต้องศึกษาแบบเจาะลึกเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

สำหรับความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มของผู้นำทางศาสนาและสถาบันทางการศึกษาในประเด็นการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของกลุ่มผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษนั้น มีอยู่สองประเด็น คือ ถ้าผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกมาแล้วมีความประสงค์ที่จะประกอบอาชีพโดยเข้าไปเป็นลูกจ้าง พนักงาน หรือรับราชการในหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐนั้น พวกเขาเหล่านั้นขาดโอกาสในการประกอบอาชีพแน่นอนเพราะติดด้วยระเบียบ กฎหมายบางประการของรัฐ แต่ถ้าผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษมีความประสงค์จะทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรภาคเอกชนนั้นยังพอมีหวังอยู่บ้าง เพราะยังมีภาคเอกชนบางแห่งยังเปิดโอกาสและรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาเข้าทำงานได้ ประการสำคัญ คือ การหาช่องทางและการหาโอกาสในการประกอบอาชีพส่วนตัวตามความรู้ความสามารถและความถนัดของตนเอง เช่น รับจ้างทั่วไป ทำไร่ ทำนา ทำสวน ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ตามกำลังความสามารถของตนเองและเงินทุนที่มีอยู่ “ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้ต้องขังจะยอมรับและเปิดโอกาสให้กับตนเองมากน้อยแค่ไหนอย่างไร” (จากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอุโมงค์) ที่ได้กล่าวว่า “การขาดโอกาสและการได้รับโอกาสในการทำงาน บางครั้งมันก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง que เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ เช่น ความขยันหมั่นเพียร หนักเอาเบาสู้ และการยอมรับสภาพของตนเอง” และจากการศึกษายังพบว่ามีอยู่หลายชุมชนในจังหวัดลำพูนที่ผู้บริหารท้องถิ่นและท้องที่ได้ร่วมมือกันสร้างพื้นที่ให้กับผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำโดยให้ผู้ต้องขังได้ร่วมทำงานและร่วมกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมชุมชนในลักษณะของจิตอาสา โดยให้ค่าตอบแทนเล็กๆ น้อยเพื่อสร้างโอกาสให้กับผู้ต้องขังในการทำงานและการอยู่ร่วมกับสังคมและเมื่อใดที่ผู้ต้องขังมีโอกาสและมีช่องทางในการประกอบอาชีพที่ดี มันคงดีกว่าที่อนุญาตให้ผู้ต้องขังเหล่านั้นไปประกอบอาชีพตามความพึงพอใจ

ดังนั้น เมื่อถามถึงประเด็นที่ว่า การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำหรือไม่อย่างนั้น ผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษนั้นมีผลต่อการก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอย่างแน่นอน เพราะการที่ผู้ต้องขังพ้นโทษออกมาแล้วยังไม่มีงานทำและยังไม่มีอาชีพที่มั่นคงและโดยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขันเป็นยุคที่ประชาชนทุกสาขาอาชีพอยากได้อะไรก็อยากไปให้ถึงเป้าหมายของชีวิตตามที่ตนเองคาดหวังไว้ ซึ่งเป็นอิทธิพลของระบบโลกาภิวัตน์ที่มีแนวทางในการบริหารจัดการประเทศตามแนวคิดกระแสหลักภายใต้บริบทของกระแสทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยมที่ทุกคนต้องประสบพบเจอ ในเมื่อไม่มีงานทำไม่มีโอกาสในการประกอบอาชีพ แต่ชีวิตก็ต้องดำเนินไปต้องอยู่ ต้องกิน ต้องใช้สุดท้ายผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาเมื่อมา

เจอกับสภาพการณ์ดังกล่าวก็หันกลับไปสู่วังจรของยาเสพติดอีกซ้ำแล้วซ้ำเล่าสุดท้ายต้องถูกจับกุมเข้าไปอยู่ในเรือนจำเหมือนเดิม

การผูกกำเนิดของสาระเรื่องราวที่เป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจในประเด็นของการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังคดียาเสพติดภายหลังการพ้นโทษ คือ มีผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มที่ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพจริงๆ คือ กลุ่มผู้ต้องขังที่มีอายุค่อนข้างมากทั้งชายและหญิง ซึ่งนักโทษกลุ่มนี้จะมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไปเมื่อเข้าไปพัวพันกับวงจรของยาเสพติดแล้ว ต้องคดีถูกจำคุกหลายปี พอพ้นโทษออกมาก็อายุมากแล้ว ประกอบกับการมีสุขภาพทั้งกายและจิตใจไม่สู้ดีนัก พอพ้นโทษออกมาแล้วก็มักจะไปประกอบอาชีพอะไรได้ ครั้นจะไปประกอบอาชีพรับจ้างใช้แรงงานก็ทำไม่ไหว จะประกอบอาชีพทางการเกษตรก็ไม่สามารถจะทำได้เพราะโดยพื้นฐานของคนเหล่านี้ส่วนมากมักจะไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง จะทำได้ก็คือการรับจ้างใช้แรงงานเล็กๆ น้อยๆ บางรายที่เป็นผู้ต้องขังหญิงที่ต้องการประกอบอาชีพค้าขายอาหารก็บอกว่า “หม้อหุงข้าวใบเดียวก็ไม่มีแล้วจะให้ทำอย่างไร เพราะฐานะยากจน จึงยอมทำผิดกฎหมาย หันไปค้ายาเสพติดตามเดิม” (จากการสัมภาษณ์อดีตผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดลำพูน) ดังนั้นการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำจึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หน่วยงานองค์การภาครัฐและเอกชนรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องที่และชุมชนบ้านเกิดของผู้ต้องขังให้ความสำคัญและมีความตระหนักร่วมกันในการแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้บุคคลเหล่านี้กลับเข้าสู่วงจรของยาเสพติดอีกต่อไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ หากทุกภาคส่วนร่วมมือกันอย่างจริงจังผู้ต้องขังก็จะไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกต่อไป

2.5 การปรับตัวของผู้กระทำผิดหลังการพ้นโทษ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติดที่พ้นโทษออกจากเรือนจำมีอยู่สองประเภท คือ มีผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปแล้วสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัว สังคม ชุมชนและพรรคพวกเพื่อนฝูงได้ และผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปแล้วไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว สังคม ชุมชน และพรรคพวกเพื่อนฝูงได้ กรณีผู้ต้องขังที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกภายในครอบครัวและเครือข่ายญาติประชาชนที่อยู่ในชุมชนกลุ่มสังคมในภาพรวมและกลุ่มเพื่อนจะสังเกตได้ว่าผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะไม่ค่อยมีปัญหาในระบบวิถีคิด และจิตใจไปในทางที่แปลกแยกไปจากคน กลุ่มคนและสมาชิกของสังคมโดยรวม จะไม่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจใดๆ ไม่มีความกดดันทางด้านจิตใจมากมาย ผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะมองว่าสิ่งที่ตัวเองเคยประสบมาเกี่ยวกับการถูกจับกุมคุมขังเพราะตัวเองไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่โทษคนอื่นไม่โทษสังคม ผู้ต้องขังเหล่านี้ต่างคิดว่าเป็นเรื่องของโชคชะตาและเวรกรรมต่างๆ ผู้ต้องขังเหล่านี้ในเมื่อคิดว่าสิ่งที่ตนเองประสบพบเจอเป็นเพียงอุบัติเหตุทางชีวิตก็ยอมรับได้ และมีความพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเองและพร้อมที่จะแก้ไขในสิ่งที่ตนได้ประพฤติดและกระทำผิดมาโดยการทำให้ตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว คิดหางานทำ

เพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัว พยายามเสนอตัวต่อชุมชนอาสาสมัครทำกิจกรรมโครงการ และทำงานให้กับชุมชน เช่น เป็นผู้ช่วยงานผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นสมาชิกอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ชุติรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน (ชม.) เป็นกรรมการหมู่บ้าน เป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นตำรวจบ้านและเป็นคณะกรรมการต่างๆ ตามแต่ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่นที่และสมาชิกในชุมชนจะให้โอกาส อดีตผู้ต้องขังเหล่านี้จะไม่ทำตัวให้แปลกแยกออกจากสังคมแต่จะวางตัววางตนค่อนข้างดีเพื่อให้สมาชิกของชุมชนและสังคมให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจเป็นคนดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม และกลุ่มผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะพยายามค้นหากลุ่มเพื่อนใหม่ๆ ที่มีความประพฤติดีและมีความเข้าใจและรับพวกเขาได้ จะพยายามหลีกเลี่ยงกลุ่มเพื่อนเดิมที่เคยคบค้าสมาคม และชักนำให้เข้าสู่วงจรของยาเสพติดจนทำให้ตนเองต้องเสียอิสรภาพ ชื่อเสียง ครอบครัว สังคม และอนาคต ผู้ต้องขังกลุ่มนี้สามารถปรับตัวได้ถ้าประกอบอาชีพที่ครอบครัว คนในชุมชนและสังคมให้โอกาสถึงแม้จะกระทำผิดซ้ำหลายครั้งก็สามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน และสังคมได้

ในส่วนของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาจากเรือนจำแล้ว ไม่สามารถเข้ากับสมาชิกในครอบครัว วงศ์วานหวานเครือ คนในชุมชน สมาชิกของสังคมและพรรคพวกเพื่อนฝูงได้ ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาแล้วมีปัญหาทางด้านระบบวิธีคิด และเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีปมทางด้านจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อคน ต่อสังคม ต่อโลกที่ผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง ผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระเป็นปัญหาของสังคมชุมชน มีความรู้สึกและการกระทำที่แปลกแยกออกจากคน จากกลุ่ม และจากสังคม มีปัญหาทางด้านระบบวิธีคิดมีความกดดันภายในตัวเอง เป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่คิดว่าสังคมไม่ยอมรับ ไม่ให้โอกาส คิดว่าสิ่งที่ตัวเองต้องเข้าไปเกี่ยวข้องและพัวพันกับกระบวนการยาเสพติดจนถูกจับกุมคุมขังส่วนหนึ่งเป็นเพราะสังคมผลักดันให้มันต้องเป็นไปแบบนั้น ดังนั้นภายหลังการพ้นโทษออกมาจากเรือนจำแล้วจากระบบวิธีคิดที่ผิดเพี้ยนไปประกอบกับการมีปมในจิตใจ จึงทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคมชุมชนได้โดยง่าย จึงส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกมาในลักษณะของคำพูด กิริยาท่าทาง และการกระทำบางอย่างที่ไม่ค่อยเหมาะสมมากนัก เช่น พูดกับสมาชิกในครอบครัวในทำนองประชดประชัน มีกิริยามารยาทแข็งกระด้างไม่ให้เกิดรักใคร่ในครอบครัว ไม่คิดที่จะหางานทำหรือไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือการทำงานของครอบครัว การปรับตัวให้เข้ากับคนในชุมชนและสังคมค่อนข้างน้อย การเสนอตัวทำงานในลักษณะของจิตอาสาค่อนข้างน้อย ชอบเก็บตัวไม่ค่อยสู้หน้ากับคนในชุมชนและผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่นที่มีความกลัวและหวาดระแวงต่อผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และสมาชิกสภาท้องถิ่น และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ต้องขังกลุ่มนี้สุดท้ายจะหันกลับไปคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนกลุ่มเดิม ที่เป็นกลุ่มส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง สุดท้ายก็หันกลับไปข้องเกี่ยวและพัวพันกับวงจรของยาเสพติดตามเดิม และกลุ่มผู้ต้องขังเหล่านี้ถ้าคนในครอบครัว สังคม และคนในชุมชนไม่เข้าใจโอกาสที่จะกลับเข้าไปกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดและคดีในลักษณะอื่นเกินกว่า 3 ครั้ง ดังนั้นผู้ต้องขังกลุ่มนี้

จำเป็นที่บุคคล กลุ่มบุคคล สังคม ชุมชน และหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ และต้องพิจารณาว่า ผู้ต้องขังกลุ่มนี้เป็นผู้ป่วยทางระบบวิธีคิด และจิตวิญญาณที่จะต้องได้รับการรักษาและปรับปรุงแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำหรือไม่อย่างนั้น จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งผู้บริหารเรือนจำ ผู้แทนหน่วยงานองค์กร ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ และผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังต่างให้ข้อมูลที่ตรงกันว่ามีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำอย่างแน่นอน ในกรณีที่ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว สังคม ชุมชน และพรรคพวกเพื่อนฝูงกลุ่มใหม่ได้ สุดท้ายก็กลับไปคบค้าสมาคมกับเพื่อนกลุ่มเก่า และส่วนมากก็เป็นกลุ่มเพื่อนที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสุดท้ายก็กลับไปยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการของยาเสพติดเหมือนเช่นเดิม และกลับมากระทำผิดซ้ำต้องกลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำตามเดิม จนเป็นภาระของสังคมและประเทศชาติทางด้านงบประมาณที่ต้องนำมาใช้ในการดูแลและปรับปรุงพัฒนาพฤตินิสัยทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญาอย่างซ้ำๆ แต่ในกรณีผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกจากเรือนจำแล้วสามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว สังคม และชุมชนได้นั้น โอกาสที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำค่อนข้างมีน้อยเพราะผู้ต้องขังเหล่านี้ พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนเองและไม่มีพฤติกรรมแสดงออกในการประชดประชันสังคม ผู้ต้องขังเหล่านี้เพียงแค่สังคมให้โอกาสก็สามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติได้

การผูกกำเนิดขององค์ความรู้ในมิติของการปรับตัวของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ จากการศึกษาทำให้พบประเด็นความสำคัญ คือ การปรับตัวของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำนั้น ขึ้นอยู่กับระบบวิธีคิดและปมในใจของผู้ต้องขังที่มีอยู่ในตัวตนของผู้ต้องขังเอง กลุ่มผู้ต้องขังที่มีระบบวิธีคิดที่มีต่อสังคมไปในทางที่เลวร้าย และมีปมในใจต่อบุคคลในครอบครัว มักจะปรับตัวได้ค่อนข้างยาก ผู้ต้องขังเหล่านี้ต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลทางด้านร่างกาย สภาพจิตใจ และสติปัญญาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะผู้ต้องขังกลุ่มนี้มักจะเป็นบุคคลที่มีสภาพจิตใจอ่อนแอ อารมณ์อ่อนไหว สมาธิสั้น และมักจะเป็นบุคคลที่มีมุมมองต่อคนต่อสังคมเป็นลบ เป็นบุคคลที่ชอบประชดประชันสังคมและพร้อมที่จะหันกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้ทุกเมื่อ และผู้ต้องขังกลุ่มนี้มักจะตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ายาเสพติดเป็นอย่างมาก โอกาสที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำได้ตลอดเวลา ดังนั้น รัฐบาลโดยหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงต้องให้ความสำคัญกับผู้ต้องขังกลุ่มนี้เป็นพิเศษในลักษณะของการเฝ้าติดตาม เอาใจใส่ดูแลและส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้มีงานทำเป็นหลักแหล่ง และมีหน่วยงานคอยติดตามดูแลทางด้านสภาพจิตใจและอารมณ์อย่างสม่ำเสมอ ส่วนผู้ต้องขังที่สามารถปรับตัวได้ดี ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพียงแค่ให้โอกาสและให้การยอมรับในตัวตนของผู้ต้องขังเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับระบบวิธีคิดและการทำงานตามความรู้

ความสามารถก็สามารถที่จะกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้ (จากการสัมภาษณ์อดีตผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดลำพูน)

2.6 ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยมและบริโภคนิยม

จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสารทางวิชาการและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งในส่วนของผู้บริหารเรือนจำ ผู้แทนหน่วยงานองค์กรต่างๆ ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังคดียาเสพติด ต่างให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ด้วยกระแสของโลกาภิวัตน์ที่เป็นยุคของระบบทุนนิยม บริโภคนิยม และวัตถุนิยมแพร่ระบาดจนทำให้คนส่วนใหญ่ของแต่ละประเทศบนโลกใบนี้ต่างได้รับอิทธิพลของกระแสดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และกระแสดังกล่าวได้ส่งผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อวิถีชีวิตของประชาชนคนไทยในทุกระดับชนชั้นกลุ่มคนที่มีความรู้ความเข้าใจในสาระเรื่องราวของระบบโลกาภิวัตน์ และบริบทของการพัฒนาตามแนวทางกระแสหลักและมีการเตรียมตัวเพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ และกระแสหลักดังกล่าวก็สามารถที่จะมีแรงต้านทานและรู้เท่าทันและไม่ตกเป็นทาสของระบบทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยมมากเกินไป ยังคงใช้ชีวิตกับระบบทุนน้อยได้อย่างกลมกลืน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่มคนระดับสูงและระดับกลาง ที่มีระดับฐานะดี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนระดับล่างที่มีฐานะยากจนไม่มีทรัพย์สินเงินพูนมากมาย และส่วนใหญ่อีกเป็นกลุ่มคนหนุ่มมากในสังคมไทยที่ต้องได้รับผลกระทบทางด้านลบในการดำรงชีวิตหลายๆ ด้าน กระแสโลกาภิวัตน์และระบบทุนนิยมสามัญที่ทุนใหญ่กินทุนเล็ก

กลุ่มผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังคดียาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนระดับล่างของสังคมไทยย่อมได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน จากผลกระทบที่เกิดจากระบบโลกาภิวัตน์และกระแสของทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยมส่งผลทำให้เกิดความอยากได้อะไรก็มี อยากกิน อยากไป เมื่อความต้องการมีมากกว่ารายได้แต่อำนาจในการซื้อไม่มีเพื่อต้องการตอบสนองความต้องการของตนเอง ก็คิดว่าจะทำอย่างไร ทำงานอะไรที่จะได้เงินเป็นจำนวนมาก และหาเงินได้อย่างรวดเร็ว สุดท้ายผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังกลุ่มนี้ก็ถูกกระบวนการเกี่ยวกับยาเสพติดใช้วิธีการหลอกล่อให้เข้าสู่วงจรของยาเสพติดบางคนเสพก่อนแล้วส่งและสุดท้ายกลายเป็นผู้ขาย บางคนไม่เสพแต่เป็นผู้ส่งหรือผู้กระจายและสุดท้ายกลายเป็นผู้ขายรายย่อยภายในหมู่บ้านชุมชน จนถูกจับกุมคุมขังและเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำหลายๆ ครั้ง เพราะบุคคลเหล่านี้มีความอ่อนแอทางด้านระบบวิถีคิดและมีความอ่อนแอจากอารมณ์ความรู้สึกต่อความอยากได้อะไรก็มี อยากมีหน้ามีตาในสังคมโดยคิดว่า การมีเงิน มีบ้าน มีรถ มีโทรศัพท์มือถือยี่ห้อต่างๆ ราคาแพงๆ มีเสื้อผ้าแบรนด์เนมย่อมทำให้ตัวเขาได้รับการยอมรับจากสังคมในหมู่บ้านชุมชน ดังมีคำกล่าวของผู้ต้องขังชายได้กล่าวไว้ว่า “ตุ๊กบ่าได้กินบ่ามีไฟเอาไปมาสองต้อง ตุ๊กบ่าได้ย่องป็น้องดูแคลน” จากวิถีคิดและความอ่อนแอทางด้านอารมณ์ความรู้สึกของผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังบางคนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และระบบทุนนิยม บริโภคนิยม และวัตถุนิยม จึงเป็นตัวผลักดันให้คนกลุ่มนี้เข้าสู่วงจรของยาเสพติดจนทำให้ถูกจับกุมคุมขังดังกล่าวและมีการกระทำผิดซ้ำ

จากการศึกษายังรับรู้ได้ว่ากระแสโลกาภิวัตน์ที่เขี่ยวกราดและรุนแรงที่มีระบบทุนนิยมเป็นตัวหนุนเสริมจนทำให้ผู้คนบนโลกใบนี้ต้องอยู่ในวังวนของวัตถุนิยม และบริโภคนิยมจนทำให้เกิดความต้องการที่ไม่สิ้นสุดซึ่งดูเหมือนว่าจะเกิดความพอดีในการดำรงชีวิตตามแนวทางของความพอเพียง ความเป็นวัตถุนิยมบริโภคนิยมเข้ามามีอิทธิพลกับชีวิตของผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังคดียาเสพติดอยู่สามช่วง คือ ช่วงก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำจังหวัดลำพูน ช่วงที่อยู่ในเรือนจำ และช่วงที่พ้นโทษออกมา ช่วงก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังบางคนที่มีฐานะค่อนข้างยากจนกล่าวว่าก็เพราะความต้องการอยากได้อะไรมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เหมือนคนอื่นแต่ไม่มีปัญญาซื้อพอมีคนมาชักชวนให้เป็นคนส่งยาและขายยาเสพติดซึ่งมีรายได้และค่าตอบแทนค่อนข้างสูง เมื่อมีเงินแล้วต้องการอะไรก็สามารถซื้อได้ ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังเหล่านี้ก็หลงผิดเข้าไปอยู่ในวงจรของยาเสพติด สุดท้ายก็ถูกจับกุมกลายเป็นผู้ต้องขัง ในส่วนของผู้ต้องขังที่มีฐานะอยู่ในระดับปานกลางพอมีจะกินต่างให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า เพราะความไม่เพียงพอของตนเองที่มีแล้วก็ต้องการอยากมีเพิ่มหรือมีให้ดีกว่าที่ตนมีอยู่แล้ว และเห็นว่ารายได้จากการค้ายาเสพติดค่อนข้างดีเพราะความอยากได้อะไรมีนั่นเองเป็นตัวกระตุ้นให้หลงเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติดในที่สุด และกระบวนการค้ายาเสพติดก็มักจะมียุทธวิธีลวงล่อให้ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังเหล่านี้เข้าไปติดกับและตกเป็นเครื่องมือ

อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยมยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังคดียาเสพติดในขณะที่อยู่ในเรือนจำ ขณะที่ถูกจับกุมขังถึงแม้ว่าจะหมดอิสรภาพแล้วต้องถูกคุมขังโดยมีกฎระเบียบเข้มงวด ความคิดการกระทำใดๆ ก็ถูกจำกัด การรับรู้เรื่องราวสังคมภายนอกค่อนข้างมีน้อยมาก ปัจจัยการกระตุ้นต่างๆ มีน้อย แต่เงินและวัตถุสิ่งของต่างๆ ก็ยังมีอิทธิพลอยู่เหนือจิตใจของผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มที่ยังอยากได้อะไรมีและยังโยเยหาแสวงหาอยู่ตลอดเวลา ผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มยังคิดหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทองเพื่อนำไปซื้อหาวัตถุสิ่งของต่างๆ ตามที่ตนต้องการ บางคนกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดหรือกระทำผิดวินัย ระเบียบของเรือนจำ และผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มก็ใช้เรือนจำเป็นที่พบปะและวางแผนเพื่อที่จะหนีไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก หรือไปกระทำผิดซ้ำในเรื่องอื่นๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าการเข้าไปอยู่ในเรือนจำแม้ว่าจะมีกฎระเบียบและกิจกรรมโครงการมากมายที่จะทำให้ผู้ต้องขังกลับอกกลับใจ กลับมาเป็นคนดีของสังคม แต่เพราะกระแสของทุนนิยม วัตถุนิยมและบริโภคนิยมมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อสภาพจิตใจ ระบบวิธีคิดและการดำรงชีวิตของผู้ต้องขังจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกมาจากเรือนจำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะทุกสังคมของประเทศไทยล้วนประสบพบเจอกับปรากฏการณ์ดังกล่าวจนยากที่จะต้านทานได้

จากการศึกษาถึงประเด็นที่ว่าค่านิยมทางด้านวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดหรือไม่อย่างไร จากการสัมภาษณ์ทั้งผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขัง ผู้บริหารเรือนจำ ผู้แทนหน่วยงานองค์กร ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ และผู้แทนทางศาสนา

ทำให้ได้คำตอบที่ตรงกันว่า ระบบโลกาภิวัตน์ ระบบทุนนิยม กระแสวัตถุนิยม และบริโภคนิยม ถือว่ามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเป็นอย่างมาก และกลุ่มผู้ต้องขังเองก็เป็นกลุ่มคนในสังคมหนึ่งที่ได้รับผลกระทบในเรื่องดังกล่าว ทั้งด้วยความไม่รู้เท่าทันและภูมิคุ้มกันทางด้านระบบวิธีคิดมีน้อย หรือจะด้วยความเต็มอกเต็มใจจึงตกเป็นทาสของระบบและกระแสดังกล่าว จนนำพาตัวเองหลงเข้าไปอยู่ในวงจรของยาเสพติดจนถูกจับกุมคุมขังและเป็นผู้กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติดและคดีในรูปแบบอื่นจนยากที่จะถอนตัวเพราะมักมีคำกล่าวที่ว่าคนไหนที่หลงเข้าไปอยู่ในแวดวงของยาเสพติดแล้วถอนตัวยากมาก เพราะกระบวนการของยาเสพติดค่อนข้างมีความสลับซับซ้อนมีผู้คนเกือบทุกระดับทุกประเภทเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องการเข้าไปสู่วงจรของยาเสพติดแล้วกระบวนการซับซ้อนแต่ชีวิตของผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกลับไม่ซับซ้อนกลับสร้างความเสียหายให้กับตนเองและครอบครัวทั้งชีวิตและทรัพย์สินได้ทุกเมื่อ (จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังชายที่กระทำผิดซ้ำเกินสามครั้ง)

การผูกกำเนิดของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ที่เป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจ คือ ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยม บริโภคนิยมที่ก่อให้เกิดความอยากได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำอย่างแน่นอน เพราะผู้ต้องขังก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งที่เกิดอยู่ในกระแสดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นเดียวกับผู้คนในทุกสังคมที่อยู่ในประเทศไทย ในส่วนของกลุ่มผู้ต้องขังคดียาเสพติด กระแสทุนนิยม วัตถุนิยมและบริโภคนิยมเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ตั้งแต่ก่อนที่จะเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ขณะอยู่ในเรือนจำและหลังพ้นโทษออกมาจากเรือนจำ ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้กล่าวว่า “ถ้าไม่มีบ้านพวกกระผม พวกดิฉันจะไปอยู่ที่ไหน ถ้าไม่มีแม่แต่มอเตอร์ไซด์พวกกระผม พวกดิฉันจะออกไปหางานทำได้อย่างไร ถ้าไม่มีโทรศัพท์มือถือจะมีโอกาสในการทำมาหากินและหางานได้อย่างไร เพราะถ้าไปสมัครงานที่ไหนหน่วยงานที่ไปสมัครงานต่างๆ ก็บอกว่าเดี๋ยวจะโทรกลับไปหา” กลุ่มผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังเหล่านี้กล่าวว่า วัตถุนิยมบางอย่างก็มีความจำเป็นซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ (ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูน และผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน) ที่ได้กล่าวว่า ทุกคนต้องยอมรับว่ากระแสโลกาภิวัตน์ ระบบทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยมเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมรวมถึงผู้ต้องขังด้วย แต่เราต้องรู้เท่าทันและปรับตัวให้อยู่ในสังคมให้ได้ ในเรือนจำเองก็พยายามทำกิจกรรมโครงการทุกอย่าง เพื่อลดทอนและตะแบริคโดยได้น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 9 มาประยุกต์ใช้โดยกำหนดเป็นนโยบาย การบริหารจัดการ การดำเนินงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการ รวมถึงการปฏิบัติทั้งของบุคคลากรของเรือนจำและผู้ต้องขังของเรือนจำโดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2.7 การคบค้าสมาคมกับเพื่อน

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังคดียาเสพติดจะมีการคบค้าสมาคมกับเพื่อนอยู่ 3 ช่วง คือ การคบค้าสมาคมกับเพื่อนก่อนที่จะจับกุมคุมขัง คบค้าสมาคมกับเพื่อนในขณะที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ และการคบค้าสมาคมกับเพื่อนภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำ การคบค้าสมาคมกับเพื่อนก่อนที่จะถูกจับกุมคุมขังจะมีอยู่ในสองลักษณะ คือ การคบเพื่อนเป็นรายบุคคลและการคบค้าสมาคมกับเพื่อนในลักษณะของกลุ่ม และจากการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าการที่ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังบางคนที่ต้องถูกจับกุมคุมขังและเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็เป็นเพราะการไปคบค้าสมาคมกับเพื่อนและกลุ่มเพื่อนที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวและพัวพันกับกระบวนการยาเสพติดโดยการถูกเพื่อนชักจูงให้เข้าสู่วงจรของยาเสพติดโดยเริ่มจากการชักจูงให้เสพและส่งยา (เดินยา) และค้ายาเสพติดประเภทยาบ้าในที่สุดและผลของการชักจูงและการที่ตัวเองไม่มีจิตใจเข้มแข็งพอ อยากลองอยากได้ อยากมีเงิน มีวัตถุสิ่งของต่างๆตามค่านิยมของสังคมไทย จนกล้าตัวเข้าสู่วงจรของยาเสพติดจนยากที่จะถอนตัวได้ ทั้งด้วยเหตุผลทางด้านจิตใจการปรับตัวและการเกรงกลัวกับภัยอันตรายอันพึงจะเกิดขึ้นจากกระบวนการของยาเสพติดจนนำมาสู่การกระทำผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดและคดีในลักษณะอื่นๆ

สำหรับการคบเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำนั้นมีลักษณะของการคบเพื่อนที่เป็นกลุ่มผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดและคดีในลักษณะอื่นๆ เป็นการคบเพื่อนในสถานที่ที่เป็นสังคมแบบปิดในหมู่ของคนที่มิจะตาเดียวกันที่ทุกคนคิดว่าเป็นสังคมของคนที่มีความเห็นอกเห็นใจกันเอื้ออาทรต่อกันช่วยเหลือกันในบางครั้งบางโอกาส พูดคุยกันรู้เรื่องเพราะเป็นสังคมที่พูดภาษาเดียวกัน ถึงแม้การคบเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำอาจจะมิมีวิถีชีวิตผิดแผกแตกต่างจากวิถีชีวิตของคนภายนอกไปบ้างในบางอย่างบางประเด็นที่ทุกคนมองว่าเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนภายในคุก เช่น ความเป็นลูกพี่ลูกน้อง มีเจ้านายกับลูกน้อง ผู้ต้องขังที่มีฐานะยากจนไม่มีญาติพี่น้องคอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องของค่าใช้จ่ายใดๆ ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ ก็มักจะเป็นผู้รับใช้หรือรับจ้างผู้ต้องขังที่มีฐานะดีและมีญาติคอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านเงินทองอาหารการกินและวัตถุสิ่งของที่จำเป็นที่ถูกต้องตามระเบียบของทางเรือนจำ เพื่อแลกกับค่าตอบแทนที่เป็นเงินหรือสิ่งของอาหารการกินเล็กๆ น้อยๆ หรือผู้ต้องขังบางคนก็อาสาสมัครรับใช้ลูกพี่และเพื่อนในลักษณะของการทำงานแทน ชักผ้า นวด รวมถึงการเข้าเป็นพรรคพวกเพื่อนฝูงหรือลูกน้องเพื่อเพิ่มบาร์มีให้กับผู้ต้องขังบางคนที่ทำตัวเป็นลูกพี่ใหญ่ภายในเรือนจำ ซึ่งมักจะถูกแบ่งเป็นก๊กเป็นกลุ่มตามสายของลูกพี่คนนั้นคนนี้ การรวมกลุ่มกันเป็นพรรคพวกเพื่อนฝูงภายในเรือนจำบางครั้งเป็นไปเพื่อเป็นการสร้างอำนาจบาร์มีเพื่อนำมาใช้ในการต่อรองต่างๆ ภายในเรือนจำทั้งในหมู่ของผู้ต้องขังด้วยกันเองและกับเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ในการควบคุมในบางโอกาสและผลของการคบค้าสมาคมในลักษณะของกลุ่มเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำจากสภาพของสังคมในเรือนจำที่เป็นรูปแบบของสังคมปิด สมาชิกของสังคมในเรือนจำต้องยอมรับว่าเป็นสังคมของกลุ่มคนที่ไม่ใช่คนปกติธรรมดาทั่วไปแต่เป็นสังคมที่สมาชิกของสังคมนั้นเป็นผู้ที่ได้รับ

โทษทัณฑ์ เนื่องจากการกระทำความผิดของสมาชิกบางคนมีสภาพจิตใจที่ไม่ปกติ บางคนมีปัญหาทางด้านระบบวิธิตัด และเป็นสังคมที่ทุกคนได้รับความกดดันทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจด้วยระเบียบ กฎหมาย และกฎกติกาต่างๆ จึงทำให้การคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนในเรือนจำมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งทางด้านการกิน การนอน การทำงาน และการปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ รวมถึงการคบค้าสมาคมกับเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำนั้นมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ระบบวิธิตัด และพฤติกรรมกรกระทำและการแสดงออกของผู้ต้องขังเป็นอย่างมาก ทั้งในขณะที่ถูกคุมขังและพ้นโทษออกมาจากเรือนจำ ซึ่งการคบเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำทำให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ จากเพื่อนซึ่งเป็นการเรียนรู้และฝึกฝนเทคนิค วิธีการ ทักษะ รวมถึงระบบวิธิตัดหลายอย่างทั้งด้านบวกและด้านลบจากเพื่อนและกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในเรือนจำ ซึ่งผู้ต้องขังหลายคนเมื่อพ้นโทษออกมาจากเรือนจำก็นำเอาความรู้เทคนิค วิธีการ และทักษะต่างๆ ที่ไม่ได้ไปใช้ในการประกอบอาชีพจนถูกจับกุมคุมขังอีกหลายๆ ครั้ง ในลักษณะของการกระทำผิดซ้ำ

สำหรับลักษณะการคบค้าสมาคมกับเพื่อนภายหลังการพ้นโทษออกมานั้นพบว่าอดีตผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะกลับไปคบค้าสมาคมกับเพื่อนกลุ่มเดิมที่ยังคงมีอยู่บ้างก่อนที่จะถูกจับกุมคุมขัง เพราะโอกาสที่ผู้ต้องขังจะมีการคบค้าสมาคมกับเพื่อนกลุ่มใหม่นั้นค่อนข้างยากด้วยเหตุผลที่ว่าหลายคนมักจะมองว่าผู้ต้องขังเป็นบุคคลอันตรายเป็นคนไม่ดีเป็นบุคคลที่สร้างปัญหาให้กับสังคม หลายคนจึงไม่ยอมให้โอกาสและยอมคบค้าสมาคมกับอดีตผู้ต้องขัง ในชุมชนและสังคมไทยมีบุคคลจำนวนน้อยมากที่จะยอมรับและให้โอกาสในการคบค้าสมาคมกับอดีตผู้ต้องขัง (จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังชายคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน) ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้อดีตผู้ต้องขังหันกลับไปคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่ส่วนใหญ่ยังพัวพันและยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการของยาเสพติดเหมือนเดิม และคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่เคยเป็นเพื่อนกันในขณะที่อยู่ในเรือนจำและพ้นโทษออกมาพร้อมกัน รุ่นเดียวกัน จากการคบค้าสมาคมกับกลุ่มคนที่มีความคิด ประสบการณ์คล้ายกันจึงเป็นการเปิดโอกาสให้อดีตผู้ต้องขังเหล่านี้หันกลับไปยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการยาเสพติด และสุดท้ายก็นำมาสู่การกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดอีก

จากประเด็นของการคบค้าสมาคมกับเพื่อนก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำหรือไม่อย่างไร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า การคบค้าสมาคมกับเพื่อนทั้งก่อนที่จะเข้าไปอยู่ในเรือนจำ และการคบเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำรวมถึงการคบค้าสมาคมกับเพื่อนภายหลังการพ้นโทษออกมาจากเรือนจำที่เป็นเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและพัวพันกับกระบวนการยาเสพติด เป็นสาเหตุสำคัญระดับต้นๆ ของการก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดียาเสพติดและคดีในลักษณะอื่นๆ อย่างแน่นอน เพราะการคบค้าสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนพัวพันและยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการยาเสพติดย่อมมีโอกาสถูกหลอกล่อ หลอกลวง ถูกจูงใจด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆ รวมถึงการใช้เรื่องผลประโยชน์ที่มากมายมหาศาล เช่น ข้าวของเงินทอง

ตลอดจนการนำระบบวิธีคิดในเชิงทุนนิยม วัตถุนิยมและบริโภคนิยมมาเปลี่ยนให้กับผู้ต้องขังก่อนที่จะถูกจับกุมคุมขัง ในขณะที่อยู่ในเรือนจำและภายหลังการพ้นโทษออกมา เพราะกระบวนการของยาเสพติดในปัจจุบันได้แทรกซึมเข้าสู่ทุกสังคมไทย ดังนั้นโอกาสที่คนกลุ่มนี้จะตกเป็นเครื่องมือของกระบวนการของยาเสพติดจึงค่อนข้างมีมากและสุดท้ายก็หนีไม่พ้นของวังวนเดิม คือ ก้าวข้ามไม่พ้นวังวนของยาเสพติดจนก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในอีกหลายๆ ครั้ง

การผูกกำเนิดที่เป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจของการคบค้าสมาคมกับเพื่อนอยู่ตรงที่ผู้ต้องขังที่มีอายุน้อยส่วนใหญ่ที่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวและพัวพันกับกระบวนการและวงจรของยาเสพติดจนถูกจับกุมคุมขังส่วนใหญ่เริ่มจากการคบเพื่อนโดยเริ่มต้นจากการเป็นผู้เสพก่อนแล้วค่อยเปลี่ยนเป็นผู้ส่งยาและขายยาเสพติดในที่สุด และบุคคลที่เคยต้องโทษมาก่อนโอกาสที่จะคบค้าสมาคมกับเพื่อนใหม่ๆ และเป็นบุคคลที่เข้าอกเข้าใจและยอมรับในตัวตน ในความผิดพลาดและให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจปรับปรุงตัวเป็นคนดีในชุมชน ในสังคมไทยค่อนข้างมีน้อยและการคบค้าสมาคมกับเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำบางครั้งกลับกลายเป็นว่าไปเพิ่มเทคนิควิธีการ ทักษะ ประสิทธิภาพในทางที่ผิด ในแนวทางที่เป็นลบกับชีวิต (วิทยายุทธ) ผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มอาศัยหรือใช้โอกาสขณะที่อยู่ในเรือนจำหาช่องทาง เพิ่มช่องทาง หาโอกาสในการขยายขอบเขตเกี่ยวกับยาเสพติด หรือผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มจากที่เป็นผู้เสพผู้ส่งยาเท่านั้น แต่พอไปอยู่ในเรือนจำเมื่อพ้นโทษออกมาก็กลับกลายเป็นผู้ค้ารายใหญ่จนถูกจับกุมแล้วเข้าไปอยู่ในเรือนจำอีกครั้ง นั่นเป็นผลมาจากการคบค้าสมาคมกับเพื่อนและกลุ่มเพื่อนถึงแม้ทางเรือนจำจะมีกฎ ระเบียบที่เข้มงวดและมีกิจกรรมโครงการต่างๆ มากมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ด้วยกระบวนการของยาเสพติดในยุคปัจจุบันได้มีการพัฒนาการทางด้านเทคนิค วิธีการ กลยุทธ์ที่ทันสมัย ซับซ้อนและเป็นระบบมากขึ้นและมีพลังทางด้านเงินเข้ามาเกี่ยวข้องจึงทำให้การควบคุมดูแลยากมากขึ้น

2.8 พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล (สันดาน)

จากการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคลพบว่า ในส่วนที่เป็นทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริหารเรือนจำ ผู้แทนหน่วยงาน และผู้นำท้องถิ่นท้องที่ ที่ได้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ซึ่งส่วนใหญ่กล่าวว่า ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดส่วนใหญ่ไม่ได้กระทำความผิดโดยสันดานแต่ที่กระทำความผิดจนถูกจับกุมคุมขังนั้นเกิดจากสาเหตุอื่นๆ มากกว่า จะมีผู้ต้องขังเพียงส่วนน้อยที่กระทำความผิดโดยพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล ในกรณีที่เป็นผู้ต้องขังอายุน้อยยังเป็นวัยรุ่นอยู่ส่วนมากการกระทำความผิดเกิดจากการคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเริ่มจากการเข้าไปพัวพันกับวงจรของยาเสพติดในลักษณะของการเสพก่อนแล้วก้าวไปเป็นคนส่งยาเสพติด (ขยายหรือระบายยาเสพติด) และเป็นผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยในที่สุด และเมื่อก้าวเข้าไปพัวพันกับกระบวนการของยาเสพติดซึ่งปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนและขยายเครือข่ายอย่างกว้างขวางในทุกวงสังคมภายในประเทศและนอกประเทศจนยากที่จะถอนตัวออกมาได้โดยง่ายจนนำมา

สู่การกระทำผิดซ้ำหลายๆ ครั้ง สำหรับผู้ต้องขังที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่หรือวัยกลางคนส่วนใหญ่กระทำผิดซ้ำก็ไม่ได้เกิดจากพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคลหรือสัณฐานแต่อย่างใดแต่เป็นเรื่องของความยากจนข้นแค้นไม่มี การงานทำไม่มีอาชีพที่มั่นคง ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง รายได้ไม่พอที่จะเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของ ตัวเองและครอบครัว ผู้ต้องขังหลายคนอยู่ในฐานะหัวหน้าของครอบครัว ลูกต้องอยู่ต้องกินต้องเรียน หลายคนมีภาระในการเลี้ยงดูพ่อแม่จึงไม่มีทางเลือก พอมีคนมายื่นข้อเสนอและเทคนิควิธีการหลอกล่อจึงหลงผิด หลงเข้าสู่กับดักของวงจรยาเสพติดที่ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่ากระบวนการเกี่ยวกับยาเสพติดได้ขยายเครือข่ายอย่างรวดเร็วและกว้างขวางเข้าไปสอดแทรกทุกวงสังคมของประเทศไทยจึง ทำให้คนกลุ่มนี้ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีทางเลือกของชีวิตค่อนข้างน้อยเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดใน ลักษณะของการส่งและขายยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นยาบ้าจนนำมาสู่การถูกจับกุมคุมขังเข้ามาอยู่ในเรือนจำหลายครั้ง

สำหรับผู้ต้องขังที่เป็นเพศหญิงนั้น จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทำให้ทราบว่า การกระทำ ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดนั้นไม่ได้เกิดจากพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล (สัณฐาน) ใดๆ เลย แต่เป็น เพราะความทุกข์ยากลำบากและมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว รายได้ไม่พอกับ รายจ่ายหาเงินมาได้เท่าไรก็ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว ด้วยสถานะของความเป็นแม่ที่ต้อง มีความรับผิดชอบต่อการเลี้ยงดูพ่อแม่และลูกที่ต้องกินต้องใช้ต้องเรียน เมื่อรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายก็ ไปกู้เงินมาใช้จ่ายในครอบครัวทั้งนี้สินในระบบและนอกระบบสะสมมากขึ้นจนไม่สามารถหาเงินมา ใช้หนี้ได้ เมื่อถูกกดดันจากเจ้าหนี้มากๆ ไม่มีทางออกก็หลงเข้าสู่กระบวนการของยาเสพติด และ สุดท้ายก็ถูกจับกุมคุมขังและมีการกระทำผิดซ้ำในหลายๆ ครั้ง ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังบางคนกล่าว ว่า การกระทำผิดในคดียาเสพติดไม่ใช่คดีฆ่าคนตาย ไม่ใช่อาชญากรรมพวกเขาไม่ได้ทำด้วยสัณฐาน แต่พวกเขากระทำผิดพลาดมันเป็นอุบัติเหตุทางชีวิต มันที่ต้องทำให้เขาต้องประสบปัญหาในชีวิตใน ลักษณะดังกล่าว ถ้าเลือกได้พวกเขาก็ไม่ยอมมีชะตากรรมชีวิตเช่นนี้หรอก (จากการสัมภาษณ์นักโทษ ชายที่กระทำผิดซ้ำ 7 ครั้ง) ทุกคนก็ต้องการเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชนและสังคม ผู้ต้องขังบางคน กล่าวว่าที่ต้องมาข้องเกี่ยวกับกระบวนการยาเสพติดก็เป็นเพราะปัญหาทางและสังคมเป็นสำคัญ และ ประการสำคัญคือ มีกระบวนการที่ซ้ำเติมและไม่สนับสนุนให้พวกเขากลับตัวเป็นคนดี ไม่ให้โอกาส จากการศึกษาแบบเจาะลึกทำให้ทราบว่า มีหน่วยงานราชการบางหน่วยงาน และมีข้าราชการบางคน บางกลุ่มที่ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน แต่กลับประพฤติตนเป็นผู้ ทำลายชีวิตและเกียรติยศชื่อเสียงของผู้ต้องขังเพื่อให้ตัวเองได้ตำแหน่งที่สูงขึ้น ด้วยการใช้อำนาจของ ตนเองบีบบังคับข่มขู่ใจ ให้กระทำความผิดซ้ำ โดยให้ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังเป็นผู้ขายยาและ ยอมรับผิดชอบในคดียาเสพติดตามที่เจ้าหน้าที่วางแผนไว้ จนถูกจับกุมคุมขังและกระทำผิดซ้ำโดยที่ไม่ได้ ตั้งใจในลักษณะของคำกล่าวที่ว่า การช่วยราชการ จนทำให้เจ้าหน้าที่บางคนบางกลุ่มได้รับความดี ความชอบเป็นใหญ่เป็นโตในที่สุด

ส่วนประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวกับพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล (สันดาน) ของผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังส่งผลกระทบต่อกรกระทำผิดซ้ำหรือไม่อย่างไร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล (สันดาน) มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำน้อยมากโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ต่างมีพื้นฐานของความคิดที่ว่าคนทุกคนเกิดมาล้วนมีความต้องการที่จะเป็นคนดีและไม่มีใครต้องการที่จะไปถูกจับกุมคุมขังและขาดอิสรภาพ และทำให้ตัวเองและครอบครัวต้องมัวหมอง แต่ที่ต้องเป็นไปผู้ต้องขังบางคนคิดว่าเป็นเรื่องของเวรกรรม บาปบุญคุณโทษ และความยากจนข้นแค้น ผู้ต้องขังบางคนให้ข้อมูลว่าที่ต้องยอมกระทำผิดซ้ำหลายๆ ครั้งนั้นก็ต้องจำยอมเพราะต้องการให้คนในครอบครัวได้อยู่ได้กินถึงแม้ตัวเองจะลำบากมาอยู่ในเรือนจำก็ยอม

สำหรับการผูกกำเนิดขององค์ความรู้ที่สำคัญและน่าสนใจคือ การกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดของผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ที่พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคลหรือสันดาน ในภาคส่วนของหน่วยงานและองค์การทางราชการบางส่วนที่มีบทบาทหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนและเป็นหน่วยงานที่จะต้องคอยป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ให้แพร่ระบาดแต่กลับกลายเป็นหน่วยงานหรือองค์การที่กระทำความผิดเสียเอง เพื่อตอบสนองความอยากได้อยากมีในตำแหน่งหน้าที่ของตนเองและการกระทำความผิดดังกล่าวกระทำไปเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลด้วยผ่านคำว่า การประเมินตามตัวชี้วัด จากประเด็นดังกล่าวจึงน่าจะเป็นประเด็นสำคัญในการนำไปหาข้อเท็จจริงพร้อมหาแนวทางแก้ไขให้เป็นรูปธรรม เพราะถ้าหากปล่อยไว้สิ่งที่ทำลายความชอบธรรม คุณธรรม จริยธรรม และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนในสังคมไทยเป็นอย่างยิ่งและหากเป็นเช่นนี้ประเทศไทยคงหมดความชอบธรรมทั้งเกียรติภูมิ เกียรติยศศักดิ์ศรี รวมถึงเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติในลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้ยาเสพติดไม่หมดไปจากสังคมไทย ประเทศไทย และตัวผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังกลายเป็นผู้ถูกกระทำอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นคนในสังคมไทยต้องให้ความสนใจและมีความตระหนักในปัญหาหรือวงจรรูปาทวิในลักษณะดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยไม่คิดว่าเป็นปัญหาของคนใดคนหนึ่ง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นปัญหาที่คนไทยทุกหมู่เหล่า หน่วยงานและองค์กรทุกองค์กรต้องช่วยกันแก้ปัญหาและบริหารจัดการกับวงจรดังกล่าวก่อนที่จะกลายเป็นเชื้อร้ายที่ทำลายสังคมไทยประเทศไทยต่อไป

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการและการบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่าย ในจังหวัดลำพูนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

ประกอบไปด้วยนโยบายการป้องกันและแก้ไขผู้กระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน การบริหารจัดการด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และการจัดสวัสดิการ การสร้างนวัตกรรมเชิงการบริหารจัดการ การดำเนินโครงการพัฒนาพฤตินิสัย ด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ การบูรณาการระหว่างภาครัฐและเอกชน สถาบันทางการศึกษา สถาบันทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น

1. นโยบายการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

จากการศึกษาในเชิงเอกสารประกอบกับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูนพบว่า เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่มุ่งหวังให้คดีเกี่ยวกับยาเสพติดและจำนวนของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำลดลงโดยมีนโยบายในการสร้าง การเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับเรือนจำจังหวัดลำพูน ให้มีประสิทธิภาพโดยการเน้นหนักในส่วนของการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โทรศัพท์มือถือ วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของต้องห้ามเข้าไปในเรือนจำ และการจัดระเบียบเรือนจำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยการกำหนดให้เรือนจำต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมและตรวจค้นผู้ต้องขังอย่างเคร่งครัดโดยมีการกำหนดมาตรการการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในทุกขั้นตอนและจัดให้มีการซ่อมแซมปรับปรุงและพัฒนาสิ่งก่อสร้างและระบบสาธารณูปโภคอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามสุขลักษณะและไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานและไม่นำไปสู่การกระทำผิดซ้ำในเรือนจำ นอกจากนี้ยังกำหนดให้เรือนจำมีการจัดทำโปรแกรมการพัฒนาทางด้านจิตใจ ที่หลากหลายพร้อมกับการจัดหลักสูตรการพัฒนาพฤตินิสัยที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาสังคมในรูปแบบของพระราชวังในงานราชทัณฑ์ ซึ่งเป้าหมายของการกำหนดนโยบายดังกล่าวเพื่อการบรรลุผลให้เรือนจำเป็นที่ยอมรับของสังคมและประชาชน ซึ่งอยู่ภายใต้นโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องการให้กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพบรรลุก้าวอย่างที่ 5 ส่งผลให้งานราชทัณฑ์เป็นที่ยอมรับของสังคมและประชาชน ซึ่งมีรายละเอียดของนโยบายที่ประกอบด้วย ก้าวอย่างที่ 1 การควบคุมและปราบปรามยาเสพติด โทรศัพท์มือถือในเรือนจำ ก้าวอย่างที่ 2 การจัดระเบียบเรือนจำ ก้าวอย่างที่ 3 การฝึกวินัยผู้ต้องขังก้าวอย่างที่ 4 การพัฒนาผู้ต้องขังที่ยั่งยืน ก้าวอย่างที่ 5 การสร้างการยอมรับของสังคม ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติของเรือนจำดังต่อไปนี้ การจัดตั้งเรือนจำศูนย์ระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำ และทัณฑสถาน การขับเคลื่อนโครงการเรือนจำโครงสร้างเบา การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอุตสาหกรรม การส่งผู้ต้องขังออกทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม การขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าราชทัณฑ์ การ

เร่งรัดและการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังมีนโยบายในการพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์เพื่อสร้างการยอมรับจากสังคมซึ่งมีแนวปฏิบัติโดยการยกระดับการปฏิบัติงานและจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การติดตามพฤติการณ์ของผู้ต้องขังเพื่อการควบคุม การบูรณาการข้อมูลพฤติการณ์เพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย การใช้ข้อมูลพัฒนาเชิงพฤติกรรมของผู้ต้องขังในกระบวนการทบทวนปฏิบัติ และการยกระดับการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อสร้างสังคมและความปลอดภัย

จากการศึกษายังพบว่า เรือนจำจังหวัดลำพูนได้นำนโยบายของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโดยใช้กระบวนการปฏิบัติเพื่อให้ผู้ต้องขังเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีขั้นตอนกระบวนการดังนี้ การรับตัว โดยเริ่มจากการจัดทำทะเบียน รูปพรรณ ตรวจค้น ตรวจร่างกายและจิตใจ การคัดกรองความเสี่ยงด้านการควบคุม กระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเข้าใหม่ รวมถึงการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังขั้นพื้นฐานเพื่อจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข สำหรับกลุ่มนักโทษเด็ดขาดการค้นหาสาเหตุการกระทำผิดวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เช่น จิตใจ ทัศนคติ สังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว ความจำเป็นในการเปลี่ยนพฤตินิสัย พัฒนาจิตใจ ปรับทัศนคติเพิ่มความรู้ เพิ่มทักษะวิชาชีพ สำหรับกระบวนการควบคุม เรือนจำต้องทำให้เกิดความมั่นคงสูงสุด ควบคุมผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมโดยแยกกลุ่มการควบคุมผู้ต้องขัง สำหรับภารกิจเร่งด่วนที่เรือนจำจังหวัดลำพูนต้องดำเนินการเพื่อสนองตอบนโยบาย 5 ก้าวอย่างของกรมราชทัณฑ์ โดยการจัดระบบเสริมความมั่นคง เพิ่มความเข้มงวดในการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมต่างๆ จัดการดูแลผู้ต้องขังเป็นกลุ่มๆ โดยกำหนดกลุ่มผู้ต้องขังที่อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เจ้าหน้าที่ทุกคนมีการบันทึกเหตุการณ์สำคัญเฉพาะหน้า เช่น พฤติกรรมรวมของผู้ต้องขัง หรือเหตุการณ์ร้ายต่างๆ แล้วจัดส่งข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆ ที่ได้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ต้องขังให้เจ้าหน้าที่จำแนกรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจในการวางแผน โดยมีภารกิจด้านทบทวนปฏิบัติด้าน การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การติดตาม จำแนกซ้ำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ มีการปรับแผนให้เหมาะสมรวมถึงมีการเลื่อนรักษา ลดชั้นผู้ต้องขัง การพักโทษ อกยโทษ การลดวันต้องโทษ สำหรับการแก้ไขทางด้านจิตใจของผู้ต้องขังทางเรือนจำได้มีแนวทางในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม โดยการทำโครงการพัฒนาด้านจิตใจ การปรับทัศนคติ การเพิ่มทักษะวิชาชีพ และการเพิ่มทักษะเฉพาะทาง นโยบายที่เรือนจำจังหวัดลำพูนสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี คือ นโยบายการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งประกอบด้วยโครงการการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การจัดหลักสูตรการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยประเภทต่างๆ การนำผู้ต้องขังออกไปทำงานภายนอกเรือนจำ และบทบาทในการให้ความช่วยเหลือกับสังคม เช่น นำผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีและใกล้พ้นโทษออกไปทำงานช่วยเหลือสังคม รวมถึงการส่งต่อผู้ต้องขังพ้นโทษกลับสู่สังคม

สิ่งที่ผู้ตกเป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจในส่วนของการนำนโยบายต่างๆ ของเรือนจำจังหวัดลำพูน และคิดว่าเป็นสิ่งที่ดำเนินการได้ผลเป็นอย่างดี คือ การดำเนินนโยบายด้านการเตรียมความ

พร้อมก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขังออกสู่สังคมหรือถิ่นกำเนิดโดยการเชิญผู้บริหาร หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำองค์กรชุมชน และผู้นำท้องถิ่นท้องที่ รวมถึงตัวแทนที่เป็นผู้นำทางศาสนาเข้ามารับรู้ รับทราบแนวนโยบายของเรือนจำ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ทั้งทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกและการให้โอกาสในการทำงาน และการอยู่ร่วมกับสังคมให้กับผู้เข้าร่วมโครงการและมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติผู้ต้องขังที่จะปล่อยตัวให้กับผู้แทน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบในการรับผู้ต้องขังคืนสู่สังคม นอกจากนั้นทางเรือนจำจังหวัดลำพูนยังได้ดำเนินนโยบายโดยการนำผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี สุขภาพแข็งแรง และใกล้พ้นโทษออกไปปรับใช้สังคมในลักษณะของการทำงาน เช่น การขุดลอกคลอง การทำความสะอาดถนนหนทาง วัดวาอาราม และสถานที่ที่เป็นส่วนสาธารณะ รวมถึงมีนโยบายในการเตรียมความพร้อมที่จะรองรับผู้ต้องขังกลับสู่ถิ่นฐานบ้านเกิดโดยเรือนจำจังหวัดลำพูน ได้เข้าไปร่วมกับทางชุมชนในการวางแผนเตรียมความพร้อมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดูแลผู้ต้องขังในฐานะสมาชิกของชุมชน (จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน)

ภาพที่ 11 การสนธิกำลังระหว่างทหาร ตำรวจ พลเรือน และหน่วยงานราชการในการจับกุม ตรวจค้นสิ่งของต้องห้าม โทรศัพท์มือถือ และยาเสพติดในเรือนจำ

2. การบริหารจัดการด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และการจัดสวัสดิการ

2.1 ด้านบุคคล

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูน พบว่าบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูน สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ และกลุ่มผู้ต้องขัง ซึ่งในเรือนจำจังหวัดลำพูนมีบุคลากรที่เป็นฝ่ายบริหารอยู่ 8 คน ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูน ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง หัวหน้าฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ หัวหน้าฝ่ายฝึกวิชาชีพ หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ หัวหน้าบริหารทั่วไป ซึ่งทั้งหมดเป็นข้าราชการ ส่วนเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติมี

จำนวน 89 คน แบ่งเป็นข้าราชการชาย จำนวน 62 คน ข้าราชการหญิง จำนวน 11 คน พนักงานราชการชาย จำนวน 2 คน พนักงานราชการหญิง จำนวน 2 คน พนักงานราชการประจำสถานตรวจพิสูจน์ชาย จำนวน 7 คน พนักงานจ้างเหมาบริการขับรถยนต์ชาย จำนวน 2 คน พนักงานจ้างเหมาบริการบันทึกข้อมูลผู้ต้องขังหญิง จำนวน 1 คน พนักงานรักษาความปลอดภัย จำนวน 2 คน สำหรับบุคลากรที่เป็นผู้ต้องขัง มีจำนวนทั้งหมด 1,888 คน แบ่งเป็นผู้ต้องขังชาย จำนวน 1,705 คน ผู้ต้องขังหญิง จำนวน 183 คน ส่วนโครงสร้างการทำงานของเรือนจำจังหวัดลำพูน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง และส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง โดยส่วนควบคุมผู้ต้องขัง แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายทัณฑปฏิบัติมีหน้าที่ตรวจสอบหมายโดยจัดทำบัญชีคุมหมาย ตรวจสอบและรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่ จัดทำทะเบียนประวัติ ถ่ายรูปและพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังตลอดจนออกใบบริสุทธิ์ให้กับผู้ต้องขังที่ปล่อยตัว โดยแบ่งออกเป็นงานต่างๆ ดังนี้ งานทัณฑปฏิบัติ งานทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง งานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง งานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ส่วนฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ แบ่งงานต่างๆ ออกเป็นงานรักษาการณ์ภายในเรือนจำงานควบคุม โดยเน้นการควบคุมอย่างมืออาชีพ เป็นธรรม และมีเมตตาต่อผู้ต้องขัง และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการควบคุม งานสถานพยาบาล โดยให้บริการด้านการรักษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้ต้องขัง สำหรับส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายฝึกอบรม แบ่งงานต่างๆ ออกเป็น งานฝึกวิชาชีพ งานเงินทุนผลพลอยได้ งานปศุสัตว์ ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการให้การศึกษา อบรมพัฒนาจิตใจ ฝึกอบรมด้านวิชาชีพ โดยแบ่งงานต่างๆ ดังนี้คือ งานด้านการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ งานพัฒนาจิตใจ งานชุมชนบำบัด งานบริการให้อ่านและยืมหนังสือ ในส่วนของฝ่ายสวัสดิการ แบ่งงานด้านต่างๆ ดังนี้คือ งานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง งานสุภาพกรรม จัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง และงานเยี่ยมญาติ

หลักการบริหารจัดการด้านบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูน ภายใต้การนำของผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูน ได้ใช้หลักในการบริหารจัดการทั้งพระเดชพระคุณ คือ การบริหารจัดการภายใต้กรอบของระเบียบ กฎหมาย และกรอบของนโยบายกรมราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพราะองค์การในลักษณะของเรือนจำเป็นองค์กรที่ต้องดูแลบุคคลในลักษณะพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ต้องขังจากคติความต่างๆ โดยส่วนใหญ่แล้วบุคคลเหล่านี้จะมีปัญหาทางด้านระบบวิธีคิดและระดับจิตใจเข้ามาเกี่ยวข้อง (ผู้ต้องขัง) ด้วยเหตุผลของการเป็นองค์กรที่ต้องรับผิดชอบดูแลทั้งทางด้านระเบียบกฎหมาย ด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของบุคคลหลายประเภท ดังนั้นบุคลากรทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการต่างๆ ภายในเรือนจำ จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพิเศษเช่นกัน คุณสมบัติดังกล่าว คือ ต้องมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการเป็นบุคคลที่มีอุดมการณ์และมีจิตสาธารณะที่ต้องทุ่มเทแรงกายแรงใจและสติปัญญาในการที่จะอยู่ร่วมหรือดูแลควบคุมบุคคลในลักษณะพิเศษดังกล่าว ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ ร่วมกับการมีจิตวิทยาจึงจะสามารถดูแลควบคุมบุคคลพิเศษที่เป็นผู้ต้องขังในคดีต่างๆ ที่มาอยู่ในเรือนจำ ผู้บริหารสูงสุดใช้พระคุณในการบริหารจัดการดูแลควบคุมบุคคลพิเศษ โดยให้ความสำคัญกับ

สิทธิและเสรีภาพรวมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน ในเรือนจำจังหวัดลำพูน ผู้บริหารพยายามปลูกฝังระบบวิธีคิดความรู้สึกหรือการกระทำต่างๆ ต่อผู้ต้องขังในฐานะที่เขาเหล่านั้นเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ไม่ให้บุคลากรของเรือนจำมองผู้ต้องขังเป็นผู้ร้ายที่เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคมอยู่เสมอ

ด้วยฐานคิดดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารระดับสูงของเรือนจำจังหวัดลำพูน มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการบุคลากรของเรือนจำทั้งในส่วนของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพในการทำงาน เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน โดยเริ่มจากการคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำงานในเรือนจำทั้งในส่วนของการผ่านระบบราชการโดยผ่านกระบวนการสอบตามระเบียบ และในส่วนของการคัดเลือกบุคลากรที่เรือนจำสามารถจัดสอบเองได้ก็คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะประสบการณ์ มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความสามารถพิเศษในหลายๆ ด้าน ส่วนการรักษาดูแลบุคลากรที่มีคุณภาพทำงานอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารระดับสูงได้สร้างวัฒนธรรมองค์การทางด้านการมีระเบียบวินัยต่อตนเองและต่อการทำงาน วัฒนธรรมองค์การทางด้านการแต่งกายที่เน้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความพร้อมเพรียง ประกอบกับการทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อตนเองและสังคมและเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของเรือนจำจังหวัดลำพูน ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์การด้านการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และการสร้างวัฒนธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา โดยผ่านกิจกรรมโครงการ เช่น การกำหนดให้มีการแต่งกายตามแบบฟอร์มประจำวันที่กำหนด มีการเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ และผู้บัญชาการกล่าวอบรมและชี้แนะแนวทางการทำงานทุกวันจันทร์ มีโครงการจัดอาหารกลางวันให้บุคลากรร่วมรับประทานอาหารร่วมกันเพื่อให้เกิดการประหยัด และสร้างความสามัคคีระหว่างบุคลากรของเรือนจำ รวมถึงมีการบันทึกการปฏิบัติงานด้วยการจัดให้มีนาฬิกาข้อมือเพื่อตรวจสอบเวลาในการทำงานของบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรของเรือนจำออกไปปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานองค์กรและชุมชนภายนอกในลักษณะการร่วมทำกิจกรรมโครงการต่างๆ สำหรับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เรือนจำจังหวัดลำพูน โดยผู้บริหารมีการสนับสนุนการเรียนรู้ให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น มีโครงการอบรมสัมมนาทั้งที่เป็นโครงการที่เรือนจำและกรมราชทัณฑ์จัดขึ้นเอง และโครงการอบรมสัมมนาร่วมกับหน่วยงานองค์กรอื่นๆ เช่น โครงการยุติธรรมชุมชน การอบรมความรู้เฉพาะด้านของแต่ละส่วนงาน เช่น อบรมทางด้านการเงินและพัสดุ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคนิคการควบคุมผู้ต้องขัง จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ เป็นต้น รวมถึงการสนับสนุนให้บุคลากรได้ไปศึกษาเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และการสนับสนุนให้บุคลากรไปศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนการรักษาดูแลให้บุคลากรให้มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อองค์กรและเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรนั้น เรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับผิดชอบและทำงานอย่างเต็มศักยภาพและส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำงานเป็นทีม โดยคำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก และสนับสนุนให้องค์กรเกิดการ

เรียนรู้มีความคิดในเชิงสร้างสรรค์ และมีการปรับตัวในการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในยุคปัจจุบัน ในส่วนของการบริหารจัดการบุคลากรที่เป็นผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดลำพูน ได้มีการปฏิบัติ ต่อผู้ต้องขังโดยใช้ทั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับ ตามกฎหมาย และกฎของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันทั้ง ทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ภายในเรือนจำ โดยจัดการดูแล ควบคุม เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ทุก ประการ รวมถึงการทำกิจกรรมโครงการเสริมเพื่อให้เพิ่มคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของ ผู้ต้องขังอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์

สิ่งผุดกำเนิดที่เป็นองค์ความรู้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านบุคลากรของเรือนจำ จังหวัดลำพูน คือ การปลูกฝังจิตสำนึกของการทำงานเพื่อองค์กรโดยยึดมั่นในคุณค่าของการทำงานที่ตรง ต่อเวลา ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งทางด้านเวลาและสิ่งของเงินทอง ปลูกฝังให้บุคลากรมีระบบวิธีคิด เกี่ยวกับการมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อเจ้านาย เพื่อนร่วมงาน และผู้ต้องขัง โดยเฉพาะการมีทัศนคติต่อ ผู้ต้องขังที่เป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการเยียวยา รักษา อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่มีทัศนคติมองผู้ต้องขังเป็น ผู้ร้ายที่จะต้องมีการจัดการให้เด็ดขาดและหมดไปจากสังคม เรือนจำจังหวัดลำพูนยังให้ความสำคัญกับ สังคมภายนอกองค์กรโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโครงการเพื่อสังคมในลักษณะเข้าถึง เข้าใจ และปฏิบัติร่วมกัน

ภาพที่ 12 การสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการรักษาวินัยของข้าราชการ

ภาพที่ 13 การศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

2.2 งบประมาณ

จากการศึกษาเกี่ยวกับงบประมาณของเรือนจำจังหวัดลำพูนพบว่า ในรอบปีเรือนจำจังหวัดลำพูนมีงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในการบริหารจัดการ การดำเนินงานและการปฏิบัติงานประมาณ 60 ล้านบาท โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณมาจากกรมราชทัณฑ์ แบ่งออกเป็นงบบุคลากร งบลงทุน งบดำเนินงาน งบอุดหนุน ตลอดจนงบรายจ่ายอื่น และเงินนอกงบประมาณที่ได้จากการฝึกอบรมวิชาชีพและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง ประมาณ 5-6 ล้านบาทต่อปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนการรับจ้างแรงงานของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ยังมีเงินนอกงบประมาณจากการดำเนินกิจการร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ประมาณ 1,700,000 บาท ต่อปี โดยเงินงบประมาณของเรือนจำจังหวัดลำพูนได้ดำเนินการใช้จ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และในของส่วนเงินนอกงบประมาณทางเรือนจำได้นำไปใช้เงินทุนหมุนเวียนสำหรับการฝึกอบรมวิชาชีพผู้ต้องขัง เช่น ผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์ และการรับจ้างแรงงาน เช่น งานสานแข่งใส่ฝัก งานเย็บไม้กวาดดอกหญ้า งานซัก-รีด งานปัก-ถัก ผ้าพื้นเมือง งานผลิตหลักเขตที่ดิน ส่วนเงินนอกงบประมาณจากการดำเนินกิจการร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ผู้บริหารเรือนจำสามารถบริหารจัดการเงินนอกงบประมาณเพื่อใช้จัดสรรสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น การตัดชุดเครื่องแบบให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคน การแจกข้าวสารอาหารแห้งประจำทุกเดือน เป็นต้น จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดลำพูนพบว่า เงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์ เมื่อนำมาบริหารจัดการโดยการนำมาใช้จ่ายตามระเบียบฯ แล้ว ยังถือว่ามีความเพียงพอได้ในระดับหนึ่งแต่อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของการใช้จ่ายงบประมาณจึงทำให้บางครั้งทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานและการปฏิบัติงาน จนบางครั้งทำให้การปฏิบัติงานไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จนทำให้บางกิจกรรมโครงการที่มีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนผู้บริหารจึงตัดสินใจในการใช้เงินนอกงบประมาณในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าลักษณะการทำงานของเรือนจำที่มีลักษณะเป็นองค์กรที่จะต้องอาศัยความรวดเร็วในการดำเนินงาน เพราะบางกิจกรรมโครงการเกี่ยวข้องกับเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยในบริเวณเรือนจำ เช่น โครงการติดตั้งตาข่ายรอบบริเวณแนวกำแพง เพื่อป้องกันการลักลอบโยนสิ่งต้องห้ามหรือยาเสพติดเข้า-ออกภายในเรือนจำ และโครงการทำที่ป้องกันการเข้าออกของบุคคลและรถยนต์ที่เข้า-ออกบริเวณเรือนจำ ตลอดจนโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากรที่อยู่ในเรือนจำทั้งในส่วนของการข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำจังหวัดลำพูน (จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง)

สิ่งผิดกำเนิดที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านงบประมาณของเรือนจำจังหวัดลำพูน โดยคณะผู้บริหารที่นอกจากมีการบริหารจัดการงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับของทางราชการแล้ว ผู้บริหารยังใช้หลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณ โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมโดยที่การดำเนินกิจกรรมโครงการใดๆ ที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนผู้บริหารเรือนจำจะมีการประชุมปรึกษาหารือกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจใน

กิจกรรมโครงการนั้นๆ ร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการอภิปราย ชักถาม เพื่อหาข้อยุติว่ากิจกรรมโครงการไหนมีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการดำเนินการก่อนหลัง โดยใช้มติของที่ประชุม ประการสำคัญผู้บริหารคำนึงถึงหลักของความโปร่งใส และยุติธรรมในการบริหารจัดการเงินงบประมาณ โดยมีการปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตให้กับบุคลากรของเรือนจำ และให้บุคลากรมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อเงินงบประมาณที่มาจากเงินภาษีของประชาชนที่ทุกคนจะต้องตระหนักถึงคุณค่าของเงินงบประมาณที่เป็นเงินหลวงที่ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ บุคลากรทุกคนต้องมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบกิจกรรม โครงการที่เรือนจำจังหวัดลำพูนได้ดำเนินการได้ตลอดเวลา (จากการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูน) ที่ได้กล่าวว่า เรือนจำจังหวัดลำพูนภายใต้การนำของท่านผู้บัญชาการเรือนจำ บุคลากรทุกคนต้องยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์ ของการเป็นข้าราชการแผ่นดิน โดยมีนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักประหยัด น้อมนำเอาแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ในการดำรงวิถีชีวิตประจำวัน การทำงาน และการอยู่ร่วมสังคมแบบมีความสุข ยึดหลักความพอเพียงและประพฤติดนให้เหมาะสมในฐานะที่เป็นผู้ที่ดูแลและปกครองคน คือผู้ต้องขัง

2.3 วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารสถานที่

จากการศึกษาพบว่าวัสดุอุปกรณ์ที่มีความสำคัญและจำเป็นในเรือนจำ ประกอบด้วย เครื่องมือ อุปกรณ์ป้องกันรักษาความปลอดภัย เช่น เครื่องตรวจจับโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through) เครื่องเตือนภัย รถยนต์เคลื่อนที่เร็ว อาวุธปืนสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ตลอดจนตะบอง โล่ และนกหวีด สำหรับเทคโนโลยีที่มีความสำคัญและจำเป็น ประกอบด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ วิทยุสื่อสาร กล้องวงจรปิด CCTV ส่วนอาคารสถานที่ ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ อาคารสถานที่ภายนอกและภายในภายนอก ประกอบด้วย อาคารอำนวยการ อาคารสำหรับฝ่ายฝึกวิชาชีพ อาคารศรัทธาสำหรับญาติที่มาติดต่อเยี่ยมผู้ต้องขัง อาคารสำหรับฝึกวิชาชีพนวดแผนไทย และอาคารลานจอดรถ ส่วนอาคารสถานที่ภายใน ประกอบด้วย อาคารสำหรับฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ อาคารสำหรับฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ อาคารเรือนนอนชาย 1, 2, 3 อาคารโรงงานฝึกวิชาชีพแดน 1 อาคารสถานกักขังชาย อาคารสำหรับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ชาย อาคารสุททกรรม และอาคารเรือนนอนผู้ต้องขังหญิง 1, 2

ภาพที่ 14 อาคารเรียนนอนผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง และผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ชาย

เมื่อศึกษาถึงความเพียงพอและการจัดหาทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารสถานที่ พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ของเรือนจำในปัจจุบันถือว่ามีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ส่วนเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจำเป็นต้องมีการจัดหาและพัฒนาระบบให้มีความเพียงพอและทันสมัยให้พร้อมกับการใช้งานเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของเรือนจำ ในส่วนของอาคารสถานที่เกี่ยวกับการทำงานของบุคลากรในส่วนงานต่างๆ ถือว่ามีความเพียงพอและมีความ สะดวกสบาย แต่ในส่วนของอาคารสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังจำเป็นต้องมีการก่อสร้างเพิ่มเติมให้มีความเพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เพราะในขณะที่จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้น แต่อาคารสถานที่ ยังคงเดิมจึงทำให้บางอาคารเกิดความแออัด และทำให้การปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกันของผู้ต้องขังและ เจ้าหน้าที่ไม่สะดวกเท่าที่ควร

การผูกค่านิดที่เป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ เรือนจำจังหวัดลำพูน โดยผู้บริหารมีแนวทางในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคารสถานที่เพิ่มขึ้นทุกปี โดยใช้งบประมาณจากส่วนกลางและงบประมาณที่ทางเรือนจำจัดหาได้รวมถึง การได้รับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดความเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการปฏิบัติงานในภาพรวมของเรือนจำ จังหวัดลำพูนที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับอาคารสถานที่ คือ เรือนจำจังหวัดลำพูนยังมีพื้นที่ที่ใช้ สำหรับการเรียนรู้และฝึกวิชาชีพด้านการเกษตรแก่ผู้ต้องขังแบบครบวงจร คือ เรือนจำชั่วคราวบ้านยู โดย เน้นหนักให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้ถึงแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล

ที่ 9 ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์และสร้างคุณค่าทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกและการฝึกอาชีพให้แก่ผู้ต้องขังก่อนการพ้นโทษเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงยังเป็นพื้นที่เปิดให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กร สถานศึกษาต่างๆ ได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้ตามการร้องขอ ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งของเรือนจำจังหวัดลำพูน

ภาพที่ 15 การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่และการติดตั้งกล้องวงจรปิดรอบเรือนจำ

2.4 สวัสดิการ

จากการศึกษาด้านการจัดสวัสดิการของเรือนจำจังหวัดลำพูนพบว่า ในเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการจัดตั้งฝ่ายสวัสดิการขึ้น สังกัดส่วนพัฒนาผู้ต้องขังโดยแบ่งงานออกเป็นงานสวัสดิการและสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ทำหน้าที่ในการจัดหาทุนการศึกษาให้กับบุตรของผู้ต้องขัง การให้การสงเคราะห์ด้านเครื่องบริโภค อุปโภค สำหรับผู้ต้องขังไร้ญาติ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ งานสุททกรมจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขังทั้ง 3 มื้อ และงานเยี่ยมญาติโดยเปิดบริการให้ญาติผู้ต้องขังเข้าเยี่ยม งานด้านสวัสดิการและสงเคราะห์เกี่ยวกับการจัดหาทุนการศึกษาให้กับบุตรผู้ต้องขังนั้น เพราะผู้ต้องขังส่วนมากที่ได้รับโทษเข้ามาอยู่ในเรือนจำจังหวัดลำพูน ส่วนมากเป็นบุคคลที่มีครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ปู่ย่า ตายาย และที่สำคัญคือมีบุตรที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนในระดับต่างๆ ในเมื่อพ่อหรือแม่ต้องถูกดำเนินคดีและถูกจับกุมคุมขังอยู่ในเรือนจำก็ไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูและเงินทุนที่ใช้ให้บุตรเป็นค่าเล่าเรียนก็ไม่มีผลจากการที่พ่อแม่ถูกจำคุกก็นำไปสู่การสร้างปัญหาให้แก่ลูกทางด้านการศึกษาเล่าเรียนซึ่งทำให้เกิดปัญหาแก่สังคมในภาพรวม ด้วยเหตุผลดังกล่าวทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจึงได้จัดสวัสดิการโดยจัดหาทุนการศึกษาให้แก่บุตรของผู้ต้องขัง ซึ่งงบประมาณที่ใช้เพื่อการนี้ได้มาจากเงินสวัสดิการร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง สำหรับการจัดสวัสดิการด้านเครื่องอุปโภค

บริโศคสำหรับผู้ต้องขังไร้ญาตินั้น ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนก็ได้จัดสวัสดิการด้านเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับผู้ต้องขังไร้ญาติเหล่านั้นในลักษณะของการทำงาน รับจ้างแรงงานภายในเรือนจำ ซึ่งเป็นงานที่เรือนจำจัดหาจากห้างร้าน เอกชนภายนอกได้ทำในลักษณะของการฝึกฝีมือแรงงาน และได้จัดสรรเงินรางวัลปันผลเพื่อให้ผู้ต้องขังไร้ญาติสามารถนำเงินไปซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคตามที่ตนเองต้องการ สำหรับสวัสดิการด้านสุทธารม คือ ทางเรือนจำได้จัดเลี้ยงอาหารสำหรับผู้ต้องขัง จำนวน 3 มื้อต่อวัน ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดทำอาหารต่างๆ ส่วนมากได้มาจากการจัดซื้อตามระเบียบพัสดุโดยใช้เงินงบประมาณจากกรมราชทัณฑ์ รวมถึงผลผลิตที่เกิดจากการฝึกวิชาชีพด้านเกษตรกรรมจากเรือนจำชั่วคราวบ้านยู๋ ได้แก่ พืชผักต่างๆ ในการจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง เรือนจำจังหวัดลำพูนได้คำนึงถึงความปลอดภัยของสารอาหารตามหลักโภชนาการ โดยได้เชิญหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน พยาบาลวิชาชีพในเรือนจำ เข้ามาทำการตรวจคุณภาพของอาหาร ในส่วนของสวัสดิการงานเยี่ยมญาติทางเรือนจำจังหวัดลำพูน ได้จัดให้ผู้ต้องขังได้พบญาติวันละ 2 รอบ รอบเช้าและบ่าย นอกจากนั้นทางเรือนจำยังได้จัดงานวันพบญาติใกล้ชิด เพื่อให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสใกล้ชิดกับครอบครัว อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และทางเรือนจำฯ ยังได้จัดกิจกรรมนันทนาการในรอบปี 1 ปี ในวันสำคัญ โดยจัดให้มีดนตรีเพื่อให้ผู้ต้องขังได้ผ่อนคลายความเครียด ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมทางศาสนาเพื่อกล่อมเกลাজิตใจของผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ

การจัดสวัสดิการสำหรับบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูน พบว่าผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานและสร้างความมั่นคงทางด้านครอบครัว ในลักษณะการจัดสวัสดิการสร้างความผาสุกโดยช่วยเหลือทางด้านเครื่องอุปโภคบริโภคแก่บุคลากรทุกระดับ เช่น การมอบข้าวสารอาหารแห้ง ไข่ไก่ ให้กับบุคลากรในทุกเดือน มีการจัดตั้งกองทุนกู้ยืมเงินสำหรับแม่บ้านของบุคลากรชาย และกองทุนสวัสดิการศรัทธาสำหรับบุคลากรทุกระดับในลักษณะอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือน นอกจากนั้นยังมีการมอบสิ่งของเยี่ยมไข้สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ป่วยและเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนยังได้จัดสวัสดิการด้านอาหารกลางวัน เครื่องดื่มสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายในเรือนจำรวมถึงการจัดอาหารสำหรับผู้เข้าปฏิบัติหน้าที่เวรรักษาการณ์กลางคืน เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการมอบเครื่องหมายสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น มีการจัดสวัสดิการสำหรับการคลอดบุตร สวัสดิการเสื่อกันหนาวเพื่อเป็นของขวัญสำหรับวันปีใหม่ สวัสดิการเครื่องแต่งกายสำหรับเจ้าหน้าที่ สวัสดิการการตรวจสุขภาพประจำปีและสวัสดิการการจัดหาบ้านพักที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่

การผูกพันขององค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการที่น่าสนใจคือ การที่ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญทางด้านการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังนั้น เรือนจำจังหวัดลำพูนโดยคณะผู้บริหารคำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังทุกคนโดยมองผู้ต้องขังทุกคนเป็นผู้ป่วยและมีความอ่อนด้อยทางด้านระบบชีวิต และเป็นกลุ่มบุคคลที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลทางด้านจิตใจอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันและมีจิตสำนึกทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ รวมถึงการคำนึงถึงหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักเมตตาธรรม จึงมีการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังเป็นอย่างดีตาม

กรอบของระเบียบกฎหมายและกรอบของคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เสมอกัน สำหรับการจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูนนั้น ผู้บริหารมีความมุ่งหวังในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกฝ่ายซึ่งส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซื่อสัตย์ ยุติธรรม และโปร่งใส เป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามในการเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กรในลักษณะต่างๆ ที่จะเป็นโยบายสนองต่อองค์การในภาพรวม

ภาพที่ 16 การจัดสวัสดิการสำหรับเจ้าหน้าที่

2.5 การสร้างนวัตกรรมเชิงบริหารจัดการ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมเชิงการบริหารจัดการของเรือนจำจังหวัดลำพูนพบว่า การบริหารจัดการทั้งทางด้านบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ยังเป็นไปตามระบบของทางราชการที่อิงอาศัยกฎระเบียบ แบบแผน กติกา ของทางราชการเป็นหลัก เรือนจำจังหวัดลำพูนยังไม่มีการบริหารจัดการที่โดดเด่นจนก้าวไปเป็นนวัตกรรมทั้งนี้เพราะว่าเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นองค์กรที่ขึ้นตรงกับกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ที่มีทั้งกฎหมายและกฎระเบียบมากมาย รวมทั้งมีนโยบายโดยตรงของกรมราชทัณฑ์โดยที่การบริหารจัดการ การดำเนินการ และการปฏิบัติงานต่างๆ ต้องปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ในลักษณะจากบนลงล่างและมีตัวชี้วัดทางด้านต่างๆ เป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ที่ต้องให้เรือนจำจังหวัดลำพูนต้องมีการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงานตามกรอบที่ได้วางไว้ จึงเป็นผลทำให้ผู้บริหารของเรือนจำต้องคิดสร้าง

ทำ ภายในกรอบ โอกาสที่จะคิดนอกกรอบในเชิงการบริหารจัดการค่อนข้างเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะการมีตัวชี้วัดที่เป็นกรอบทางเดินที่ให้ทางเรือนจำจำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพราะถ้าไม่ปฏิบัติตามกรอบเกณฑ์ตัวชี้วัดก็จะมีโทษไม่ผ่าน ดังนั้น การที่จะคิดค้นและสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ทางด้านการบริหารจัดการในเรือนจำจึงค่อนข้างเป็นไปได้ยากแต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิจัยก็ยังพบว่าเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยคณะผู้บริหารยังมีความพยายามที่จะมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำให้การบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อองค์การให้มากที่สุดโดยมีการดำเนินโครงการที่ใกล้เคียงกับนวัตกรรม คือ การสร้างเครือข่ายเชิงการบริหารจัดการและการบูรณาการการทำงานระหว่างบุคคลในระดับสูงของแต่ละองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานของเรือนจำจังหวัดลำพูน เช่น ผู้บัญชาการเรือนจำไปเชื่อมความสัมพันธ์ทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนขององค์กรกับผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ ผู้อำนวยการกรมการjustหางาน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน และผู้นำท้องถิ่นท้องที่ในจังหวัดลำพูน ในลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ในเชิงส่วนตัวที่แนบแน่น ในลักษณะของการเป็นพรรคพวกเพื่อนฝูงหรือญาติมิตรจนนำไปสู่การร่วมกันทำงานในลักษณะของทีมและการบูรณาการจนทำให้กิจกรรมโครงการที่สำคัญๆ ประสบผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย อาจกล่าวได้ว่าการบริหารจัดการในเชิงเครือข่ายดังกล่าวในระยะต่อไปอาจจะก้าวไปเป็นการบริหารเชิงนวัตกรรมได้อีกกรณีหนึ่งที่มีการบริหารจัดการและดำเนินการจนประสบผลสำเร็จและเป็นที่พึงพอใจของผู้บังคับบัญชาระดับสูงคือการจัดระบบการควบคุมบุคคลเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยการจัดให้มีนาฬิกาข้อมือ เพื่อให้รับรู้รับทราบว่าบุคลากรในแต่ละฝ่ายของเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการปฏิบัติงานและมีการตรวจตราเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินภายในเรือนจำ โดยระบบนาฬิกาข้อมือจะทำให้ทราบได้ทันทีว่าบุคลากรคนไหนไปตรวจหรือไปปฏิบัติงาน ณ จุดไหนเวลาไหน ภายในเรือนจำ รวมถึงการที่ผู้บริหารมีนโยบายที่จะให้บุคลากรของเรือนจำได้มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการงานอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้จะไม่ได้ปฏิบัติงานอยู่ในเรือนจำก็ตามแต่โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไลน์กลุ่ม) เพื่อประสานงานและการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง ถ้าเกิดกรณีมีเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนผู้บริหารสามารถติดต่อประสานงานได้ทันทีทั้งที่ และระบบดังกล่าวถือว่าบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูนต้องปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ถึงแม้จะอยู่นอกพื้นที่เรือนจำจังหวัดลำพูนก็ตาม

สิ่งผิดกำเนิดที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรมของเรือนจำจังหวัดลำพูน จำเป็นอย่างยิ่งที่ทางกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จะต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ ประเมินตัวชี้วัดต่างๆ ที่กรมราชทัณฑ์กำหนดลงมาให้ทุกเรือนจำต้องปฏิบัติตามเพราะว่าแต่ละเรือนจำมีบริบท และพื้นที่ที่แตกต่างกัน การนำตัวชี้วัดทั้งหมดมาใช้เป็นกรอบทำให้เรือนจำบางแห่งไม่สามารถที่จะคิดนอกกรอบในเชิงบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ได้ และสร้างนวัตกรรมเชิงการ

บริหารได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามผู้บริหารระดับสูงของเรือนจำจังหวัดลำพูน ก็มีความพยายามที่จะสร้างให้เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรมโดยผ่านกิจกรรมโครงการที่ทำร่วมกับชุมชน โดยอาศัยเงินนอกงบประมาณของเรือนจำ เพราะการใช้เงินนอกงบประมาณยังมีช่องทางที่จะทำให้ผู้บริหารนำมาใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาเรือนจำโดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากรของเรือนจำทั้งในส่วนของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ ซึ่งจากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูน ในฐานะผู้บริหารก็จะพยายามคิดนอกรอบแต่ทำในกรอบในการสร้างนวัตกรรมเชิงการบริหารให้เกิดขึ้นกับเรือนจำจังหวัดลำพูน โดยจัดให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ได้ไปศึกษาดูงานในเรือนจำทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีลักษณะของการบริหารจัดการที่ดี และเป็นนวัตกรรมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในเรือนจำจังหวัดลำพูน (จากการสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูน)

2.6 การดำเนินโครงการพัฒนาพฤตินิสัยด้านร่างกายและจิตใจ

จากการศึกษาการดำเนินโครงการพัฒนาพฤตินิสัย ด้านร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขังภายในเรือนจำจังหวัดลำพูน พบว่ามีการจัดการเรียนการสอน การฝึกวิชาชีพด้านต่างๆ การพัฒนาด้านจิตใจผู้ต้องขัง และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้กับสังคม โดยผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ เช่น โครงการฝึกระเบียบวินัยแก่ผู้ต้องขังและการส่งเสริมการออกกำลังกาย การจัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในเรือนจำและนอกเรือนจำโดยการไปเชื่อมสัมพันธ์กับเรือนจำอื่นๆ การให้บริการตรวจสอบสุขภาพแก่ผู้ต้องขังประจำเดือน และการให้ผู้ต้องขังทำงานตามที่ทางเรือนจำได้มอบหมายให้รับผิดชอบ เพื่อให้ผู้ต้องขังมีการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะของการ ได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ต้องขังฝึกวิชาชีพทางด้านต่างๆ เช่น งานแกะสลักช่างเครื่องเรือนไม้ งานช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง การฝึกวิชาชีพช่างเสริมสวย การทำอาหารและขนมเบเกอรี่ การฝึกวิชาชีพพ่นพู่ไทย และการรับจ้างแรงงานจากเอกชนภายนอกองค์กรที่นำผลิตภัณฑ์ต่างๆ เข้ามาให้ผู้ต้องขังทั้งชายและหญิงทำ เช่น งานสานเข่งใส่ผัก งานเย็บไม้กวาดดอกหญ้า งานขัดทำสีเครื่องเรือนไม้ งานชัก-รีด งานปักผ้าพื้นเมือง งานเย็บผ้า งานโมเดลแดนหญิง งานถักอวน การผลิตหลักเขตที่ดิน และการออกไปรับจ้างแรงงานจากหน่วยงานภายนอกเรือนจำ เช่น การรับจ้างแรงงานในเขตเทศบาลเมืองลำพูน และการออกไปให้บริการสาธารณะประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชน และหมู่บ้าน เช่น การไปขุดลอกคลอง และการทำความสะอาดในสถานที่ราชการต่างๆ เช่น โรงเรียน วัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานีตำรวจ ตามการร้องขอ ตลอดจนถึงการฝึกวิชาชีพทางการเกษตร เช่น การปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังจะสามารถนำองค์ความรู้ทางด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ภายหลังพ้นโทษโดยทางเรือนจำได้จัดสถานที่เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติ ณ เรือนจำชั่วคราวบ้านยู ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 11 ไร่ ตลอดจนการพัฒนาด้านการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาสายอาชีพในระดับ ปวช./ปวส. สายสามัญในระดับมัธยมต้น มัธยมปลายและในระดับ

ปริญญาตรีโดยการประสานงานกับสถาบันทางการศึกษาภายนอก เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน วิทยาลัยการอาชีพปทุมธานี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช โดยมีวิทยากรและอาจารย์เข้ามาทำการจัดการเรียนการสอนภายในเรือนจำจนทำให้ผู้ต้องขังหลายรายสามารถเรียนจบได้ตามหลักสูตรทุกระดับ

ส่วนการพัฒนาพฤตินิสัยทางด้านจิตใจของผู้ต้องขังทั้งชายและหญิง เรือนจำจังหวัดลำพูน ได้ดำเนินโครงการอบรมและบรรยายธรรมให้กับผู้ต้องขัง โดยเชิญบุคลากรทางด้านศาสนาทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม และผู้มีองค์ความรู้ทางด้านการพัฒนาจิตใจเข้ามาเป็นวิทยากรบรรยายอบรมให้ความรู้ ทางด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งโครงการที่เกี่ยวกับศาสนาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจของผู้ต้องขัง เช่น โครงการที่เกี่ยวกับ พิธีกรรมในทางพุทธศาสนา เช่น โครงการอบรม (มัคนายก) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักของศาสนา และสามารถนำหลักการต่างๆ ไปปฏิบัติในทางที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อ ปลุกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้ต้องขังโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางศาสนพิธี โครงการสัปดาห์สมาธิ ตาม แนวทางพระธรรมมงคลญาณ โดยมีวิทยากรจากสถาบันพลังจิตตานุภาพเข้ามาร่วมดำเนินโครงการ ให้กับผู้ต้องขังในเรือนจำ โครงการอบรมเสริมสร้างความรู้คุณธรรมค่านิยม 12 ประการ เพื่อ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม ค่านิยม 12 ประการให้กับผู้ต้องขังให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วย ลดช่องว่างระหว่างวัย ความรู้ ฐานะความเป็นอยู่ การประพฤติดนให้เป็นคนดีของสังคมเป็นประโยชน์ ต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ ทั้งในขณะที่ผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำและภายหลังพ้นโทษ รวมถึงเป็น การปลุกฝังให้ผู้ต้องขังมีระเบียบวินัย เคารพกฎกติกาของสังคม และตระหนักยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์รวมถึงให้ผู้ต้องขังมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ ยึดมั่นในคุณธรรมและค่านิยม ที่ดีของสังคม ตลอดจนเพื่อปลุกฝังกล่อมเกล่าให้ผู้ต้องขังเห็นคุณค่าของตนเองในการสร้าง คุณประโยชน์ให้กับครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ

การผูกพันที่เป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาพฤตินิสัยทางด้านร่างกายและ จิตใจของผู้ต้องขัง ในส่วนของการพัฒนาทางด้านร่างกายนั้นเห็นว่าทางเรือนจำจังหวัดลำพูนสามารถ ทำได้ดีตามมาตรฐานที่ทางกรมราชทัณฑ์กำหนดไว้ จะมีเพียงในเรื่องของกรณีที่มีการเจ็บไข้ได้ป่วย ระบบการเบิกจ่ายยาควรมีการดำเนินการให้รวดเร็วและเพียงพอ รวมถึงการมีพยาบาลวิชาชีพที่ดูแล ควรมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามจำนวนของผู้ต้องขังที่นับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของการฝึก วิชาชีพ ควรมีการจัดการฝึกวิชาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขังตาม ความถนัด โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำซากจะได้มีโอกาสในการฝึกวิชาชีพแบบซ้ำๆ ซึ่งไม่ ก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตหลังการพ้นโทษ สำหรับการศึกษาเรียนรู้ นับว่าเรือนจำจังหวัดลำพูนสามารถบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี และสามารถตอบโจทย์ความต้องการ ของผู้ต้องขังเป็นส่วนใหญ่ ประการสำคัญในส่วนของการพัฒนาพฤตินิสัยทางด้านจิตใจของผู้ต้องขังที่ กระทำผิดซ้ำนั้น จากการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจ คือ การพัฒนาพฤตินิสัยทางด้านจิตใจของ

ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำควรมีการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยจัดหาและสรรหาวิธีการใหม่ๆ ที่ดำเนินการแล้วเป็นมรรคเป็นผลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณของผู้ต้องขังโดยแท้จริง ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่มักจะมีลักษณะของการป่วยทางด้านจิตใจและสติปัญญา มักจะมองไม่เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง ความรู้สึกนึกคิดในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติค่อนข้างมีน้อย ดังนั้นการพัฒนาทางด้านจิตใจของผู้ต้องขัง จำเป็นจะต้องมีจุดเน้นให้ผู้ต้องขังมีจิตสำนึกความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติเพื่อให้ผู้ต้องขังไม่มีการกระทำที่เป็นการประชดตนเองและสังคม ด้วยเหตุผลดังกล่าวทางเรือนจำจังหวัดลำพูนควรตระหนัก และให้ความสำคัญในการพัฒนาทางด้านจิตใจและจิตวิญญาณของผู้ต้องขังอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการจำแนกการพัฒนาผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะพฤติกรรม การแสดงออกของผู้ต้องขัง

ภาพที่ 17 กิจกรรมส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพและการพัฒนาจิตใจ

2.5 การบูรณาการ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการของเรือนจำจังหวัดลำพูน ร่วมกับหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ เอกชน กลุ่มองค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในระดับหมู่บ้าน ตำบล โดยผ่านผู้นำท้องที่คือผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ลักษณะของการบูรณาการตามที่ได้จากการสัมภาษณ์และลงสังเกตการณ์ในชุมชน เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการบูรณาการกับหน่วยงาน องค์กร ต่างๆ และชุมชนในสองลักษณะ คือ มีการทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และการบูรณาการในลักษณะของการทำงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกัน หน่วยงานและองค์กรที่เรือนจำจังหวัดลำพูน ร่วมบูรณาการการทำงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการ ประกอบด้วย สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดลำพูน จัดหางานจังหวัดลำพูน ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำพูน โรงพยาบาลจังหวัดลำพูน สถานีตำรวจภูธรเมืองลำพูน วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง สถาบันพลังจิตานุภาพจังหวัดลำพูน สถาบันทางศาสนา และชุมชนระดับหมู่บ้าน ตำบล รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่

ประกอบด้วย เทศบาลตำบลอุโมงค์ เทศบาลตำบลริมปิง เทศบาลตำบลบ้านแป้น เทศบาลตำบลม่วงน้อย เทศบาลตำบลแม่แรง เทศบาลตำบลบ้านธิ เทศบาลตำบลบ้านกลาง เทศบาลตำบลบ้านดั้นธง เทศบาลตำบลเหมืองจี้ เทศบาลตำบลหนองช้างคืน เทศบาลตำบลทาปลาดุก เทศบาลตำบลเวียงยอง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหอย

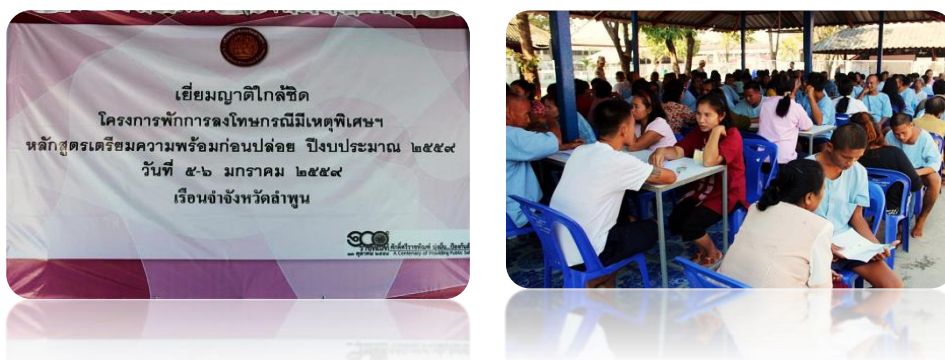
ลักษณะของการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆ กับเรือนจำจังหวัดลำพูนพบว่า มีการบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การอบรมแก้ไขฟื้นฟู โปรแกรมเฉพาะ การเยี่ยมบ้านประกอบการพิจารณาให้การสงเคราะห์ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การให้การปรึกษาเป็นกลุ่ม การจัดทำเอกสารราชการระบุตัวบุคคล การจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ รวมถึงการสงเคราะห์ภายหลังพ้นโทษ จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ประกอบกับการศึกษาในเชิงเอกสารสามารถขยายรายละเอียด ลักษณะการบูรณาการการดำเนินงาน การดำเนินโครงการกิจกรรม และการปฏิบัติงานระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงานองค์กร ชุมชนต่างๆ เป็นรายประเด็นดังนี้

1. การจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง เป็นกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยเริ่มตั้งแต่การรับตัวผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำจนกระทั่งได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษโดยจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นกระบวนการโดยต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีขั้นตอนของการจำแนกผู้ต้องขัง ประกอบด้วย ขั้นตอนการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ต้องขังแต่ละคนเป็นขั้นตอนของการดำเนินการเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานทางด้านประวัติครอบครัว ประวัติการประกอบอาชีพ พื้นฐานความรู้ของผู้ต้องขังระดับสติปัญญา และบุคลิกภาพโดยทั่วไปของผู้ต้องขัง ประการสำคัญคือ ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำ ความผิด และสาเหตุแห่งการกระทำผิด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล การวางแผน ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามความเหมาะสมของแต่ละคน รวมถึงการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ต้องขังแต่ละคนปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบำบัดรักษา อบรม แก้ไข ฟื้นฟูจิตใจของผู้ต้องขังเพื่อความสะดวกคล้อยกับสภาพร่างกายจิตใจระดับสติปัญญา พื้นฐานความรู้ความถนัด และสาเหตุของการกระทำผิด การดำเนินการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้นได้มาจากการวิเคราะห์และกำหนดแผนงานแนวทางหรือมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามความเหมาะสมของแต่ละคนโดยมีการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง ตลอดจนมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงและมีระยะเวลาของการปฏิบัติอย่างชัดเจน ขั้นตอนการนำไปปฏิบัติโดยปกติเรือนจำจังหวัดลำพูน ได้มีการกำหนดแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามความเหมาะสมของผู้ต้องขังแต่ละคนหลังจากนั้นจะต้องมีการดำเนินการตามแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เพื่อให้การปฏิบัติงานตามแผนอย่างจริงจัง เรือนจำจังหวัดลำพูน ได้มีการจัดกิจกรรมปฏิบัติตามลำดับ

ความสำคัญที่ได้กำหนดไว้ในแผนตามระยะเวลาที่กำหนด ทั้งในส่วนของการบำบัดรักษา การพัฒนาจิตใจ การฝึกวิชาชีพและการให้การศึกษาสายวิชาชีพฯ ขั้นตอนการติดตามผลการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังเมื่อเรือนจำจังหวัดลำพูนได้มีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามแผนดำเนินการไประยะหนึ่งทางเรือนจำจังหวัดลำพูน ได้มีการติดตามผลการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังว่าเกิดผลหรือไม่อย่างไร และมีปัญหาข้อขัดข้องในเรื่องใดบ้าง หากว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจทางเรือนจำจังหวัดลำพูน จะต้องมีการดำเนินการในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อทางเรือนจำจังหวัดลำพูน จะได้ค้นหาข้อบกพร่องในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในครั้งต่อไป และนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการประเมินผลและติดตามผลไปใช้ปรับปรุงในการวางแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ขั้นตอนการจำแนกผู้ต้องขังซ้ำโดยปกติทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจะต้องมีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำในทุกๆ 6 เดือนหรือ 1 ปี ภายหลังที่ได้มีการดำเนินการจำแนกผู้ต้องขังไปแล้วและการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดลำพูนจะดำเนินการโดยทันทีเมื่อเกิดปัญหาจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนการปฏิบัติงานให้บังเกิดผลที่ดีอย่างทันเหตุการณ์ ขั้นตอนการเตรียมโครงการปล่อยตัวผู้ต้องขัง ในขั้นตอนดังกล่าว คือ เมื่อผู้ต้องขังใกล้จะได้รับการปล่อยตัวโดยเหลือกำหนดเวลาที่จะต้องรับโทษไม่เกิน 6 เดือนทางเรือนจำจังหวัดลำพูน โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ (นักสังคมสงเคราะห์) จะต้องมีการนำข้อมูลต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในขณะที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำไปใช้ในการจัดทำแผนและดำเนินโครงการเตรียมปล่อยตัวผู้ต้องขังตามความเหมาะสมของผู้ต้องขังแต่ละคน โดยที่เรือนจำจะให้ช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อผู้ต้องขังที่จะต้องออกไปอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกภายหลังการพ้นโทษ รวมทั้งจัดให้มีโครงการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในลักษณะการเชิญบุคลากรจากหน่วยงานองค์กรและชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซึ่งประกอบด้วย บุคลากรที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา บุคลากรด้านการศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และเครือข่ายภาคสังคมต่างๆ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ภายในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูนตามความเหมาะสม คณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจะมีบทบาทในการกำหนดแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานเรือนจำที่กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้ ลักษณะการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไข การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประโยชน์ของการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลด้านต่างๆ ของผู้ต้องขังไปวางแผนเพื่อจัดทำกิจกรรมโครงการทางด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคเครือข่ายต่างๆ ในลักษณะของการบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงานร่วมกัน ประการสำคัญคือ ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจะมอบข้อมูลเกี่ยวกับการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแต่ละคนทั้งชายและหญิง

ให้กับองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตความรับผิดชอบที่มีผู้ต้องขังต้องพ้นโทษกลับไปอาศัยอยู่ในชุมชน เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่และคนในชุมชนได้มีข้อมูลไปใช้ในการวางแผนในการบริหารจัดการ ดำเนินการและปฏิบัติต่อผู้พ้นโทษซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน ในฐานะผู้มีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องดูแลรับผิดชอบโดยตรง

2. การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เรือนจำจังหวัดลำพูน ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายและชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังก่อนการปล่อยตัวออกจากเรือนจำสู่สังคมโดยการดำเนินการร่วมให้การอบรมทักษะทางอาชีพ อบรมทักษะทางสังคม อบรมทักษะการปรับตัวและการทำงานสาธารณะประโยชน์ร่วมกับสังคมชุมชน การให้สวัสดิการและสังคมสงเคราะห์ ในลักษณะของการช่วยเหลือด้านงบประมาณหรือวัสดุสิ่งของ การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับการวางแผนและทักษะการอยู่ร่วมกับสังคม การออกเยี่ยมบ้านและการวางแผนการดำเนินชีวิต รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือ เช่น การจัดหางานในระยะสั้น จากการศึกษายังพบว่า สาเหตุสำคัญที่ต้องมีโครงการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนได้รับการปล่อยตัวด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดลำพูนที่จะได้รับการปล่อยโทษนั้นมีอยู่หลายกลุ่มลักษณะ เช่น กลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่มีปัญหาภายหลังการปล่อยตัวทั้งนี้เนื่องจากผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวมีผู้อุปการะมีที่อยู่อาศัยที่แน่นอน มีเงินทุนประกอบอาชีพ มีค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายก็จะให้ความช่วยเหลือทางด้านการให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับทักษะประสบการณ์ในการประกอบอาชีพต่างๆ และการให้การศึกษาอบรมทางด้านทักษะการอยู่ร่วมกับสังคมและการวางแผนในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม สำหรับกลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่มีปัญหาภายหลังการปล่อยตัวมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง มีครอบครัวและญาติพี่น้องแต่ขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพและไม่มีค่าพาหนะกลับภูมิลำเนา เรือนจำจังหวัดลำพูนร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายจะดำเนินโครงการอบรมด้านอาชีพและประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรในจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนทุนประกอบอาชีพหรือค่าพาหนะเพื่อกลับภูมิลำเนาและประสานงานกับหน่วยงาน องค์กร และชุมชนเพื่อเตรียมจัดหางานรองรับให้กับผู้ต้องขังหลังการพ้นโทษ ส่วนกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเนื่องมาจากประสบปัญหาทางด้านการไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ไม่มีผู้อุปการะดูแล ไม่มีญาติพี่น้องและประการสำคัญไม่มีเป้าหมายปลายทางของชีวิตภายหลังการพ้นโทษทางเรือนจำจังหวัดลำพูนร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายจะนำผู้ต้องขังเหล่านี้มาทำการอบรมทั้งทางด้านการประกอบอาชีพและการฟื้นฟูสภาพจิตใจและทักษะการอยู่ร่วมกับสังคมในลักษณะโครงการพิเศษเพื่อพิจารณาให้การช่วยเหลือให้ตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล

ภาพที่ 18 โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

3. การอบรมแก้ไขฟื้นฟูโปรแกรมเฉพาะ ถึงแม้ว่าการฟื้นฟูผู้ต้องขังจะเป็นหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดลำพูนที่ทางกรมราชทัณฑ์มอบหมายให้เป็นภารกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งนอกจากการมีหน้าที่ในการควบคุมผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาลแล้วทางเรือนจำจังหวัดลำพูนยังคงมีหน้าที่สำคัญทางด้านการปรับปรุงและพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำความผิดให้กลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุขด้วยเหตุผลที่ว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเหล่านี้ได้ถูกหล่อหลอมมาจากสถาบันทางสังคมหรือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาเป็นระยะเวลายาวนาน การแก้ไขพฤตินิสัยของผู้กระทำความผิดในเรือนจำในระยะสั้นๆ จึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างทำได้ยากด้วยเหตุดังกล่าวกรมราชทัณฑ์ได้พยายามที่จะคิดค้นในการสร้างนวัตกรรมและพัฒนาวิธีการปรับปรุงและพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำความผิด โดยมีเป้าหมาย คือ การตอบสนองความคาดหวังของสังคมในลักษณะรูปแบบการคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคมจากบทบาทหน้าที่ที่ทางกรมราชทัณฑ์มอบหมายให้กับทางเรือนจำทั่วประเทศ ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจึงร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายและชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูนทำโครงการที่เกี่ยวกับการอบรมแก้ไขฟื้นฟูโปรแกรมเฉพาะ โดยมีการดำเนินโครงการร่วมกัน เช่น โครงการราชทัณฑ์สมานฉันท์ โครงการฟื้นฟูผู้ต้องขังคดียาเสพติด (ผู้ค้ารายย่อย) โดยมุ่งเน้นเพื่อแก้ไขฟื้นฟูปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติด และการดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำจังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ผู้ต้องขังคดียาเสพติดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้นและเพิ่มศักยภาพในการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเพื่อลดความต้องการ (Demand) ยาเสพติดในเรือนจำจังหวัดลำพูน โดยมีกิจกรรมชุมชนบำบัด (Care Model) เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด ความเชื่อที่ผิด และอารมณ์ความรู้สึกรวมถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้ต้องขังคดียาเสพติด โดยใช้วิธีการกระบวนการกลุ่ม เช่น การประชุม การเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ การปรับแต่งพฤติกรรม การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างความรับผิดชอบต่อการทำงาน รวมถึงการให้การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความคิด การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติด้าน ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนการฝึกทักษะอาชีพและ

ฝึกทักษะทางสังคม นอกจากนั้นทางเรือนจำจังหวัดลำพูน ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ เช่น โรงพยาบาลจังหวัดลำพูน วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง สถานีตำรวจภูธรป่าซาง สภานายความจังหวัดลำพูน มูลนิธิตะวันฉาย วัดแม่สารป่าขาม และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดลำพูน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร่วมจัดกิจกรรมโปรแกรมแมทริกโมเดล (Matrix Model) ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อปรับพฤติกรรมทางปัญญาให้แก่ผู้ต้องขังคดียาเสพติดโดยมีเป้าหมายเพื่อหยุดวงจรการซ้ำยาเสพติดและการเสพยาเสพติด รวมถึงการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ต้องขังเพื่อพัฒนาศักยภาพให้ผู้ต้องขังสามารถใช้ชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมและการอยู่รอดในสังคม เช่น การใช้ชีวิตที่ถูกต้องในเรือนจำ กลุ่มครอบครัวสัมพันธ์ พิธีสาบานตนในการไม่ซ้ำยาเสพติด โดยมีกิจกรรมการให้คำปรึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

ภาพที่ 19 การอบรมแก้ไขฟื้นฟูโปรแกรมผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด

4. การเยี่ยมบ้านประกอบการพิจารณาให้การสงเคราะห์ โครงการนี้ถือว่าเป็นโครงการที่เรือนจำจังหวัดลำพูนตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยดำเนินโครงการร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่ามีความสำคัญในการดำเนินโครงการนี้เป็นอย่างมาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ร่วมดำเนินโครงการเยี่ยมบ้านประกอบการพิจารณาให้การสงเคราะห์จนประสบผลสำเร็จให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น เทศบาลตำบลริมปิง และเทศบาลตำบลอุโมงค์ ซึ่งมีการดำเนินโครงการในลักษณะของการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับทางเรือนจำจังหวัดลำพูนอย่างเป็นทางการ นอกจากนั้นยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือโดยมีการดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกับทางเรือนจำจังหวัดลำพูน ทั้งโครงการการเยี่ยมบ้าน และกิจกรรมโครงการอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านกาด องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งรวงทอง องค์กรบริหารส่วนตำบลเวียงแก้ว องค์กรบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว เทศบาลตำบลเวียงผาง องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ และองค์กรบริหารส่วนตำบลป่าพลู ซึ่งองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นเหล่านี้ที่เข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับทางเรือนจำจังหวัดลำพูนมีทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูนและจังหวัดอื่นๆ ที่มีผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมที่อยู่ในเรือนจำและเตรียมปล่อยตัวพ้นโทษ นอกจากทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจะมีการบูรณาการการทำงานโครงการร่วมกับองค์กรภาคเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานองค์กรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในและนอกจังหวัดลำพูน ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนยังให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับชุมชนโดยผ่านผู้นำท้องที่ คือ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และคณะกรรมการหมู่บ้านในลักษณะของการบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการรองรับผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

สิ่งผิดกำเนิดที่เป็นองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับการบูรณาการการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน คือ การทำตามนโยบายและมีหนังสือสั่งการมาจากรัฐบาลโดยผ่านกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องลงสู่หน่วยงานผู้ปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดลำพูน โดยมีลักษณะของการบูรณาการ การบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานในลักษณะของการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันอย่างเป็นทางการและการร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันโดยหลายโครงการมีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการโดยมีตัวแทนของทุกภาคส่วนเข้าร่วมเป็นกรรมการ จากการศึกษาพบว่า โดยนโยบายและหลักการต่างๆ ค่อนข้างดี แต่กลับพบปัญหาในเชิงการปฏิบัติ เพราะหลายภาคส่วนดำเนินการไปเพราะบทบาทหน้าที่และตามข้อกำหนดตัวชี้วัดที่แต่ละองค์กรจะต้องดำเนินการให้บรรลุตามตัวชี้วัดเท่านั้น จึงเกิดปัญหาในเชิงการปฏิบัติที่ไม่มีความจริงจังและต่อเนื่อง จนทำให้การบริหารจัดการการดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากเท่าที่ควร อีกประการหนึ่งที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การบูรณาการในเชิงพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร คือ การขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ขับเคลื่อนการดำเนินงานและการปฏิบัติเพราะโดยนโยบายของทางรัฐบาลมุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน องค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน โดยลดทอนที่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเงินงบประมาณที่จะใช้ขับเคลื่อนโครงการกิจกรรมต่างๆ เพราะจากการศึกษาพบว่า งบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้ในการขับเคลื่อนยังเป็นของแต่ละหน่วยงานและองค์กร ยังไม่มีงบประมาณโดยตรงเพื่อการนี้ บางหน่วยงานที่มีงบประมาณจำกัดหรือไม่ให้ความสำคัญต่อเรื่องของผู้ต้องขังและการกระทำผิดซ้ำเท่าที่ควร ก็ไม่มีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการดังกล่าว ดังนั้นเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณก็เป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลและกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม รวมถึงหน่วยงาน องค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนต้องตระหนักและให้ความสำคัญเพื่อให้การบูรณาการ การบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรม

ประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง โดยใช้การบูรณาการทั้งทางด้านจิตใจ การทำงาน และการจัดสรรงบประมาณร่วมกัน (จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน)

ภาพที่ 20 การบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อสร้างอาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง

ตอนที่ 4 ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย ปัญหาเชิงบริหารจัดการ ปัญหาการบูรณาการ ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

1. ปัญหาเชิงนโยบาย

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลทางด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และการป้องกันการกระทำผิดซ้ำพบว่า ปัญหาเชิงนโยบายของรัฐบาล คือ ปัญหาด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แน่นนอน ดังปรากฏให้เห็นในสถานการณ์ในปัจจุบันที่มียาเสพติดเกือบทุกประเภทเพิ่มจำนวนมากขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะยาไอซ์ และยาบ้า ซึ่งกำลังแพร่ระบาดไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทุกสาขาอาชีพทั้งทางด้านการเสพและการขายจนทำให้วงจรของยาเสพติดในประเทศไทยมีความเข้มแข็งมากขึ้นจนยากที่จะบริหารจัดการและปราบปรามให้หมดสิ้นไปได้ ทั้งนี้เกิดจากปัจจัยหลายประการที่เอื้อต่อการทำให้ยาเสพติดสามารถแพร่ขยายและทำให้ขบวนการเกี่ยวกับยาเสพติดมีความเข้มแข็งและสลับซับซ้อนมากขึ้นในประเทศ

ไทย เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยนั้นมียาเสพติดบริเวณติดกับประเทศเพื่อนบ้านระหว่างรอยต่อของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจะมีพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยหลายๆ ชชาติพันธุ์และลักษณะของพื้นที่เป็นป่าเขาถ้ำนาไพรทั้งสภาพภูมิประเทศและอุณหภูมิเหมาะสมที่จะปลูกฝิ่นซึ่งเป็นพืชต้นกำเนิดของยาเสพติดประเภทต่างๆ ประกอบกับพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยเหมาะที่จะใช้เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดและขนส่งยาเสพติดประเภทต่างๆ เข้ามาในประเทศไทยผ่านไปยังประเทศต่างๆ ที่มีความต้องการยาเสพติด ปัจจัยด้านกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลซึ่งเริ่มจากต้นทางคือการผลิต การขนย้ายและการจำหน่ายยังไม่ได้ผลอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ทั้งในส่วนของบริหารจัดการการดำเนินการและการปฏิบัติเพราะในขณะที่กระบวนการและวงจรของยาเสพติดมีความสลับซับซ้อนรวดเร็วไปมากกว่ากระบวนการบริหารจัดการของรัฐบาล เพราะเท่าที่ผ่านมาจะสังเกตเห็นได้ว่ากระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ซึ่งส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติด ผู้ค้ายาเสพติดและผู้กระทำความผิดซ้ำ ดูเหมือนจะซ้ำกว่ากระบวนการของยาเสพติดไปก้าวหนึ่ง ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจต้องยอมรับว่าระบบเศรษฐกิจโดยภาพรวมของประเทศไทยที่ถดถอยมาโดยตลอดก็เป็นผลทำให้กระบวนการของยาเสพติดได้ฉกฉวยโอกาสในการแพร่ขยายยาเสพติดได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับกระบวนการยาเสพติดได้อาศัยความอ่อนแอทางด้านสังคมของประเทศไทยในยุคปัจจุบันภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีระบบทุนนิยมที่ใช้เงินทองเป็นตัวล่อให้คนไทยติดกับดักของความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและความมีหน้ามีตาในสังคม รวมถึงค่านิยมทางด้านวัตถุนิยม บริโภคนิยมมาเป็นกระแสหลักต้นในการทำให้กระบวนการยาเสพติดมีความแข็งแกร่งในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การแก้ไขจากการศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขของรัฐบาลโดยผ่านกระทรวง กรม และหน่วยงาน องค์การภาครัฐที่เกี่ยวข้องในลักษณะของการมีนโยบายและมาตรการต่างๆ โดยให้ความสำคัญให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดำเนินงานและปฏิบัติงานในลักษณะของการบูรณาการความร่วมมือ ร่วมกันดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ โดยมีนโยบายจากระดับบนสู่ระดับล่างซึ่งหน่วยงานหรือองค์กรและชุมชนส่วนใหญ่ก็จะดำเนินการหรือปฏิบัติงานตามคำสั่งโดยมีตัวชี้วัดเป็นตัวกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ ซึ่งที่ผ่านมาสามารถบริหารจัดการ ดำเนินการ และปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ยังคงไม่ได้ผลมากมายเท่าที่ควรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะรัฐบาลจะต้องหันกลับมาทบทวนถึงนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่ผ่านมานำมาปรับปรุงแก้ไขให้การป้องกันปราบปรามยาเสพติดที่จะส่งผลต่อการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดจนมีจำนวนผู้ต้องขังล้นเรือนจำให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิม ในลักษณะของการบริหารจัดการที่ต้นตอหรือต้นกำเนิดที่ทำให้เกิดยาเสพติดแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เพราะถ้าไม่มีการผลิตยาเสพติดแล้ว การซื้อขายก็จะลดน้อยถอยลงเพราะตัดวงจรตั้งแต่ต้นน้ำและสาเหตุที่ทำให้เกิดผู้เสพ ผู้ค้า คือ กลางน้ำ ก็จะเกิดขึ้นได้น้อยและ

ปลายน้ำก็จะทำให้ทั้งยาเสพติดและผู้เสพผู้ขายไม่มีโอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องในวงจรหรือกระบวนการยาเสพติดได้ และจากการศึกษาพบว่า การแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดและผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขปัญหที่ปลายเหตุหรือปลายน้ำเท่านั้น ซึ่งความเป็นจริงแล้วรัฐบาลต้องมีนโยบายและทุ่มเทงบประมาณรวมถึงการจัดให้มีหน่วยงานหรือองค์การเฉพาะที่จะจัดการกับต้นตอของการผลิตยาเสพติดโดยตรงร่วมกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่ใช้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคปัจจุบัน

2. ปัญหาเชิงบริหารจัดการ

จากการศึกษาการบริหารจัดการของเรือนจำจังหวัดลำพูน พบว่าการบริหารจัดการทั้งทางด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการจัดสวัสดิการต่างๆ ของเรือนจำจังหวัดลำพูนต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติตามคำสั่งของกรมราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัด โดยมีมาตรฐานตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเครื่องมือประเมินความสำเร็จของการบริหารจัดการของทุกเรือนจำทั่วประเทศ ซึ่งบางครั้งอาจเป็นอุปสรรคปัญหาสำหรับการบริหารจัดการของแต่ละเรือนจำด้วยเหตุผลที่ว่าแต่ละเรือนจำมักจะมีบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งบางครั้งจากนโยบายและตัวชี้วัดต่างๆ ที่รัฐบาลโดยกรมราชทัณฑ์กำหนดให้ใช้เป็นกรอบในการนำมาบริหารจัดการ ดำเนินงาน และปฏิบัติงาน กลับกลายเป็นอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการของแต่ละเรือนจำ จนทำให้ผู้บริหารไม่สามารถคิดนอกกรอบในเชิงการบริหารจัดการและการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในเชิงการบริหารจัดการได้มากเท่าที่ควร จนทำให้เรือนจำหลายแห่งในประเทศไทยขาดโอกาสต่อความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อที่จะสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาเรือนจำทั้งในส่วนของคุณภาพ งบประมาณ อาคารสถานที่ และการจัดสวัสดิการผ่านโครงการกิจกรรมต่างๆ ได้มากเท่าที่ควร เพราะถ้าดำเนินการแล้วก็จะไม่เป็นไปตามมาตรฐานตัวชี้วัดเรือนจำก็จะถูกประเมินไม่ผ่านมาตรฐาน ปัญหาที่เกี่ยวข้องในเชิงการบริหารจัดการอีกประการหนึ่ง คือ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) การบริหารจัดการภายในเรือนจำบางเรื่องบางประการที่เป็นสิ่งที่ผู้บริหารเห็นว่าเป็นสิ่งดีที่จะเป็นประโยชน์ต่อเรือนจำในภาพรวมต่อสังคมชุมชนและประเทศชาติ แทนที่ผู้บริหารจะมีโอกาสในการคิด สร้างสรรค์ และกระทำกิจกรรมโครงการที่เป็นสิ่งใหม่ๆ ในเชิงนวัตกรรมแต่ก็ติดกรอบระเบียบ กฎหมาย ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จนเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการที่จะทำให้เรือนจำพัฒนาและเจริญก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน

สำหรับปัญหาทางด้านบุคคลของเรือนจำจังหวัดลำพูนที่เห็นเป็นที่ประจักษ์ คือ จำนวนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันอัตราเจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อการดูแลผู้ต้องขังถึง 20 คน ทั้งที่ตามมาตรฐานสากลแล้ว เจ้าหน้าที่ 1 คน จะดูแลผู้ต้องขังเพียง 5 คนเท่านั้น รวมถึงการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์และ

ความเชี่ยวชาญเฉพาะตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบโดยตรง และบุคลากรในเรือนจำจังหวัดลำพูนบางส่วนงานยังขาดแคลน ในส่วนปัญหาด้านงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า งบประมาณที่ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนได้รับจัดสรรมาจากกรมราชทัณฑ์และเงินนอกงบประมาณ ยังไม่เพียงพอ และมีความล่าช้าต่อการนำมาใช้ในการบริหารจัดการ ดำเนินงาน และการปฏิบัติงานในบางครั้ง เพราะติดระเบียบกฎหมายและระบบของทางราชการจนทำให้การพัฒนาเรือนจำจังหวัดลำพูน บางครั้งไม่ต่อเนื่องและมีการหยุดชะงักโดยเฉพาะงบประมาณที่ใช้ในการก่อสร้างและการจัดสถานที่ที่จำเป็นบางอย่าง สำหรับปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่พบว่า อุปกรณ์บางอย่างยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เช่น คอมพิวเตอร์ วิทยุสื่อสาร และอุปกรณ์เกี่ยวกับการป้องกันภัยและเหตุฉุกเฉินอันพึงจะเกิดขึ้นในเรือนจำ ในส่วนของอาคารสถานที่พบว่า สถานที่สำหรับจอดรถดับแค้น สถานที่สำหรับติดต่อเยี่ยมญาติยังไม่เพียงพอเนื่องจากมีความคับแคบ โรงฝึกวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังมีไม่เพียงพอ พื้นที่สำหรับฝึกวิชาชีพและทำกิจกรรมสำหรับผู้ต้องขังหญิงมีไม่เพียงพอ พื้นที่ในการจัดเลี้ยงอาหารคับแคบไม่เพียงพอและปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอยภายในเรือนจำ ในขณะที่ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังชายและหญิงยังไม่สามารถดำเนินการด้วยความเป็นอิสระ ในส่วนของเรือนจำจังหวัดลำพูน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าติดกับระเบียบ กฎหมาย และข้อปฏิบัติบางประการตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้อย่างเคร่งครัดและชัดเจนว่าสวัสดิการไหนที่สามารถกระทำได้หรือไม่อย่างไร เช่น การจัดสวัสดิการเครื่องนุ่งห่ม การจัดสวัสดิการด้านเงินฝาก สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางกรมราชทัณฑ์และเรือนจำจังหวัดลำพูนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังทั้งชายและหญิง

แนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั้งหมดทางเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารมีแนวทางในการแก้ไขในส่วนของการควบคุมดูแลผู้ต้องขังโดยใช้วิธีการใช้ความสามารถ และศักยภาพของเจ้าหน้าที่โดยฝึกให้มีความอดทน รับผิดชอบ และมีจิตวิทยาในการอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก ในส่วนของบุคลากรที่ขาดแคลนในส่วนงานต่างๆ ผู้บริหารใช้วิธีการให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหลายๆ ด้านในลักษณะการทำงานได้หลายหน้าที่ และงานบางอย่างผู้บริหารได้ใช้วิธีการและสนับสนุนให้บุคลากรได้รู้จักการทำงานเป็นทีม รวมถึงการขออัตรากำลังเพิ่มขึ้นไปยังกรมราชทัณฑ์ ในส่วนของงบประมาณที่มีไม่เพียงพอและล่าช้า ผู้บริหารเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการแก้ไขปัญหาโดยการประสานติดตามไปยังกรมราชทัณฑ์เพื่อให้ทางกรมราชทัณฑ์ได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วน และในบางกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและอาจสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับทางเรือนจำจังหวัดลำพูนในภาพรวมได้ ผู้บริหารของเรือนจำจังหวัดลำพูนจะมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาข้อสรุปในการแก้ไขปัญหาอันพึงจะเกิดขึ้นในลักษณะของการขอมติในที่ประชุม โดยการขอใช้เงินนอกงบประมาณที่ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจัดหาได้ด้วยตนเอง สำหรับวัสดุอุปกรณ์บางอย่างที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการใช้งานทางเรือนจำจังหวัดลำพูนก็จะจัดทำแผนเพื่อขอรับการ

จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นนั้นๆ ไปยังกรมราชทัณฑ์ ในขณะเดียวกัน ในกรณีที่เกิดการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนจริงๆ ทางผู้บริหารก็จะพิจารณาใช้เงินนอกงบประมาณในการจัดหา ส่วนอาคารสถานที่ที่ไม่เพียงพอ ปัจจุบันพบว่าทางเรือนจำจังหวัดลำพูน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมราชทัณฑ์ตามแผนงานโครงการประจำปีซึ่งปัจจุบันทางกรมราชทัณฑ์ได้มีการจัดสรรงบประมาณดังกล่าวเพื่อมาดำเนินการจัดสร้างแล้วบางส่วน เช่น อาคารหลังคาที่พักสำหรับผู้ต้องขังชายและหญิง และโรงงานฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังชาย ส่วนการแก้ปัญหาด้านการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังชายหญิงตามความจำเป็นแล้ว นอกจากทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจะมีการจัดสวัสดิการที่เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์แล้ว การจัดสวัสดิการบางอย่างที่ผู้บริหารเห็นว่ามีความจำเป็นและสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขังโดยรวมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยไม่ผิดระเบียบกฎหมายและข้อบังคับบางอย่างทางเรือนจำจังหวัดลำพูนก็จะอาศัยงบประมาณจากเงินนอกงบประมาณและการขอความร่วมมือด้านต่างๆ จากหน่วยงาน องค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้กับผู้ต้องขังเป็นครั้งคราว

3. ปัญหาการบูรณาการ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบูรณาการทั้งการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง คดียาเสพติดระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงาน องค์กร และชุมชนพบว่ามีปัญหาในขั้นตอนของการปฏิบัติที่ไม่มีความต่อเนื่องและจริงจังจนทำให้การบูรณาการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากเท่าที่ควร การศึกษาทั้งจากการสัมภาษณ์และการศึกษาในเชิงเอกสารวิชาการต่างๆ และหนังสือสั่งการมาจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และเอกสารโครงการต่างๆ พบว่าการบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำนั้นมีทั้งในส่วนการบูรณาการในระดับสูง คือ ในระดับกระทรวงต่างๆ เช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม และการบูรณาการในระดับล่างของหน่วยงาน องค์กร และชุมชนในระดับปฏิบัติ เช่น เรือนจำจังหวัดลำพูน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดลำพูน สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน สถาบันทางการศึกษา องค์กรทางศาสนา สถานีตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล ลักษณะของการบูรณาการในระดับสูง คือ การบูรณาการในเชิงนโยบายเป็นส่วนใหญ่ และมีการสั่งการลงมายังหน่วยงานระดับล่างในพื้นที่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติ ปัญหาก็คือ นโยบายของกระทรวงต่างๆ ไม่มีความสอดคล้องต้องกันด้วยสมบูรณ์ ยังคงเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นเพื่อสนองตอบภารกิจของแต่ละกระทรวง และกรมภายใต้การดูแลเป็นสำคัญจนบางครั้งอาจทำให้การบูรณาการนโยบายทางด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดถูกลดทอนความสำคัญลงไป รวมถึงการให้ความสำคัญ

เกี่ยวกับงบประมาณเพื่อการบูรณาการทางด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำก็ยังไม่มีความชัดเจนมากเพียงพอ กระทรวงหรือกรมไหนเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการดูแลด้วย เหตุดังกล่าวจึงเป็นเพียงแค่การบูรณาการเพียงนโยบายยังไม่มีกระบวนการทางด้านการงบประมาณและการวางแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันอย่างจริงจัง

ในส่วนปัญหาในเชิงปฏิบัติของหน่วยงาน องค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล คือ ในระดับพื้นที่ยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการในระดับพื้นที่ที่ชัดเจน รวมถึงการไม่มีแผนการปฏิบัติงานร่วมกันที่เป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ เนื้อหาสาระของการบูรณาการส่วนใหญ่จึงเป็นไปตามหนังสือสั่งการของแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรและสั่งการลงมายังผู้นำท้องถิ่นท้องที่ สาระหรือหัวใจของการทำงานเชิงบูรณาการอย่างแท้จริงจึงยังคงทำได้แค่ประสานขอความร่วมมือและการทำกิจกรรมโครงการร่วมกันระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงานองค์กรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงชุมชนท้องถิ่นในลักษณะการบูรณาการเป็นบางเรื่องในรูปแบบของการทำโครงการร่วมกันเป็นเรื่องๆ ไป ในระดับการปฏิบัติงานจึงยังไม่มีกระบวนการทั้งในส่วนของงบประมาณ บุคลากร และการจัดทำแผนปฏิบัติงานเชิงบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจังเช่นเดียวกับการบูรณาการในระดับสูงในส่วนของระดับกระทรวงหรือกรมต่างๆ จึงเป็นปัญหาในการบูรณาการในเชิงปฏิบัติที่ไม่ต่อเนื่อง และเป็นระบบจนส่งผลให้การปฏิบัติงานทางด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดไม่บรรลุเป้าหมายมากเท่าที่ควร

การแก้ไขปัญหาทางเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารก็มีความตระหนักและให้ความสำคัญและมองหาแนวทางการแก้ไขมาโดยตลอด โดยมีการบริหารจัดการ การดำเนินการ ทั้งในส่วนของการทำกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานหลายอย่างเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังคดียาเสพติดและคดีในลักษณะอื่นเพิ่มขึ้นด้วยการกระทำผิดซ้ำ และทางเรือนจำจังหวัดลำพูนร่วมกับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ และชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล ได้ดำเนินการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และการส่งเสริมอาชีพ รวมถึงโครงการเกี่ยวกับการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมีจุดเน้นให้ชุมชนเป็นฐานในการดูแลผู้ต้องขังภายในหลังพ้นโทษ นอกจากนั้นเรือนจำจังหวัดลำพูนยังมีแนวทางที่จะทำให้เกิดการบูรณาการกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการต่างๆ ขึ้นมาโดยเชิญตัวแทนของหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการและมีความพยายามที่จะทำให้เกิดแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานเชิงบูรณาการในระดับพื้นที่ให้เกิดขึ้นอย่างแน่นอนในอนาคตอันใกล้นี้ แต่ที่ผ่านมาทางเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารและบุคลากรก็พยายามใช้แนวทางในการประสานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กับหน่วยงานองค์กรต่างๆ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนทั้งภายในและภายนอกจังหวัดลำพูน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการ การ

ดำเนินงาน การปฏิบัติงานในลักษณะของการบูรณาการ ซึ่งทางเรือนจำจังหวัดลำพูนก็สามารถทำได้ในระดับที่ดี โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล และเรือนจำจังหวัดลำพูนก็ยังคงมีความพยายามมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำทุกวิธีการเพื่อจะทำให้การบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงานในเชิงบูรณาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

4. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง

จากการศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขังทั้งชายและหญิงของเรือนจำจังหวัดลำพูน คือ ปัญหาจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลที่ อาคารสถานที่เท่าเดิมเป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการในการควบคุมดูแลและการจัดระเบียบทั้งทางด้านการกินอยู่ การพักผ่อนหลับนอน และการฝึกวิชาชีพต่างๆ ปัญหาทางด้านการจับกลุ่มมั่วสุมเพื่อทำกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้ต้องขัง เช่น การสักรยันต์ การเล่นการพนัน ปัญหารักร่วมเพศ ปัญหาการจับกลุ่มถ่ายทอดประสบการณ์ที่ไม่ดี รวมถึงปัญหาการแสดงขอบเขตอำนาจในการปกครองกันเองในกลุ่มผู้ต้องขัง ตลอดจนปัญหาทางด้านสุขภาพโรคร้ายต่างๆ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ถึงแม้ทางเรือนจำจะมีการเข้มงวดกวดขันอย่างเต็มที่ก็ตาม แต่ด้วยจำนวนผู้ต้องขังที่มีมากและผู้ปฏิบัติงานควบคุมดูแลมีน้อย บางครั้งการดูแลอาจไม่ทั่วถึงจึงปรากฏปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขังเกิดขึ้นได้ในบางครั้ง

การแก้ไขในส่วนของจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นทางเรือนจำก็จัดทำแผนและของบประมาณไปยังส่วนกลางจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เพื่อดำเนินการจัดระเบียบเรือนจำ สร้างอาคารที่พักสำหรับผู้ต้องขัง และโรงงานฝึกวิชาชีพต่างๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจุบันทางเรือนจำจังหวัดลำพูนก็ได้รับการจัดสรรงบประมาณมาบางส่วนและกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง ในส่วนของปัญหาที่เกี่ยวกับการพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ต้องขังที่ไม่พึงประสงค์ทางด้านต่างๆ ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนได้ทำการแก้ไขโดยนำหลักธรรมภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยใช้มาตรการทางกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ อย่างเคร่งครัด ร่วมกับการใช้หลักคุณธรรม เมตตาธรรม และยุติธรรม คือ การพูดคุยทำความเข้าใจ ว่ากล่าวตักเตือนและจัดอบรมให้ความรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาให้กับผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการให้ผู้ต้องขังมีส่วนร่วมคิดและได้แสดงความคิดเห็นบางประการต่อปัญหาและการแก้ไขปัญหาพร้อมกับทางเรือนจำ และในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเรือนจำ ผู้บริหารของเรือนจำจังหวัดลำพูนได้เปิดโอกาสให้บุคลากรของเรือนจำเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ รับทราบและหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน โดยทุกขั้นตอนจะเป็นไปด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ทางเรือนจำจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขังได้ในระดับหนึ่งแต่ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนับวันจะมีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งทางเรือนจำ โดยผู้บริหารเรือนจำก็ต้องมีการจัดทำแผนงานโครงการต่างๆ ไว้รองรับและเตรียมความพร้อมเสมอ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำ

จากการศึกษาจากการสัมภาษณ์และเอกสารทางวิชาการรวมถึงการรวบรวมความรู้จาก
วัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่งเกี่ยวกับสาเหตุที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำและวัตถุประสงค์ข้อที่สองการบริหาร
จัดการและการบูรณาการตลอดจนปัญหาต่างๆ ทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาเป็นข้อเสนอในการบริหาร
จัดการเชิงบูรณาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของ
เรือนจำจังหวัดลำพูนได้ดังนี้

1. รัฐบาลโดยกระทรวง กรม หน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบเกี่ยวกับวงจรของ
ยาเสพติดควรมีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจังทั้งในส่วนของการนโยบายการ
ดำเนินการและการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
แบบครบวงจรของการก่อให้เกิดยาเสพติดทั้งในส่วนของการป้องกัน การก่อเกิดยาเสพติดที่มี
ขบวนการตั้งแต่การผลิต การจำหน่าย การจับกุมคุมขัง ตลอดจนการบริหารจัดการผู้ต้องขังภายหลัง
พ้นโทษ โดยที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องไม่ควรแก้ปัญหาในเชิงเดี่ยวต้องแก้ปัญหาในเชิงระบบหรือ
แก้ปัญหาด้านยาเสพติดโดยต่างคนต่างทำไม่มีการเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างจริงจัง แนวทางการ
แก้ปัญหาเชิงบูรณาการควรมีการดำเนินการแบบครบวงจรโดยตัดตอน ขั้นตอนของการก่อเกิดยาเสพติด
ทุกรูปแบบ เช่น การแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมืองการปกครอง รวมถึง
ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ
ประชาชนไปพร้อมๆ กับการแก้ไขปัญหาเสพติดในลักษณะเพียงแค่การจับกุมคุมขังและการดูแล
ผู้ต้องขังหลังการพ้นโทษเท่านั้น เพราะต้องยอมรับว่าปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในยุคปัจจุบันที่
แพร่หลายไปทุกกลุ่มองค์กรของสังคมไทยของคนทุกสาขาอาชีพจนทำให้เรือนจำในประเทศไทยเป็น
พื้นที่ที่ต้องรองรับและดูแลผู้ต้องขังที่เกี่ยวกับยาเสพติดด้วยเหตุผลที่ว่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ทำ
ให้คนในสังคมไทยทางกลุ่มไม่สามารถมีรายได้ที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับปาก
ท้องที่ต้องรับผิดชอบตัวเองและครอบครัว ปัญหาทางด้านสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาทางด้าน
การศึกษาและการเมืองการปกครอง รวมถึงปัญหาทางด้านการละเลยและห่างไกลจากศาสนาของคน
ในสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมตามมามากมายโดยเฉพาะปัญหาทางด้านความยากได้
ยากมี ความยากมีหน้ามีตาในวงสังคม ล้วนเป็นปัญหาที่นำไปสู่คนไทยบางกลุ่มเลือกที่จะเข้าสู่วงจร
ของยาเสพติดอย่างมากมาย เป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่มีให้เห็นในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการ
แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาเชิงระบบในรูปแบบการบูรณาการในทุกมิติ
เพื่อตัดวงจรของยาเสพติดให้ลดน้อยลงไปในประเทศไทย โดยรัฐภายใต้การมีหน่วยงาน องค์กรที่

รับผิดชอบต้องมีการแก้ไขโดยการป้องกัน ปราบปราม ควบคุมดูแลทั้งระบบแบบครบวงจรในลักษณะของการเชื่อมโยงและการบูรณาการอย่างจริงจัง

2. การบริหารจัดการเชิงบูรณาการกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นที่ทราบกันดีว่าการที่ยาเสพติดประเภทต่างๆ มีการระบาดอย่างแพร่หลายและนับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นในประเทศไทย ซึ่งมีสาเหตุสำคัญระดับต้นๆ ก็คือลักษณะภูมิประเทศของประเทศไทยที่มีเขตแดนที่เป็นรอยต่อติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งประเทศพม่า มาเลเซีย กัมพูชา เวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยพื้นที่ที่เป็นรอยต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตก ทิศตะวันออกบางส่วนมีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าและภูเขา ส่วนเขตติดต่อทางด้านใต้มีหลายจังหวัดของประเทศไทยติดกับทะเล จากลักษณะของพื้นที่ที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวเป็นพื้นที่เอื้อต่อการปลูกพืชที่นำมาสกัดเป็นสารตั้งต้นของยาเสพติดและใช้เป็นแหล่งผลิตยาเสพติด รวมถึงการขนย้ายยาเสพติดทั้งการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านหรือนำออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะการนำเข้าและนำออกทางทะเล ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่มีให้เห็นได้ในยุคปัจจุบัน จนเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่เกี่ยวข้องจับกุมกันจนไม่เว้นแต่ละวันจนส่งผลทำให้คุกหรือเรือนจำในประเทศไทยเต็มไปด้วยนักโทษหรือผู้ต้องขังที่เกี่ยวกับคดียาเสพติดและนับวันยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้น จนทำให้รัฐบาลไทยต้องแบกรับปัญหาโดยต้องจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนมากในรอบปีงบประมาณ ซึ่งได้มาจากเงินภาษีของประชาชนคนไทย เพื่อนำมาใช้จ่ายในการควบคุม ดูแล กลุ่มคนเหล่านี้อย่างมากมายมหาศาล ดังนั้นถ้ารัฐบาลมีแนวทางในการกำจัดป้องกันและปราบปรามต้นกำเนิดที่ก่อให้เกิดยาเสพติดอย่างจริงจังและเป็นระบบมีแผนยุทธศาสตร์อย่างชัดเจน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่มากเพียงพอเพื่อการกำจัดต้นน้ำต้นทางของยาเสพติด คือ การกำจัดทั้งการปลูกพืชที่ใช้เป็นสารตั้งต้นของยาเสพติด กำจัดสารเคมีที่ใช้ในวงการแพทย์ที่เป็นส่วนผสมที่สำคัญของยาเสพติด และกำจัดแหล่งผลิตของยาเสพติดอย่างจริงจังแบบถอนรากถอนโคน ในลักษณะของการทำให้ไม่มีการผลิตหรือการทำให้การผลิตลดน้อยลงได้ก็จะเป็นการแก้ไขปัญหากับยาเสพติดได้อย่างตรงเป้าหมายถูกจุด ถูกทิศ ถูกทาง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการลดจำนวนผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้เสพ และจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินรวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของคนไทยบางกลุ่มที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับวงจรของยาเสพติด

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อกำจัดการผูกกำเนิดของยาเสพติดจากต้นทาง รัฐบาลไทยสามารถกระทำได้ด้วยการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การหลักที่มีความเป็นเอกภาพทางด้านการบริหารจัดการ การดำเนินการและการปฏิบัติงานขึ้นมา โดยให้หน่วยงานหรือองค์การพิเศษดังกล่าวที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นให้ขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรีและขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี โดยเหตุผลของความมีเอกภาพของหน่วยงานหรือองค์กร เป้าหมายหลักของหน่วยงานหรือองค์กร

คือ การกำจัดแหล่งผลิตยาเสพติดตามพื้นที่เขตรอยต่อระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางบกและทางทะเลอย่างถาวรจนโคนรวมถึงการกำจัดวงจรต่างๆ ของการจะนำมาซึ่งการผลิตยาเสพติดทุกชนิด เช่น การตัดวงจรของการปลูกพืชที่จะนำมาใช้เป็นสารตั้งต้นของยาเสพติด ตลอดจนการตัดวงจรของการลำเลียงเคลื่อนย้ายหรือขนส่งยาเสพติด การตัดวงจรของสารเคมีทางการแพทย์บางชนิดที่จะนำไปใช้เป็นส่วนผสมของยาเสพติด ทั้งการนำเข้าและนำออกยาเสพติดมายังประเทศไทย ซึ่งถ้ารัฐบาลโดยหน่วยงานหรือองค์กรดังกล่าวสามารถบริหารจัดการ ดำเนินการ และปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างตรงจุด คือ เป็นการแก้ไขปัญหาดรณเหตุ ต้นทาง หรือเป็นการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับยาเสพติดที่ต้นน้ำ

โดยหลักสำคัญของการบริหารจัดการเชิงบูรณาการของรัฐบาลไทยภายใต้การตั้งหน่วยงานหรือองค์การหลักขึ้นมารับผิดชอบโดยตรงทางด้านการกำจัดกระบวนการผลิตยาเสพติดแบบถาวรจนโคน โดยที่รัฐบาลต้องทุ่มงบประมาณเพื่อการนี้อย่างเต็มที่และมากเพียงพอเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติการ และควรบรรจุเป็นงบประมาณแบบผูกพันและต่อเนื่องทุกปี โดยมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างชัดเจนและมีการประเมินการใช้จ่ายงบประมาณอย่างจริงจังจึงมีการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลโดยสำนักนายกรัฐมนตรี สำหรับการบริหารจัดการด้านบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กรหลักในการกำจัดกระบวนการยาเสพติดดังกล่าว จำเป็นที่รัฐบาลจะต้องคัดสรรและจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทางด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ประการสำคัญบุคคลดังกล่าวต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณรวมถึงเป็นผู้มีประวัติดี มีความโปร่งใส ยุติธรรม ไม่เคยมีประวัติต่างพร้อยในการทำงานมาก่อน ตลอดจนมีความเป็นผู้นำแบบผสมผสานที่มีทั้งความเมตตาและความเด็ดขาดภายในคนคนเดียว มีสุขภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาดีมีความพร้อมที่จะทำงานเสียสละทุ่มเทพล้งกาย พล้งใจให้กับหน่วยงานหรือองค์กรอย่างเต็มศักยภาพโดยผู้ที่จะต้องทำงานให้กับองค์กรรัฐบาลอาจใช้วิธีคัดเลือกบุคคลมาจาก กระทรวง กรม หน่วยงาน หรือองค์กรของรัฐบาลที่มีอยู่และคัดเลือกจากบุคคลที่อาสารับใช้และเสนอตัวเข้ามาทำงานให้กับองค์กรด้วยการออกแบบวิธีการคัดเลือกบุคคลอย่างเป็นระบบและเหมาะสม และมีการจัดวางโครงสร้างการทำงานสายการบังคับบัญชาที่สั้นกระทัดรัดชัดเจน แต่เน้นให้เป็นโครงสร้างแบบแนวนราบให้มากที่สุด เป็นลักษณะของโครงสร้างการทำงานที่มีความยืดหยุ่นสูงเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและปรับตัวในการบริหารจัดการ การดำเนินการ และการปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งโครงสร้างองค์การควรประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายการข่าว ฝ่ายการเงินการคลัง ฝ่ายประสานและสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศต่างประเทศและฝ่ายปฏิบัติเชิงพื้นที่ โดยบุคลากรขององค์กรจะเน้นให้มีเพียงตำแหน่งและ

หน้าที่ความรับผิดชอบแต่ไม่มีตำแหน่งที่เป็นระบบยศหรือซีใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ การชิงดีชิงเด่นในการทำงานและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน บุคคลที่ทำงานในองค์กรจะเน้นความมีอุดมการณ์ ความมีคุณค่าและความมีศักดิ์ศรี เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของบุคคลที่ทำงานในมีคุณค่า มีอุดมการณ์และมีคุณภาพในการสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ

ส่วนการบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่ อาวุธยุทโธปกรณ์และเทคโนโลยี ทางด้านการรวบรวมข้อมูลและการสื่อสารต่างๆ รัฐต้องทุ่มงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างให้กับหน่วยงานหรือองค์กรนี้อย่างมากเพียงพอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในเชิงการบริหารจัดการ การดำเนินการ และการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่ใช้สำหรับการจัดการ กำจัด กวาดล้าง ทำลาย พื้นที่ปลูกพืชที่ใช้เป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติด กระบวนการซื้อขายและขนส่งสารเคมีทางการแพทย์บางชนิดที่ใช้เป็นสารประกอบสำคัญของยาเสพติดที่เล็ดลอดและลักลอบซื้อขายและขนจากตัวเมืองไปยังพื้นที่ชายแดน รวมถึงแหล่งผลิตยาเสพติดที่อยู่ตามเขตรอยต่อของชายแดนทั้งทางบกและทางทะเลให้หมดไปซึ่งถ้าหน่วยงานหรือองค์กรที่ตั้งขึ้นมาสามารถบริหารจัดการ ดำเนินการและปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศไทยได้อย่างตรงเป้าหมาย เพราะเมื่อรัฐบาลสามารถกำจัดและสกัดกั้นวงจรของยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวนพืชตั้งต้น สารเคมีที่เป็นส่วนผสมสำคัญ และจำนวนแหล่งผลิตลดหรือหมดไป ก็จะทำให้จำนวนยาเสพติดในประเทศหรือในตลาดซื้อขายยาเสพติดลดลงหรือหมดไปในที่สุดนั่นคือการแก้ไขปัญหาที่ต้นทาง ตลอดจนรัฐบาลต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระและความเป็นเอกภาพทางด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงานกับหน่วยงานหรือองค์กรพิเศษที่ตั้งขึ้นมาให้มากที่สุดเพื่อทำให้เกิดเอกภาพและความเป็นอิสระทางด้านความคิดและการตัดสินใจรวมถึงการปฏิบัติตามภารกิจที่เร่งด่วนด้านการปราบปรามและจัดการกับกระบวนการผลิตยาเสพติดด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดการ การดำเนินการ และการปฏิบัติการบางอย่างเกี่ยวกับกระบวนการผลิตยาเสพติดบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยความรวดเร็วทางด้านเวลา การตัดสินใจ และความเด็ดขาดรวมถึงความคล่องตัวเพื่อให้เท่าทันกับกลยุทธ์ของกระบวนการยาเสพติด ถ้าองค์กรโดยบุคลากรยังคงบริหารจัดการ ดำเนินการ และปฏิบัติงานภายใต้กรอบของระบบราชการก็จะทำให้การทำงานต่างๆ ขาดประสิทธิภาพและจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ตั้งไว้ และไม่ทันการณ์ ดังนั้นการที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับความมีเอกภาพ ความมีอิสระ การให้อำนาจในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ การดำเนินการ และการปฏิบัติงานในลักษณะการเป็นหน่วยงานพิเศษเพื่อภารกิจพิเศษ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งและนอกจากรัฐบาลจะให้ความสำคัญหน่วยงานองค์กรที่ตั้งขึ้นมาให้เป็นองค์กรในรูปแบบพิเศษและมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว รวมถึงการให้ความสำคัญในการบริหารจัดการการให้การสนับสนุนด้าน

งบประมาณที่มากเพียงพอแล้วให้บุคลากรที่มีศักยภาพ ให้วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและให้อาหาร ยุทโธปกรณ์ต่างๆ แล้ว รัฐจะต้องออกกฎหมายเฉพาะเพื่อองค์กรดังกล่าว เพื่อใช้เป็นกรอบในการ บริหารจัดการ ดำเนินการและการปฏิบัติการ และเพื่อการปกป้องคุ้มครององค์กรและบุคลากรของ องค์กรให้ปฏิบัติงานได้โดยไม่มีปัญหาตามมาภายหลัง

องค์ความรู้ที่เป็นแกนสารสำคัญที่ได้จากการศึกษาที่เป็นข้อเสนอด้านการบริหารจัดการเชิง บูรณาการในระดับของรัฐบาลกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตชายแดนติดกับประเทศไทยทั้งทางบกและ ทางทะเลเพื่อป้องกันและกำจัดการละเมิดการผลิตรายเสพติด คือรัฐบาลตั้งหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อ รับผิดชอบบริหารจัดการ ดำเนินการ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการกำจัดการผลิตยาเสพติดโดยเฉพาะ และให้หน่วยงานหรือองค์กรดังกล่าวขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรี มีการตั้งคณะกรรมการในระดับ รัฐบาล เข้ามาบริหารจัดการดูแลโดยมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงยุติธรรม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการข่าวต่างๆ เข้ามาเป็น กรรมการ มีการจัดบุคลากรที่มีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะประสบการณ์เกี่ยวกับการ ป้องกันและปราบปรามการละเมิดการผลิตรายเสพติดอย่างลึกซึ้ง และเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ยุติธรรม มีจิตใจเสียสละเพื่อสังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานสังกัด หน่วยงานหรือองค์กรในรูปแบบพิเศษ มีการจัดโครงสร้างการทำงานในรูปแบบของการมีสายการ บังคับบัญชาและการทำงานในแนวราบที่เอื้อต่อระบบการทำงานเป็นทีม ให้ความเป็นอิสระและ อำนาจการตัดสินใจและมีความเป็นเอกภาพในการทำงานสูง ทุ่มงบประมาณในการบริหารจัดการการ ดำเนินงานอย่างเพียงพอและจัดให้เป็นงบประมาณแบบผูกพันทุกปี มีการออกกฎหมายเฉพาะเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรและบุคลากร

ประการสำคัญคือรัฐบาลไทยต้องมีการประสานสัมพันธ์หรือมีการบูรณาการการบริหาร จัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงานด้านการป้องกันไม่ให้เกิดการผลิตรายเสพติดตามพื้นที่รอยต่อ ระหว่างประเทศ รวมถึงการบูรณาการร่วมกันในการกำจัดการหรือทำลายแหล่งผลิตยาเสพติดให้สิ้นซาก แบบถอนรากถอนโคนโดยที่การบูรณาการนั้นต้องบูรณาการกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย รวมถึงชนกลุ่มน้อยต่างๆ ที่อยู่ตามตะเข็บชายแดน โดยการบูรณา การต้องบูรณาการในส่วนของนโยบายที่เชื่อมโยงกัน บูรณาการทางด้านข้อมูลข่าวสาร บูรณาการ ทางด้านการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยง บูรณาการทางด้านงบประมาณ และบูรณาการทางด้าน บุคลากร และประการสำคัญคือการบูรณาการทางด้านการปราบปรามและการกำจัดการและทำลายแหล่ง ผลิตยาเสพติดร่วมกันโดยลักษณะของการบูรณาการเพื่อกำจัดการผลิตยาเสพติดนั้น อาจกระทำได้ โดยการบูรณาการ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการทำข้อตกลงผูกพันร่วมกันในระดับรัฐบาล และ การบูรณาการในเชิงพื้นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยการสร้างกฎกติการ่วมกันอย่างเป็นทางการ ซึ่งถ้ารัฐบาลไทยสามารถสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและชนกลุ่มน้อยต่างๆ ได้ใน

ลักษณะของการบูรณาการทั้งในเชิงนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติงานก็จะทำให้กระบวนการผลิตยาเสพติดลดน้อยลงและสุดท้ายจะหมดไปในที่สุด ในเมื่อไม่มีแหล่งผลิตยาเสพติดในลักษณะใดๆ ก็ตามทั้งแหล่งผลิตใหญ่ เล็ก และแหล่งผลิตเคลื่อนที่ก็จะทำให้จำนวนยาเสพติดในประเทศลดลง การป้องกันปราบปรามควบคุมดูแลก็จะกระทำได้ง่ายขึ้น เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นตอต้นเหตุ ต้นทางที่ถูกต้องเป็นการลดแหล่งผลิตยาเสพติดและลดปริมาณยาเสพติดหรืออุปทาน (Supply) ของยาเสพติดที่จะออกนำมาขายในประเทศไทยและเมื่อลดอุปทานของยาเสพติดก็จะทำให้ความต้องการยาเสพติด (Demand) ลดลงตามไปด้วย เพราะถ้าไม่มีการผลิตยาเสพติดก็จะทำให้ทั้งผู้ขายผู้ส่งและผู้เสพค่อยๆ หมดไปในที่สุด โดยรัฐบาลต้องดำเนินการไปพร้อมกับมาตรการด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย เช่น การปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบันและให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล มาตรการทางด้านการทำให้ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศมีเสถียรภาพและเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มาตรการทางสังคมที่ทำให้ประชาชนคนไทยมีภูมิคุ้มกัน การยึดมั่นในหลักของศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม และมีการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม รวมถึงมาตรการด้านการดูแลความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งมาตรการต่างๆ ดังกล่าวเหล่านี้รัฐบาลสามารถบริหารจัดการและดำเนินการได้ดีก็จะเป็นปัจจัยหนุนเสริมที่จะทำให้ประเทศไทยไม่เกิดวิกฤตทางด้านยาเสพติดเพราะถ้าไม่มียาเสพติดก็จะมีผู้ขายผู้รับจ้างขนส่งและผู้เสพ ที่ยาเสพติดแพร่ระบาดอย่างกว้างขวางและรุนแรงในประเทศไทยก็เพราะรัฐบาลยังขาดประสิทธิภาพทางการกำจัดการแหล่งผลิต แก้ปัญหาด้านยาเสพติดแบบไม่ตรงจุด มัวแต่แก้ปัญหาที่ปลายเหตุ คือ การจับกุมคุมขังผู้ค้า ผู้ส่ง และผู้เสพยาเสพติด ซึ่งถือว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายความสำเร็จมากเท่าที่ควร แค่เพียงจัดการไม่ให้มีการผลิตยาเสพติดก็ไม่สามารถทำให้วงจรของยาเสพติดเลือนไหวได้ กระบวนการของยาเสพติดหยุดชะงักและลดน้อยถอยลงและอาจหมดไปในอนาคต (จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง)

การบูรณาการระดับกระทรวงภายในประเทศ จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง ผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ และผู้ต้องขังคดียาเสพติด รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ และเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การดำเนินงานและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการในระดับกระทรวงต่างๆ ภายในประเทศที่จะเข้ามาร่วมบริหารจัดการเพื่อให้ประเทศไทยพ้นภัยจากยาเสพติดและร่วมกันบริหารจัดการไม่ให้มีการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดจนทำให้ผู้ต้องขังล้นคุก เพราะสถานการณ์ในปัจจุบันปรากฏว่ามีจำนวนผู้ต้องขังประมาณ ร้อยละ 80 ในเรือนจำที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็นผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติดในลักษณะต่างๆ จนส่งผลต่อการทำให้รัฐบาลต้องนำเงินงบประมาณเป็นจำนวนมากมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารจัดการ ดูแล ควบคุมป้องกันเพื่อไม่ให้ยาเสพติดแพร่ระบาดและลุกลามเพิ่ม

มากขึ้น แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะนับวันปริมาณยาเสพติดในประเทศเพิ่มมากขึ้น และระบาดเข้าไปทุกหน่วยงานและองค์กร ปัจจุบันประชาชนคนไทยทุกเพศทุกวัยรู้จักชนิดของยาเสพติดมากกว่าเมื่อก่อนแล้ว จำนวนการผลิตและแหล่งผลิตเพิ่มขึ้น จำนวนผู้ค้าเพิ่มมากขึ้น จำนวนผู้เสพเพิ่มมากขึ้น และมีบุคคลกลุ่มบุคคลเข้าไปพัวพันกับกระบวนการของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นจนลุกลามกลายเป็นปัญหาทางด้านอื่นๆ ตามมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคม เศรษฐกิจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั้งทางกายและใจ ปัญหาทางด้านความบกพร่องทางด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ของสังคมไทย ปรากฏการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้น คือ มีประชาชนคนไทยเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น จนทำให้คุณหรือเรือนจำในประเทศไทยไม่เพียงพอต่อการรองรับผู้ต้องขังเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะร้อยละ 80 ของผู้ต้องขังในเรือนจำของประเทศไทยคือ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดทั้งสิ้น

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว และจากการศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ต่างมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างสอดคล้องกันว่า ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลไทยและคนไทยต้องตระหนักและยอมรับว่าปัญหาด้านยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นปัญหาที่รุนแรง สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบทางด้านอื่นๆ อีกมากมาย ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลไทย คนไทยต้องร่วมกันจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพราะถ้ารัฐบาลไทย คนไทยไม่ช่วยกันจัดการกับกระบวนการยาเสพติดอย่างถอนรากถอนโคนหรือไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนากลยุทธ์ เทคนิควิธีการที่เท่าทันกระบวนการยาเสพติดและยังคงปล่อยให้ยาเสพติดเป็นปัจจัยบ่อนทำลาย และสร้างปัญหาด้านต่างๆ ให้กับประชาชนคนไทยอีกไม่นานประเทศไทยอาจล่มสลายจากกระบวนการยาเสพติดที่นับวันจะมีพัฒนาการทางด้านการผลิต การขนส่งที่ลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น จนทำให้ระบบการกำจัด ป้องกันปราบปรามไม่ได้ผลเท่าที่ควรจนมีคำกล่าวที่ว่ายิ่งปราบยิ่งเพิ่มยิ่งจับเท่าไรก็ไม่หมด

ข้อเสนอในการบูรณาการ การบริหารจัดการ การดำเนินการ การปฏิบัติงานในระดับรัฐบาล เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาทางด้านยาเสพติดจนนำไปสู่การป้องกันเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังเกี่ยวกับยาเสพติดมีการกระทำผิดซ้ำ ในระดับของรัฐบาลสามารถกระทำได้โดยภายหลังที่รัฐบาลได้ทำการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรพิเศษที่ทำหน้าที่ในการกำจัดแหล่งผลิตแบบถอนรากถอนโคนโดยการปราบปรามและบูรณาการการปฏิบัติงานกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ภายในประเทศรัฐบาลโดยเจ้าหน้าที่รัฐบาลคือ นายกรัฐมนตรีต้องเป็นเจ้าภาพหลักในการนำและมีคำสั่งอย่างเป็นทางการให้กระทรวง กรม และหน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและทำงานเกี่ยวกับยาเสพติดโดยเชิญผู้บริหารสูงสุดของทุกกระทรวงและผู้มีบทบาทสำคัญในหน่วยงานและองค์กรเข้ามาถอดบทเรียนในเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงของทุกกระทรวงและหน่วยงานองค์กรเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ การดำเนินการและการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการติดตามประเมินผลความสำเร็จของทุกกระทรวง หน่วยงานและองค์กร ตลอดจนการ

วางแผนกำหนดเป้าหมายในอนาคต ทั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงและครอบคลุมทุกด้านแล้ว นำมากำหนดเป็นนโยบายร่วมกันในลักษณะของการเป็นนโยบายด้านการกำจัด ป้องกันปราบปรามยาเสพติด และนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดซึ่งเป็นนโยบายในเชิงบูรณาการของรัฐบาลที่มีกระทรวง กรม หรือหน่วยงานและองค์กรพิเศษที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามและป้องกันยาเสพติดเข้ามาร่วมบูรณาการทั้งในส่วนของการกำหนดนโยบาย การกำหนด ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการ งบประมาณ และบุคลากร โดยทุกภาคส่วนที่เข้าร่วมบูรณาการ จะต้องมีการตั้งเป้าหมายความสำเร็จในระดับประเทศร่วมกันอย่างชัดเจน และเป้าหมายนั้น ทุกกระทรวง กรม และหน่วยงาน องค์กรจะต้องนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นนโยบายของตนเอง ต่อเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมโดยผ่านส่วนงานที่อยู่ภายใต้สังกัดทั้งที่อยู่ในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

ภายใต้การบูรณาการในภาพใหญ่ในระดับรัฐบาลแล้ว ทุกกระทรวง กรม และหน่วยงาน องค์กร จะต้องมีการกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการปฏิบัติรวมถึงการกำหนด งบประมาณ และบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาคารสถานที่ เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการทำให้้องค์การ บรรลุเป้าหมายความสำเร็จตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่้องค์การรับผิดชอบทั้งที่เป็นบทบาท ภาระหน้าที่ที่ร่วมบูรณาการตามการมอบหมายและบทบาทภาระหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบภายใต้ ภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบนั้นทุกกระทรวง กรม หน่วยงานและ้องค์การได้รับผิดชอบตามแนวทางการ ร่วมบูรณาการนั้นอย่างชัดเจนในลักษณะของการแบ่งงานที่เป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามความถนัด

กระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบงานทางด้านการติดต่อประสานงานเพื่อรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับกระบวนการค้ายาเสพติดข้ามชาติ และประสานงานเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีเขตแดนติดกับประเทศไทยทั้งทางบกและทางทะเล เพื่อหาแนวทางในการกำจัดแหล่งผลิตยาเสพติด รวมถึงการขอความร่วมมือในการติดตามจับกุมและการส่งผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดข้ามแดน ในลักษณะของการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบภายใต้กระทรวงต่างประเทศโดยตรง และจัดสรร บุคลากรเพื่อการนี้โดยตรงและต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง และมีการประสานงาน กับกระทรวงอื่นๆ กรม หน่วยงาน องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมต่อในขั้นตอนต่อจากกระทรวงการ ต่างประเทศ

กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบทางด้านการกำจัดและจัดการกับกระบวนการผลิตยาเสพติด และป้องกันปราบปรามยาเสพติด โดยมีแนวนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนให้กับกรมการปกครองและ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นภายใต้กระทรวงมหาดไทย ที่บุคลากรภายใต้การกำกับดูแลในทุก ระดับทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยมอบนโยบายและให้ทุกหน่วยงานหรือองค์กรที่ อยู่ภายใต้สังกัดบรรจุเรื่องของยาเสพติดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ และมีการกำหนดโครงการเกี่ยวกับยา

เสพติดไว้ในแผนรวมถึงการจัดสรรบุคลากรและงบประมาณไว้อย่างเหมาะสม โดยมอบนโยบายให้กับข้าราชการทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นได้ให้ความร่วมมือกับการกำจัดการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรวมถึงการทำงานที่เกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดและคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างจริงจัง ภายใต้กระทรวงมหาดไทยนั้นบุคลากรที่จะสามารถทำงานภายใต้การบูรณาการได้ดี คือ ผู้นำท้องถิ่นที่ประกอบด้วยนายกหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ คือ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ซึ่งทางกระทรวงจะสามารถกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์และวิธีการดำเนินงานต่างๆ ให้ชัดเจนพร้อมจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมให้กับบุคลากร ทั้งนี้เพื่อใช้ในการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงานของกระทรวงเป็นไปด้วยดีเพราะบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนย่อมรู้ปัญหา รู้ความเคลื่อนไหวของกระบวนการของยาเสพติด และในทุกวันนี้บุคลากรเหล่านี้ก็มีการทำงานเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่ตามที่รัฐบาลได้มีหนังสือสั่งการลงไปจากส่วนกลางแต่ก็ยังไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่เพราะขาดการเชื่อมโยงทั้งทางด้านแผนยุทธศาสตร์และแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนรวมถึงการขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพได้เป็นลักษณะของการสั่งการตามนโยบายแต่ขาดแนวทางและงบประมาณรวมถึงการติดตามจึงทำให้การปฏิบัติงานของกระทรวงมหาดไทยโดยหน่วยงานองค์กร และสถาบันไม่สามารถทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้มากเท่าที่ควร ข้าราชการบุคลากรภายใต้องค์กรกระทรวงบางรายใช้ตำแหน่งหน้าที่เข้าไปทำงานและมีส่วนพัวพันกับยาเสพติดเสียเองซึ่งก็มีปรากฏให้เห็น

กระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติเข้าร่วมบูรณาการในระดับรัฐบาลถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลที่เกี่ยวกับความมั่นคงและหน่วยงานกลางด้านการข่าวมากมายมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะประสบการณ์ด้านการป้องกันและปราบปรามมาโดยตลอด รวมถึงการมีกฎหมายคุ้มครองและเอื้อต่อการบริหารจัดการ ดำเนินการ และปฏิบัติการ ควรมีบทบาทและหน้าที่ในการกำจัดการแหล่งผลิต และปิดกั้นช่องทางการผลิตยาเสพติดอย่างจริงจัง ทำลายล้างแหล่งผลิตยาให้สิ้นซากแบบถอนรากถอนโคน รวมถึงมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่การบริหารจัดการ การดำเนินงานและการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเท่าทันกับกลยุทธ์ เทคนิควิธีการผลิตยา การขนส่งยาที่แนบเนียนและสลับซับซ้อนมากขึ้นจนบางครั้งอาจทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะตามไม่ทันพัฒนาการของกระบวนการยาเสพติดดังกล่าว กระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการทำงานของหน่วยงาน องค์กร และบุคลากรภายใต้สังกัดในลักษณะการสร้างร่วมมือเอกภาพในการปฏิบัติการกวาดล้าง กำจัดการแหล่งผลิต การจับกุมการลักลอบขนยาเสพติดและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังและเด็ดขาด

กระทรวงแรงงานภายใต้การบูรณาการในระดับรัฐบาลภายในประเทศ ควรรับผิดชอบทางด้านการจัดหลักสูตรการฝึกวิชาชีพที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังและตรงกับ

ความต้องการของตลาดแรงงานในลักษณะเดียวกันควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในเชิงรุก ในการจัดการดูแลทางด้านการจัดหางานให้ผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรมทำภายหลังการพ้นโทษออกมาจากรือนจำตามความรู้ความสามารถและทักษะประสบการณ์โดยมีเป้าหมาย คือ ให้ผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษได้มีงานทำเพราะถ้ามีงานทำโอกาสที่ผู้ต้องขังจะหันกลับไปกระทำความผิดซ้ำก็จะน้อยลง เพราะการมีงานทำจะส่งผลต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และทางด้านจิตใจ สติปัญญาของผู้ต้องขังในทางที่ดี

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้การบูรณาการในระดับประเทศ รับผิดชอบในการดูแลคุณภาพชีวิตทั้งกายใจของผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษออกมาจากรือนจำ เพื่อให้ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีภายใต้สิ่งแวดล้อมที่หลากหลายภายในสังคม พัฒนาฟื้นฟูสภาพจิตใจและปรับทัศนคติวิธีคิดของผู้ต้องขังให้เป็นบวกทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ประชาชนและประเทศชาติ ให้ผู้ต้องขังเห็นคุณค่าในความเป็นมนุษย์ของตนเอง และประการสำคัญ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต้องทำงานในเชิงรุกในการประสานให้เกิดความสัมพันธ์ทางด้านทัศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ แง่คิดมุมมองต่างๆ ของคนในสังคม ชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีต่ออดีตผู้ต้องขังว่าแท้ที่จริงแล้ว ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่จะต้องได้รับการรักษาดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแลสติปัญญา ประสานสัมพันธ์ให้ผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษให้มีวิถีการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

กระทรวงศึกษาธิการภายใต้การบูรณาการระดับประเทศควรรับผิดชอบดูแลและจัดการทางด้านการจัดหลักสูตรสายสามัญในทุกระดับให้กับผู้ต้องขังทั้งภายในเรือนจำและภายหลังการพ้นโทษออกมาในกรณีที่เป็นความต้องการของผู้ต้องขังโดยการจัดการศึกษาสายอาชีพ ปวช./ปวส. และสายสามัญภายในเรือนจำเริ่มจากหลักสูตรอ่านออกเขียนได้ ระดับประถม ระดับมัธยม ระดับปริญญาตรี โดยการบูรณาการแผนกับสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้วยเหตุผลที่ว่าภายในเรือนจำมีผู้ต้องขังหลายระดับการศึกษามีทั้งผู้ต้องขังที่ไม่รู้หนังสือไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ไปจนถึงระดับปริญญาตรี โท เอก ผู้ต้องขังกลุ่มไม่รู้หนังสือก็จัดหลักสูตรเพื่อให้อ่านออกเขียนได้ ผู้ต้องขังที่จบมัธยมจัดหลักสูตรตรี โท เอก ให้ตามความต้องการ โดยเฉพาะการจัดทำแผนและประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างเรือนจำและสถาบันการศึกษาต่างๆ ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการในการเปิดหลักสูตรปริญญาตรี โท เอก ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ หลักสูตรการบริหารจัดการเชิงบูรณาการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

กระทรวงพาณิชย์ภายใต้การบูรณาการในระดับประเทศ ควรรับผิดชอบทางด้านการออกแบบพัฒนาและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของราชทัณฑ์ที่ผลิตจากผู้ต้องขังภายในเรือนจำต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้คนในประเทศให้การยอมรับในคุณภาพและรูปแบบการดีไซน์ผลิตภัณฑ์ที่

โดดเด่นสอดคล้องกับเอกลักษณ์ไทยผสมผสานกับความทันสมัยและสามารถส่งออกไปขายต่างประเทศ เพื่อเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้ผู้ต้องขังในขณะต้องโทษอยู่ในเรือนจำ สามารถนำเงินที่ได้มาเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นขณะอยู่ในเรือนจำ และเงินที่ได้บางส่วนสามารถเก็บไว้เป็นทุนในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำ และยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้ฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ โดยสาระของการบูรณาการแล้วกระทรวงพาณิชย์เน้นหนักทางด้านการค้าขายผลิตภัณฑ์ ที่ผลิตจากฝีมือแรงงานผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำ

กระทรวงวัฒนธรรมภายใต้การบูรณาการในระดับรัฐบาลต้องรับผิดชอบทางด้านการพัฒนาคุณภาพจิตใจสติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ประเทศชาติบ้านเมือง ความรับผิดชอบชีวิต การมีคุณธรรม จริยธรรมของผู้ต้องขังทั้งในขณะที่อยู่ในเรือนจำและภายหลังการพ้นโทษโดยที่กระทรวงวัฒนธรรมจะต้องมีการจัดทำนโยบายและมีแผนกลยุทธ์และมีโครงการพัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจ และสติปัญญาของผู้ต้องขังในมิติใหม่ รูปแบบใหม่ และแนวทางใหม่ที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ระบบวิธีคิด และระดับสติปัญญาของผู้ต้องขังอย่างแท้จริง โดยใช้ทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการทางด้านจิตวิทยา พฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลร่วมกับองค์ความรู้ด้านศาสนาและองค์ความรู้ที่เป็นกลยุทธ์ เทคนิควิธีการทางด้านการฝึกอบรมตามยุคสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดผลกับผู้ต้องขังอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขังทั้งในขณะที่อยู่ในเรือนจำและภายหลังการพ้นโทษซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนกับกลุ่มคน หน่วยงาน องค์กร และชุมชนได้อย่างไม่มีปัญหาและจะกลายเป็นปัจจัยจุดรั้งไม่ให้ผู้ต้องขังต้องกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายใต้การบูรณาการในระดับประเทศต้องรับหน้าที่และมีบทบาทสำคัญในการสืบเสาะหาและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องยาเสพติดทั้งภายในและนอกประเทศอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการจัดวางนโยบายและการวางแผนยุทธศาสตร์ในการกำจัดแหล่งผลิตยาเสพติดรวมถึงการป้องกันและปราบปรามกระบวนการของยาเสพติดภายในประเทศไทยไม่ให้ขยายขอบเขตได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น จนไม่สามารถที่จะจัดการให้หมดสิ้นไปได้ ซึ่งที่ผ่านมาต้องยอมรับว่าการที่รัฐบาลโดยหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงไม่สามารถกำจัดแหล่งผลิตยาเสพติด และไม่สามารถป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ลดน้อยลงหรือหมดไปได้ สาเหตุประการหนึ่ง คือ การมีข้อมูลข่าวสารทางด้านยาเสพติดไม่มากเพียงพอ รวมถึงระบบการจัดเก็บข้อมูลและการส่งข่าวที่เป็นความลับยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลต่อการทำลายล้างแหล่งผลิตยาเสพติดรวมถึงการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป็นเป้าหมายอย่างแท้จริง ดังนั้น ภายใต้การบูรณาการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะต้องเป็นกำลังสำคัญในการบริหารจัดการกับข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับยาเสพติดอย่างเป็นระบบและสามารถนำไปใช้เพื่อการปฏิบัติทั้งทางด้านการจัดทำนโยบาย

การวางแผนและการปฏิบัติในเชิงบูรณาการเกี่ยวกับการกำจัดแหล่งผลิต การป้องกันปราบปรามวงจรของยาเสพติดภายในประเทศซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติด

กระทรวงยุติธรรมภายใต้การบูรณาการต้องรับผิดชอบและดูแลเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้มีความยุติธรรมและทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันยังมีกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหลายมาตราที่สมควรมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทั้งกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้เสพและผู้ขาย และกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและป้องกันเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ประการสำคัญกระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ที่กำกับดูแลเรือนจำทั่วประเทศต้องทำให้เรือนจำต่างๆ มีมาตรฐานตามหลักสากลและสร้างเรือนจำให้เป็นมากกว่าที่ควบคุมผู้ต้องขัง มีนโยบายในการบริหารจัดการในเชิงนวัตกรรม มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละเรือนจำที่แตกต่างกัน มีการคัดกรองคัดแยกผู้ต้องขังอย่างชัดเจน มีการบริหารจัดการ การดำเนินการ และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้ต้องขังคดียาเสพติดโดยพื้นฐานของความเป็นจริงโดยยึดหลักระเบียบ กฎหมาย และหลักเมตตาธรรมเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างความมั่นคงปลอดภัย และหลักของการมีคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง

กระทรวงวิทยาศาสตร์ และกระทรวงสาธารณสุขควรมีบทบาทสำคัญในการบูรณาการโดยทั้งสองกระทรวงต้องรับผิดชอบในการวิเคราะห์วิจัยสืบค้นหาสารประกอบที่สำคัญที่อยู่ในยาเสพติดทุกประเภท โดยเฉพาะยาเสพติดจำพวกไอซ์ ยาเค และยาบ้า ซึ่งเป็นยาเสพติดที่แพร่ระบาดอย่างมากมายในยุคปัจจุบัน โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าสารประกอบชนิดไหนที่อยู่ในยาเสพติดแต่ละชนิดมีคุณสมบัติต่อผู้เสพอย่างไร แล้วให้ทั้งสองกระทรวงรับผิดชอบดูแลในการทดลองผลิตยาเสพติดโดยมีการควบคุมปริมาณสารประกอบที่เหมาะสมและไม่เป็นโทษต่อร่างกายของผู้เสพยาเกินไปถึงไม่เสพยาเกินขนาด โดยที่รัฐบาลต้องออกกฎหมายคุ้มครองการผลิตและการทดลองโดยกระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพหลักในการเชื่อมสาระและรายละเอียดของกฎหมาย เมื่อยาเสพติดที่ผลิตจากรัฐบาลและผ่านการทดลองมาเป็นอย่างดีแล้ว รัฐบาลก็ออกกฎหมายให้ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นมาเป็นสิ่งเสพติดประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับสุราและบุหรี่ที่บุคคลที่มีความต้องการหาซื้อได้ตามสถานที่ที่ได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสม เช่น ร้านขายยา ห้างร้าน หรือร้านสะดวกซื้อบางแห่งโดยรัฐมีระเบียบกฎหมายมารองรับในการกำหนดปริมาณของการขาย กำหนดเวลาในการขาย และการกำหนดอายุของผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจน ให้กระทรวงพาณิชย์หรือกระทรวงที่เกี่ยวข้องออกแบบแพคเกจให้เหมาะสม มีการติดสลากคำเตือนไว้ชัดเจน กระทรวงต่างๆ ที่เข้าร่วมบูรณาการร่วมกันสร้างวาทกรรมให้ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสม ผู้เสพเป็นผู้ป่วยทางด้านจิตใจ และเป็นผู้มีความอ่อนแอทางด้านร่างกายและจิตใจ จากข้อคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นทั้งผู้ต้องขัง อดีตผู้ต้องขังและผู้บริหารผู้แทนองค์กรต่างๆ รวมถึงผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ จนสามารถนำมารวบรวม วิเคราะห์สังเคราะห์จน

กลายเป็นข้อเสนอเชิงบูรณาการในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดดังกล่าว ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่ายาเสพติดปราบอย่างไรก็ไม่หมด ยิ่งปราบยิ่งมาก นับวันกระบวนการของยาเสพติดยังมีความแข็งแกร่งและพัฒนานำเทคนิควิธีการการผลิต การขนส่ง และการขายที่ซับซ้อนมากขึ้น เงินในวงจรของยาเสพติดก็สร้างความเสียหายให้กับประเทศในหลายๆ ด้าน ดังนั้นเมื่อปราบไม่ได้เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ใต้ดินก็นำมาอยู่บนดินจะดีกว่า เพราะสามารถบริหารจัดการ และควบคุมดูแลได้ง่าย การแก้ไขปัญหบนดินง่ายกว่าการแก้ปัญหาใต้ดิน และรัฐบาลยังสามารถใช้เงินที่ได้มาใช้จ่ายเป็นเงินงบประมาณในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดและด้านอื่นๆ ได้ ดีกว่านำเงินงบประมาณแผ่นดินที่ได้จากภาษีของประชาชนมาใช้จ่ายเพื่อกำจัดและป้องกันปราบปรามและดูแลบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการยาเสพติดซึ่งไม่คุ้มค่าและเหมาะสม

สิ่งผิดกำเนิดที่เป็นองค์ความรู้ที่น่าสนใจในประเด็นการบูรณาการกระทรวง หน่วยงานและองค์การที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับประเทศ คือ การบูรณาการในเชิงนโยบายด้านการกำจัด ป้องกันปราบปรามและนโยบายทางด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในระดับกระทรวง กรม และหน่วยงานองค์กรที่รับผิดชอบยังไม่มีเอกภาพมากเพียงพอ ในแต่ละกระทรวง กรม หน่วยงานและองค์กรรับผิดชอบมุ่งสร้างนโยบายเพื่อตอบโจทย์ภาระหน้าที่ของตนเอง แต่นโยบายเชิงบูรณาการทางด้านยาเสพติด และผู้กระทำความผิดผู้ต้องขัง และอดีตผู้ต้องขังยังเป็นเพียงการรับทราบนโยบายของรัฐบาลเท่านั้นไม่เกิดนโยบายเชิงบูรณาการร่วมกันที่นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงบูรณาการในระดับประเทศโดยควรให้กระทรวงทุกกระทรวงรวมถึงหน่วยงานและองค์กรรับผิดชอบมีการจัดทำนโยบายในเชิงบูรณาการร่วมกัน มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการ มีการจัดทำกลยุทธ์ และสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด มีแผนงานการขับเคลื่อนอย่างเป็นธรรมภายใต้กรอบของการบูรณาการงบประมาณ บูรณาการบุคลากร บูรณาการเรื่องระบบข้อมูลข่าวสาร และบูรณาการการบริหารจัดการ และบูรณาการโครงการต่างๆ ในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติงาน แต่ละกระทรวงมีหน่วยงานหรือองค์กรรับผิดชอบ ต้องมีการกำหนดนโยบาย กำหนดแผน กำหนดบุคลากร และกำหนดจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับนโยบายเชิงบูรณาการในภาพใหญ่ในระดับรัฐบาล และทุกกระทรวง หน่วยงานและองค์กรรับผิดชอบต้องถือว่าการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดและปัญหาที่เกี่ยวข้องเป็นภารกิจหลักที่จะต้องทำ

ข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ รัฐบาลต้องยอมรับว่าการแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติด และการเพิ่มจำนวนผู้ต้องขังรวมถึงการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดยังไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะจากปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดการเพิ่มจำนวนของผู้เสพ การเพิ่มจำนวนของผู้ค้าและจำนวนผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติดทั้งรายใหม่และ

ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจนนำมาซึ่งผลกระทบทางด้านอื่นๆ ตามมามากมาย เช่น ผลกระทบทางด้านงบประมาณ ผลกระทบทางด้านสังคม ผลกระทบทางด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนคนไทย ปัญหาทางด้านสาธารณสุขและปัญหาสำคัญทางด้านการพัฒนาประเทศในภาพรวม ซึ่งในปัจจุบันประชาชนคนไทยต่างก็รับรู้ว่าเป็นปัญหาด้านยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญและนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นยากที่จะแก้ไขได้ด้วยหลักการและวิธีการอย่างที่เคยกระทำมา จำเป็นต้องใช้หลักคิดวิธีการและกลยุทธ์ขั้นสูงที่รัฐบาลและคนไทยยอมรับคือ การปรับปรุงแก้ไขหรือออกกฎหมายใหม่ให้ยาเสพติดบางประเภท เช่น ยาบ้า ยาเค และยาไอซ์เป็นยาเสพติดที่นำมาวางขายได้ตามห้างร้านที่รัฐบาลกำหนดไว้ และรัฐบาลโดยกระทรวงวิทยาศาสตร์และกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ผลิตคิดค้นสูตรยาเสพติดที่มีจำนวนสารประกอบที่เหมาะสมและสามารถควบคุมปริมาณสารประกอบให้อยู่ในปริมาณที่ไม่เป็นโทษที่ร้ายแรงต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพยา และกระทรวงวิทยาศาสตร์กับกระทรวงสาธารณสุขอาจทำการศึกษาวิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์และพัฒนาเพิ่มเติมสารผสมที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อร่างกายและสมองของผู้เสพลงไป โดยมีการบูรณาการให้กระทรวงการคลังจัดหางบประมาณเพื่อการศึกษาวิจัยและการผลิต กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมสร้างวาทกรรมเพื่อให้เกิดผลทางด้านการรับรู้ทัศนคติและค่านิยมว่าผู้ที่ชอบเสพยาเสพติดเป็นกลุ่มคนที่มีความอ่อนแอทางด้านจิตใจและเป็นคนประมาทใช้แรงงานไม่มีมันสมอง มีการออกระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายและการเสพที่ชัดเจนและสามารถควบคุมได้

แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าอย่างไรก็ปราบไม่หมดยิ่งปราบยิ่งเพิ่มขึ้น ยิ่งหายากยิ่งเสาะแสวงหา ยิ่งควบคุมยิ่งผลิตเพิ่มเพราะมีผลต่อคำตอบแทนที่สูงหลายเท่าตัว สิ่งไหนที่อยู่ในที่มีดียิ่งบริหารจัดการ ดูแลและควบคุมยาก ถ้าจัดการให้ยาเสพติดเป็นสินค้าที่อยู่ในแสงสว่าง เป็นสินค้าที่จับต้องได้เข้าถึงได้ราคาถูก มีการจำกัดปริมาณการซื้อขายการเสพที่เหมาะสม เช่นเดียวกับสุรา บุหรี่ เปียร์ ไวน์ โดยที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหลัก โดยกระทรวง กรม หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำการผลิตและควบคุมการผลิตเชื่อแน่ว่าจำนวนการผลิตยาเสพติดจะลดลงและจำนวนผู้เสพ ผู้ขาย และจำนวนผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการของยาเสพติดจะลดลง รวมถึงคติความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะลดลง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากยาเสพติดก็จะลดลงหรือหมดไปในที่สุด (จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขัง)

การบริหารเชิงบูรณาการกับหน่วยงานองค์กรและชุมชนในพื้นที่พบว่าเกิดจากผลของการบูรณาการในระดับประเทศมาก่อนที่รัฐบาลมีแนวนโยบายให้กระทรวง กรม หน่วยงานและองค์กรในสังกัดได้มีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดรวมถึงการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติดในเขตพื้นที่เรือนจำแต่ละแห่งตั้งอยู่โดยทางรัฐบาลมีทั้ง

แนวนโยบายและหนังสือสั่งการมายังหน่วยงานและองค์กรภายใต้สังกัดเข้าร่วมบูรณาการทั้งการบริหารจัดการ การร่วมดำเนินงาน การทำกิจกรรมโครงการร่วมกับทางเรือนจำและชุมชนท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายให้ยาเสพติดลดน้อยลงและป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดและกลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำแบบซ้ำซาก และที่สำคัญให้ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำและกำลังจะพ้นโทษออกไปเป็นคนดีเมื่อกลับไปยังภูมิลำเนาในลักษณะของการคืนคนดีสู่สังคม

อย่างไรก็ตามจากผลของการบูรณาการทั้งการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ทางเรือนจำ หน่วยงาน องค์กรและชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมทำ ปรากฏว่ามีหลายโครงการกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จด้วยดีเป็นไปตามวัตถุประสงค์แต่ในขณะเดียวกันก็พบอุปสรรคปัญหาในเชิงปฏิบัติการร่วมกันมากมาย เช่น ความไม่ต่อเนื่องของโครงการ การไม่เอาใจจริงเอาใจในการบูรณาการของบางหน่วยงาน องค์กรและชุมชน รวมถึงการขาดแคลนงบประมาณที่มากเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานบางอย่างให้เกิดความต่อเนื่อง จึงเป็นผลทำให้การบริหารจัดการเชิงบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนบางเรื่องบางประการเกิดการสะดุดและมีความล่าช้าไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายบางประการที่วางไว้

จากผลของการศึกษาเพื่อให้การบูรณาการในด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การทำกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบผลสำเร็จและมีความต่อเนื่องสามารถกระทำได้โดย (1) ควรให้ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นเจ้าภาพหลักในการเชิญผู้แทนระดับผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน องค์กรและผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่นที่เป็นภาคีเครือข่ายร่วมบูรณาการเข้าร่วมประชุมสัมมนาในลักษณะการถอดบทเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานร่วมกันที่ผ่านมา รวมถึงถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสัมมนาที่เป็นผู้แทนจากหน่วยงาน องค์กรและชุมชนต่างๆ ได้นำเสนอผลการปฏิบัติงานร่วมกันและเปิดโอกาสให้มีการสะท้อนปัญหารวมถึงแนวทางการแก้ไขพร้อมเสนอความต้องการที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการร่วมกันทำงานในเชิงบูรณาการในปัจจุบันและอนาคตเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดตลอดจนการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดทั้งในเรือนจำ หน่วยงาน องค์กรและชุมชน และเมื่อถอดบทเรียนจนนำมาซึ่งข้อสรุปต่างๆ แล้วควรนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดทำแผนเชิงบูรณาการในการทำงานร่วมกันต่อไป (2) ควรมีการจัดทำแผนเชิงบูรณาการร่วมกันของเรือนจำ หน่วยงาน องค์กรและชุมชนท้องถิ่นโดยให้ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นแกนกลางในการเชิญให้เกิดกระบวนการจัดแผนการบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเชิงพื้นที่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพราะจากการศึกษายังไม่ปรากฏว่าที่ผ่านมาทางเรือนจำและหน่วยงาน องค์กร ชุมชน ยังไม่มีการจัดทำแผนเชิงบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจังมีเพียงการทำ

บันทึกข้อตกลงในการทำโครงการร่วมกัน และมีการดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกันเท่านั้น และภายใต้แผนบูรณาการร่วมกันนั้น ทุกหน่วยงาน องค์กรและชุมชนต้องให้ความสำคัญต่อภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและมีความตระหนักร่วมกันว่าการป้องกันการกระทำผิดซ้ำนั้นเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงาน องค์กรและชุมชนต้องทำโดยมีการบรรจุเรื่องของการแก้ไขปัญหายาเสพติดและผู้กระทำผิดจากยาเสพติดไว้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และมีการกำหนดกิจกรรมโครงการต่างๆ รวมถึงแนวทางการบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน องค์กรและชุมชนไว้อย่างชัดเจนในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ตลอดจนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้อย่างเหมาะสม (3) ควรมีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการในรูปแบบของคณะกรรมการร่วมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมเพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีคณะกรรมการในระดับจังหวัดที่เข้ามารับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดต่างๆ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและมีผู้บริหารจากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาเป็นคณะกรรมการร่วม แต่ที่ผ่านมาโดยความเป็นทางการตามรูปแบบของระบบราชการของคณะกรรมการชุดดังกล่าว จึงทำให้การขับเคลื่อนงานต่างๆ ทั้งงานในเชิงบริหารจัดการงานด้านการดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้มากเท่าที่ควร เกิดปัญหาทางด้านงบประมาณ บุคลากร การทุ่มเทเวลา ความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานและที่สำคัญขาดการประสานเชื่อมโยงในการทำให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ดังนั้นควรมีการทบทวนบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในระดับจังหวัดชุดดังกล่าว ทั้งการทบทวนด้านที่มาโครงสร้างบทบาทหน้าที่และการบริหารจัดการว่า ยังไม่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และเหมาะสมตรงจุดไหนอย่างไร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้คณะกรรมการชุดดังกล่าวเป็นคณะกรรมการที่มีพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดแนวทางทั้งการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดรวมถึงการแก้ไขปัญหายาที่เกิดจากยาเสพติดในระดับจังหวัดได้อย่างเป็นรูปธรรมที่แท้จริง (4) ควรมีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการโดยตั้งคณะกรรมการในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการไม่เป็นระบบราชการ แต่เป็นรูปแบบของการมีสำนึกร่วมของคนในสังคมชุมชน ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ประธานกรรมการและคณะกรรมการไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มาจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐราชการ แต่มาจากทุกภาคส่วนรวมถึงอดีตผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน เช่น ระดับหมู่บ้าน ประธานควรจะเป็นผู้ใหญ่บ้านหรือเจ้าอาวาสวัดภายในหมู่บ้าน มีคณะกรรมการหมู่บ้านและประชาชนกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านเข้ามาเป็นกรรมการ ในระดับตำบลควรมีกำนันหรือนายกององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรืออาจเป็นเจ้าของตำบลเป็นประธาน กรรมการ มีสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้านและประชาชนกลุ่มต่างๆ ในระดับต่างๆ ร่วมเป็นกรรมการ ระดับอำเภอควรให้เจ้าคณะอำเภอเข้ามาเป็นประธานมีผู้นำท้องถิ่นท้องที่เข้ามาร่วมเป็น

กรรมการ และในระดับจังหวัดควรมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธาน มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกสมาคมผู้ใหญ่บ้านกำนันในระดับอำเภอเป็นกรรมการรวมถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีเทศบาลต่างๆ เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอร่วมเป็นกรรมการ หรือบุคคลอื่นๆ ที่เห็นว่ามีเหมาะสมที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนและป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้อย่างเต็มศักยภาพ ประการสำคัญคณะกรรมการต้องมีอดีตผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติดเข้าร่วมทุกระดับ

จากการศึกษาพบว่าเหตุผลที่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการในเชิงบูรณาการในรูปแบบของการตั้งคณะกรรมการแบบไม่เป็นทางการให้เกิดขึ้น ในทุกระดับนั้นเป็นไปด้วยเหตุผลที่ว่าปัญหาเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำและปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นปัญหาเชิงซ้อนที่จะอาศัยแนวทางในการแก้ไขในหลายมิติจะการใช้การแก้ไขด้วยมิติใดมิติหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ต้องใช้ทั้งมิติของระเบียบกฎหมาย มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านสังคม ศาสนา วัฒนธรรม คุณธรรม ความเชื่อ เข้ามาร่วมในการแก้ไขและป้องกันโดยเฉพาะมิติร่วมของสังคมชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เพราะที่ผ่านมาก็เป็นข้อพิสูจน์แล้วว่าการใช้มิติของระเบียบกฎหมายและความเป็นทางการแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ผลเท่าที่ควรบางอย่างของการแก้ปัญหานอกจากไม่ได้ผลแล้วยังสร้างปัญหาต่อเนื่องและซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและบริหารจัดการดำเนินการและปฏิบัติการในเชิงบูรณาการในทุกระดับของชุมชนจึงน่าจะเป็นทางออกที่ดีและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งเพราะตัวบุคคลที่เข้ามาเป็นประธานและคณะกรรมการไม่ใช่ข้าราชการที่ต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง จึงไม่สามารถทุ่มเทแรงกายแรงใจ แรงกำลังด้านสติปัญญาด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้อย่างเต็มที่จึงทำให้งานทางด้านนี้บกพร่องไม่สมบูรณ์และไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร ประกอบกับอาชีพทางราชการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและทำหน้าที่หลักในการเข้าร่วมบูรณาการไม่คงที่แน่นอนมีการโยกย้ายตามวิถีของข้าราชการอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้การทำงานเชิงบูรณาการไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับการติดกับดักของระบบระเบียบของทางราชการจึงทำให้การทำงานบางครั้งเกิดความล่าช้าหรือบางอย่างไม่สามารถกระทำได้ตามความคาดหวัง แต่การจัดตั้งคณะกรรมการในรูปแบบไม่เป็นทางการในทุกระดับนั้นจะทำให้การขับเคลื่อนในเชิงบูรณาการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานได้ดีกว่าเพราะไม่ติดกรอบระบบระเบียบของราชการ บุคคลที่เป็นประธานและคณะกรรมการไม่มีการโยกย้ายสามารถทุ่มเทการทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ภายใต้อาสาสมัครและความรับผิดชอบในฐานะผู้มีบทบาทหน้าที่ในมิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับสังคมชุมชนและประเทศชาติเป็นหลักโดยไม่ได้เงินทองมาเป็นตัวตั้งต้นในการที่จะต้องมีหน้าที่ในการรับผิดชอบในเรื่องของการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติดประการสำคัญคณะกรรมการในทุกระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดจะต้องมีแนวทางในการบริหารจัดการการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติงานในรูปแบบของการเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน และมีการ

ประชุมสัมมนาเพื่อติดตามผลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (5) ควรมีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการในรูปแบบของการสร้างและขยายเครือข่ายชุมชนต้นแบบด้านการควบคุมดูแล และป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด และการดูแลผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าทางเรือนจำจังหวัดลำพูนร่วมกับชุมชนทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบล หน่วยงานองค์กรต่างๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นท้องที่ได้ดำเนินโครงการในลักษณะของการคืนคนดีให้กับสังคมและชุมชนโดยให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดูแลผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วกลับไปอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืนไม่ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ ผู้ต้องขังสามารถปรับตัว ปรับใจ ปรับพฤติกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดีบนฐานของแนวคิดที่ว่าบุคคลทุกคนเกิดมามีความต้องการที่จะเป็นคนดีสิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตที่ผ่านมาเป็นเพียงอุบัติเหตุทางชีวิตเท่านั้น คนในชุมชนต้องเป็นผู้ที่ต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันที่จะต้องดูแล แก้ไขและให้โอกาสกับคนเหล่านี้ ซึ่งในปัจจุบันทางเรือนจำร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูนก็สามารถดำเนินการได้ดีในระดับหนึ่งในหลายชุมชน ดังนั้นควรมีการสร้างและขยายเครือข่ายชุมชนต้นแบบในลักษณะดังกล่าวให้ครอบคลุมและทั่วถึงไปยังชุมชนที่มียาเสพติดระบาดอย่างรุนแรงและมีจำนวนผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษออกจากเรือนจำจำนวนมากเพื่อให้เกิดชุมชนต้นแบบเพิ่มมากขึ้นและในขณะเดียวกันต้องทำให้ชุมชนต้นแบบมีการบริหารจัดการในเชิงบูรณาการแบบเครือข่ายความร่วมมือด้วย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดลำพูน และเพื่อศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูนเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด รวมถึงเพื่อศึกษาหาข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยจากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์เอกสารเอกสาร (Documentary study) รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured interview) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรือนจำ 5 คน กลุ่มผู้แทนหน่วยงานองค์กร 5 คน ผู้แทนผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น 5 คน ผู้แทนสถาบันทางการศึกษา 3 คน ผู้แทนทางสถาบันศาสนา 1 คน พระสงฆ์ 1 รูป ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการควบคุม 13 คน และอดีตผู้ต้องขัง 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 35 คน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อค้นพบจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา การป้องกันปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติด และการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดตลอดจนเรือนจำจังหวัดลำพูน และเรือนจำทั่วประเทศ หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงสถานศึกษาต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การบูรณาการการทำงานร่วมกัน การวางแผนยุทธศาสตร์ การดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ และองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปต่อยอดในเชิงวิชาการทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการทำวิจัยต่อยอดในมิติที่สอดคล้อง และเป็นประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

สรุปผล

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเรือนจำจังหวัดลำพูน

เรือนจำจังหวัดลำพูนในอดีตตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของวัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร ต่อมาทางราชการได้ย้ายเรือนจำจังหวัดลำพูนมาตั้งอยู่เลขที่ 212 หมู่ 10 ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งก็คือสถานที่ตั้งของเรือนจำจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 61 ไร่ 40.9 ตารางวา มีการแบ่งเป็นพื้นที่ภายใน 17 ไร่ 3 งาน 46 ตารางวา แบ่งเป็นพื้นที่ภายนอก 43 ไร่ 81.9 ตารางวา ส่วนพื้นที่ที่เหลือใช้สำหรับเป็นที่ควบคุมผู้ต้องขังทั้งชายและหญิง นอกจากนั้นทางเรือนจำ จังหวัดลำพูนยังมีที่ดินที่อยู่ในความควบคุมดูแลและรับผิดชอบอีก 1 แห่ง คือ พื้นที่ที่อยู่ในหมู่บ้านศรีเมืองย้อย ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งใช้เป็นสถานที่ฝึกวิชาชีพทางการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ เรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นองค์กรส่วนราชการที่อยู่ภายใต้สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีวิสัยทัศน์ คือ เป็นเรือนจำที่มีประสิทธิภาพทางด้านการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคมให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้

2. สถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

เรือนจำจังหวัดลำพูนในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2559 มีจำนวนผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งชายและหญิง และร้อยละ 80 ของผู้ต้องขังทั้งหมดของเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด เหตุผลสำคัญที่เกิดกรณีการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดทั้งนี้เป็นเพราะว่าสภาพปัจจุบันกระบวนการเกี่ยวกับยาเสพติดได้แพร่ขยายไปทั่วทุกสังคมไทย ทั้งสังคมระดับหมู่บ้าน ชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ กระบวนการหรือวงจรของยาเสพติดได้แผ่ขยายเข้าสู่บุคคลทุกเพศทุกวัย ทุกสาขาอาชีพทุกชนชั้น เช่น เยาวชน วัยรุ่น วัยทำงาน ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ มีทั้งผู้ประกอบอาชีพรับจ้างแรงงาน ค้าขาย ข้าราชการ ครู อาจารย์ นักการเมือง ดารานักนักร้อง นักธุรกิจ รวมถึงพระสงฆ์ อาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยในยุคปัจจุบันยาเสพติดถือเป็นภัยที่อันตรายเป็นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อคนไทยและสังคมไทยเป็นอย่างยิ่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม การศึกษา สาธารณะสุข และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สถานการณ์ด้านยาเสพติดในยุคปัจจุบันยิ่งป้องกันปราบปรามยิ่งเพิ่มมากขึ้นปราบเท่าไรก็ไม่หมด ในขณะเดียวกันกระบวนการเกี่ยวกับยาเสพติดนับวันจะมีความเข้มข้น และใช้กลวิธีทางด้านการผลิต การขนย้ายและการขายที่แยบยลยิ่งขึ้น จนมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามของรัฐบาลโดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทหน้าที่โดยตรงตามไม่ทันและจากปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับยาเสพติดกับปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐในหลายๆ หน่วยงาน องค์กรเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียและกลายเป็นผู้ที่เข้าไปอยู่ในวงจรยาเสพติดเสียเอง ด้วยมีรายได้และ

ผลตอบแทนเป็นตัวล่อเพื่อให้เกิดแรงจูงใจจนทำให้คนบางคนบางกลุ่มก้าวกล้าเข้าไปอยู่ในวงจรของยาเสพติด สุดท้ายถูกจับกุมคุมขังเสียทั้งทรัพย์สินเงินทอง เกียรติยศชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ลูกหลานเป็นปัญหาด้านสังคมตามมามากมาย ในส่วนของรัฐบาลโดยหน่วยงาน องค์การภายใต้การกำกับดูแลที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามจับกุมคุมขังต้องสูญเสียงบประมาณของประเทศปีหนึ่งหลายพันล้านบาท

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นตัวกระตุ้นและหนุนเสริมให้สถานการณ์ด้านยาเสพติดมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและทำให้มีผู้กระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นทุกปีจนทำให้เรือนจำทั่วประเทศรวมถึงเรือนจำจังหวัดลำพูนเต็มไปด้วยผู้ต้องขังคดียาเสพติด ปัจจัยดังกล่าวคือปัจจัยทางด้านสภาพเศรษฐกิจภายในประเทศถดถอยและตกต่ำที่คนไทยประสบมาเป็นระยะเวลายาวนานและต่อเนื่องจนกลายเป็นตัวการทำให้เกิดปัญหาเชิงซ้อนตามมามากมายหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านผลผลิตตกต่ำ คนไทยในประเทศไม่มีงานทำ การค้าขายและการทำธุรกิจขาดทุนอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลทำให้ขบวนการยาเสพติดสบโอกาสในการแผ่ขยายขอบเขตการค้าขายยาเสพติดเข้าสู่สังคมไทยได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับมาตรการด้านการป้องกันปราบปรามของหน่วยงานและองค์กรของรัฐยังไม่ได้ผลและประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากมาตรการด้านการป้องกันปราบปรามและการทำลายล้างแหล่งผลิตยาเสพติดที่ยังไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเท่าที่ควรรวมถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นตัวหนุนเสริมให้บุคคล กลุ่มบุคคล บางคนบางกลุ่มหลงเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการหรือวงจรของยาเสพติดจนถูกจับกุมคุมขังและมีการกระทำผิดซ้ำแล้ว ความเป็นโลกาภิวัตน์ที่มีระบบทุนนิยมเป็นตัวหนุนเสริมที่มีพลังก็เป็นอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อคนไทยบางคนบางกลุ่มมีระบบวิถีชีวิตที่ผิดแปลกไปจากธรรมชาติ จากสถานการณ์ด้านยาเสพติดและการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในปัจจุบันน่าจะถึงเวลาที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องหันมาให้ความสนใจและร่วมกันแก้ไขปัญหาลักษณะของการบูรณาการและการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกันอย่างจริงจัง โดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีความตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันว่าปัญหาด้านยาเสพติดและการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเป็นปัญหาของสังคมไทย ประเทศไทยที่คนในทุกสังคมต้องร่วมและช่วยกันแก้ไขอย่างจริงจังโดยอาศัยแนวคิดในเชิงบูรณาการ

3. สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูนประกอบด้วย การยอมรับของครอบครัว การยอมรับของคนในชุมชน การยอมรับของหน่วยงาน องค์กร การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ การปรับตัวของผู้ต้องขังหลังการพ้นโทษ ค่านิยมด้านวัตถุนิยมบริโภคนิยม การคบค้าสมาคมกับเพื่อน และพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ถ้า

เป็นไปในทางลบจะเป็นปัจจัยผลักดันให้ผู้ต้องขังคดียาเสพติดกลับไปกระทำผิดซ้ำและกลับเข้าสู่เรือนจำเหมือนเดิม ซึ่งมีจำนวนมากที่กระทำผิดซ้ำเกินสามครั้งนับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งตัวผู้ต้องขัง ครอบครัว ชุมชนโดยรวมและประเทศชาติ

การยอมรับของครอบครัว คือ การยอมรับของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดมีความสัมพันธ์และผูกพัน ทั้งด้านร่างกายจิตใจกับผู้ต้องขังคดียาเสพติดมาก่อนซึ่งประกอบด้วย สามี ภรรยา ลูก พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย รวมถึงญาติพี่น้องใกล้ชิดจากผลของการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ได้รับการต้อนรับจากคนกลุ่มนี้ภายหลังการพ้นโทษโดยเฉพาะพ่อ แม่ สามี ภรรยา และลูก จะมีผู้ต้องขังบางคนเท่านั้นที่ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวมากเท่าที่ควรและยังพบว่าผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูนบางคนไม่มีสมาชิกในครอบครัวหรือญาติพี่น้องที่จะมาให้การยอมรับเพราะผู้ต้องขังเหล่านั้นไม่มีครอบครัวและไม่มีญาติ

การยอมรับของคนในชุมชนที่มีต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดสามารถแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มของคนในชุมชนที่ให้การยอมรับ กลุ่มที่ไม่ให้การยอมรับ และกลุ่มที่เฉยๆ ไม่แสดงออกและ ไม่เปิดเผยความรู้สึกหรือมีพฤติกรรมการแสดงออก กลุ่มของคนที่ให้การยอมรับก็จะแสดงออกในลักษณะของการแสดงความยินดีจากการพ้นโทษ ให้กำลังใจ ให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจถือเป็นเรื่องของเวอร์ของกรรม คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นคนดั้งเดิมของชุมชนนั้นๆ และส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ส่วนบุคคลที่ไม่ให้การยอมรับผู้ต้องขังคดียาเสพติดส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะมีการศึกษามีหน้ามีตาในวงสังคมในชุมชนนั้นๆ คนกลุ่มนี้มักจะมีทัศนคติในทางลบกับผู้ต้องขัง บางคนมีพฤติกรรมแสดงออกในลักษณะของการใช้คำพูดดูถูกเหยียดหยามและเกลียดชัง มีความหวาดระแวงและความกลัวว่าผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาเป็นบุคคลอันตรายไม่ควรคบค้าสมาคมด้วย

การยอมรับของหน่วยงานองค์กรที่มีต่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดภายหลังการพ้นโทษในลักษณะของการให้โอกาสในการเข้าไปทำงานค่อนข้างมีน้อยโดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐและบริษัท ห้างร้าน เอกชนขนาดใหญ่ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลสองประการที่สำคัญ คือ ภาพลักษณ์ของผู้ต้องขังคดียาเสพติดจะเป็นภาพลักษณ์ที่เป็นลบต่อคนในองค์กรและผู้บริหารขององค์กรเป็นอย่างมากเพราะการรับรู้ที่มีต่อผู้ต้องขังนั้นเป็นคนร้าย เป็นคนไม่ดีที่สังคมรังเกียจ เมื่อรับบุคคลเหล่านี้มาไว้ในองค์กรจะทำให้คนในองค์กรไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและทำให้องค์กรในภาพรวมเสียหายและเสียภาพลักษณ์ และขาดความเชื่อถือ รวมถึงสิ่งที่หน่วยงานองค์กรคำนึงมากที่สุดคือการที่องค์กรถูกสังคมมองว่าเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้าไปพัวพันกับกระบวนการยาเสพติด และนอกจากนี้ยังมีเหตุผลที่เกี่ยวกับกฎหมายบางประการที่ไม่เอื้อต่อการรับบุคคลที่มีคดีความและเคยต้องโทษในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเข้ามาทำงานในหน่วยงานได้ ซึ่งทั้งสองเหตุผลก็เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้ต้องขังพ้นโทษขาดโอกาสในการเข้ากิจกรรมโครงการและเข้าทำงานและเข้าร่วมกับสังคม

การไม่ยอมรับของครอบครัว การไม่ยอมรับของคนในชุมชน และการไม่ยอมรับของคนในองค์กรที่มีต่อตัวผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษออกมาจากเรือนจำจะมีผลทางด้านจิตใจของผู้ต้องขังในมิติของความโดดเดี่ยว อ้างว้าง จิตใจห่อเหี่ยวขาดที่พึ่งไร้ความหมายไร้ตัวตน จนทำให้ผู้ต้องขังเกิดความกดดัน สังคมไม่ให้โอกาส ไม่ยอมรับถูกเหยียดหยามไม่ให้โอกาสในการกลับตัวกลับใจ ขาดที่พึ่งที่ยืนในสังคม ครอบครัว สังคมชุมชนและสังคมในหน่วยงานองค์กรเป็นบุคคลที่ถูกสังคมแปลกแยกและตัดเกรด ผู้ต้องขังบางคนที่ไม่มีภูมิคุ้มกันทางด้านความคิดและจิตใจเข้มแข็งมากเพียงพอ ประกอบกับการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพจนกลายเป็นปัญหาเชิงซ้อน คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจไม่มีเงินทองที่จะเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของตนเองและบางรายต้องเลี้ยงดูครอบครัวจึงกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้ผู้ต้องขังบางรายหันกลับเข้าไปสู่วงจรและกระบวนการของยาเสพติดในลักษณะของการเสพและการส่งยา ขยายยาเหมือนเดิม สุดท้ายก็ถูกจับกุมเข้ามาอยู่ในเรือนจำซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนผู้ต้องขังบางรายคิดว่าเรือนจำเป็นเหมือนบ้านหรือที่อยู่อาศัยของเขาที่สังคมภายในเรือนจำให้การยอมรับพวกเขามากกว่าสังคมภายนอกจนเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ พบว่าการขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ คือ การขาดโอกาสเพราะครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน องค์กรไม่ให้โอกาสเพราะคนบางกลุ่มยังมีการรับรู้และมีทัศนคติต่อผู้ต้องขังทางด้านลบ เป็นผู้ร้ายเป็นบุคคลอันตรายต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และกรณีหนึ่ง คือ การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ เพราะขาดที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ขาดที่ทำกิน และขาดแคลนเงินเพื่อใช้ในการลงทุนทั้งที่ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงล้วนผ่านการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางการประกอบอาชีพต่างๆ ในขณะที่อยู่ในเรือนจำมาแล้ว มีความรอบรู้สามารถประกอบอาชีพได้แต่ก็ขาดโอกาสด้วยเหตุผลทั้งสองประการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นและจากการขาดโอกาสทางการประกอบอาชีพก็จะส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ต้องขังภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีระบบทุนนิยม วัตถุนิยมบริโภคนิยมที่เป็นกระแสหลักมีอิทธิพลต่อสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขัง เมื่อไม่มีงานทำไม่มีอาชีพที่แน่นอนมั่นคง แต่ชีวิตก็ต้องดำเนินไปต้องกินต้องอยู่ต้องใช้ ต้องมีสิ่งที่รับผิดชอบ ผู้ต้องขังหลายคนอดทนกับสภาพการณดังกล่าวไม่ไหว สุดท้ายก็ต้องหันเข้าสู่วงจรและกระบวนการของยาเสพติดด้วยเหตุผลของตนเองที่ว่า เพื่อความอยู่รอดจนนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับคดียาเสพติดซ้ำซาก

การปรับตัวของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษพบว่ามีอยู่สองประเภท คือ ผู้ต้องขังที่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมครอบครัวสังคมชุมชน และสังคมในภาพรวมได้เป็นอย่างดี และผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ผู้ต้องขังที่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวเป็นผู้ที่ยอมรับสถานการณ์ต่างๆ ทั้งด้านบวกด้านลบที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง มีระบบวิธีคิดทางด้านบวกไม่รู้สึกละเลยไปจากกลุ่มและจากสังคมโดยรวมสำหรับผู้ต้องขังที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมทางสังคมได้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ต้องขังที่มี

ปัญหาทางด้านระบบวิธีคิด อารมณ์ความรู้สึกมีความกดดันทางด้านจิตใจมองโลกในแง่ร้าย คนกลุ่มนี้มักจะมีพฤติกรรมแสดงออกทางด้านคำพูด กิริยาท่าทางและการกระทำในลักษณะการประชดสังคมและแน่อนกลุ่มผู้ต้องขังที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัว สมาชิก สังคม ชุมชนได้ไม่สามารถที่จะทำกิจกรรมโครงการหรือทำงานร่วมกับคนอื่นได้ สุดท้ายก็หันไปคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่มีระบบวิธีคิดคล้ายกัน ยอมรับกันได้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นกลุ่มที่อยู่ในวงจรและกระบวนการของยาเสพติด สุดท้ายก็กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและมีการกระทำผิดซ้ำ

ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยมและบริโภคนิยม กลุ่มของผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่อยู่ในเรือนจำจังหวัดลำพูนทุกเพศวัย ทุกสาขาอาชีพ ทุกระดับชั้นของฐานอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่อยู่ภายใต้การพัฒนาตามแนวทางกระแสหลักที่กระแสนิยมเชื่อมโยงลาดโดยมีกระแสนิยมบริโภคนิยมเป็นตัวหนุนเสริมและผลักดันให้ผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มเข้าไปพัวพันกับวงจรและกระบวนการของยาเสพติดตั้งแต่เริ่มต้นกระทำความผิดในครั้งแรกและครั้งต่อๆ มาและกระแสวัตถุนิยมบริโภคนิยมยังเข้ามามีอิทธิพลต่อผู้ต้องขังในขณะที่อยู่ในเรือนจำ ซึ่งกระบวนการยาเสพติดรู้จักอ่อนของ ผู้ต้องขังบางคนบางกลุ่มจึงใช้ช่องทางของความอยากได้อะยากมีอยากมีชื่อเสียงต้องการให้สังคมยอมรับเป็นบุคคลที่มีเงินมีทองมีทรัพย์สินสมบัติมาเป็นกลยุทธ์เพื่อสร้างเครือข่ายในการเสพยาส่งยาและขายยาเสพติดจนเป็นกลยุทธ์ที่ประสบผลสำเร็จในปัจจุบันที่มีกลุ่มคนทุกระดับชั้นทุกสาขาอาชีพหลงเข้าไปพัวพันกับวงจรของยาเสพติดจนไม่สามารถป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นไปได้อย่างปร่าบยั้งมากจนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เรือนจำทั่วประเทศเกิน 80% เป็นเรือนจำที่กักขังนักโทษที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเป็นสาเหตุที่ทำให้รัฐบาลเสี่ยงงบประมาณอย่างมากมายมหาศาล เพื่อดูแลผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กระทำผิดซ้ำ

การคบค้าสมาคมกับเพื่อนพบว่า ผู้ต้องขังคดียาเสพติดมีการคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนในสามลักษณะคือ การคบค้าสมาคมกับเพื่อนก่อนที่จะถูกจับกุมคุมขัง การคบค้าสมาคมกับเพื่อนในขณะที่อยู่ในเรือนจำ และการคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำ และจากการศึกษาทำให้ทราบว่า การคบค้าสมาคมกับเพื่อนในสามลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันคือ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มักจะคบค้าสมาคมกับเพื่อนในกลุ่มที่มีสภาพจิตใจอารมณ์ความรู้สึกระบบวิธีคิดไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน และส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะเข้าไปพัวพันกับวงจรและกระบวนการของยาเสพติดไม่ว่าแนวทางใดก็ตามแนวทางหนึ่งซึ่งผลของการคบค้าสมาคมกับเพื่อนทั้งก่อนเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ขณะอยู่ในเรือนจำและเมื่อพ้นโทษออกมาแล้ว และเป็นกลุ่มเพื่อนที่มีวิถีชีวิตเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับวงจรและกระบวนการของยาเสพติดซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำหลายๆ ครั้ง ด้วยกลยุทธ์และวิธีการต่างๆ ทั้งการหลอกล่อ จูงใจ และบังคับ

พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล (สันดาน) ผลของการศึกษาทำให้ทราบว่า การที่ผู้ต้องขังคดียาเสพติดมีการกระทำผิดซ้ำนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคลหรือสันดานมีเพียงผู้ต้องขังส่วน

น้อยเท่านั้นที่กระทำผิดซ้ำซากเพราะพื้นฐานนิสัยส่วนตัวหรือสันดาน ผู้ต้องขังส่วนใหญ่กล่าวว่าพวกเขาไม่ใช่อาชญากรที่เขาต้องมีชีวิตและสภาพแบบนี้เพราะความจำเป็นส่วนบุคคลบีบบังคับ ไม่มีใครเกิดมาแล้วต้องการอยู่ในสภาพที่ถูกจับกุมคุมขังหรือเป็นนักโทษ แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสังคมที่เป็นตัวผลักดันให้พวกเขาต้องเข้าไปอยู่ในวงจรและกระบวนการของยาเสพติดและมีการกระทำผิดซ้ำ ผู้ต้องขังบางคนยอมที่จะกระทำผิดซ้ำๆ ซากๆ ยอมที่จะทนลำบากและใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำเพียงเพราะว่าต้องการให้สมาชิกในครอบครัวสบาย และบางคนเชื่อว่าเป็นเพราะเวรกรรมที่ได้สร้างและกระทำมาไม่มีใครเกิดมาแล้วอยากกระทำผิดต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล (สันดาน) ของผู้ต้องขังมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำค่อนข้างน้อยกว่าปัจจัยอื่นๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และความจำเป็นของชีวิตและครอบครัว

4. การบริหารจัดการและการบูรณาการ

การบริหารจัดการและการบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูน กับหน่วยงานและองค์กรภาคีเครือข่ายโดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่เกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วย การบริหารจัดการเชิงนโยบาย การบริหารจัดการด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เทคโนโลยีการจัดสวัสดิการ การบริหารจัดการเชิงนวัตกรรม และการดำเนินกิจกรรมโครงการด้านพัฒนาพฤตินิสัยที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ

เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการนำนโยบายของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมมาใช้เป็นแนวทางและเป็นกรอบของการทำงานอย่างเคร่งครัดทั้งแนวทางในการบริหารจัดการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานโดยมีเป้าหมายหลักคือการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการตั้งแต่การรับตัว การจัดทำทะเบียนประวัติ และการจำแนกลักษณะพื้นฐานของผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขภายในเรือนจำ มีการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เพื่อค้นหาสาเหตุ ที่แท้จริงเป็นมูลเหตุของการกระทำผิด และเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการดำเนินตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ในการพัฒนาด้านจิตใจ การปรับทัศนคติ การเพิ่มทักษะวิชาชีพ และการเพิ่มทักษะเฉพาะทาง เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวคืนสู่สังคม

การบริหารจัดการด้านบุคลากรของเรือนจำจังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติ เนื่องจากเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นองค์กรในลักษณะพิเศษในการควบคุมผู้ต้องขัง ดูแล และพัฒนาผู้กระทำความผิดซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีความอ่อนแอทางด้านจิตใจและระบบวิธีคิด ดังนั้นบุคคลที่จะต้องดูแลกลุ่มบุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องใช้บุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่มีลักษณะพิเศษ คือ มีความอดทนอดกลั้น มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม เสียสละและมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และปฏิบัติงานภายใต้กฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด รวมถึงการใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการแบบผสมผสานเพื่อให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจ

พร้อมที่จะทุ่มเทการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ โดยทางเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารระดับสูงได้นำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการด้านบุคลากร รวมถึงการจัดสวัสดิการด้านสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรทั้งในขณะปฏิบัติงานและนอกเวลางาน และมีการพัฒนาศักยภาพและทักษะการทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพราะเรือนจำตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าบุคลากรของเรือนจำต้องทำงานและมีความรับผิดชอบตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้นจึงต้องบริหารจัดการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคลากรให้มีความพร้อมและเข้มแข็งตลอดเวลา

การบริหารจัดการด้านงบประมาณ เรือนจำจังหวัดลำพูน มีงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ ดำเนินงาน และดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ในรอบหนึ่งปีประมาณ 60 ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมโดยแบ่งเป็นงบประมาณด้านบุคลากรงบดำเนินงาน งบลงทุน งบอุดหนุนและค่าใช้จ่ายอื่น นอกจากงบประมาณที่ได้รับจากกรมราชทัณฑ์แล้ว ทางเรือนจำยังมีเงินนอกงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ คือ งบที่ได้จากการใช้แรงงานและฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง (เงินผลพลอยได้) ซึ่งในรอบหนึ่งปีมีงบประมาณในการบริหารจัดการประมาณหกล้านบาท นอกจากนี้ยังมีเงินนอกงบประมาณที่ได้จากเงินสวัสดิการร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ในรอบหนึ่งปีประมาณสองล้านบาท สำหรับใช้บริหารจัดการภายในเรือนจำโดยมีการบริหารจัดการงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายของทางราชการทุกประการ นอกจากนั้นทางเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารยังนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณด้านต่างๆ ของทางเรือนจำตลอดจนการจัดสวัสดิการ และในกรณีที่จำเป็นต้องมีการตัดสินใจเพื่อใช้จ่ายงบประมาณเป็นการเร่งด่วนและจำเป็นโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณ ผู้บริหารของเรือนจำจะใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือกับบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชี้มติของที่ประชุมเป็นองค์ประกอบของการตัดสินใจในการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณ และบนฐานของการตัดสินใจนั้นทางเรือนจำโดยคณะผู้บริหารจะตระหนักและคำนึงถึงประโยชน์ของบุคลากร และผู้ต้องขัง รวมถึงองค์กรเป็นสำคัญ

การบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ของเรือนจำส่วนใหญ่จะเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัย สำหรับเทคโนโลยีส่วนใหญ่จะเป็นเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และการรักษาความปลอดภัยรวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในสำนักงานซึ่งภายในเรือนจำปัจจุบันถือว่าวัสดุอุปกรณ์มากเพียงพอสำหรับการใช้งานและปฏิบัติงาน เพียงแต่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความพร้อมกับการใช้งานและทันสมัยทันเหตุการณ์ ส่วนอาคารสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง (ภายในแดนเรือนจำ) ยังจำเป็นที่จะต้องจัดหาและก่อสร้างเพิ่มเติม เพราะปัจจุบันถือว่ายังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นทุกปี การบริหารจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีและการก่อสร้างอาคารที่จำเป็นบางอย่าง ทางเรือนจำได้ใช้งบประมาณจากส่วนกลางและ

เงินนอกงบประมาณที่ทางเรือนจำจัดหาเอง จึงทำให้ทางเรือนจำสามารถแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีและอาคารสถานที่ได้ในระดับหนึ่ง

การจัดสวัสดิการ เรือนจำจังหวัดลำพูนโดยผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญทางด้านการจัดสวัสดิการให้กับบุคลากร ทั้งในส่วนของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ต้องขัง ผ่านฝ่ายสวัสดิการเรือนจำ โดยเน้นการจัดสวัสดิการที่ถูกต้องเหมาะสม คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของบุคลากรเป็นสำคัญ ตลอดจนการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง โดยการเอาใจใส่ดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างใกล้ชิดโดยพื้นฐานการมองผู้ต้องขังเป็นผู้มีความอ่อนแอทางจิตใจและระบบวิถีคิด มองบนพื้นฐานของการเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการเยียวยารักษาไม่ใช่ผู้ร้าย ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนจัดสวัสดิการด้านต่างๆ ให้กับผู้ต้องขังโดยมีเป้าหมายคือ ให้ผู้ต้องขังเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจมีภูมิคุ้มกันทางสังคม มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ สำหรับการจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรของเรือนจำในทุกระดับผู้บริหารมีความมุ่งหวังลดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของบุคลากรและครอบครัว ตลอดจนสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจในงานให้เกิดขึ้นกับบุคลากรของเรือนจำซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความโปร่งใส และการประพฤติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เพื่อประโยชน์ของตนเอง องค์กร สังคม และประเทศชาติต่อไป

การสร้างนวัตกรรม ด้วยความเป็นองค์กรในลักษณะพิเศษที่มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลควบคุมบุคคลพิเศษในฐานะผู้กระทำความผิด เรือนจำทั่วประเทศรวมถึงเรือนจำจังหวัดลำพูนจึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบมากมายตามกรอบของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เพื่อป้องกันความวุ่นวายอันพึงเกิดขึ้นภายในเรือนจำและป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องขัง และกฎระเบียบต่างๆ ยังต้องนำมาใช้อย่างเคร่งครัดทั้งกับบุคลากรของเรือนจำตลอดจนบุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อกับเรือนจำด้วย จากกฎ ระเบียบ แบบแผนดั้งเดิมต่างๆ เป็นสิ่งที่เรือนจำจังหวัดลำพูนต้องยึดถือปฏิบัติติดต่อกันมาอย่างยาวนาน จึงเป็นผลทำให้การบริหารจัดการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การจัดอาคารสถานที่ การจัดสวัสดิการต่างๆ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการบริหารจัดการภายในเรือนจำไม่เอื้อต่อการคิด สร้าง ทำและการบริหารจัดการในเชิงรูปแบบนวัตกรรมในการผลิต คิด ค้นสิ่งใหม่ จึงค่อนข้างกระทำได้น้อยและทำได้ยาก แต่อย่างไรก็ตามเรือนจำจังหวัดลำพูนโดยคณะผู้บริหารก็มีความตระหนักและเห็นความสำคัญและมีความพยายามที่จะผลิต คิด ค้น แนวทางการดำเนินกิจกรรมและการบริหารจัดการเชิงนวัตกรรมทำให้เกิดขึ้นภายในเรือนจำอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมการบูรณาการและการมีส่วนร่วมกับสังคม ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภายในและนอกจังหวัดลำพูน เพื่อประโยชน์ของบุคลากร ผู้ต้องขัง และเรือนจำ

การดำเนินโครงการพัฒนาพหุตินิสัยด้านร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขัง ทางเรือนจำจังหวัดลำพูนมีกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและระบบวิถีคิดของผู้ต้องขัง โดยสม่ำเสมอและถือเป็นสิ่งสำคัญ โดยทางเรือนจำจังหวัดลำพูนได้จัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ สำหรับผู้ต้องขังที่ก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนั้นทางเรือนจำจังหวัดลำพูนยังมีโครงการพัฒนาทางด้านจิตใจและระบบความคิดของผู้ต้องขัง โดยมีจุดเน้นที่ทำให้ผู้ต้องขังมีความรู้สึกนึกคิดในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ชุมชน และประเทศชาติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น ด้านต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษและต้องไปใช้ชีวิตกับคนในสังคมให้เกิดความสอดคล้องโดยการปรับตัว รวมถึงเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการดำเนินกิจกรรมโครงการนำผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีและใกล้พ้นโทษออกทำงานร่วมกับชุมชน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะชน สร้างประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชนได้เป็นอย่างดี และโครงการที่ร่วมทำกับชุมชนถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มีคุณค่าทั้งด้านร่างกายและจิตใจระบบวิถีคิดให้กับผู้ต้องขังและความรู้สึกที่ดีสร้างการยอมรับของประชาชนในสังคม เพราะเป็นกิจกรรมโครงการที่สร้างสรรค์และสานสัมพันธ์ที่ได้ผลดี และทางเรือนจำมีแนวคิดที่จะขยายโครงการในลักษณะดังกล่าวให้หลากหลายมากขึ้นในรูปแบบของการบูรณาการ

การบูรณาการ ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการบูรณาการการบริหารจัดการการดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานบางประการร่วมกับหน่วยงาน องค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูน เช่น สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำพูน โรงพยาบาลจังหวัดลำพูน สถาบันทางการศึกษา สถานีตำรวจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับหมู่บ้านและตำบล ในลักษณะการร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการ การปฏิบัติงานสาธารณะ และการทำข้อตกลงความร่วมมือร่วมกัน ผลของการบูรณาการทางด้านการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานร่วมกัน มีหลายโครงการที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจของทุกฝ่าย เช่น โครงการคืนคนดีสู่สังคม โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและสร้างความเข้าใจกับชุมชนสังคมให้เกิดความตระหนักในคุณค่าความรับผิดชอบต่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปอยู่กับสังคมบ้านเกิด ในฐานะที่เป็นคนไทยที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมไทยร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามการบูรณาการระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงานองค์กรภาคีเครือข่ายยังมีหลายประเด็นและสาระที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขทั้งรูปแบบวิธีการที่หลากหลายครอบคลุมและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบูรณาการร่วมกันมีเอกภาพมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ต้องขัง บุคลากร เรือนจำและองค์กรภาคีเครือข่าย สังคม ชุมชน และประเทศไทย

5. ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข

ปัญหาที่พบในการบริหารจัดการในการบูรณาการระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายต่างๆ พบว่ามีปัญหาที่ประกอบด้วย ปัญหาเชิงนโยบายของรัฐ นโยบายของหน่วยงาน และองค์กรภาคีเครือข่าย ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการบูรณาการ และปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขัง ซึ่งปัญหาทางด้านนโยบายส่วนมากจะเกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่การกำหนดแหล่งผลิตและการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อไม่ให้ยาเสพติดแพร่ขยายยังไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเท่าที่ควรจึงส่งผลทำให้ประเทศไทยมีประชาชนทุกกลุ่มสาขาอาชีพมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มมากขึ้นและมีลักษณะของการกระทำความผิดซ้ำมากขึ้นทุกปี จนเกิดปัญหาทำให้มีผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติดล้นคุกจนนำมาสู่การสร้างปัญหาเชิงซ้อนตามมามากมายทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร เศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และจากปรากฏการณ์ทางด้านยาเสพติดที่พบเห็นในยุคปัจจุบัน คือ กลุ่มเครือข่ายด้านยาเสพติดมีวงจรและกระบวนการที่สลับซับซ้อนมากขึ้นจนยากที่จะป้องกันปราบปรามให้หมดสิ้นไปในสังคมไทย

ปัญหาเชิงการบริหารจัดการซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมุ่งไปยังการบริหารจัดการของเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นสำคัญ เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการบริหารจัดการด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการจัดสวัสดิการต่างๆ รวมถึงการดูแลควบคุมความปลอดภัยต่างๆ ภายใต้กรอบนโยบาย ระเบียบ กฎหมายที่ส่งตรงมาจากรัฐบาลผ่านกระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์ โดยมีกรอบมาตรฐานตัวชี้วัดเป็นตัวกำหนดให้เรือนจำทั่วประเทศยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถ้าเรือนจำไหนไม่สามารถบริหารจัดการ ดำเนินการ ปฏิบัติตามถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งที่บริบทเรือนจำแต่ละที่อาจมีความแตกต่างกันในบางประการ และนอกจากการบริหารจัดการของเรือนจำจะติดปัญหาเรื่องของความไม่คล่องตัวทางด้านนโยบาย กฎข้อบังคับ ระเบียบกฎหมายและเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของเรือนจำแล้ว ยังมีระเบียบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเข้ามาเกี่ยวข้องจึงทำให้บางครั้งอาจทำให้การบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงาน การดำเนินกิจกรรมโครงการไม่สามารถกระทำได้เพราะขัดต่อระเบียบ ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการของเรือนจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะบางครั้งจากการเป็นองค์กรพิเศษที่ต้องดูแลควบคุมผู้ต้องขัง จำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจที่จะกระทำประเพณีปฏิบัติและดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อป้องกันความเสียหาย การสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากรที่อยู่ภายในเรือนจำรวมถึงทรัพย์สินของทางราชการ

ปัญหาด้านการบูรณาการ เมื่อศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับการบูรณาการเพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติด และการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการบูรณาการทางด้านการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ และการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในเชิงบูรณาการในระดับของรัฐบาลกับประเทศเพื่อนบ้าน การบูรณาการภายในประเทศในระดับกระทรวง

หน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ประการสำคัญคือ ปัญหาทางด้านการบูรณาการในระดับพื้นที่ ในเชิงการปฏิบัติที่ไม่มีความต่อเนื่องจริงจังและเป็นระบบเท่าที่ควร จนทำให้การบูรณาการในเชิงพื้นที่ ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่เรือนจำและหน่วยงานองค์กรภาคเครือข่ายพึงพอใจ โดยสาเหตุของปัญหาคือ ในทุกระดับของการบูรณาการยังไม่มีแผนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการที่สามารถ นำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและเป็นเอกภาพ การขาดนโยบายการบูรณาการ และการขาด แนวทางการบริหารจัดการเชิงบูรณาการประการสำคัญการขาดการบูรณาการด้านงบประมาณเชิง บูรณาการและแนวความคิดเชิงบูรณาการอย่างแท้จริง ซึ่งสิ่งดังกล่าวเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อ การป้องกันปราบปรามและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดยังไม่บรรลุผลใน สภาพการณ์ปัจจุบัน

สำหรับการแก้ไขปัญหาทั้งในส่วนของปัญหาในเชิงนโยบาย ปัญหาในเชิงบริหารจัดการ ปัญหาด้านการบูรณาการ เรือนจำจังหวัดลำพูนมีความตระหนักและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา ต่างๆ ดังกล่าว โดยใช้แนวทางในการสร้างความเข้าใจสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรภาคี เครือข่าย และชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล โดยใช้กระบวนการทำความเข้าใจ พบปะพูดคุย การ จัดเวทีการประชุมร่วม โดยทางเรือนจำเป็นเจ้าภาพและทางเรือนจำโดยผู้บริหารเข้าร่วมประชุม ร่วมกับหน่วยงานองค์กร หมู่บ้านชุมชนจัดขึ้นโดยสม่ำเสมอ นอกจากนั้นเรือนจำจังหวัดลำพูนยังร่วม ดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกับหน่วยงานและองค์กรภาคีเครือข่าย และชุมชนอย่างต่อเนื่อง ประการ สำคัญทางเรือนจำจังหวัดลำพูนมีแนวทางที่จะทำให้การบูรณาการในเชิงพื้นที่ได้ผลเป็นรูปธรรมและ เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันปราบปรามและป้องกันการกระทำผิดซ้ำซากของผู้ต้องขังคดียาเสพติด โดยพยายามจัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างกันของผู้นำหน่วยงาน องค์กร ผู้นำชุมชนทั้งท้องถิ่น ท้องที่และผู้นำทางด้านความคิดและจิตวิญญาณในรูปธรรมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อ ผลักดันให้เกิดกระบวนการเชิงบูรณาการที่มีความแข็งแกร่งที่พร้อมจะขับเคลื่อนแนวทางการบูรณาการ งานด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้ได้ผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และ ร่วมกันผลักดันทำให้เกิดแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดให้เกิดขึ้นโดยเร็ว เพื่อประโยชน์ต่อผู้ต้องขัง เรือนจำ สังคม ชุมชน และ ประเทศชาติ

6. ข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

การบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดสามารถกระทำได้โดยที่รัฐบาลต้องมีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันยาเสพติดและการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง โดยมีการแก้ไขให้ครบทุกขบวนการที่เป็นการก่อเกิดยาเสพติดโดยให้ความสำคัญกับการป้องกันโดยแก้ปัญหาในมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการศึกษาร่วมกับการแก้ไขเกี่ยวกับการปราบปรามและการจับกุมคุมขังเพราะทุกปัจจัยมีความสอดคล้องที่ก่อให้เกิดวงจรของยาเสพติด ควรมีการบูรณาการในสามระดับคือ การบูรณาการระหว่างประเทศ การบูรณาการภายในประเทศ และการบูรณาการในระดับพื้นที่ที่เรือนจำตั้งอยู่ การบูรณาการระหว่างประเทศสามารถทำได้โดยที่ประเทศไทยต้องมีแนวทางที่ชัดเจนและจริงจัง ในการทำความเข้าใจทำความเข้าใจข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตชายแดนติดต่อเชื่อมโยงกับประเทศไทยทั้งทางบกและทางทะเล ในการสร้างความร่วมมือและบูรณาการเพื่อป้องกันปราบปรามและกำจัดกระบวนการเครือข่ายยาเสพติดและแหล่งผลิตยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการบูรณาการทั้งทางด้านกฎหมาย บางประการ การบูรณาการทางด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทางด้านงบประมาณ บุคลากร ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยียุทธโธปกรณ์ต่างๆ รวมถึงแนวทางในการปฏิบัติการต่างๆ โดยที่รัฐบาลไทยควรจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรพิเศษที่มีเอกภาพและมีความอิสระในการทำงานขึ้นมาหนึ่งชุด ซึ่งขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีโดยตรง มีการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการร่วม ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายนโยบาย ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายปฏิบัติการ โดยมีบุคลากรขององค์กรดังกล่าวที่เป็นบุคคลที่มีความพิเศษทั้งทางด้านความรู้ประสบการณ์ ความรู้ลึกซึ้งคิด อุดมการณ์ ความซื่อสัตย์ และมีศักยภาพพิเศษที่เอื้อต่องานที่ต้องรับผิดชอบและปฏิบัติ องค์กรดังกล่าวจะมีบทบาทหน้าที่ที่เน้นหนักทั้งด้านการป้องกันปราบปรามและกำจัดแหล่งผลิตยาเสพติดทุกรูปแบบภายใต้ฐานคิดที่ว่าไม่มีที่มรกั ไม่มีที่ไปเป็นการแก้ปัญหายาเสพติดจากต้นทางถ้าไม่มีซัพพลายดีมาน้อยลง และองค์กรดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเฉพาะบางประการเพื่อความเป็นเอกภาพในการทำงานที่จะทำให้การป้องกันปราบปรามยาเสพติดบรรลุผลมากยิ่งขึ้น และจะส่งผลต่อการทำให้มีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดลดลง

การบูรณาการภายในประเทศ ในระดับกระทรวง กรม หน่วยงานองค์กรรับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ในระดับประเทศ ภายในประเทศ การบูรณาการสามารถกระทำได้โดยการให้ประชาชนคนไทยทุกกลุ่มสาขาอาชีพ ทุกเพศทุกวัย หน่วยงานของรัฐในทุกระดับ องค์กรภาคเอกชน สถาบันทางการศึกษา ชุมชนทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่ม หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ต้องตระหนักและหันมาให้ความสนใจกับปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจังและเปลี่ยนแนวคิดมุมมองว่าปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดและปัญหาการ

กระทำผิดซ้ำของคนไทย ประเทศไทย เป็นปัญหาของคนไทยทุกคนที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะกระทรวงต่างๆ ที่นอกจากจะมีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงที่เป็นภารกิจหลักแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้กระทรวงต่างๆ มีบทบาทอำนาจหน้าที่และภารกิจทางด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติด และการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด โดยมีการบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานไว้ในทุกกระทรวงโดยมีคำสั่งอย่างเป็นทางการให้กับหน่วยงานและองค์กรภายใต้การกำกับดูแล ในรูปแบบของการกำหนดนโยบาย และการบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานและองค์กร รวมถึงมีการจัดระบบประมาณที่มากเพียงพอต่อการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ประการสำคัญกระทรวงต่างๆ ภายในประเทศต้องหนักและให้ความสำคัญกับการบูรณาการทั้งในส่วนของนโยบาย การบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ให้เป็นผล เป็นรูปธรรม ภายใต้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในระดับประเทศแบบบูรณาการ โดยให้แต่ละกระทรวงที่ร่วมบูรณาการรับหน้าที่ตามการมอบหมายและความถนัด เช่น กระทรวงต่างประเทศรับผิดชอบงานทางด้านการติดต่อประสานงาน และกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบงานด้านการกำจัดและจัดการกับกระบวนกรและตัดวงจรของยาเสพติด กระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติดูแลทางด้านความมั่นคง และการป้องกันปราบปรามยาเสพติด กระทรวงแรงงานรับผิดชอบงานด้านการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้ต้องขังและตลาดแรงงาน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ภายใต้การบูรณาการในระดับประเทศรับผิดชอบในการดูแลคุณภาพชีวิตทั้งกายใจของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษออกจากเรือนจำ ส่วนกระทรวงพาณิชย์ควรรับผิดชอบงานด้านการออกแบบ และพัฒนาการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของราชทัณฑ์ กระทรวงวัฒนธรรมควรรับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพจิตใจ สติปัญญาความรู้สึนึกคิด ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ สำหรับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศควรรับผิดชอบในการสืบเสาะหาและจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งหมด ทั้งภายในและต่างประเทศ และจากการศึกษาทำให้ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจที่สำคัญคือ ในเมื่อยาเสพติดในประเทศไทยเท่าที่ดูจากปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยิ่งปราบยิ่งเพิ่มมากขึ้น ยิ่งหายากความต้องการยิ่งมากบนฐานคิดดังกล่าวมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายรายได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่าภายใต้การบูรณาการภายในประเทศ กระทรวงวิทยาศาสตร์และกระทรวงสาธารณสุข ควรรับบทบาทหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการค้นคว้าศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสารประกอบที่อยู่ในยาเสพติดทุกชนิดอย่างเข้มข้นและจริงจังสุดท้ายมีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองและปกป้องความผิดให้กับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดและอาจนำไปสู่การเกิดแนวคิดใหม่ คือการให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงาน

องค์กรที่เกี่ยวข้องผลิตยาเสพติดขึ้นมาจำหน่ายในลักษณะของยากระตุ้นขึ้นมาเพื่อให้รัฐบาลเป็นผู้จัดจำหน่ายเช่นเดียวกับสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยมีการออกกฎหมายควบคุมทั้งการซื้อขายและการกินการเสพภายใต้การควบคุมปริมาณสารต่างๆ ที่เป็นโทษต่อร่างกาย จิตใจ และสมองของผู้ใช้และมีการเพิ่มสารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย จิตใจ และสมองให้กับผู้ใช้ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าว ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่ายาเสพติดยิ่งปราบยิ่งเพิ่ม ยิ่งหายากยิ่งต้องการ และยากต่อการควบคุมดูแล ดังนั้นเมื่ออยู่ในที่มืดก็เอามาไว้ที่แจ้ง ยิ่งหายากก็ให้หาง่าย ยิ่งราคาแพงก็ทำให้ราคาถูกและสร้างวาทกรรมว่าผู้ชอบเสพยาเสพติดคือ ผู้ที่มีความอ่อนด้อยด้านสติปัญญา และสังคมไม่ยอมรับเป็นบุคคลที่ใช้แรงงานมากกว่าใช้สมอง ผู้ที่เสพยาเสพติดส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน เป็นต้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยต่อไปอย่างลึกซึ้งและเข้มข้นต่อไป

ส่วนการบูรณาการในระดับพื้นที่ปฏิบัติ ระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนร่วมกับหน่วยงานองค์กรภาคีเครือข่าย ชุมชนในระดับหมู่บ้านตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางศาสนา สถาบันทางการศึกษา และหน่วยงานองค์กรภาคเอกชน เพื่อผลทางด้านการป้องกันปราบปรามการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด สามารถบูรณาการได้ในลักษณะของการบูรณาการด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ เทคนิควิธีการ การบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน และการดำเนินกิจกรรมโครงการ โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และประการสำคัญควรมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาขับเคลื่อนที่มีคณะกรรมการมาจากทุกภาคส่วน และที่สำคัญคณะกรรมการชุดดังกล่าวที่ตั้งขึ้นมา ไม่ควรมีประธานที่มาจากหน่วยงาน องค์กรของภาครัฐเพราะป้องกันปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการบูรณาการและการขับเคลื่อนนโยบาย การบริหารจัดการ และการปฏิบัติงาน ในกรณีที่มีการโยกย้ายจนเป็นปัญหาในการทำงานเชิงบูรณาการไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เป็นจริงได้ เพราะการขาดเอกภาพในการทำงาน ประการสำคัญควรมีการดำเนินกิจกรรมโครงการร่วมกับหน่วยงาน องค์กรและชุมชนให้กว้างขวางเพิ่มมากขึ้น เพราะหลายโครงการทางเรือนจำได้ดำเนินการแล้วประสบผลสำเร็จ โดยให้ประชาชน ชุมชน อดีตผู้ต้องหา ในคดียาเสพติดเข้ามามีส่วนร่วมในการขยายและดำเนินกิจกรรมโครงการให้มากยิ่งขึ้น บนฐานคิดที่ว่าไม่มีใครรู้ปัญหาที่รอบด้านเท่ากับตัวผู้ที่เคยมีประสบการณ์โดยตรง ประเด็นสำคัญในการตั้งคณะกรรมการควรมีทั้งการตั้งคณะกรรมการแบบเป็นทางการควบคู่กับการตั้งคณะกรรมการในรูปแบบไม่เป็นทางการ อาศัยการเชื่อมโยงกันด้วยระบบวิธีคิด การเสียสละ และจิตวิญญาณของความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติเป็นสำคัญ นอกจากนั้นการบูรณาการในระดับพื้นที่ปฏิบัติการควรมีการขยายชุมชนต้นแบบที่ดำเนินการแล้วได้ผลดีและประสบผลสำเร็จภายใต้การบริหารจัดการในเชิงบูรณาการในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

อภิปรายผล

จากผลของการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษาเรือนจำจังหวัดลำพูน ที่ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ สามารถนำมาอภิปรายผลของการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดและการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดพบว่า จังหวัดลำพูนก็เป็นจังหวัดที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่องเช่นเดียวกับจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย และสภาพการณ์ปัจจุบันเครือข่ายหรือกระบวนการเกี่ยวกับยาเสพติดมีวงจรที่สลับซับซ้อนและแผ่ขยายเข้าสู่กลุ่มคนทุกสาขาอาชีพจนกลายเป็นวงจรอุบาทว์ที่หากไม่มีนโยบาย กลยุทธ์ เทคนิควิธีการ กฎหมาย และมาตรการที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด รวมถึงมีการบูรณาการเพื่อป้องกันปราบปรามและกำจัดแหล่งผลิตยาเสพติดอย่างจริงจังบนพื้นฐานของการมีจิตสำนึกร่วมกันของคนไทย สังคมไทย ก็สามารถคาดการณ์ได้ว่าประเทศไทยจะประสบปัญหาในเชิงซ้อนตามมามากมายเพราะปัญหายาเสพติดเป็นตัวตั้งต้นที่จะนำไปสู่ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินรวมถึงปัญหาทางด้านการศึกษาและปัญหาสาธารณสุข

จากผลของการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงโดยการสร้างเครือข่ายที่กว้างขวางและมีกระบวนการที่เข้มแข็ง จนทำให้วงจรเกี่ยวกับยาเสพติดสามารถแผ่ขยายเข้าไปสู่กลุ่มคนทุกสาขาอาชีพ ประกอบกับมาตรการกำจัดและการป้องกันปราบปรามของหน่วยงาน องค์การของรัฐที่รับผิดชอบยังไม่ได้ผลมากเพียงพอไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย บางหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐขาดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารจัดการและการปฏิบัติการและการปฏิบัติงาน บุคลากรบางคนของบางหน่วยงานและบางองค์กรของรัฐอาศัยยาเสพติดอาศัยกระบวนการหรือเครือข่ายของยาเสพติดเข้ามาขยายฐานอำนาจทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวสารข้อมูลในสื่อรูปแบบต่างๆ ในยุคปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยในยุคปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีความรุนแรงมากจนลูกกลามก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมายโดยเฉพาะปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ สาธารณสุข และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประการสำคัญคือในเมื่อนโยบาย ยุทธศาสตร์ เทคนิควิธีการรวมถึงมาตรการต่างๆ ของหน่วยงานหรือองค์กรรับผิดชอบของรัฐในการกำจัดป้องกันปราบปรามของรัฐไม่ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริง จนนำไปสู่ปัญหาด้านการกระทำผิดซ้ำซากของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเพิ่มมากขึ้นจนทำให้รัฐบาลต้องนำเงินภาษีซึ่งเป็นของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมาเป็นค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เพื่อควบคุมดูแลผู้ต้องขังที่กระทำผิดใหม่ และผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในคดี

เกี่ยวกับยาเสพติดเพราะเกือบทุกเรือนจำในประเทศไทยผู้ต้องขังประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ เป็นผู้ต้องขังเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งสิ้น

จากสถานการณ์ของยาเสพติดที่รุนแรงในประเทศไทยที่ยังปราบปรามเพิ่มมากขึ้นและนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำทั้งผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรกและกระทำผิดซ้ำนั้นคือภาพสะท้อนถึงมูลเหตุของปัญหาในเชิงซ้อนและแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานหรือองค์กรที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้รัฐบาลของประเทศไทยรวมถึงคนไทยและสังคมไทยต้องหันมาให้ความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยที่หลายภาคส่วนควรให้ความสนใจการแก้ไขปัญหาในเชิงนโยบายแบบบูรณาการโดยเน้นหนักการแก้ไขปัญหาที่ต้นทางโดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและการดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานบางประการร่วมกันแบบมีเอกภาพ เพราะจากปรากฏการณ์แก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะมาจากนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเป็นสำคัญจึงทำให้บางครั้งการแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดตรงประเด็นจนทำให้การป้องกันและปราบปรามและการกำจัดวงจรของยาเสพติดไม่ได้ผลเท่าที่ควรเพราะนโยบายด้านยาเสพติดของรัฐบาลที่ผ่านมาเป็นนโยบายในความหมายที่แคบคือเป็นเพียงหน่วยงานและองค์กรรวมถึงสังคมชุมชนที่ต้องปฏิบัติตามเป็นเพียงกิจกรรมและการกระทำของรัฐบาลเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการกำหนดนโยบายด้านยาเสพติดรัฐบาลควรให้ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกำหนดนโยบายอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้นโยบายเชิงบูรณาการ แผนยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการ แผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการ รวมถึงกลยุทธ์เทคนิควิธีการเชิงปฏิบัติการแบบบูรณาการซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ มยุรี อนุมานราชธน (2551: 122) ที่ได้ให้ทัศนะต่อกระบวนการกำหนดนโยบายและปัจจัยที่ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จที่ประกอบไปด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยด้านเวลาและทรัพยากรที่มากเพียงพอสำหรับการดำเนินการ ปัจจัยด้านการวางแผนการจัดสรรทรัพยากร ปัจจัยเกี่ยวกับการเป็นนโยบายพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนทฤษฎีที่น่าเชื่อถือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์และสาเหตุ ปัจจัยด้านการพึ่งพาระหว่างหน่วยงาน ปัจจัยด้านความเข้าใจและการเห็นพ้องในวัตถุประสงค์ร่วมกัน ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมและโครงการตามความเหมาะสม ปัจจัยด้านการสืบสานและการประสานงาน รวมถึงปัจจัยทางด้านการที่ผู้มีอำนาจหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติได้รับการยอมรับและมีบุคคล กลุ่ม หน่วยงานและองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายนั้นๆ

ควรมีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการโดยตั้งคณะกรรมการในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการไม่เป็นระบบราชการแต่เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมของคนในสังคม ชุมชน ทั้งในระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ประธานกรรมการ และคณะกรรมการไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มาจากหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐราชการ แต่มาจากทุกภาคส่วนรวมถึงอดีตผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษเกี่ยวกับ ยาเสพติดมาก่อน เช่น ระดับหมู่บ้าน ประธานควรจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าอาวาสวัดภายในหมู่บ้านมี

คณะกรรมการหมู่บ้านและประธานกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านเข้ามาเป็นกรรมการ ในระดับตำบล ควรมีกำนันหรือนายกององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรืออาจเป็นเจ้าของคณะตำบลเป็นประธานคณะกรรมการมีสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และประธานกลุ่มต่างๆ ในระดับตำบลร่วมเป็นกรรมการ ระดับอำเภอ ควรให้เจ้าคณะอำเภอเข้ามาเป็นประธานมีผู้นำท้องถิ่นท้องที่เข้ามาร่วมเป็นกรรมการ และในระดับจังหวัดควรมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธาน มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกสมาคมผู้ใหญ่บ้านกำนันในระดับอำเภอเป็นกรรมการรวมถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีเทศบาลต่างๆ เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอร่วมกันเป็นกรรมการ หรือบุคคลอื่นๆ ที่เห็นว่ามีเหมาะสมที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนและป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้อย่างเต็มศักยภาพ ประการสำคัญคณะกรรมการต้องมีอดีตผู้ต้องขังเกี่ยวกับยาเสพติดเข้ามาร่วมทุกระดับ

จากการศึกษาพบว่าเหตุผลที่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการในเชิงบูรณาการในรูปแบบของการตั้งคณะกรรมการแบบไม่เป็นทางการให้เกิดขึ้นในทุกระดับนั้นเป็นไปด้วยเหตุผลที่ว่าปัญหาเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำและปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นปัญหาเชิงซ้อนที่จะอาศัยแนวทางในการแก้ไขในหลายมิติจะการใช้การแก้ไขด้วยมิติใดมิติหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องใช้ทั้งมิติของระเบียบกฎหมาย มิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านสังคม ศาสนา วัฒนธรรม คุณธรรม ความเชื่อเข้ามาร่วมในการแก้ไขและป้องกันโดยเฉพาะมิติร่วมของสังคมชุมชนที่ไม่เป็นทางการ เพราะที่ผ่านมาเป็นข้อพิสูจน์แล้วว่าการใช้มิติของระเบียบกฎหมายและความเป็นทางการแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ผลเท่าที่ควรบางอย่างของการแก้ปัญหานอกจากไม่ได้ผลแล้วยังสร้างปัญหาต่อเนื่องและทับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและการบริหารจัดการ ดำเนินการและปฏิบัติการในเชิงบูรณาการในทุกระดับของชุมชนจึงน่าจะเป็นทางออกที่ดีและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งเพราะตัวบุคคลที่เข้ามาเป็นประธานและคณะกรรมการไม่ใช่ข้าราชการที่ต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างจึงสามารถรับผิดชอบทุ่มเทแรงกายแรงใจ แรงกำลังด้านสติปัญญาด้านการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้อย่างเต็มที่และมีความต่อเนื่อง ประกอบกับอาชีพทางราชการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและทำหน้าที่หลักในการเข้าร่วมบูรณาการไม่คงที่แน่นอนมีการโยกย้ายตามวิถีของข้าราชการอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้การทำงานเชิงบูรณาการไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับการติดกับดักของระบบระเบียบของทางราชการจึงทำให้การทำงานบางครั้งเกิดความล่าช้าหรือบางอย่างไม่สามารถกระทำได้ตามความคาดหวัง แต่การจัดตั้งคณะกรรมการ แต่การจัดตั้งคณะกรรมการในรูปแบบไม่เป็นทางการในทุกระดับนั้นจะทำให้การขับเคลื่อนในเชิงบูรณาการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการและการปฏิบัติงานได้ดีกว่าเพราะไม่ติดกรอบของระบบระเบียบของทางราชการ บุคคลที่เป็นประธานและคณะกรรมการไม่มีการโยกย้ายสามารถทุ่มเทการทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ภายใต้อาณัติและได้รับความรับผิดชอบในฐานะผู้มีบทบาทหน้าที่ในมิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับสังคมชุมชนและ

ประเทศชาติเป็นหลักโดยไม่ใช้เงินทองและทรัพย์สินมาเป็นตัวตั้งต้นในการที่จะต้องมีหน้าที่ในการรับผิดชอบในเรื่องของการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเกี่ยวกับคดียาเสพติด ประการสำคัญ คณะกรรมการในทุกระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด จะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติงานในรูปแบบของการเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันและมีการประชุมสัมมนาเพื่อติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

1) ควรมีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการในรูปแบบของการสร้างและขยายเครือข่ายชุมชนต้นแบบด้านการควบคุม ดูแล และป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการดูแลผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เรือนจำจังหวัดลำพูนร่วมกับชุมชนในระดับหมู่บ้านและตำบล หน่วยงาน องค์กรต่างๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่นที่ได้ดำเนินโครงการในลักษณะของการคืนคนดีให้กับสังคมชุมชนโดยให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการดูแลผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วกลับไปอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืนไม่ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ ผู้ต้องขังสามารถปรับตัว ปรับใจ ปรับพฤติกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดีด้วยกระบวนการและวิธีการของแต่ละชุมชนในลักษณะของการให้โอกาสไม่มีการซ้ำเติมบนฐานของแนวคิดที่ว่าบุคคลทุกคนเกิดมามีความต้องการที่จะเป็นคนดี สิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตที่ผ่านมาเป็นเพียงอุบัติเหตุทางชีวิตเท่านั้น คนในชุมชนต้องเป็นผู้ที่ต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันที่จะต้องดูแล แก้ไขและให้โอกาสกับคนเหล่านี้ ซึ่งในปัจจุบันทางเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูนก็สามารถดำเนินการได้ดีในระดับหนึ่งในหลายชุมชน ดังนั้นจึงควรมีการสร้างและขยายเครือข่ายชุมชนต้นแบบในลักษณะดังกล่าวให้ครอบคลุมและทั่วถึงไปยังชุมชนที่มียาเสพติดระบาดอย่างรุนแรงและมีจำนวนผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกจากเรือนจำจำนวนมากเพื่อให้เกิดชุมชนต้นแบบเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันต้องทำให้ชุมชนต้นแบบมีการบริหารจัดการในเชิงบูรณาการแบบเครือข่ายความร่วมมือด้วย

1. การบริหารจัดการและการบูรณาการ

การบริหารจัดการด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการจัดสวัสดิการให้กับทั้งผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติและผู้ต้องขัง ถึงแม้จะเป็นที่น่าพึงพอใจและทำได้ดีมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ในระดับที่ผ่านตามเกณฑ์การประเมินที่กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามเรือนจำจังหวัดลำพูนรวมถึงเรือนจำหลายแห่งในประเทศไทยก็ยังไม่สามารถที่จะบริหารจัดการ ดำเนินการ หรือปฏิบัติงานรวมถึงการทำกิจกรรมโครงการบางอย่างตามความสอดคล้องของแต่ละบริบทที่เรือนจำมีและเป็นอยู่ได้ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางด้านระเบียบกฎหมายที่เข้มงวดที่ใช้เป็นกรอบการทำงานของทุกเรือนจำในประเทศไทยที่เป็นแบบแผนเดียวกันหมดและมีความยืดหยุ่นน้อยมาก บางครั้งจึงทำให้แนวคิดมุมมอง และรูปแบบของการบริหารจัดการเรือนจำในรูปแบบของการเป็นนวัตกรรมใหม่ในเชิงบริหารจัดการไม่สามารถเกิดขึ้นได้หรือเกิดขึ้นก็น้อยมาก

จนบางครั้งไม่สอดคล้องกับหลักการของความเป็นสากล และก้าวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง ยกตัวอย่างในกรณีของการบริหารจัดการด้านบุคคล ในส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขัง (ผู้คุม) ปรากฏว่าเรือนจำจังหวัดลำพูนหรืออาจรวมถึงเรือนจำอื่นๆ มีสัดส่วนของผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องขังประมาณ 1:25 ทั้งที่ตามหลักสากลแล้วในต่างประเทศจะมีสัดส่วนในการควบคุมดูแลระหว่างผู้คุมกับผู้ต้องขังเพียง 1:5 คน เท่านั้น และประการสำคัญบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการเข้าไปควบคุมผู้ต้องขังในลักษณะของการกำหนดเป็นตารางเวรยามในการรับผิดชอบส่วนใหญ่จะมีงานที่ต้องรับผิดชอบประจำโดยตรึงอยู่แล้ว เช่น เจ้าหน้าที่การเงินบัญชี เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่ธุรการ เป็นต้น โดยลักษณะการบริหารด้านบุคคลดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้การทำงานในการควบคุมดูแลเอาใจใส่ผู้ต้องขังอาจบกพร่องไปบ้างจนส่งผลต่อเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังได้ รวมถึงการส่งผลโดยทางอ้อมกับสังคมภายนอกที่ไม่มีการรับรู้ข้อมูลมากเพียงพอ เพราะเรือนจำทุกที่ในประเทศไทยมีลักษณะการเป็นองค์กรแบบปิด จึงทำให้ประชาชนโดยทั่วไปมีการรับรู้ถึงเรื่องราวของการเป็นเรือนจำน้อยมาก จึงมีความเข้าใจว่าเรือนจำเป็นองค์กรที่สำคัญเป็นอย่างมากในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด และเรือนจำจะเป็นองค์กรและสถานที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤตินิสัย และเป็นสถานที่ที่ทำให้คนไม่ดีกลายเป็นคนดีได้ ซึ่งถือว่าเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเป็นอย่างมาก เพราะโดยแท้จริงแล้ว เรือนจำเป็นเพียงองค์กรปลายทางที่เป็นเพียงองค์กรที่เป็นองค์ประกอบของการแก้ไขปัญหาทางด้านยาเสพติดเท่านั้นไม่ใช่ทั้งหมดที่สังคมไทยเข้าใจและโยนความรับผิดชอบมาให้กับเรือนจำ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของ สนิธิ ลิ้มทองกุล (2557 บทสัมภาษณ์) ที่ได้สัมภาษณ์เปิดใจเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2557 ภายหลังการพ้นโทษออกจากเรือนจำ ที่ได้กล่าวว่า สิ่งที่ผมเรียนรู้ คือ ราชทัณฑ์คือถึงขยะสุดท้ายที่สังคมสร้างปัญหาขึ้นมา ตำรวจสร้างปัญหาขึ้นมา รัฐบาลสร้างปัญหาขึ้นมา แล้วเอามาใส่ถึงขยะ แล้วบอกให้ราชทัณฑ์สร้างเรือนจำเพิ่มขึ้น ผู้ต้องหา 290,000 คน มีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์หมื่นกว่าคน ทำงานเป็นทั้งตำรวจ นักจิตวิทยา นักการศึกษา ทำงานเป็นทุกอย่างที่เกี่ยวกับหน้าที่ ที่ทำให้ผู้ต้องขังดีขึ้น แต่ว่าเงินเดือนต่ำ เบี้ยเลี้ยงน้อย ชีวิตส่วนตัวไม่มีเลย ต้องเข้าเวรตลอดเวลาผมสนิทกับพวกเขา มากคุยกันจนทราบถึงปัญหาส่วนตัวหลายอย่าง ซึ่งแต่ละคนบอกว่าการเป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ คือ การตกนรก แล้วเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์คือคนติดคุกเหมือนผมต่างที่สามโมงครึ่งผมต้องขึ้นตึกเข้าห้องนอน ส่วนเขานั้นยังเดินไปเดินมาแต่ก็ออกนอกคุกไม่ได้

จากกรอบของระเบียบกฎหมาย ลักษณะขององค์กรแบบปิด การกระจายข้อมูลข่าวสารความเป็นจริงบางอย่างค่อนข้างน้อย รวมถึงแนวคิดมุมมองของนครราชทัณฑ์บางคนบางกลุ่มที่ยังติดกับดักความคิดเดิม รวมถึงแนวนโยบายของรัฐบาลทางด้านการกำจัดและป้องกันปราบปรามยาเสพติดที่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร จนก่อให้เกิดปัญหาในเชิงซ้อนตามมามากมาย มาถึงปัจจุบันน่าจะถึงเวลาที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยจะต้องมีความตระหนักร่วมกันในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด โดยที่ทุกฝ่ายไม่มองว่าเป็นความรับผิดชอบและปล่อยเป็นภาระของภาคส่วนใดหรือหน่วยงานและองค์กรใดโดยตรง

เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนถ้าไม่อย่างนั้นแล้ว คาดว่าประเทศไทยในไม่ช้าหรือเร็วจะพบกับความวิบัติทางด้านต่างๆ ที่เป็นผลมาจากพิษภัยของยาเสพติด กระบวนการของยาเสพติด โดยที่ทุกภาคส่วนปล่อยให้มันเป็นบทบาทหน้าที่และภาระของกรมราชทัณฑ์แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งทัศนคติดังกล่าวสอดคล้องกับทัศนคติของ อติตอธิตกรมราชทัณฑ์ (วันชัย รุจนวงศ์, 2559: 125) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ประเทศไทยสร้างเรือนจำไว้จำคุกผู้ที่กระทำความผิดร้ายแรงสมควรลงโทษจำคุก ประมาณ 120,000 คน แต่ปัจจุบันมีนักโทษที่ต้องขังในเรือนจำถึงกว่า 300,000 คน บางช่วงเวลามีเพิ่มถึง 360,000 คน การเข้ามาของนักโทษมาตามคำสั่งของศาลกรมราชทัณฑ์ไม่มีสิทธิปฏิเสธจะต้องรับไว้และการบริหารจัดการภายในพื้นที่อันจำกัด เจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนจำกัด และภายในมีงบประมาณที่มีจำกัด จำนวนนักโทษที่เพิ่มขึ้นถึงสามเท่าเป็นปัญหากับกรมราชทัณฑ์เป็นอย่างมากเพราะแค่การควบคุมไม่ให้นักโทษหนี ไม่ให้แหกคุก ไม่ให้ก่อการจลาจล ไม่ฆ่าและทำร้ายผู้คุม ไม่ให้ทำร้ายและฆ่ากันเองไม่ทำผิดวินัยก็เป็นเรื่องยากแล้ว จากสภาพความแออัดในเรือนจำไม่เพียงแต่เป็นผลร้ายต่อผู้ต้องขังเท่านั้นแต่มีผลร้ายต่อสภาพจิตใจของเจ้าหน้าที่ที่แตกต่างกันไป จากรายงานปัญหาที่เกิดขึ้นจริง จึงเป็นปัญหามากสำหรับเรือนจำในการที่จะทำการบำบัด แก้ไขพฤติกรรมนิสัยและความประพฤติของผู้ต้องขัง เพราะแค่การบริหารจัดการความเป็นอยู่และในเรื่องความมั่นคงก็เป็นปัญหามากแล้ว

จากเสียงสะท้อนจากคนของกรมราชทัณฑ์เองที่ได้สะท้อนอย่างตรงไปตรงมาย่อมเป็นย่อมเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนในประเทศไทย ควรจะได้เก็บมาเป็นข้อมูลข้อพิจารณาที่จะแก้ปัญหาด้านยาเสพติด ผู้ต้องขังล้นคุก และการป้องกันการกระทำผิดซ้ำทั้งในส่วนของผู้ต้องขังคดียาเสพติดและคดีอื่นๆ ในรูปแบบการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ บูรณาการนโยบาย บูรณาการงบประมาณ บูรณาการด้านบุคลากร และบูรณาการด้านการบริหารจัดการในทุกภาคส่วนและในทุกระดับของหน่วยงานองค์กร ชุมชน ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

2. การบูรณาการและข้อเสนอเชิงบูรณาการ

จากผลของการบูรณาการทุกระดับในเรื่องของยาเสพติดและการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นเอกภาพมากเท่าที่ควรยังมีลักษณะต่างคนต่างทำไม่ประสานสัมพันธ์ในเชิงของความเป็นรูปธรรม จึงเป็นผลทำให้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดและปัญหาของการกระทำผิดซ้ำยังคงเป็นปัญหาที่ร้ายแรงและรุนแรงในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน การที่การบูรณาการยังไม่บรรลุผล ในทุกระดับอาจเป็นผลมาจากนโยบายของทุกรัฐบาลที่ผ่านมาไม่มีความต่อเนื่องและยึดโยงกับบริบทของความเป็นจริง มูลเหตุของปัญหาที่แท้จริงเกี่ยวกับวงจรของยาเสพติด กระบวนการต่างๆ รับนโยบายด้านยาเสพติดมาพร้อมกับนโยบายหลักของแต่ละกระทรวง แต่พอถึงการนำนโยบายสู่การปฏิบัติทุกระทรวงภายใต้หน่วยงานและองค์กรในสังกัด ก็มุ่งตอบสนองการทำงานตามนโยบายหลักเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การทำงานด้านยาเสพติดลดทอนลง เพราะตามความเป็นจริงแล้วทุกระทรวง

จะต้องยึดถือว่านโยบายด้านยาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญ เช่นเดียวกับนโยบายหลักของทุกกระทรวง โดยมีการบูรณาการนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ งบประมาณ บุคลากรร่วมกัน และข้อมูลข่าวสารร่วมกัน และก่อนที่จะมีการบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการปฏิบัติงานทุกภาคส่วนต้องมี กระบวนการในการบูรณาการความคิด จิตวิญญาณให้เป็นหนึ่งเดียวกันเพราะตราบไต่ที่บุคลากรทุกภาคส่วนยังมีการรับรู้และมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน การบูรณาการด้านต่างๆ จะยังคงไม่ได้ผลซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 2) ที่ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องของการบูรณาการไว้ว่า การบูรณาการก็คือการผนวก การประสาน การเติมเต็มการเชื่อมโยง การร่วมกัน การรวมกัน ดังนั้น ทุกคนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยต้องร่วมกัน ประสานงานกันและเชื่อมโยงกันในลักษณะของการบูรณาการกันบริหารจัดการ ดำเนินงาน ปฏิบัติงานร่วมกันให้เป็นเอกภาพ เพื่อช่วยกันกำจัดกระบวนการเครือข่ายและวงจรของยาเสพติด โดยเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้การบูรณาการ การบริหารจัดการ การดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดยังไม่บรรลุเป้าหมายได้มากมายเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นการสร้างนโยบายเชิงบูรณาการมาจากรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ เป็นนโยบายจากบนลงล่างเป็นนโยบายตัดผ้าโหลแล้วนำมาใส่ให้กับคน กลุ่มคน หน่วยงานและองค์กร โดยที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมพิจารณา ร่วมวางแผน ในการแก้ไขปัญหา หรือภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ไม่ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยตรง เช่น ภาคของชุมชนและประชากรสำคัญ คือ ภาคส่วนของผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขัง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาในเชิงบูรณาการ เพราะโดยฐานคิดแล้วไม่มีใครรู้ปัญหาและความต้องการได้ดีกว่าตัวของเขาเอง ในภาคส่วนอื่นๆ คนอื่น กลุ่มอื่น น่าจะเป็นองค์ประกอบในการเติมเต็มโดยเข้าไป ดังนั้น การบูรณาการการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด จำเป็นต้องให้สังคม ชุมชนและผู้ต้องขังและอดีตผู้ต้องขังเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจึงจะได้ผลเป็นรูปธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2549:16) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์การจำเป็นต้องยึดหลักในการให้ข้อมูล ข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเกี่ยวข้อง ความร่วมมือและการเสริมอำนาจ ดังนั้น การบูรณาการเพื่อการใดๆ ก็ตาม ความคิดร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ และการเสริมแรงอำนาจจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

ประการสำคัญของการแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน คือ การวางเป้าหมายในจุดเดียวกันและแนวทางแก้ปัญหาจึงจะไปในทิศทางเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น การแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำมันต้องแก้ไขให้ครบกระบวนการทำให้ครบสมบูรณ์ ไม่ทำเป็นส่วนๆ แล้วบอกว่าภาคส่วนนั้นทำไม่ได้ผล โทษกันไปมา การแก้ปัญหายาเสพติดมันต้องแก้ทั้งระบบและครบวงจรของการ

เกิดยาเสพติดไม่ควรแก้ปัญหาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง และแก้ไขปัญหาคือเป็นทุกปัจจัยที่ก่อให้เกิดกระบวนการยาเสพติด เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมืองการปกครอง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประการสำคัญคือ การกำจัดแหล่งผลิตและตัดวงจรของยาเสพติดตั้งแต่ต้นทางไม่ควรไปแก้ปัญหาระหว่างทางหรือปลายทางแล้วปล่อยให้เรื้อนจำเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ต้องขังลักลอบและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำไม่ใช่แก้ปัญหาที่การไล่จับส่งศาลและเข้าคุก รวมถึงการทุ่มงบประมาณในการสร้างคุกเพิ่ม แต่มันต้องแก้ที่ต้นทาง ตรึงมูลเหตุของปัญหา โดยเน้นย้ำให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดแบบครบวงจร ซึ่งภาคส่วนที่ควรมีบทบาทอย่างยิ่งคือสถาบันครอบครัว ชุมชน หน่วยงานองค์กรร่วมรับผิดชอบ ควรมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นและเดินควบคู่ไปกับภาคส่วนของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน ทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านสถานการณ์การกระทำผิดซ้ำและสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน การบริหารจัดการเชิงบูรณาการของเรือนจำจังหวัดลำพูนกับองค์กรภาคีเครือข่ายในจังหวัดลำพูน และข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน จากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยสามารถนำมาขยายเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลโดยกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งหมดและมีการประเมินผลงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับวงจรของยาเสพติดทั้งหมด เริ่มตั้งแต่การป้องกัน ปราบปราม การทำลายवादล้างยาเสพติด การจับกุมคุมขัง การดูแลรักษาเยียวยาหลังพ้นโทษ ทั้งองค์กรในรูปแบบเปิดและลับบนพื้นฐานการประเมินตามความเป็นจริงและเป็นธรรม เพื่อนำผลการประเมินมาทบทวนและแก้ไขปรับปรุงนโยบายใหม่ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทใหม่และให้ทันต่อกระบวนการของยาเสพติดในยุคปัจจุบันบนฐานความเชื่อและความเป็นจริงที่ว่ายาเสพติดยิ่งปราบยิ่งเพิ่มขึ้นทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก และจากนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลไทยทุกรัฐบาลยังไม่ได้ผลเป็นที่

น่าพอใจ โดยตั้งอยู่บนฐานของการมีนโยบายเชิงรุกเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจร ซึ่งครอบคลุมทุกกระบวนการของการทำให้ยาเสพติดในสังคมไทยลดน้อยลง

1.2 รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย รวมถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน นักวิชาการจากสถาบันทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่มีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายร่วมกันผนึกกำลังทางความคิดช่วยกันทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายบางมาตราที่ไม่มีความเป็นธรรมและล้าสมัยไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกและของประเทศไทย ในปัจจุบันบนฐานความคิดที่ว่ากฎหมายบางมาตราไม่เอื้อต่อการป้องกันปราบปราม จับกุมคุมขัง และการดูแลรักษาและคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้คุณให้โทษต่อทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับวงจรและกระบวนการของยาเสพติด

1.3 รัฐบาลควรมีการทบทวนนโยบายเกี่ยวกับงบประมาณที่ให้กระทรวงยุติธรรมโดยกรมราชทัณฑ์นำเงินงบประมาณที่เก็บจากภาษีของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูผู้ต้องขังคดียาเสพติดเป็นหลัก แต่ควรนำเงินงบประมาณไปใช้ในการควบคุม ป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดมากกว่า เพราะจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นทางที่ได้ผลมากกว่าการแก้ไขที่ปลายทาง เช่น การนำเงินงบประมาณไปใช้ในการก่อสร้างอาคารสถานที่เพื่อให้เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้นทุกปี นโยบายเกี่ยวกับงบประมาณดังกล่าวควรมีการทบทวนและควรมีการปรับปรุง เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายน้ำมากกว่า

1.4 รัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังให้ละเอียดและชัดเจน โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำซากเกี่ยวกับคดียาเสพติด โดยให้เรือนจำที่อยู่ภายใต้สังกัดเป็นหน่วยงานปฏิบัติ กรณีของนักโทษหรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำซากไม่มีความสำนึกรับผิดชอบชั่วดี ออกไปสร้างปัญหาให้แก่สังคมและประเทศชาติ รัฐควรจัดให้ไปอยู่เรือนจำเฉพาะทางที่ห่างไกลความเจริญ มีที่ดินสำหรับให้ผู้ต้องขังเหล่านี้ได้ฝึกทำมาหากินแบบพึ่งพาตนเอง เช่น การทำไร่ ทำนา ปลูกข้าว ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เพื่อนำมาประกอบอาหารกินเอง โดยที่รัฐบาลจะสนับสนุนเพียงปัจจัยการผลิตเท่านั้น ภายใต้การออกแบบการควบคุมในลักษณะพิเศษ คือ ใช้เทคโนโลยีในการควบคุมร่วมด้วย เช่น การฝังชิปในร่างกาย โดยมีการควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และมาตรการควบคุมอื่นควบคู่เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือการก่อเหตุจลาจล

1.5 รัฐบาลโดยกระทรวงต่างประเทศรวมถึงกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับความมั่นคงตามแนวเขตชายแดนทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามแหล่งผลิตและการลักลอบขนยาเสพติดตามเขตชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรมีการทบทวนและประเมินผลงานที่ผ่านมา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่รอบด้าน และเป็นจริงนำมาทบทวนแก้ไขปรับปรุงนโยบายด้านการป้องกันยาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านอย่าง

จริงจังในลักษณะของการเป็นนโยบายเชิงรุกและบูรณาการ โดยที่รัฐบาลไทยควรเป็นประเทศเจ้าภาพหลัก ผลักดันให้เกิดเวทีประชุมและกำหนดนโยบายด้านยาเสพติด และมีแนวทางการปฏิบัติในการทำลายล้างพื้นที่ปลูกฝิ่น แหล่งผลิต และมีการป้องกันปราบปรามการขนย้ายสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติด รวมถึงการขนย้ายยาเสพติดข้ามประเทศให้เป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเชิงการบริหารจัดการ

2.1 การบริหารจัดการนักโทษหรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำซาก กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ควรมีนโยบายสู่การปฏิบัติให้เรือนจำทั่วประเทศที่แนวทางในเชิงบริหารจัดการโดยนำนักโทษหรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำซาก จนติดเป็นนิสัยไปทำงานให้ก่อเกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติมากกว่าไปอยู่ในเรือนจำให้รัฐบาลเลี้ยงดูและเสียงบประมาณมากมายโดยเปล่าประโยชน์ โดยแนวทางการบริหารจัดการสามารถกระทำโดยการจำแนกผู้ต้องขังตามจำนวนครั้งของการกระทำผิดซ้ำและระยะเวลาของการถูกคุมขัง ในกรณีที่กระทำผิดตั้งแต่สามครั้งขึ้นไปและระยะเวลารับโทษไม่ยาวนาน ควรให้ทำประโยชน์โดยใช้แรงงานให้กับสังคม ชุมชน และประเทศชาติ ภายใต้การออกแบบและการควบคุมที่สอดคล้องและเหมาะสม สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเกินสามครั้งขึ้นไปและมีระยะเวลาจำคุกค่อนข้างยาวนานและถูกพิจารณาคัดกรองแล้วว่าเป็นนักโทษหรือผู้ต้องขังที่ไม่สามารถปรับตัวหรือกลับใจได้แล้ว หากพ้นโทษออกไปก็จะไปกระทำผิดซ้ำซากและเป็นบุคคลที่เป็นอันตราย

2.2 กระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ที่มีเรือนจำและทัณฑสถานเป็นหน่วยงานรับนโยบายสู่การปฏิบัติควรมีการบริหารจัดการเชิงพื้นที่โดยมีการจำแนกผู้ต้องขังให้ชัดเจนและควรมีการแบ่งเขตแดนของการควบคุม เช่น แยกผู้ต้องขังคดียาเสพติดระหว่างผู้เสพ ผู้รับส่ง ผู้ค้าและผู้ผลิตออกจากกันโดยเด็ดขาด รวมถึงการบริหารจัดการไม่นำผู้ต้องขังคดียาเสพติดไปควบคุมดูแลร่วมกันกับผู้ต้องขังคดีอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังรวมตัวกันเรียนรู้สิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมและป้องกันไม่ให้เรือนจำกลายเป็นสถานที่บ่มเพาะสิ่งไม่ดีงาม

2.3 กระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ควรมีการบริหารจัดการให้เรือนจำเพิ่มพื้นที่ในการฝึกวิชาชีพทางด้านต่างๆ ให้มากขึ้นโดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านการเกษตรที่จะทำให้ผู้ต้องขังได้ฝึกวิชาชีพ และการจัดจำหน่ายรวมทั้งการทำการเกษตร ทำนา ทำสวน ทำไร่และเลี้ยงสัตว์ แล้วนำผลผลิตเหล่านั้นกลับมาทำอาหารเลี้ยงผู้ต้องขังแต่ละเรือนจำให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นผลดีทางด้านการประหยัดงบประมาณ การเรียนรู้ทักษะประสบการณ์ทั้งทางด้านวิชาชีพ ระบบวิธีคิด และคุณค่าของชีวิตให้กับผู้ต้องขัง รวมถึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ด้านความโปร่งใสให้เกิดขึ้นกับเรือนจำบางแห่งต่อการใช้จ่ายงบประมาณเกี่ยวกับค่าอาหารในการเลี้ยงดูผู้ต้องขัง

2.4 กระบวนการยุติธรรมโดยกรมราชทัณฑ์ควรมีการบริหารจัดการเพิ่มอัตรากำลังฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขังที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสมเพราะในยุคปัจจุบัน

จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่างมากมาเป็นภาระหนักของเรือนจำบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการควบคุมผู้ต้องขังไม่เพียงพอและมีภาระงานหลายหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทำให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ซึ่งอัตราส่วนในการควบคุมผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ 1 คน ต้องดูแลควบคุมผู้ต้องขังมากกว่า 25 คน ในขณะที่ต่างประเทศมีสัดส่วนของผู้ควบคุมกับผู้ต้องขังเท่ากับ 1:5 คนเท่านั้น และควรมีการพิจารณาเกี่ยวกับการทำงานของบุคลากรที่มีตำแหน่งงานประจำซึ่งมีภาระหนักในการรับผิดชอบหน้าที่โดยตรงอยู่แล้ว เช่น เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่พัสดุ งานธุรการ ซึ่งที่ผ่านมาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ต้องปฏิบัติควบคู่กับการเข้าเวรยามรักษาการณ์ควบคุมผู้ต้องขัง และเฝ้าผู้ต้องขังป่วยเมื่อออกรักษาตัวที่โรงพยาบาลอีกด้วย

2.5 กระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ควรมีการทบทวนและปรับปรุงเกณฑ์ตัวชี้วัดการทำงานของเรือนจำที่ต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเกณฑ์ตัวชี้วัดดังกล่าวถ้าไม่มีการปรับปรุงหรือแก้ไขให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ก็จะเป็นปัญหาต่อเรือนจำทางด้านการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานที่จะไม่สามารถสร้างนวัตกรรมเชิงการบริหารจัดการได้เลยเพราะมีกรอบของตัวชี้วัดที่กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้ และเรือนจำส่วนใหญ่ก็จะไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใดๆ เกิดขึ้นได้เลย เพราะถ้าทำนอกกรอบก็จะทำให้เรือนจำถูกประเมินไม่ผ่าน ซึ่งในมิติของการบริหารจัดการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทบทวนเพื่อให้การบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของเรือนจำมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรมโครงการของเรือนจำในเชิงนวัตกรรม

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 เรือนจำจังหวัดลำพูน ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดประชุมสัมมนา หน่วยงานองค์กรชุมชนที่เป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้ามาร่วมบูรณาการในการดำเนินกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดมาร่วมทบทวนแลกเปลี่ยนผลการดำเนินกิจกรรมโครงการที่ผ่านมา ร่วมกัน และมีการถอดบทเรียนวิเคราะห์สังเคราะห์ถึงการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคพร้อมแนวทางที่จะแก้ไขของการดำเนินกิจกรรมโครงการที่ทำร่วมกันที่ผ่านมา หลังจากนั้นควรมีการจัดทำแผนงานโครงการที่จะบูรณาการร่วมกันในอนาคต และเรือนจำจังหวัดลำพูนควรมีการขยายหน่วยงาน องค์กรภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงหมู่บ้านหรือชุมชนต่างๆ เข้ามาในภาคีเครือข่ายความร่วมมือมากขึ้น ในการเข้ามาร่วมบูรณาการกิจกรรมโครงการที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยมีเป้าหมายในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดลำพูน ควรมีการดำเนินการแบบครบวงจรอย่างเป็นระบบตั้งแต่ขั้นตอนของการก่อเกิดยาเสพติดทุกรูปแบบ พร้อมกับการบูรณาการ การแก้ไขปัญหาทางด้าน

เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมืองการปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.2 เรือนจำจังหวัดลำพูนควรมีการขยายพื้นที่ชุมชนต้นแบบในลักษณะในการคืนคนดีสู่สังคมโดยให้คนในสังคมชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้รับผิดชอบผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษร่วมกันให้กว้างขวาง แผ่ขยายครอบคลุมในเขตพื้นที่จังหวัดลำพูนให้เพิ่มมากขึ้นโดยอาศัยชุมชนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้ฐานคิดที่ว่าชุมชนเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดสำหรับผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษ และชุมชนต้องเป็นฐานมั่นที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ต้องขังที่หลงผิดกลับตัวกลับใจ เป็นคนดีของสังคม ภายใต้สังคมที่ให้อภัยให้โอกาสต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

3.3 เรือนจำจังหวัดลำพูนควรมีการทบทวนกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ผ่านมา ที่ดำเนินการให้กับผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ และควรมีการปรับปรุงแก้ไขโดยมีการจัดโครงการฝึกอบรมให้กับกลุ่มผู้ต้องขังโดยใช้หลักสูตรพิเศษและเข้มข้น และสอดคล้องกับการที่ผู้ต้องขังจะต้องนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมภายหลังการพ้นโทษ โดยเฉพาะองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ระบบวิธีคิดในการเห็นคุณค่าของตนเองและสังคม องค์ความรู้เรื่องการปรับตัวการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความเชื่อมั่นในตัวตน ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ต้องขังภายหลังการพ้นโทษหลายคนหลายกลุ่มที่ไม่สามารถปรับตัวให้อยู่กับคนในสังคมชุมชนได้ เพราะเขาเหล่านั้นยังติดอยู่กับกับดักทางความคิดที่แปลกแยกจากสังคมไม่มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของความเป็นคนของตนเอง ข้าเดิมตนเอง มองคนในสังคมในแง่ลบ ประชดประชันสังคม จึงส่งผลทำให้ผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวมีโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำและกลับเข้าสู่เรือนจำ ดังนั้นทางเรือนจำควรให้ความสำคัญและจัดโครงการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรพิเศษหรือเข้มข้นเพื่อให้เกิดผลทางด้านจิตใจและระบบวิธีคิดของผู้ต้องขัง กลุ่มที่จะพ้นโทษออกจากเรือนจำสู่สังคม

3.4 เรือนจำโดยคณะผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการเงินนอกงบประมาณที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้ต้องขังผลิตขึ้น รวมถึงเงินรายได้ที่ทางเรือนจำดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ต้องขัง บุคลากร และองค์กร โดยเฉพาะการนำเงินรายได้มาใช้ในการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการใหม่ๆ ในลักษณะของการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในเรือนจำ โดยกิจกรรมโครงการบางอย่างที่เป็นประโยชน์และไม่สร้างความเสียหายและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร ผู้บริหารควรพิจารณาดำเนินการโดยใช้เงินนอกงบประมาณดังกล่าวมาสร้างแนวทางการบริหารในเชิงนวัตกรรมแบบต่อยอดงานประจำ หรือการสร้างนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมโครงการใหม่ในเชิงนวัตกรรมสร้างสรรค์นอกเหนือจากการทำกิจกรรมโครงการตามกรอบของฐานตัวชี้วัดที่ต้องใช้งบประมาณจากส่วนกลาง

3.5 เรือนจำควรมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรในส่วนของบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานโดยมีการจัดกรอบอัตราการทำงานอย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละ

บุคคลในลักษณะใช้คนให้เหมาะสมกับงาน และการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างคนกับภาระงานให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันในขณะที่เดียวกันถ้าปริมาณงานที่รับผิดชอบกับจำนวนบุคลากรไม่สมดุลกัน ผู้บริหารของเรือนจำต้องเสนอไปยังหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบในระดับสูงต่อไป และขออัตราค่าจ้างเพิ่ม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานการณ์ในปัจจุบันจำนวนบุคลากรที่ต้องใช้ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังมีอัตราส่วนยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ซึ่งทางเรือนจำยังต้องให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในส่วนต่างๆ เข้าไปทำการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง เช่น เจ้าหน้าที่ด้านการเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่พัสดุ นักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาล ไปทำหน้าที่ในการเข้าเวรยามรักษาการควบคุมดูแลผู้ต้องขังในเวลากลางคืนและควบคุมดูแลผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยออกรักษาตัวที่โรงพยาบาล ซึ่งถือว่าเป็นภาระงานที่ต้องรับผิดชอบค่อนข้างมาก บางครั้งอาจทำให้ภาระงานในหน้าที่ประจำลดประสิทธิภาพลงไป และอาจนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ตามมาในอนาคต ดังนั้นผู้บริหารเรือนจำต้องตระหนักและหาแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงแนวทางการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมที่ครอบคลุมเรือนจำในระดับเขต และระดับประเทศ เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่รอบด้านครบสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในเชิงนโยบาย การบริหารจัดการ การปฏิบัติในเชิงวิชาการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

4.2 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบหรือแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมร่วมกับผู้ต้องขังในคดีอื่นๆ ร่วมด้วย เพราะการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมมักจะไปเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับคดีอื่นๆ ร่วมด้วย ผลของการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางสังคมได้รอบด้านมากยิ่งขึ้น

4.3 ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมและคดีในลักษณะอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ที่เป็นจริงว่ามีปัจจัยไหน อย่างไรเป็นปัจจัยสาเหตุหลักต้นตอที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำจากของผู้ต้องขัง รวมถึงการศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ตรงจุด ตรงเป้าหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

4.4 ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะของการถอดบทเรียนของชุมชนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการ การดำเนินงาน กิจกรรมโครงการเพื่อร่วมรับผู้ต้องขังคืนสู่สังคม ชุมชนด้วยเหตุผลที่ว่าในปัจจุบันปรากฏว่ามีหมู่บ้าน ชุมชนในประเทศไทย ที่มีความเข้มแข็ง มีการรับรู้ และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม คนในชุมชนทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาด้านการรองรับ และให้โอกาสผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษในฐานะลูกหลานของคนในชุมชน ด้วยเทคนิควิธีการและกลยุทธ์ต่างๆ และประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยใน

ลักษณะของการเข้าไปถอดบทเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์สรุปเป็นผลการวิจัย เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายต่อไปยังหมู่บ้านและชุมชนอื่นๆ ในประเทศไทย

4.5 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมเชิงการบริหารจัดการของเรือนจำในประเทศไทยเพื่อพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพประสิทธิผล การบริหารจัดการและการพัฒนาเรือนจำคุณภาพมาตรฐานสากล ด้วยเหตุผลที่ว่าจะมีแนวทางไหนอย่างไรที่สามารถนำเอากรอบการทำงานที่มีตัวชี้วัดเป็นตัวกำหนดมาหาแนวทางความสอดคล้องกับการสร้างนวัตกรรมในเชิงการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมโครงการใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

บรรณานุกรม

- กิตติคุณ บัวรุ่ง. 2547. **การยอมรับผู้กระทำความผิดคดีอาชญากรรมกลับคืนสู่สังคม: ศึกษากรณีจังหวัด นครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546. **การคิดเชิงบูรณาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- กรมราชทัณฑ์. 2558. **แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ราชทัณฑ์.
- _____. 2559. **รายงานสถิติกรมราชทัณฑ์**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.correct.go.th/newcorrectweb/index.php/home> (3 มกราคม 2561).
- จันทร์ธานี สงวนนาม. 2545. **ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- ชวันลักษณ์ กาวิละ และสินธุ์ สโรบล. 2557. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเชิง นโยบายบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัด เชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เด่น ชะเนติยัง. 2539. **การบริหารงานบุคคล**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทองศักดิ์ คุ่มไชนะ. 2540. **การพัฒนาองค์กรและการตัดสินใจ**. ขอนแก่น: ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ การพิมพ์.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. 2549. **กรณี ร.7 ทรงสละราชสมบัติ : การตีความและการสานต่อ ความหมายทางการเมือง**. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- นิพนธ์ กิณางค์. 2543. **หลักการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: ตรีภูมิต.
- บรรจบ เนียมมณี. 2523. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- บุญช่วย ศิริเกษ. 2540. **พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐาน การศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.
- ประถม แสงสว่าง. 2525. **การบริหารการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์.
- ประพันธ์ สุริหาร. 2532. **หลักและระบบการบริหารการศึกษา**. ขอนแก่น: ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พยอม วงศ์สารศรี. 2542. **การจัดการองค์การ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา.

- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. **นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- มนตร์ รัชศรี. 2553. **การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี.** สารนิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มนัญญา ไวยัฒนา. 2553. **การลดทอนความเป็นอาชญากรรมทางคดีอาเสพติดมิติการพัฒนาที่ใครได้ประโยชน์.** วารสารสำนักงาน ป.ป.ส., 26(2), 18-19.
- มยุรี อนุมานราชชน. 2551. **การบริหารโครงการ.** ปทุมธานี: ดุมาเบส.
- วรเดช จันทรศร. 2551. **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สมาคมนักวิจัย มหาวิทยาลัยไทย (TURA).
- วินัย ภูประชาตระกูล. 2549. **ยุทธศาสตร์การบริหารแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสามจังหวัดภาคใต้ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และกระบี่.** ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วีระชัย เหล่าลงอินทร์. 2551. **การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และ สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์. 2545. **ทฤษฎีองค์การฉบับมาตรฐาน.** กรุงเทพฯ: Diamond in Business world.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. 2560. **นโยบายสาธารณะ แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ.** กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมยศ นาวิการ. 2546. **กลยุทธ์การแข่งขัน.** กรุงเทพฯ: ชาญวิทย์.
- สฤณี อาชวานันทกุล. 2555. **SE catalog รวมกิจการเพื่อสังคมในไทย. บทสัมภาษณ์: ความแตกต่างของคำว่า CSR, Social enterprise และ Social Business.** กรุงเทพฯ: แอคมี่ ฟรินดิง.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. 2549. **รัฐประศาสนศาสตร์:แนวคิดและทฤษฎี.** กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ. 2559. **แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.oncb.go.th/Home/PublishingImages/Pages/ProgramsandActivities/ActionPlan2559.pdf> (3 มกราคม 2561).

- สุรีย์ บุญญาพวงศ์, วัชรพงศ์ พุ่มชื่น, กุณิสรา กฤตวรกาญจน์, วิลาวัณย์ หงษ์นคร และ
ผจงจิต ตี๋ประสอน. 2552. **รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ
และพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- สุวรรณ ใจคลองแคล้ว. 2546. **สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี**.
ภาคนิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัศกร ไชยพงษ์. 2555. การพัฒนากลยุทธ์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดซ้ำของผู้
ต้องขังชายในเรือนจำ เขต 8. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี**, 4(1), 125-148.
- อารมภ์ จันทนา. 2548. **การปฏิบัติตามนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล
ฯพณฯ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร : ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธร อำเภอปอทอง
จังหวัดชลบุรี**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล. 2545. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- Williams, W. 1971. **Social Policy Research and Analysis: The Experience in the
Federal Social Agencies (Policy sciences book series)**. New York: Elsevier
Science Ltd.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

โครงการศึกษาวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน

โดย

ฉัตรขญา ศรีบุรี

นักศึกษาปริญญาโท สาขานโยบายและการบริหารสาธารณะ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทางด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา : เรือนจำจังหวัดลำพูน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเหมาะสมในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดซ้ำ ต่อเรือนจำจังหวัดลำพูนและเรือนจำทั่วประเทศ รวมถึงหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้รวมถึงสถาบันทางการศึกษาต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงวิชาการ ตลอดจนข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น จึงขอความกรุณามายังท่านได้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกประเด็นคำถาม ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของท่านไว้เป็นความลับและไม่ให้เกิดความเสียหายไม่ว่ากรณีใดต่อท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เนื่องจากแบบสัมภาษณ์มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่หลายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้แบ่งส่วนของแบบสัมภาษณ์ไว้ จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดลำพูน

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้แทนกลุ่มองค์กรภาครัฐและเอกชน ผู้นำท้องถิ่น/ท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรทางศาสนา ผู้แทนสถาบันทางการศึกษา

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำคดียาเสพติดและอดีตผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบูรณาการ ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข และข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

ส่วนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
 เพศ.....อายุ.....ปี ระดับการศึกษา.....
 สถานภาพ.....ตำแหน่ง.....
 ระยะเวลาในการทำงานในเรือนจำ.....
 วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....เริ่ม
 สัมภาษณ์.....น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์.....น.

ส่วนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ของ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

1. สถานการณ์การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. สาเหตุต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำ
จังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร

การยอมรับของครอบครัว

.....

.....

.....

.....

การยอมรับของคนในชุมชน

.....

.....

.....

.....

การยอมรับของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

.....

.....

.....

.....

การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ

.....

.....

.....

.....

การปรับตัวของผู้กระทำผิดซ้ำ

.....

.....

.....

ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยม/บริโภคนิยม

.....

.....

.....

พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล

.....

.....

.....

การคบค้าสมาคมกับเพื่อน

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบูรณาการ

1. นโยบายของรัฐบาลโดยกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาเสพติดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. เรือนจำจังหวัดลำพูนมีการนำนโยบายของรัฐบาลโดยกรมราชทัณฑ์มาปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ผลของการนำนโยบายมาปฏิบัติเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการบริหารจัดการตามหลัก 4M อย่างไร
ด้านบุคลากร

.....

.....

.....

.....

ด้านงบประมาณ

.....

.....

.....

ด้านวัสดุ/อุปกรณ์/เทคโนโลยี

.....

.....

.....

ด้านการจัดสวัสดิการ

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

5. ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤตินิสัยให้กับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดอย่างไร

ด้านร่างกาย/จิตใจ

.....

.....

.....

ด้านจิตวิญญาณ

.....

.....

.....

ด้านการประกอบสัมมาอาชีพ

.....

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

6. ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการสร้างนวัตกรรมในเชิงบริหารจัดการทางด้านไหน
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดลำพูนมีการบูรณาการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การดำเนิน
กิจกรรม/โครงการ และการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกอย่างไร
กลุ่มองค์กรชุมชน

.....

.....

.....

.....

หน่วยงานองค์การภาครัฐ/เอกชน

.....

.....

.....

.....

สถาบันทางการศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

สถาบันทางศาสนา

.....

.....

.....

.....

.....

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้นำท้องที่ (ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน)

.....

.....

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข

1. ปัญหาเชิงนโยบาย

ด้านนโยบายของรัฐบาล

.....

.....

.....

ด้านนโยบายของกรมราชทัณฑ์

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านนโยบายของเรือนจำจังหวัดลำพูน

.....

.....

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ

ด้านบุคลากร

ด้านงบประมาณ

ด้านวัสดุ/อุปกรณ์/เทคโนโลยี

ด้านการจัดสวัสดิการ

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

แนวทางการแก้ไข

3. ปัญหาด้านการบูรณาการ

แนวทางการแก้ไข

4. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานภายในเรือนจำจังหวัดลำพูน

แนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของ
ผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงานภายนอก
 เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดควรเป็นอย่างไร

แนวทาง

.....

.....

.....

กลยุทธ์

.....

.....

.....

วิธีการปฏิบัติ

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

แบบสัมภาษณ์

โครงการศึกษาวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน

โดย

ฉัตรชญา ศรีบุรี

นักศึกษาปริญญาโท สาขานโยบายและการบริหารสาธารณะ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทางด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา : เรือนจำจังหวัดลำพูน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ เหมาะสมที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำผิดซ้ำ ต่อเรือนจำจังหวัดลำพูนและเรือนจำทั่วประเทศ รวมถึงหน่วยงาน องค์การ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้รวมถึงสถาบันทางการศึกษาต่างๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น จึงขอความกรุณายกท่านได้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกประเด็นคำถาม ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของท่านไว้เป็นความลับ และไม่ให้เกิดความเสียหายไม่ว่ากรณีใดๆ ต่อท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง

เนื่องจากแบบสัมภาษณ์มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญอยู่หลายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้แบ่งส่วนของแบบสัมภาษณ์ไว้ จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดลำพูน

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้แทนกลุ่มองค์กรภาครัฐและเอกชน ผู้นำท้องถิ่น/ท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรทางศาสนา ผู้แทนสถาบันทางการศึกษา

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดและอดีตผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2

สำหรับผู้แทนกลุ่มองค์กรภาครัฐและเอกชน ผู้นำท้องถิ่น/ท้องถิ่น ผู้แทนองค์การทางศาสนา ผู้แทนสถาบันทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด การบูรณาการ บริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขและข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบ

ส่วนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์..... นามสกุล.....
 เพศ..... อายุ.....ปี ระดับการศึกษา.....
 สถานภาพ..... ตำแหน่ง.....
 หน่วยงาน/สังกัด.....
 วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....เริ่ม
 สัมภาษณ์.....น. สิ้นสุดการสัมภาษณ์.....น.

ส่วนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน การบูรณาการ การบริหารจัดการ การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขและข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

3. สาเหตุต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร

การยอมรับของครอบครัว

.....

การยอมรับของคนในชุมชน

.....

.....

.....

.....

การยอมรับของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ

.....

.....

.....

การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ

.....

.....

.....

การปรับตัวของผู้กระทำผิดซ้ำ

.....

.....

.....

ค่านิยมทางด้านวัตถุนิยม/บริโภคนิยม

.....

.....

.....

พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล

.....

.....

.....

การคบค้าสมาคมกับเพื่อน

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการบูรณาการ

6. นโยบายของหน่วยงาน/ องค์กร เกี่ยวกับยาเสพติด และการบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

.....

.....

.....

7. ลักษณะของการบูรณาการร่วมกับเรือนจำจังหวัดลำพูน

.....

8. ผลของการบูรณาการที่มีต่อหน่วยงาน/องค์กร

.....

.....

.....

.....

.....

9. ผลของการบูรณาการที่มีต่อชุมชน สังคม ประเทศชาติ

.....

.....

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข

3. ปัญหาเชิงนโยบาย

นโยบายของหน่วยงาน/องค์กร ร่วมบูรณาการ

.....

.....

.....

.....

.....

นโยบายของรัฐบาล

นโยบายของกรมราชทัณฑ์

นโยบายของเรือนจำจังหวัดลำพูน

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

แนวทางการแก้ไข

4. ปัญหาด้านการบริหารจัดการ
ด้านบุคลากร

ด้านงบประมาณ

ด้านวัสดุ/อุปกรณ์/เทคโนโลยี

ด้านการจัดสวัสดิการ

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

แนวทางการแก้ไข

3. ปัญหาด้านการบูรณาการ

แนวทางการแก้ไข

4. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานภายในเรือนจำจังหวัดลำพูน

แนวทางการแก้ไข

ส่วนที่ 5 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการ
กระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

การบริหารจัดการเชิงบูรณาการระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงานภายนอก เพื่อ
ป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดควรเป็นอย่างไร

แนวทาง

.....

.....

.....

.....

กลยุทธ์

.....

.....

.....

.....

วิธีการปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

โครงการศึกษาวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด

กรณีศึกษา: เรือนจำจังหวัดลำพูน

โดย

ฉัตรชญา ศรีบุรี

นักศึกษาปริญญาโท สาขานโยบายและการบริหารสาธารณะ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ทางด้านสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด กรณีศึกษา : เรือนจำจังหวัดลำพูน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสม และมีประสบการณ์ตรง ที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย และขอค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดซ้ำ ต่อเรือนจำจังหวัดลำพูนและเรือนจำทั่วประเทศ รวมถึงหน่วยงาน องค์กร บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้รวมถึงสถาบันทางการศึกษาต่างๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ ตลอดจนข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้น จึงขอความกรุณามายังท่านได้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้ตามความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกประเด็นคำถาม ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของท่านไว้เป็นความลับ และไม่ให้เกิดความเสียหายประการใดต่อท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง

เนื่องจากแบบสัมภาษณ์มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญอยู่หลายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้แบ่งส่วนของแบบสัมภาษณ์ไว้ จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของเรือนจำจังหวัดลำพูน

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้แทนกลุ่มองค์กรภาครัฐและเอกชน ผู้นำท้องถิ่น/ท้องที่ ผู้แทนองค์กรทางศาสนา ผู้แทนสถาบันทางการศึกษา

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดและอดีตผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3

สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำและอดีตผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
 เพศ..... อายุ.....ปี ระดับการศึกษา.....
 สถานภาพ.....จำนวนครั้งในการต้องโทษ.....ครั้ง รวมระยะเวลาในการถูก
 จำคุก.....ปี.....เดือน.....วัน วัน/เดือน/ปี ที่ให้
 สัมภาษณ์.....เริ่มสัมภาษณ์.....น.
 สิ้นสุดการสัมภาษณ์.....น.

ส่วนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

4. สาเหตุต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน หรือไม่อย่างไร

- การยอมรับของครอบครัว
 - ปฏิกริยา/การปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวหลังจากพ้นโทษ

.....

- การปฏิบัติต่อครอบครัวหลังจากพ้นโทษ

.....

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าการยอมรับของสมาชิกในครอบครัวทั้งด้านบวกและลบมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ท่านต้องการให้ครอบครัวยอมรับท่านในด้านไหน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

- การยอมรับของคนในชุมชน

- ปฏิกริยา/การปฏิบัติของคนในชุมชนหลังจากการฟื้นฟู

.....

.....

.....

.....

- การปฏิบัติต่อคนในชุมชนหลังจากการฟื้นฟู

.....

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าการยอมรับของคนในชุมชนทั้งด้านบวกและลบมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ท่านต้องการให้คนในชุมชนยอมรับท่านในด้านไหน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

- การยอมรับของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง

- ปฏิบัติการ/การปฏิบัติของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ หลังจากพ้นโทษ

- การปฏิบัติต่อของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง

- ท่านคิดว่าการยอมรับของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ทั้งด้านบวก และลบมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของท่านหรือไม่ อย่างไร

- ท่านต้องการให้หน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องยอมรับท่านในด้าน
ไหน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

● การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ

- การประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ

.....

.....

.....

.....

- การมีโอกาสด้านการประกอบอาชีพ

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าการถูกจำคุกทำให้ขาดโอกาสในการทำงานหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าการขาดโอกาสในการทำงานเป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านกระทำผิดซ้ำหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านต้องการโอกาสในการทำงานทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

- การปรับตัวของผู้กระทำผิดซ้ำ

- ภายหลังการพ้นโทษท่านสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนในสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร

.....

.....

.....

- คนในสังคมให้โอกาสในการปรับตัวของท่านหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้หรือไม่ได้มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านต้องการให้คนในสังคมช่วยเหลือทางด้านไหน อย่างไรในการปรับตัว

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

- คำนิยมทางด้านวัตถุนิยม/บริโภคนิยม

- ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ ท่านมีความต้องการ สิ่งของที่ทันสมัยเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ให้กับท่านคืออะไร กรุณาให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

- ภายหลังพ้นโทษออกมาท่านต้องการวัตถุนิยม สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย อะไรบ้าง กรุณาให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่ามีวิธีการใดเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุ สิ่งของ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย

.....

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่า วัตถุ สิ่งของ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าความต้องการความอยากได้ อยากมีวัตถุ สิ่งของ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ท่านต้องกระทำผิดซ้ำหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

● พื้นฐานนิสัยส่วนบุคคล

- โดยพื้นฐานท่านคิดว่าท่านมีบุคลิกภาพ นิสัย ใจคอ เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

- ในการกระทำความผิดแต่ละครั้งท่านมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไรต่อการกระทำ
ความผิดนั้นๆ

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าบุคลิกภาพ พฤติกรรม นิสัยส่วนตัวของท่านมีส่วนผลักดันให้
กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านเคยคำนึงถึงผลเสียอันพึงเกิดขึ้นตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ
โดยรวมหรือไม่ ในการกระทำความผิดในแต่ละครั้งของท่าน กรุณาให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าพื้นฐานนิสัยส่วนตัวของท่านเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการกระทำ
ผิดซ้ำหรือไม่ อย่างไร กรุณาให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

- การคบค้าสมาคมกับเพื่อน

- ในขณะที่ท่านอยู่ในเรือนจำ ท่านมีการคบค้าสมาคมกับเพื่อนผู้ต้องขังกลุ่มไหนอย่างไร

.....

.....

.....

- จากการคบค้าสมาคมกับเพื่อนผู้ต้องขังท่านได้รับสิ่งไหน อย่างไร

.....

.....

.....

- หลังจากที่ถูกพ้นโทษ ท่านได้นำสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการคบค้าสมาคมกับเพื่อนผู้ต้องขังมาใช้ทางด้านไหนอย่างไร

.....

.....

.....

- หลังจากที่ถูกพ้นโทษออกมาท่านมีการคบค้าสมาคมกับเพื่อนกลุ่มไหน อย่างไร

.....

.....

.....

- เพื่อนฝูงที่ท่านคบค้าสมาคมชักนำให้ท่านไปเกี่ยวข้องกับสิ่งไหน อย่างไร

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าการคบค้าสมาคมกับเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- อื่นๆ (ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 เพื่อรวบรวมปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไข

5. ปัญหาต่างๆ ในขณะที่อยู่ในเรือนจำ

.....

.....

.....

.....

การแก้ไขด้วยตนเอง

.....

.....

.....

.....

การแก้ไขของเรือนจำจังหวัดลำพูน

.....

.....

.....

.....

6. ปัญหาภายหลังจากพ้นโทษ

.....

.....

.....

.....

การแก้ไข

.....

.....

.....

.....

7. ท่านต้องการให้เรือนจำ กรมราชทัณฑ์และรัฐบาล แก้ไขปัญหาทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดของเรือนจำจังหวัดลำพูน

- ท่านมีข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบบูรณาการระหว่างเรือนจำจังหวัดลำพูนกับหน่วยงานภายนอกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- ท่านมีข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการ/การดำเนินงาน/การปฏิบัติงาน ของเรือนจำ
จังหวัดลำพูน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ภาพกิจกรรมการวิจัย

ภาพผนวกที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดลำพูนและ
ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนควบคุมและรักษาการณ์เรือนจำจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 4 การสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายบริหารเรือนจำจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 5 การสัมภาษณ์นักสังคมสงเคราะห์เรือนจำจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 6 การสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น/ท้องถิ่น

ภาพผนวกที่ 7 การสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอุโมงค์

ภาพผนวกที่ 8 การสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายบริหารเทศบาลเมืองลำพูน

ภาพผนวกที่ 9 การสัมภาษณ์ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 10 การสัมภาษณ์ผู้แทนองค์กรทางศาสนา

ภาพผนวกที่ 11 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 12 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการจัดหางานจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 13 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำพูน

ภาพผนวกที่ 14 การสัมภาษณ์ต้องขัง

ภาพผนวกที่ 14 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 14 (ต่อ)

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

บรรณานุกรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางฉัตรชนา ศรีบุรี	
เกิดเมื่อ	17 กรกฎาคม 2522	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551	ปริญญาตรี สาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
	พ.ศ. 2538	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคลำพูน
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2546-2555	เจ้าหน้าที่พัสดุ พนักงานราชการ เรือนจำ จังหวัดลำพูน กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
	พ.ศ. 2555-2557	เจ้าพนักงานพัสดุปฏิบัติงาน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
	พ.ศ. 2557-ปัจจุบัน	เจ้าพนักงานอบรมและฝึกวิชาชีพปฏิบัติงาน เรือนจำจังหวัดลำพูน กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม